

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XLVI — 1908

BATAVIA
G. KOLFF & Co.

's GRAVENHAGE
M. NIJHOFF.

1908.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3, Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

Inzonderheid op het XVI deel van het Nederlandsch-Indisch Plakaatboek wordt prijs gesteld, en wordt dit deel voor rekening van het Genootschap door den Secretaris opgekocht voor f 2.50 per exemplaar.

INHOUD.

Notulen van de eerste Directievergadering, gehouden op Maandag den 13 Januari 1908.

Aanwezig de Heeren: F. A. LIEFRINCK, President, Mr. G. J. POTT, Dr. G. A. J. HAZEU, Dr. PH. S. VAN RONKEL, C. M. PLEYTE, P. DE ROO DE LA FAILLE, J. DE BOOY, D. VAN HINLOOPEN LABBERTON en H. N. STUART, Secretaris.

Afwezig de Heer J. P. MOQUETTE.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 16 December 1907, worden goedgekeurd en gearresteerd.

De President

I. Neemt in behandeling de uit de rondlezing terug ontvangen stukken, n.l.

1°. De door den Thesaurier ingediende rekening en verantwoording over 1907 en de concept-begrooting van inkomsten en uitgaven voor het jaar 1908.

Ingevolge alinea 8 van artikel 13 van het Reglement van Orde, wordt de rekening en verantwoording ten fine van onderzoek in handen gesteld van de Heeren DE BOOY en DE ROO DE LA FAILLE, met uitnoodiging om ook over de Balans, welke eerst kan opgemaakt worden na ontvangst uit Europa der daarop betrekking hebbende bescheiden, t. z. t. verslag uit te brengen.

De begrooting wordt overeenkomstig het ingediend concept vastgesteld, nadat daarop alsnog eene post van *f* 1500.— is gebracht voor het photographeeren van museum-voorwerpen.

2°. Missive van den Directeur van O., E. en N. van 30 November a. p. N°. 22408, waarbij naar aanleiding van het voorkomende in Notulen November a. p. I g. wordt aange-

boden het rapport der Boroboedoercommissie met bijlagen, welk rapport t. z. t. terug wordt verwacht, tenzij de Directie er prijs op stelt het in haar archief te bewaren.

Het ter inzage vragen van bedoeld rapport had plaats ten gevolge van de mededeelingen van den Heer VAN ERP in diens verslag over het 3e kwartaal 1907, voorkomende onder G *„Het lichten van het verzakte beeld in de hoofddagob en het restaureeren van de klok,"* waarbij wordt voorgesteld om het Boeddha-beeld, hetwelk, behoudens dat het niet geheel is afgewerkt, geene afwijkingen van het gewone type vertoont, te herplaatsen en de klok geheel te dichten, zullende van het beeld vooraf foto's en zoo noodig een afgietsel gemaakt worden.

Overwegende, dat zoolang niet onomstootelijk vaststaat welke beteekenis aan het onafgewerkte beeld moet worden toegekend, het ten zeerste te bejammeren zoude zijn indien het thans, en voor immer, aan het oog van den belangstellenden onderzoeker werd onttrokken; dat in geval van bestudeering een afgietsel nimmer het origineel geheel zal kunnen vervangen, wordt besloten den Directeur v^d^,

a. in overweging te geven, het onafgewerkte beeld buiten de dicht te metselen klok te laten en het een zoodanige plaatsing aldaar te geven, dat het ter bestudeering voor den eventueel belangstellende toegankelijk is, omtrent welke plaatsing het oordeel van den Heer VAN ERP ware in te roepen;

b. het verslag betreffende het werk: Herstellingen aan en fotografische opname van den Boroboedoertempel over het 3e kwartaal 1907, onder dankbetuiging terug aan te bieden;

c. mede te deelen dat op het behoud van het Rapport der Boroboedoercommissie, ter opbewaring in 's Genootschap's archief, veel prijs wordt gesteld.

3°. Ethnographische Fragesammlung, uitgegeven door de „Internationale Vereinigung für vergleichende Rechtswissenschaft und Volkswirtschaftslehre" te Berlijn, bedoeld bij Notulen December a. p., II*e*.

De toezending van regeeringswege van deze „Fragesammlung" heeft ten doel, om te worden ingelicht omtrent de meest nuttige wijze waarop dezelve voor de beoefening der ethnologie in algemeenen zin is dienstbaar te maken, waarbij op den voorgrond dient te worden gesteld, zooals blijkt uit de ministeriëele dépêche, dat beoogd wordt eene verspreiding daarvan onder daarvoor geschikte personen, ter geheele of gedeeltelijke beantwoording. Tot de bereiking van dit doel wil de Directie gaarne medewerken, doch zij ziet geen heil in eene algemeene verspreiding van het boek onder bestuursambtenaren en andere personen die veel met de bevolking in aanraking komen, dewijl de gestelde vragen veelal zeer diep op de zaak ingaan en slechts weinigen over voldoenden tijd beschikken en genoegzaam vertrouwd zijn met dergelijke onderzoekingen om er goede resultaten van te kunnen verwachten.

Wel acht de Directie het echter van belang der Regeering te verzoeken een 25 tal exemplaren van het werk te harer beschikking te stellen, ten einde die, naar gelang de gelegenheid zich daartoe voordoet, aan te bieden aan zoodanige personen, als daarvoor naar het gevoelen der Directie in aanmerking komen.

Indien dit leidt tot de beantwoording der gestelde vragen — ten deele of geheel — zoo zal de Directie desgewenscht gaarne hare bemiddeling verleenen, om ze ter kennisse te brengen van degenen die ten deze het initiatief namen. Als voorwaarde kan dit niet gesteld worden en zulks is ook niet noodig te achten, want ook al wordt het werk slechts gebruikt als leidraad bij het maken van opstellen ter publiceering in eenig tijdschrift, dan zal het doel van den steller der vragen — zij het langs indirekten weg — toch ook bevorderd worden.

Inmiddels ware door bekendmaking op den omslag van het Tijdschrift de aandacht van belangstellenden op deze aangelegenheid te vestigen.

Conform wordt besloten.

4°. Een opstel van den Heer H. A. von Dewall, getiteld „Het *maèn goendoe* te Batavia".

Wordt besloten tot plaatsing in het Tijdschrift.

5°. Schrijven van den Heer P. W. A. Munnich te Padang van 12 December a. p., waarbij ter opneming in het Tijdschrift wordt aangeboden en opstel getitild: „Antiphonie, contra de quadratuur van den Cirkel".

Het behandelde onderwerp buiten het terrein der werkzaamheden van het genootschap vallende, wordt besloten tot terugzending.

II. brengt ter tafel de navolgende tusschentijds ingekomen stukken:

1°. Missive van den Gouvernements Secretaris dd°. 30 December a. p. N°. 3525, houdende mededeeling, dat alle, bij de stelselmatige exploratie van het tot de Assistent-residentie Zuid-Nieuw-Guinea behoorend gebied, verzamelde ethnograpica, vergezeld van een afschrift van den daarvan op te maken inventaris, aan het adres der Directie zullen opgezonden worden, met verzoek nopens de aan die voorwerpen te geven bestemming t. z. t. te dienen van advies (zie Notulen November 1907, I*a*, pag. 100).

Informatie.

2°. Van denzelfden dd°. 2 Januari '08 N°. 17 den dank van den Landvoogd overbrengende, voor de toezending van 10 overdrukken van het door den zendeling arts Dr. J. Winkler samengesteld rapport over zijn onderzoekingsreis op het eiland Enggano van 4 October tot 19 November 1904.

Informatie.

3°. Van den Directeur van O., E. en N. dd°. 9 December a. p. N°. 22893, enz.

4°. Van denzelfden dd°. 9 Januari j.l. N°. 263, houdende aanbieding van een koperen plaat met inscriptie, gevonden

in een suikerriettuin in de desa Djogolojo van het onderdistrict Peterongan, district Modjoagoeng van de afdeeling Djombang der residentie Soerabaia, met verzoek om bericht of op het bezit van dat voorwerp prijs wordt gesteld en zoo niet of het in aanmerking komt voor aankoop ten behoeve van eenig museum in Nederland.

Wordt besloten mede te deelen, dat het Genootschap bedoelde plaat gaarne voor zijne verzameling wenscht te behouden tevens om den Directeur v^d^. te vragen of die plaat te koop is aangeboden, zoo ja, voor welken prijs.

5°. Renvooi van denzelfden dd°. 4 Januari jl. N°. 95, ten geleide van het Gouvernements Besluit dd°. 6 December a. p. N°. 13, waarbij is goedgevonden en verstaan:

1°. Machtiging te verleenen om aan het Rijnsche Zendinggenootschap te doen uitbetalen eene som van *f* 7200.— ter bekostiging van de uitvoering — in overleg met de betrokken bestuurshoofden — van eene proef met de overbrenging van twintig Christen Bataksche gezinnen naar het eiland Enggano (residentie Bengkoelen), ten einde door kolonisatie dat eiland tot ontwikkeling te brengen en door vrijwillige vermenging met de oorspronkelijke bevolking op meergenoemd eiland de gestadige afneming dier bevolking te stuiten;

met bepaling dat dit bedrag zal worden verstrekt aan den kassier van voornoemd genootschap te Padang en onder voorwaarde, dat van wege het genootschap elk kwartaal door tusschenkomst van den Resident van Bengkoelen aan den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid een verslag worde ingediend nopens zijne werkzaamheden op Enggano, moetende daarbij tevens rekening en verantwoording worden afgelegd van de wijze, waarop de toegestane fondsen zijn besteed.

2°. Met buitenwerkingstelling van § 2 van het besluit van 9 September 1902 N°. 12, bij wijze van tijdelijken maatregel, aan het Rijnsche Zendinggenootschap toe te staan eene subsidie van *f* 3000.— 's jaars ter bestrijding van de uitgaven,

waarin het genootschap — afgescheiden van de uitgaven voor de in artikel 1 bedoelde proefneming — zal vervallen door zijne werkzaamheid in het belang der ontwikkeling van de bevolking op Enggano.

3°. enz.

Informatie.

6°. Missive van den Directeur der B. O. W. van 13 December a. p. N°. 17098/S.S. met een exemplaar „Statistiek van het vervoer op de spoor- en tramwegen in Nederlandsch-Indië over 1906."

Bibliotheek.

7°. Van den Resident der Preanger Regentschappen dd°. 18 December a. p. N°. 18066/34, houdende bericht dat op 19 November j.l. in de desa *Tjihondje*, district en afdeeling *Soemedang*, bij het bewerken van den grond een verglaasde bruine aarden pot, voorzien van zes oortjes, is gevonden en waarvan de waarde is geschat op *f* 0.50, met verzoek om mededeeling of toezending daarvan gewenscht wordt.

Wordt besloten de vraag in ontkennenden zin te beantwoorden.

8°. Van den Assistent-resident van Toeloeng-agoeng dd°. 3 Januari j.l. N°. 25/11, met een 16tal kleine gouden voorwerpen en de fragmenten van een zilveren doos, bij opgraving gevonden in de desa *Toenggangri*, district *Ngoenoet* dier afdeeling en getaxeerd op eene waarde van *f* 120.—

Bedoelde voorwerpen voldoende in de Archaeol. verzameling vertegenwoordigd zijnde, wordt geen prijs op het behoud daarvan gesteld, doch besloten, den Directeur van O., E. en N. uit te noodigen, twee zich daaronder bevindende oorhangers aan te koopen, ten behoeve van het Oudheidkundig Museum te Leiden.

9°. Van den conservator van het Koninkl. Nederl. Ge-

nootschap voor Munt- en Penningkunde te Amsterdam dd°. 9 December a. p., meldende ontvangst van de toegezonden afleveringen van het Tijdschrift en herhaling van het verzoek om ook de voorafgaande jaargangen, zooals bedoeld bij Notulen December a. p. III, aan bedoeld genootschap te doen toekomen.

Aan het verzoek is bereids voldaan.

10°. Aanbieding ten geschenke door Mevrouw H. M. von Haerdtl alhier, bij schrijven van December a. p., van een rood zijden shawl, volgens mededeeling van Chineesch maaksel, welke shawl een antiek doek moet zijn, zooals dat tegenwoordig niet meer te verkrijgen is.

Wordt besloten, onder dankbetuiging voor de goede bedoeling, welke ten zeerste op prijs wordt gesteld, bedoelde shawl terug aan te bieden, aangezien deze bezwaarlijk kan worden opgenomen in het museum, waarin geen verzameling van Chineesche zaken wordt aangehouden.

11°. Verzoek van de „London Library" bij schrijven van 30 November a. p., om ten geschenke te mogen ontvangen een exemplaar van de „Realia" en een ex. van de „Daghregisters gehouden int kasteel Batavia".

Wordt besloten aan het verzoek te voldoen, tevens om een catalogus van bedoelde Library aan te vragen.

12°. Schrijven van den Curator van het Sarawak museum te Kooching van 6 Januari j.l., waarbij onder toezending eener afbeelding van eenige oude roeispanen, opgegraven te Bidi en naar gissing ongeveer 500 jaren oud, het verzoek gedaan wordt of omtrent deze voorwerpen eenige inlichtingen verstrekt zouden kunnen worden.

In handen van den Heer Pleyte.

III. de Heer de Booy

deelt mede, dat in eene waterleiding bij Pamerajan in

Noord-Bantam zijn gevonden eenige steenen voorwerpen, waarschijnlijk bijlen, en vraagt of het Genootschap aan het bezit daarvan waarde zou hechten, in welk geval hij zal trachten dezelve alsnog van de vinders te verkrijgen.

De toezending dezer voorwerpen wordt gaarne te gemoet gezien.

IV. De Heer PLEYTE biedt aan:

1°. Eene verzameling van twintig modellen van gereedschappen tot huiselijk- en landbouwgebruik uit het district Djampang Koelon, namens den assistent-wadana van Tji-ĕmas, Raden Soeria Adi Widjaja met de daarbij gevoegde toelichting: *Pertelaän karadjinan oerang priboemi ti Onderdistrict Tji-ĕmas, district Djampang Koelon.*

2°. Een gebatikte zoogen. *simboet* (deken) vervaardigd te Tji-pari, Djampang Koelon.

Een *simboet* nog ongeverfd, doch reeds met was beteekend; als boven.

Hierbij merkt hij op, dat men hier te doen heeft met *oorspronkelijk, Preangersch batik*, aangebracht op eigen geweven katoen, *boèh* geheeten, vervaardigd van zelf gesponnen garen, *kanteh.* Sedert onheuglijke tijden worden deze *toelisan's*, gelijk zij heeten, aldaar gemaakt; tot het aanbrengen van de was gebruikt men *niet* het Jav. wasscheppertje, doch een bamboe-schrijfpen van eigen vinding.

3°. Een kompleete *tarawangsa*, bestaande in een *tarawangsa* en een *katjapi*, afkomstig van Lengkong, Djampang Koelon.

4°. Een *tarompet*, haut-bois bij de *kĕndang-pĕntja*, het orkest dat de schermers begeleidt, gebezigd benevens de daarbij behoorende *goöng.* Deze laatste bestaat uit twee bamboezen, een dunnere tot buis gemaakt en een dikker van onder gesloten. Door de eerste wordt in de laatste

geblazen; dus ontstaat een op dien der gong gelijkende toon. Afkomstig van Sagarantĕn, Djampang Tĕngah.

5°. Een *tjaloeng*, slaginstrument van bamboebuizen, afkomstig van Tji-tjoeroeg, Djampang Koelon.

6°. Een *pĕteng*, kleine boog tot het zuiveren der *babakoan*-vezels met daarbij behoorend aanvoer-staafje, eenige kluwen gezuiverde vezels, zoomede een spinstaafje en klos met gereed draad. Afkomstig van Tji-barangkok, Palaboehan Ratoe.

7°. Een *kĕtoek*, bamboe slaginstrument van twee evenwijdige cylinders ieder met één snaar bespannen. Afkomstig van Tji-tjoeroeg, Djampang Koelon.

Onder dankbetuiging in de Ethnographische verzameling.

V. De Heer VAN HINLOOPEN LABBERTON

a. biedt ten geschenke aan de in het laatst van 1907 verschenen eerste Djoes جُزْ van eene Javaansche vertaling van de Korän قُرْآن, uitgegeven door de vereeniging Radyåpoestâkå te Soeråkårta ten behoeve vooral van de leërlingen der Mambang-oelngoeloem („Bronwel der Wetenschappen") منبع العلوم de aan de Groote Masdjid verbonden inrichting van onderwijs.

Blijkens de voorrede van deze uitgave, welke tekst en vertaling in druktypen naast elkander bevat, werd eene vroegere (van Gouvernementswege verschenen) Koränvertaling voor Javanen niet voldoende verstaanbaar geacht.

De tegenwoordige vertaler is Bagoes Ngarpah, de hoofdngoelama van de evengenoemde onderwijsinrichting, en de vertaling geschiedt in opdracht van den Rijksbestuurder. Telken twee maanden zal er een twaalfde gedeelte verschijnen. Heel veel propaganda werd er voor de uitgave buitenaf niet gemaakt. Wel werden er aan vermoedelijk belangstellenden circulaires gezonden, maar een eigenlijke inteekening is niet mogelijk. Door op tijd het benoodigd bedrag (van 50 cents

per djoes) toe te zenden, kan men de gewenschte exemplaren erlangen.

De mogelijkheid van deze uitgave getuigt wel voor de liberaliteit der opvattingen ten aanzien van den Islâm in Soerakarta heerschende.

Opnemen in de Boekerij.

b. brengt ter tafel, namens den (thans demissionairen) Resident van Jogjåkartå J. R. COUPERUS, het denkbeeld om met het oog op de in de Vorstenlanden nog steeds bestaande oude inzettingen, gebruiken en rechtsbegrippen eene „Encyclopaedie der Vorstenlanden" te doen samenstellen, of althans de tot standkoming daarvan te bevorderen. De bedoeling van den voorsteller is om een aantal separaat-onderzoekingen in afzonderlijke deeltjes te doen uitgeven, en deze dan ten slotte door rangschikking ervan in alphabetische orde tot eene Encyclopaedie te doen uitgroeien, waarin men — om een voorbeeld te geven — maar het deeltje „Landverhuur" of het deeltje „Bĕkti" zou hebben op te slaan, om in kort bestek een inzicht in de data dezer zaken te erlangen. Op uitgebreider schaal derhalve iets als door den heer ROUFFAER s. v. „Vorstenlanden" in de Encyclopaedie van Ned.-Indië gegeven.

Tot motiveering van zulk eene uitgave werd er door den Heer COUPERUS op gewezen, dat zelfs ter plaatse menschen met eene behoorlijke en betrouwbare kennis van deze zaken ontbraken, wat bij het voeren van ons bestuur tot niet geringe moeilijkheden aanleiding geeft. Ook de in de Vorstenlanden bestaande Translaatbureaux schijnen door gebrek aan fondsen niet voldoende georganiseerd te kunnen worden om in de behoefte aan vertrouwbare gegevens omtrent allerlei zich voordoende onderwerpen naar behooren te voorzien.

Uit een wetenschappelijk oogpunt zou de vastlegging van het stuk oud-javaansche historie, dat in de Vorstenlanden thans nog levend is, van groot belang te achten zijn.

Door spreker wordt hieraan toegevoegd, dat hij in het

algemeen de wenschelijkheid van de verkrijging van gegevens als hier bedoeld — in welken vorm de publicatie dan ook zou plaats hebben — ten volle erkennende, nochtans geen practischen weg zou weten aan te geven om bedoelde gegevens te bekomen.

Tot publicatie ervan, indien ze werden aangeboden, zou naar zijne meening van de zijde van het Bataviaasch Genootschap alle aanleiding bestaan. In verband met een en ander wordt door hem voorgesteld: den heer COUPERUS te verzoeken om, indien hij tijdens zijn verblijf in Jogjåkartå al enkele monografieën als door hem bedoeld mocht hebben bewerkt, of gegevens daartoe mocht hebben verzameld, deze ter kennisneming in handen van de Directie te willen stellen.

Conform besloten.

c. Vestigt de aandacht op eene, uit verschillende in het kort aangeduide symptomen blijkende, toenemende belangstelling in Soeråkartå voor de studie van de oudere Javaansche litteratuur en wat daarmede samenhangt. Gewezen wordt op eene onder handen genomen vertaling in nieuw-Javaansch van de door Dr. H. H. JUYNBOLL als academisch proefschrift gepubliceerde „Drie boeken van het oud-javaansche Mahâbhârata," welke de vertaler ten behoeve van zijne landgenooten met den oud-javaanschen tekst zou wenschen uit te geven. Aangezien van eene studie van het Kawi bezwaarlijk sprake kan zijn zonder eenige propaedeutische kennis van het Sanskṛt, voor de studie van welke taal mede in vele Javaansche kringen sedert jaren steeds toenemende belangstelling bestaat, is thans het denkbeeld in overweging genomen, en door spreker bij diens jongste bezoek aan Soeråkartå uitvoerig met den Rijksbestuurder (met goedvinden van Z. H. den Soesoehoenan) besproken, om een geletterd Hindoesch Sanskṛtist in dienst te stellen.

Met belangstelling vernomen.

VI. De Heer VAN RONKEL

Biedt ten geschenke aan namens den Heer Ch. E. J. MEYLL

een achttal photographiën op verschillende onderwerpen betrekking hebbende.

Onder dankbetuiging in de verzameling foto's.

VII. De Redacteuren van het Tijdschrift brengen het denkbeeld ter sprake om aan schrijvers van artikelen in het Tijdschrift, evenals zulks met andere periodieken plaats heeft, een zeker honorarium toe te kennen en stellen voor daartoe *f* 25.— per vel beschikbaar te stellen.

Overeenkomstig wordt besloten, met dien verstande dat schrijvers van artikelen, door de Regeering ter plaatsing aangeboden, niet onder deze bepaling zullen vallen.

VIII. Ter voldoening aan art. 10 van het Reglement van Orde, worden door den Voorzitter in commissie gesteld tot opneming van:

1°. de Ethnographische en Numismatische Verzamelingen, de Heeren Dr. van Ronkel en van Hinloopen Labberton;

2°. de Archaeologische en de Handschriften-verzamelingen de Heeren de Roo de la Faille en Moquette;

3°. de Bibliotheek de Heeren Pleyte en Stuart.

IX. Worden afgevoerd van de Ledenlijst: op verzoek de Heeren: G. D. P. A. Renardel de Lavalette, W. B. P. H. Stortenbeker en Mr. P. R. Hoorweg;

op verzoek wegens vertrek naar Europa de Heeren: A. van Wetering en Mr. A. van Gennep.

Worden benoemd tot lid de Heeren: Th. van Erp, Kapitein der Genie, F. C. H. Darlang, Controleur B. B., K. A. Baron van Reede van Oudtshoorn, Controleur B. B., O. E. V. Hermens, Resident van Kediri, Mr. J. H. van Hasselt, Advocaat te Semarang, Mr. G. J. Nolst Trenité, adj. Inspecteur voor agrarische zaken, J. Bosman, Resident van Besoeki en J. Th. Bonnerman, Agent van de Factorij der Ned. Handelmaatschappij.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van den 16^{en} Februari 1908.

F. A. LIEFRINCK,
President.

H. N. STUART,
Secretaris.

Notulen van de tweede Directievergadering gehouden op Maandag den 17 Februari 1908.

Aanwezig de Heeren: F. A. LIEFRINCK, President, Dr. G. A. J. HAZEU, Dr. PH. S. VAN RONKEL, P. DE ROO DE LA FAILLE, J. P. MOQUETTE, J. DE BOOY, D. VAN HINLOOPEN LABBERTON en H. N. STUART, Secretaris.

Afwezig de Heeren: Mr. J. G. POTT en C. M. PLEYTE.

De notulen der vorige vergadering, zijnde die van 13 Januari 1908, worden goedgekeurd en gearresteërd.

De President

I. Neemt in behandeling de uit de rondlezing terug ontvangen stukken, zijnde:

1°. Rapporten van de Commissie in N. I. voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera, over het 3e en 4e kwartaal 1907, benevens oudheidkundige reis in 1907 door het lid van genoemde commissie J. KNEBEL.

Doorzenden aan den Directeur van O., E. en N., onder mededeeling, dat het voorstel van den Heer KNEBEL om bij ontstentenis van het mede-lid den Heer LEYDIE MELVILLE, particuliere fotografen te belasten met de vervaardiging van fotogrammen van alle voorwerpen, die voor de kennis der Hindoe-Javaansche oudheid van belang moeten worden geacht, ook der Directie zeer wenschelijk voorkomt; voorts de verslagen op de gewone wijze publiceeren.

2°. Missive van den Directeur van O., E. en N. ddo. 17 Januari j.l. No. 760, houdende verzoek om het gevoelen der Directie te mogen vernemen, ten aanzien van het voorkomende in de bijgevoegde ministerieële depêche van 25 November a.p. afd. A^I No. 6/2425, luidende als volgt:

„Professor M. J. DE GOEJE heeft in zijne qualiteit van Interpres Legati Warneniani mij het verzoek gedaan, om de op Bali bij de laatste krijgsverrichtingen gevonden handschriften onder zijn beheer te voegen bij de verzameling Oostersche handschriften van de Leidsche Universiteitsbibliotheek.

Ik heb de eer U. E. in overweging te geven die handschriften, tenzij daaraan reeds eene andere bestemming is gegeven, aan de genoemde Bibliotheek af te staan".

Overwegende, dat aan het door den Minister gestelde voorbehoud, reeds is voldaan, doordien de bedoelde handschriften aan het Genootschap zijn afgestaan en het wenschelijk is de gelegenheid te behouden, de bestudeering en bewerking er van ter plaatse ter hand te nemen;

Wordt besloten den Directeur v.d. mede te deelen, dat de Directie op het behoud der handschriften hoogen prijs blijft stellen, dat zij echter, voor zooverre dezelve in Holland, in 't bijzonder met het oog op de belangrijke Oud-Javaansche studiën van den Heer Dr. H. H. JUYNBOLL te Leiden, van nut kunnen zijn, gaarne bereid is ze tijdelijk tot dat doel in bruikleen af te staan, evenals zulks met meer andere stukken uit onze collecties herhaaldelijk geschied is, onder voorbehoud, dat de handschriften na gemaakt gebruik, dan wel op eerste aanvrage wederom te onzer beschikking worden gesteld.

(Zie hieromtrent Notulen 1906, pag. 126—127; Notulen 1907, pag. 4, 38—39 en 95).

3°. „Een paar eigenaardige gebruiken in de desa Tjĕrmé," naverteld door J. KNEBEL.

Plaatsen in het Tijdschrift.

4°. Missive van den Directeur van O., E. en N. ddo. 30 Januari j.l. N° 1636, naar aanleiding van een tot de Regeering gerichte missive van den Resident van Bali en Lombok dd°. 11 Januari t. v. N°. 168/2, met verzoek om advies ten aanzien van de bestemming te geven aan een van wijlen den laatsten vorst van Tabanan afkomstige kris.

Volgens mededeeling van den Assistent-Resident van Zuid-Bali werd deze kris onder de nagelaten goederen van bedoelden vorst aangetroffen, ofschoon zij, naar zijne meening, niet tot diens nalatenschap kan gerekend worden te behooren. Te zamen met andere goederen was deze kris eerst verkocht, doch nadat een der poenggawa's den Controleur opmerkzaam had gemaakt op de beteekenis welke de kris in de volksopvattingen had, werd dat wapen wederom terug gekocht. Hoewel de innerlijke waarde niet bijzonder hoog is—hoogstens *f* 225.— à *f* 250.—, komt het den Ass.-Res. toch gewenscht voor de kris op een veilige plaats geborgen te houden, vooral met het oog op hare beteekenis als rijkswapen.

Wordt besloten den Directeur v.d. te adviseeren der Regeering in overweging te geven, bedoelde kris aan het Genootschap ter bewaring af te staan.

5°. Schrijven van den Bibliothecaris van het nieuw opgerichte Departement van Gouvernementsbedrijven, van 3 Februari j.l., houdende het verzoek om verstrekking van een exemplaar van het Tijdschrift en de Notulen aan bedoeld Departement.

Conform.

6°. Schrijven van de firma Busenbender & Co. alhier, dd°. 4 Februari j.l. waarbij de vraag wordt gesteld of de Directie prijs stelt op overname tegen billijken prijs, van de cliché's, indertijd vervaardigd naar fotografische opnamen van verschillende gedeelten van 's Genootschaps verzamelingen.

Overwegende, dat alsnog een groote hoeveelheid heliogravures, naar bedoelde foto's gemaakt, in voorraad zijn; dat de intérieurs door verschikking en gewijzigde bestemming reeds lang veranderd zijn; wordt besloten op het aanbod niet in te gaan:

II. Brengt ter tafel de navolgende tusschentijds ingekomen stukken:

1°. Gouv. Besluit van 14 Januari j.l. N°. 12, waarbij wordt bepaald, dat van eenige door het N. I. Gouvernement bij de ongeregeldheden te Wongaja (Tabanan, Bali en Lombok) in 1906 in beslag genomen lansen en krissen:

a. op den voet van het besluit van 11 December 1858 N°. 77 (B. B. N°. 3121) ter bewaring aan het Genootschap worden afgestaan 19 lansen en 4 krissen;

b. voor rekening van den Lande zullen worden gezonden aan 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden 7 lansen en 1 kris (zie Notulen April '07, pag. 40, Aug. '07, pag. 82 en Nov. '07, pag. 105).

Informatie.

2°. Gouv. Besluit van 16 Januari j.l. N°. 33, waarbij op den voet van het besluit van 11 December 1858 N°. 77 (B. B. No. 3121) aan het Genootschap in bewaring worden afgestaan twee door den Resident van Amboina aan den Directeur van B. B. opgezonden, tot 's lands voorraad behoorende zilveren stok-knoppen met inscriptie, afkomstig uit den tijd der Oost-Indische Compagnie (zie Notulen December '07, pag. 117, II*l*).

Informatie.

3°. Missive van den Gouv. Secretaris van 1 Februari j.l. N°. 336, houdende aanbieding van een ex. van het 5e deel van het werk van Prof. Dr. J. J. M. DE GROOT, getiteld „The religious system ot China".

Bibliotheek.

4°. Renvooi van denzelfden dd°. 31 Januari j.l. N°. 2744, met een ex. „Gedenkstukken der Algemeene Geschiedenis van Nederland, Derde deel 1798 — 1801/2, Eerste en tweede stuk".

Bibliotheek.

5°. Afschrift der tot den kapitein der Marechaussée H. CHRISTOFFEL gerichte M. G. S. van 5 Februari j.l. N°. 381, omtrent de bestemming te geven aan den ambtsstempel van

wijlen het priesterhoofd Si Singamangaradja (Zie Notulen December '07 pag. 114, II *b*.)

Informatie.

6°. Aanbieding door de Algemeene Secretarie bij Dienstnota van 12 Februari j.l. van een ex. „Mouvement Général du Pélerinage du Hedjaz par les ports de la mer Rouge 1906/1907".

Bibliotheek.

7°. Missive van den Directeur van O. E. en N. dd°. 6 Februari j.l. N°. 1992, houdende aanbieding van 32 van den Resident van Benkoelen ontvangen duiten.

Onder dankbetuiging in de Numismatische Verzameling.

8°. Van denzelfden dd°. 7 Februari j.l. N°. 2062, waarbij wordt medegedeeld dat de verzending van de in art. 1 sub *b*. van het Gouv. Besluit van 14 Januari j.l. N°. 12 (zie deze Notulen onder II 1°) bedoelde 7 lansen en 1 kris is opgedragen aan den Alg. Pakhuismeester alhier.

De voorwerpen zijn bereids tegen ontvangstbewijs aan bedoelden ambtenaar afgegeven.

9°. Renvooi van denzelfden dd°. 16 Januari j.l. N°. 518, ten geleide der missive van den Resident van Semarang van 4 Januari t. v. N°. 176/68, met een dubbelen gouden ring en een gouden oorbel, door de waterstaatskoelies *Kodiwongso* en *Norodiwongso* van de desa's *Plahosan* en *Ngawen*, onderdistr. *Tjloewak*, distr. *Tajoe*, afd. *Pati* bij het graven van een nieuwen weg nabij desa *Pajak* gevonden.

Dergelijke voorwerpen reeds aanwezig zijnde, wordt tot terugzending besloten.

10°. Renvooi van denzelfden dd°. 29 Januari j.l. N°. 1574*a*, ten geleide van een afschrift zijner missive aan den kapitein der Genie in commissie T. van Erp, houdende verzoek om ten aanzien van het herplaatsen van het verzakte

beeld in de hoofddagob van Boroboedoer, te handelen als aangegeven in de in extract daarbij overlegde missive van het Batav. Genootschap van K. en W. van 23 Januari N°. 18 (Zie Notulen Januari '08 I 2°).

Informatie.

11°. Renvooi van denzelfden dd°. 30 Januari j.l. N°. 1553, ten geleide der missive van den Resident van Pekalongan van 12 Januari t.v. N°. 311/36, met een gouden ring door een inlandsch meisje gevonden in een riettuin der desa *Tjiboenar*, distr. *Balapoelang*, afd. *Tegal* en getaxeerd op eene waarde van *f* 15.—

De ring van niet genoegzaam archaeologisch belang zijnde, wordt tot terugzending besloten.

12°. Renvooi van denzelfden dd°. 8 Februari j.l. N°. 2130, ten geleide van een afschrift der door den Landvoogd tot den Minister van Koloniën gerichte missive van 21 Januari j.l. N°. 67/6 enz. (zie Notulen Januari '08 II 3°).

Informatie.

13°. Missives van den Directeur van Justitie dd°. 18 Januari en 10 Februari j.l. N°. 611 en 1463, houdende aanbieding van eenige dagbladen.

Onder dankbetuiging in de Bibliotheek.

14°. Missive van den Resident van Kediri dd°. 18 Januari j.l. N°. 702/11 met drie processen verbaal, opgemaakt door den Assistent-wedānā van Kadĕmangan, distr. Ladājā, afd. Blitar, omtrent eenige gouden voorwerpen in diens ressort gevonden, met verzoek om mededeeling of opzending dier voorwerpen gewenscht wordt.

In bevestigenden zin bereids beantwoord.

15°. Missive van den Resident der Oostkust van Sumatra van 25 Januari j.l. N°. 358/5, ten geleide van een afschrift der missive van den Assistent-Resident van Langkat, den Heer S. H. Schaank, dd°. 22 Januari t. v. N°. 72/5, hou-

dende aanbieding ten geschenke van een zilveren Chineesche munt, eenige jaren geleden met nog een dertigtal van denzelfden vorm opgegraven te Poelau Kompei, een deel van het ook uit de Chineesche literatuur bekende rijk Aroe. Van die munten, welke bijna alle in de smeltkroes kwamen, zijn voor zoover bekend nog slechts drie ex. aanwezig: n.l. de thans aangebodene, eén te Pinang (geheel gelijk aan de eerste, doch zonder ingesneden karakters; alleen komt de tjap er zesmaal op voor, n.l. in de vier hoeken en in het midden der lange zijden) en eén toebehoorende aan een Europeaan te Deli. De aangeboden munt is van nevenstaanden vorm , lang 112, breed 50 en dik 18 m.M. In de vier hoeken zijn gestempeld de karakters: 京 銷 銀 en langs de eene lange zijde: 覇 北 蘇 二 郎 terwijl aan de tweede lange zijde het karakter 击 is gestempeld. Aan de korte zijden zijn ingesneden de namen: 鄭 杉 駼 en 陳 雅. Het gewicht bedraagt 25.2 tael en de waarde aan zilver ongeveer 35 dollars.

De in de derde plaats genoemde munt is van denzelfden vorm, heeft een gewicht van 36 tael en eene waarde van 36.11 dollars. Op de vier hoeken zijn in een langwerpig vierkant ingestempeld de karakters 出 關 税; langs de eene lange zijde de karakters: 夏 助 教 en aan de andere zijde, eveneens in een langwerpigen rechthoek de karakters: 悅 隆, terwijl daarboven het figuur voorkomt.

Onder dankbetuiging in het Munt- en Penningkabinet.

16°. Missive van den Gezant der Nederlanden te Bangkok, dd°. 17 Januari j.l. N°. 45, houdende mededeeling, dat de Siameesche handschriften zijn ontvangen en voor het beoogde doel zijn afgestaan aan den bibliothecaris van de Vajiranana National Library (Zie Notulen Dec. '07 pag. 117, IIp).

Informatie. II

17°. Schrijven van 's Genootschaps Eerelid Mr. L. W. C. VAN DEN BERG te Delft, van 23 December a. p., houdende aanbieding van diens portret voor het album van eere- en andere leden.

Onder dankbetuiging aanvaarden.

18°. Schrijven van den Heer L. FINOT te Parijs van 25 December a. p., waarin dank wordt betuigd voor de toetreding van het Genootschap tot het lidmaatschap van de Société d' Angkor en voor het publiceeren in de Notulen van de statuten dier vereeniging (zie Notulen Nov. '07 pag. 103, Ie).

Informatie.

19°. Aanbieding ten geschenke van den Heer Mr. J. J. SMITS te Padang, bij schrijven van 26 Januari j.l. van een ex. „De Saksenspiegel" van B^n^. DE GEER VAN JUTPHAAS.

Onder dankbetuiging in de Bibliotheek.

20°. Aanbieding ten geschenke, namens de Britsch-Indische Regeering, door den Consul van Groot-Brittannië en Ierland alhier, bij schrijven van 11 Februari j.l. N°. 39, van een ex „The Bombay Code, Volumes I & II, Edition 1907".

Onder dankbetuiging in de Bibliotheek.

21°. Schrijven van Mej. M. TONNET te Haarlem van van 20 Januari j.l., meldend dat zij bereid is de aangeboden betrekking bij het Genootschap te aanvaarden, doch dat zij in verband met hare voortgezette studie van Oud-Javaansch en palaeographie eerst midden Juli te Batavia kan aankomen.

Mededeelen dat hiertegen geen bezwaar bestaat.

22°. Voorstel van de „Yale University Library" te New Haven, Conn. bij schrijven van den Bibliothecaris van 10 Dec. a. p. tot ruiling van edita.

In handen van den Bibliothecaris.

III. De Heer DE ROO DE LA FAILLE brengt, ook namens den Heer MOQUETTE, de navolgende verslagen uit:

a. omtrent de Archaeologische Verzameling.

Deze verzameling werd in het afgeloopen jaar verrijkt met een viertal voorwerpen: eén aarden tempajan, twee gouden ringen en een bronzen wierookbrander.

In de goudkamer is de midden-vitrine voor een groot deel geordend en goed uitgestald. Het wachten is op onder deze vitrine aan te brengen legkasten tot opberging van minder voor tentoonstelling zich eigenende voorwerpen en duplikaten.

In de daaraan grenzende kamer vindt eene ordenende en onderhoudende hand veel arbeid, en de Commissie spreekt de hoop uit, dat in den loop van dit jaar deze verzameling zal worden aangevat. Zoowel de kasten als de vitrines behoeven noodzakelijk eene opschildering: het grijze verflaagje dateert vermoedelijk reeds van jaren her.

In de beeldenverzameling mist onze Commissie tot haar spijt, als pendant van de Manju-Çri-abklatsch, een afgietsel van het beroemde beeld Prajuna-Paramita, waarvan het origineel zich te Leiden bevindt. Is onze Commissie wel ingelicht, dan is een afgietsel daarvan te Haarlem te verkrijgen tegen niet te hoogen prijs.

Dat de ruimte voor eventueele nieuwe aanwinsten in de beeldenverzameling vrij wel te kort schiet, is geen nieuwe klacht.

Een doortrekken van den doorloop, waarin zich o. a. de Soekoeh-steenen bevinden, tot aan de rotonde, komt bij oppervlakkige beschouwing niet ongewenscht voor.

Wellicht verdient het nochtans aanbeveling na opmaking van een behoorlijken plattegrond en globale raming van kosten, deze aangelegenheid meer opzettelijk onder de oogen te zien.

b. Omtrent de Handschriften-verzameling.

Zorgvuldig opgeborgen in getraliede kasten en van etiquetten voorzien maakt de Handschriften-verzameling een netten indruk.

Het aantal lontar-geschriften werd, behalve met de door het N. I. Gouvernement tijdens de expeditie naar Bali in 1906 in de poeri te Den Pasar (landschap Badoeng) buitgemaakt en aan het Genootschap in bewaring gegevene, nog met een viertal vermeerderd. Voorts werd door den Heer A. J. N. ENGELENBERG, Assistent-Resident van Midden-Celebes eene verzameling handschriften, afkomstig van het eiland Lombok in bruikleen afgestaan. Overigens bleef het getal manuscripten onveranderd.

Met betrekking tot de Maleische verzameling valt nader mede te deelen, dat Dr. VAN RONKEL bezig is een uitvoerigen Catalogus samen te stellen, — een verdienstelijke arbeid, welke de auteur in het loopende jaar hoopt te beëindigen.

Wat de Bataksche collectie aangaat, de op een maandgeld van *f* 15.— te werk gestelde Christen-Batak Simeon kweet zich, volgens den Heer PLEYTE, bij voortduring van zijne taak. Overigens valt tot dusver daaromtrent niets naders mede te deelen.

Onder dankbetuiging aan de Commissie voor de wijze waarop zij de haar gedane opdracht volbracht heeft, wordt besloten 1°. den Heer DE BOOY, die zich daartoe bereid verklaart, uit te noodigen van 's Genootschaps gebouw een plattegrond te vervaardigen en daarop tevens te doen aangeven, welke uit- en bijbouwingen op de minst kostbare wijze zouden kunnen plaats vinden, ten einde de opstellings- en bergingsruimte zooveel mogelijk te vergrooten; 2°. omtrent het afgietsel van het beeld nadere inlichtingen in te winnen.

IV. De Heer DE BOOY

a. verzoekt, ook namens den Heer DE ROO DE LA FAILLE, diligent verklaard te worden ten aanzien van het onderzoek van het door den Thesaurier gevoerd beheer, aangezien de daartoe benoodigde gegevens nog niet uit Holland zijn ontvangen.

b. biedt ten geschenke aan twee steenen bijlen bij het graven eener waterleiding in Noord-Bantam gevonden en bedoeld bij Notulen Januari '08 III. Tevens wordt daarbij overgelegd een schetskaart van de vindplaats, eene situatie-teekening van de omgeving der vindplaats, benevens eene dwarsdoorsnede van de grondlagen waarin de bijlen gevonden zijn.

Onder dankbetuiging aan den Heer H. Ch. J. Strengnaerts, chef der werken tot verbetering der bevloeiing en afwatering in Noord-Bantam, in de Archaeologische Verzameling.

V. De Heer Dr. Hazeu

a. doet de navolgende mededeeling:

Eenigen tijd geleden deed de Heer W. P. Hillen, Controleur te Kediri, mij bijgaande foto toekomen van een beschreven steen, die zich bevindt zuidwestelijk van de hoofdplaats *Kediri*, in de desa *Titik*, district *Mådjåråtå*. Volgens mededeeling van den Regent van Kediri, zou het opschrift op dien steen nog niet verklaard zijn. Hoewel het niet wel was aan te nemen dat een beschreven steen, zóó dicht bij eene afdeelingshoofdplaats gelegen, door onze archaeologen in 't geheel niet opgemerkt zou zijn, vond ik toch nergens in de betreffende literatuur, van de desa Titik als vindplaats van eenige inscriptie melding gemaakt.

Bij nader onderzoek is mij evenwel gebleken, dat deze steen dezelfde is, welke vroeger gesignaleerd werd als zich te bevinden in de doekoehan *Tjangkring* van de desa *Poeh-sarang* (distr. Mådjåråtå, afd. Kediri), en ook wel bekend als „steen van *Sĕmen*".

Eenmaal de identiteit van den steen vastgesteld, was het niet moeilijk uit te vinden, dat van dit opschrift reeds een facsimile benevens transscriptie is gepubliceerd met vertaling van prof. Kern en aanteekeningen van den Heer Holle (Tijdschr. Bat. Gen. deel 28, 1883, pag. 490).

De transscriptie luidt daar: *924 Tĕwĕk ning hnoĕ binĕnĕrakĕn damĕl samgat loewĕ* (*Loewĕ?*) *mpoe Leuk sada* (*l. sadå*) *panjdji tĕpi ti* (of *tĕpĕt-i*) *pananĕm boddhi* (*l. bodhi*) *waringin*."

Wat prof. KERN aldus vertaalt:

„Anno 924 is deze wegpaal (wegspits) hersteld (? of: in orde gebracht), hetgeen gedaan is door den Samĕgat (d. i. marktgenoot, burger, notabele) van Lawĕ (Loewĕ) Heer Lök, als altijd blijvend (*sada* voor *sadâ*) grensbaken van het planten des heiligen waringins (of: baken om de grens aan te duiden van den kenmerkenden Waringin), dien men geplant heeft (eigenlijk staat er: van dat men den kenmerkenden Waringin plantte)."

Intusschen geeft de thans door den Heer HILLEN aangeboden voortreffelijke foto duidelijk te zien, dat in 't begin van den derden regel niet staat „*sada panjdji*", doch *sangapanjdji* (d. i. *sang apanjdji*), terwijl de drie daaropvolgende akṣara 's niet anders dan *tĕpĕti* (*tĕpĕt i*) kunnen voorstellen, zooals trouwens ook de Heer HOLLE reeds gelezen had.

In den door Dr. BRANDES nagelaten bundel transscriptie's van opschriften vond ik ook van dit opschrift eene transscriptie, waaruit blijkt dat ook deze ervaren epigraaf gelezen heeft: *sang apanjdji* en *tĕpĕti*, doch bovendien in het tweede cijfer van het jaartal een 3 meende te zien, zoodat hij leest: 934.

Verder vond ik in het Kawi-Balineesche Woordenboek, s. vv. *tĕwĕk*, *tĕpĕt* en *panjdji*, eene gedeeltelijke vertaling van ons opschrift, waaruit kan worden opgemaakt dat Dr. VAN DER TUUK 's opvatting van de beteekenis daarvan niet onbelangrijk afwijkt van die van prof. KERN. Volgens die geleerde zou de vertaling ongeveer aldus moeten luiden:

„924 is de juiste datum van (of: in 924 werd een begin gemaakt met) het rechtmaken (herstellen of traceeren) van den weg, het werk van (verricht door) den samĕgat (marktgenoot, notabele) van Loewĕ, mpoe Lök, die een titel verkreeg juist bij 't planten van den heiligen waringin."

Men ziet, ook Dr. VAN DER TUUK heeft gelezen *sang apanjdji*. Wat de overige verschilpunten tusschen deze vertaling en die van prof. KERN betreft, acht ik mij niet tot een oordeel bevoegd.

Aangaande de vindplaats van den steen had de heer HILLEN de welwillendheid mij nog het volgende mede te deelen:

„De steen ligt (zooals bij nader onderzoek bleek) wel degelijk in desa *Poehsarang*, doch slechts enkele Meters verwijderd van de grens van 't grondgebied van het gehucht *Tjangkring*, dat tot de desa *Titik* behoort. De vroeger opgegeven vindplaatsen zijn dus mede onjuist, en de juiste ligging is: desa *Poehsarang*, onderdistrict *Sĕmen*, district *Mådjårâtå*. De onderdistrictshoofdplaats Sĕmen ligt 2 paal ten westen van Kediri, en de steen ligt in rechten afstand ± 1½ paal ten W. Z. W. van Sĕmen. In de onmiddellijke omgeving ervan zijn wat boomen geplant, en staat het huis van den djågå (die fooien ontvangt van de weinige bezoekers, die er komen offeren; ook wordt de sĕdĕkah-desâ bij den steen gehouden); overigens ligt de steen te midden van sawahs, op een plateautje (waarop ook dat huis staat), iets hooger dan de omgeving.

Van een weg nabij den steen is thans niets meer te bespeuren, doch een 25 jaar geleden moet zuidelijk langs den steen nog een behoorlijke zijweg geloopen hebben, die den Z. oever van de kali Broenâ volgde, Oostwaarts naar Sĕmen en verder naar Kĕdiri. Na den aanleg van den tegenwoordigen heerendienstweg naar Sĕmen is bedoelde weg komen te vervallen, en langzamerhand in sawah getransformeerd. Waarheen de weg naar het Westen liep, kon men mij niet meer zeggen; trekt men hem echter op de kaart door (W. Z. W.), dan komt men ongeveer uit bij de onder Toeloengagoeng gelegen tempelresten Penampikan. Hier echter uit te concludeeren, dat de weg, waarop het opschrift betrekking heeft, naar dien tempel geloopen heeft, lijkt mij wel wat gewaagd. Waarom men trouwens den aanlegger van den weg op dat punt vereeuwigd heeft, is mij ook niet duidelijk; het terrein tusschen Kĕdiri en Poehsarang is heel weinig geaccidenteerd, en de aanleg van een weg tusschen die twee punten heelemaal geen heksenwerk.

Andere oudheden zijn in de buurt van den steen niet gevonden, ook geen rĕtjå's, die anders in Kĕdiri nog al eens opgedolven zijn. Ruim twee paal ten noorden (eenigszins Oostwaarts) van den steen bevinden zich de in den Kloṭok uitgehouwen „tempelgrotten" Selå mangleng, waarvan het bestaan U bekend zal zijn, maar overigens komen in het geheele district Mådjåråtå, voor zoover bekend, geen oudheden voor.

Naar het voorkomen van een plaatsnaam Loewĕ, Loewoeng, Loewéng, heb ik overal navraag gedaan, doch zonder succes.

Een ruw situatie-schetsje bied ik u hierbij aan; ik kan het niet beter leveren, omdat van de residentie Kediri geen enkele behoorlijke kaart bestaat.

Misschien verdient nog vermelding, dat beneden den steen, aan den kant van den verdwenen weg, een zware waringin heeft gestaan, die echter verdwenen is, toen die weg tot sawah werd gemaakt.

Wellicht heeft men dus eeuwen lang uit piëteit op de plaats van den in het opschrift bedoelden waringin telkens nieuwe dergelijke boomen geplant — de oorspronkelijke waringin zal immers wel lang tot stof vergaan zijn."

Literatuur: Notulen 1880 p. 109 en 170; Notulen 1881 p. 20 — 23; Tijdschrift Bat. Gen. deel 28 (1883) p. 490 sqq. en p. 582, en Verbeek, Oudheden p. 260.

b. brengt ter tafel eenige opstellen in het Minangkabau'sch door den Heer P. A. F. Blom, 1e. Luitenant der Infanterie, voor het Tijdschrift aangeboden.

In rondlezing.

c. biedt namens den Heer J. Knebel ten geschenke aan een gebakken steen met jaartal, gevonden in Trawoelan en waarover reeds in de reisverslagen van den Heer Knebel is gesproken.

In de Archaeol. verzameling.

VI. De Heer Dr. van Ronkel

a. bericht de ontvangst van eene groote bezending werken

van de Koninklijke Academie van Wetenschappen te Lissabon, aan welke instelling de toezending onzer edita indertijd is gestaakt, om reden niets in ruil werd ontvangen en geeft in overweging thans wederom ruiling van edita te doen plaats hebben.

Wordt besloten voorloopig af te wachten of toezending geregeld blijft geschieden.

b. brengt ter tafel eene aflevering van de „Revue des Etudes Ethnographiques et Sociologiques", ontvangen van den Directeur Arnold van Gennep te Parijs, waarbij het verzoek is gedaan om ruiling met onze Notulen.

Conform.

c. brengt, ook namens den Heer van Hinloopen Labberton de navolgende verslagen uit:

De Commissie krachtens besluit van de Januari-vergadering aangewezen om verslag uit te brengen nopens den toestand der Numismatische Verzameling kan ter zake het volgende berichten:

De blijkens het ten vorigen jare (Not. Directievergadering 18 Februari '07, VI-VII) uitgebracht verslag noodig geworden uitbreiding van het expositie-oppervlak kwam inmiddels op de in dat verslag voorgestelde wijze tot stand, terwijl door de volijverige zorgen van den Conservator in de nieuwe uitstalkasten de vreemde muntspeciën uit de achterzaal waren overgebracht en op ordelijke en overzichtelijke wijze gerangschikt, waarna de genoemde achterzaal tot muntencabinet speciaal voor Nederlandsch-Indische soorten beschikbaar kan blijven.

De verzorging van deze verzameling liet niets te wenschen over. De lijst der aanwinsten is opgenomen als Bijlage VIII achter de Notulen van het jaar 1907.

De Commissie krachtens besluit van de Januari-vergadering aangewezen om verslag uit te brengen nopens den toestand der Ethnographische Verzameling van ons Genootschap kan ter zake het volgende berichten:

In den loop van het verslagjaar 1907 kwam de reorganisatie van het Museum, reeds kortelijks besproken in het vorige verslag (Notulen Directievergadering 3 Juni '07, III) geheel gereed. Eerst thans, nu alle zalen zijn ingericht, is het mogelijk om zich eenigermate een denkbeeld te vormen van den omvang der taak, welke Mevrouw M. SERRURIER-TEN KATE na het verscheiden van haren echtgenoot, het lid onzer Directie Mr. L. SERRURIER, op hare schouders nam, en met voorbeeldelooze toewijding en eene werkkracht welke met den zwakken staat van hare gezondheid in schrillen tegenspraak stond, tot zulk een goed einde bracht.

Met strenge consequentie werd bij de rangschikking het door Mr. SERRURIER ontworpen en door de Directie aanvaarde groepensysteem doorgevoerd, wat evenwel niet wegnam dat ook den eischen van het oog en den goeden smaak geen geweld werd aangedaan, zooals in te veel Musea geschiedt, en met recht werd in het vorig verslag reeds een woord van hulde gewijd ook aan het vernuft en den kunstzin, waarmede door Mevrouw SERRURIER, bijgestaan door Mej. E. GEERTS, aan deze collecties, welke door de systematische opstelling eene grootere wetenschappelijke waarde erlangden, tevens een behaaglijk aanzien werd gegeven. Een bezoek aan de zalen zal de overtuiging schenken dat met de beschikbare ruimte gewoekerd is, maar tevens duidelijk aan het licht doen treden, dat de werkelijke behoefte van onze Ethnographische collecties de beschikbare plaatsruimte verre overtreft, waardoor het noodzakelijk werd tot boven aan de wanden en hoog op de kasten plaats te zoeken, ja zelfs de plafondruimte hier en daar in beslag te nemen, o. a. voor modellen van vaartuigen en benoodigdheden bij de vischvangst, welke daaraan werden opgehangen, zoodat — zooals een belangstellend bezoeker het beschreef — de bestudeerder met een ladder gewapend zal moeten zijn. Dit gebrek aan ruimte dat reeds voor de bestaande collecties nijpend moet worden geacht, zal zich bij de voortgaande uitbreiding en toename dezer collecties steeds in ernstiger mate doen gevoelen, en

het zal noodig zijn er de aandacht op gericht te houden, hoe in dit opzicht uitkomst zou zijn te verkrijgen, hetzij dan door uitbouwing van de bestaande zalen, dan wel door overbrenging van de Boekerij met leeszaal in een ander gebouw, zooals door den Oostenrijkschen Regierungsrat Franz Heger in diens hieronder nader ter sprake te brengen „Bericht über eine Studienreise nach Niederländisch-Indiën" wordt aanbevolen.

Terugkeerende tot de bestaande collectie mag er met waardeering op worden gewezen, dat Mevrouw Serrurier na de voltooiïng van hare reusachtige taak al dadelijk mede een begin heeft gemaakt met de bewerking van een nieuwen Catalogus van de thans ruim 13000 Nos. omvattende verzameling, en dat daarvan inmiddels reeds een derde gedeelte voltooid is, waarbij de beschrijving der voorwerpen belangrijk is herzien en uitgebreid. Thans tijdelijk onderbroken door een verblijf van eenige maanden in Japan, dat na den ingespannen arbeid onontbeerlijk bleek, is het zeker geoorloofd hier de hoop uit te spreken, dat het Mevrouw Serrurier door een algeheel herstel spoedig gegeven moge zijn haar belangeloozen en hoogelijk gewaardeerden arbeid in het belang van het Genootschap en van de kennis der ethnographie van deze gewesten te hervatten.

Het schijnt onze Commissie gewenscht hier eenige woorden te wijden aan het van groote belangstelling getuigende uitvoerige verslag dat over onze ethnografische collecties werd uitgebracht in eene publicatie van den Regierungsrat Franz Heger opgenomen in het XXIste deel der te Weenen verschijnende „Annalen des k. k. Naturhistorischen Hofmuseums".

Eene rectificatie behoeft de daarin voorkomende mededeeling, dat de nieuwe opstelling der gansche verzameling door de „angebliche Kränklichkeit der Frau Serrurier nicht recht vorwärts" wilde, in verband met hetgeen hierboven kon worden aangeteekend, niet meer, terwijl ook op een misverstand zijnerzijds moet berusten de mededeeling, dat het hem

om diezelfde reden niet mogelijk zou zijn geweest persoonlijk kennis met genoemde dame te maken, aan welke hij (blijkbaar zonder het te vermoeden) als conservatrice der collecties, de zeer door hem op prijs gestelde vergemakkelijking zijner in het Museum gemaakte studiën te danken had, waaromtrent door hem werd opgemerkt: „Nicht genug zu rühmen ist die Gestattung des Studiums der Sammlungen in der liberalsten Form, bei der dem Studierenden alle Schränke geöffnet und die Kataloge und Inventare zur Verfügung gestellt werden".

Het stelsel door wijlen den heer SERRURIER voor ons Museum ontworpen, kan geen genade vinden in de oogen van den heer HEGER, die de bekende buitenlandsche Musea welke voor eene Ethnographie der geheele aarde een soortgelijk stelsel als het hier gevolgde groepensysteem, met de geographie tot basis van de secundaire verdeeling, mede in zijne philippica betrekt, en daarbij aan het Pitt-rivers Museum in Oxford de rangschikking naar een kunstmatig — in tegenstelling tot een natuurlijk — ethnograhpisch stelsel, verwijt, en de ethnographische verzamelingen van het Nationaal Museum te Washington zelfs een (maar toch „zeer leerzaam") „nijverheidsmuseum" heet.

Hoewel het hier niet de plaats kan zijn om dieper op deze zaak in te gaan, achten de stellers van dit verslag het toch niet overbodig er op te wijzen, dat de heer HEGER zich niet geheel gelijk blijft, waar hij aan den eenen kant het rekening houden met „gewerblichen, kulturellen oder anderen" criteria geheel verwerpt, en aan de andere zijde de mogelijkheid om Nederlandsch-Indië als één gebied te behandelen ontkent, juist omdat hierbinnen volkeren op verschillende „Kulturstufen" worden aangetroffen.

Goed beschouwd blijkt het theoretische bezwaar eigenlijk meer een kwestie van meer of minder te zijn, daar de heer HEGER voor de enkele volken en „kulturell zusammengehörigen Volksgruppen" geheel hetzelfde groepensysteem als hier gevolgd wordt, toegepast wenscht te zien. Trouwens de theoretische vraag in hoever de bevolking van Neder-

landsch-Indië, bij alle verschil — niet slechts bij de verschillende volken onderling maar zeer sterk ook binnen de grenzen dier volkeren zelf — nochtans als eene ethnische eenheid mag en moet worden aangemerkt, kan eigenlijk buiten debat blijven, daar een reden van zuiver praktischen aard het exposeeren van volk voor volk, en zelfs volksgroep voor volksgroep, als grondslag voor de gansche indeeling onmogelijk zou maken, en wel het gebrek aan plaatsruimte. Vermoedelijk zou tweemaal de ruimte van thans niet voldoende zijn om ieder volk en volksdeel uit den Archipel zijn eigen kamer te bezorgen, waarin telkens voor elk van de 14 groepen, van wapenen af tot landbouwwerktuigen en vaartuigen toe, op overzichtelijke wijze plaats zou moeten zijn.

Waar niet is, verliest zelfs de Keizer zijn recht. Voor hen die volk voor volk eene studie wenschen te maken, zonder daarbij paralellen te trekken met wat er bij de buren van zulk een volk te zien valt (want binnen de hoofdgroepen is de indeeling geographisch) zal het veel vergemakkelijking geven, wanneer de namen der geographische eenheden boven de kasten zullen zijn aangebracht. De uitvoering daarvan is aan den heer Teillers toevertrouwd. Voorts zou een groot gemak opleveren de vervaardiging van een beknopte Museumgids met platten grond, aangevende de plaatsing der kasten. Voor de bewerking hiervan is reeds eerder eene commissie uit de Directie aangewezen, doch de uitvoering van dit voornemen schijnt voorloopig nog op moeilijkheden te stuiten.

Een voorstel van den thans waarnemenden Conservator dezer verzameling, den heer Moquette, om door het plaatsen van overwijzingskaarten bij elk der ondergroepen het overzicht van de verzamelingen te vergemakkelijken, wordt door onze commissie gaarne overgenomen en bij dezen voorgebracht.

Ten slotte wordt aangeteekend, dat het aantal aanwinsten met inbegrip van de van Bali en Zuid-Celebes afkomstige voorwerpen, welke eigendom van den lande zijn, 542 bedroeg.

Onder dankbetuiging aan de Commissie voor de nauwgezette wijze waarop de verzamelingen zijn nagegaan en verslag is uitgebracht, wordt besloten omtrent de daarin ter sprake gebrachte „overwijzingskaarten" de terugkomst van Mevrouw SERRURIER af te wachten.

VII. De Heer MOQUETTE

a. bericht de ontvangst van een schrijven van het Koninkl. Oudheidkundig Genootschap te Amsterdam, houdende verzoek om ruiling van edita.

Wordt besloten op het voorstel niet in te gaan.

b. biedt ten geschenke aan namens den Heer J. KNEBEL 9 hoedjes van gevlochten bamboe en waarover handelt diens opstel bedoeld bij deze Notulen, I 3°.

Onder dankbetuiging in de Ethnogr. Verzameling.

VIII. De Secretaris

doet ook namens den Heer PLEYTE verslag van hunne bevindingen ten opzichte van den toestand der Bibliotheek, als volgt:

De ondergeteekenden in de vergadering van 13 Januari j.l. in commissie gesteld ter opneming van den toestand der boekerij, konden tot hun genoegen vaststellen, dat deze in voortreffelijken staat verkeert.

Waar de bibliothecaris, Dr. PH. S. VAN RONKEL, tijdelijk met verlof ging werd zijne functie gedurende zijne afwezigzigheid waargenomen door den Heer D. VAN HINLOOPEN LABBERTON, die zich met groote toewijding van die taak kweet.

Dr. VAN RONKEL heeft zich zijn verlof o. m. ten nutte gemaakt om de inrichting van enkele vaderlandsche bibliotheken na te gaan. Als gevolg daarvan zal thans het in Leiden gevolgde slipsysteem op 's Genootschaps bibliotheek worden toegepast.

Opnieuw moet er op worden gewezen dat de rubriek dagbladen, door het volumen dat de gebonden jaargangen innemen, het voorzien in ruimte om deze onder te kunnen brengen vraagt.

Wellicht ware door eene andere wijze van opbergen nog in het gebrek aan ruimte te voorzien, doch het komt der commissie voor, dat deze aangelegenheid de voortdurende aandacht der Directie vereischt.

Der Commissie wordt den dank der Directie betuigd voor de wijze waarop zij zich van hare taak heeft gekweten.

IX. Worden afgevoerd van de ledenlijst, op verzoek de Heeren: Mr. J. Schoutendorp, Jhr. O. van der Wyck, D. Heyting, S. J. Veenstra en H. W. Kloos.

Worden benoemd tot lid de Heeren: E. W L. von Faber, Secretaris van het Departement van Gouvernements bedrijven, Dr. Z. Kamerling, leeraar aan de Koningin Wilhelmina-school alhier, P. E. Hocke Moolenburgh, Secretaris van Djambi, Jhr. Mr. H. C. van der Wyck, vertegenwoordiger van Cultuur-Maatschappijen te Jogjakarta, J. F. E. ten Brink, Controleur B. B., Mr. A. J. Andree Wiltens, Raadsheer in het Hooggerechtshof, Mr. G. J. Bisschop, Referendaris ter Algemeene Secretarie, J. R. Mikkers, Chef der firma E. Dunlop & Co., Mr. J. Gerritzen, Directeur der Javasche Bank, J. W. Stewart, procuratiehouder der firma Maclaine Watson & Co., F. W. L. A. de Nys, Controleur B. B., Mas Mohammad Achmad, Ambtenaar bij het Inl. Credietwezen en N. Heinzelmann, Directeur van de Gouvernements Telefoon.

Worden wederom op de ledenlijst gebracht de Heeren: S. W. Zeveryn, Chef der firma Tiedeman & van Kerchem en W. F. J. Kroon, Controleur B. B.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van den 16en Maart 1908.

F. A. LIEFRINCK,
President.

H. N. STUART,
Secretaris.

Notulen van de derde Directievergadering gehouden op Maandag 16 Maart 1908.

Aanwezig de Heeren: F. A. Liefrinck, President, Mr. J. G. Pott, Dr. G. A. J. Hazeu, Dr. Ph. S. van Ronkel, P. de Roo de la Faille, J. P. Moquette, J. de Booy, D. van Hinloopen Labberton en H. N. Stuart, Secretaris.

Afwezig de Heer C. M. Pleyte.

De vergadering wordt bijgewoond door den Heer Prof. Mr. C. van Vollenhoven uit Leiden.

De President wenscht met een enkel woord den Heer van Vollenhoven, die aan de uitnoodiging tot het bijwonen dezer vergadering heeft gevolg gegeven, in te leiden. Zooals bekend, heeft de Heer van Vollenhoven, die als Hoogleeraar in het Koloniaal Staatsrecht te Leiden werkzaam is, zijne colleges en zijne van diepgaande studie getuigende publicaties onderbroken, om naar Indië te komen, ten einde door eigen aanschouwing en onderzoek zich beter bekend te maken met het terrein, waarop zijne studies zich bewegen. Dit denkbeeld, dat de beste verwachtingen doet koesteren voor de toekomst, als wanneer bij voortgezette wetenschappelijke studie de theorie zich zal paren aan de praktijk, wordt ten zeerste toegejuicht en doet de hoop koesteren dat het op ruime schaal navolging zal vinden. Een hartelijk welkom wordt dan ook den Heer van Vollenhoven toegeroepen in dezen kring, die het op hoogen prijs zal stellen, indien hij in het vaderland teruggekeerd, de belangen van het Genootschap zal voorstaan, terwijl van deze zijde de verzekering wordt gegeven, voor zooverre het Genootschap zijn doel zal kunnen be-

vorderen, hij daartoe de Directie ten allen tijde bereid zal vinden.

Hierna overgaande tot de gewone werkzaamheden, worden de Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 17 Februari j.l. goedgekeurd en gearresteerd.

De President

I. neemt alsnu in behandeling de uit de rondlezing terug ontvangen stukken:

1°. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 12 Februari j.l. No. 2310, houdende aanbieding van een extract uit het schrijven van den kapitein in commissie T. van Erp van 1 dezer No. 5, betreffende het vervaardigen van een nieuw stel bouwkundige teekeningen van den Boroboedoer, met verzoek ter zake van haar gevoelen te willen doen blijken.

Op grond van de door kapitein van Erp aangevoerde overwegingen, wordt besloten aan het voorstel adhaesie te betuigen.

2°. Renvooi van denzelfden dd°. 12 Februari '08 No. 2311, waarbij met verzoek om terugzending ter kennisneming wordt aangeboden het verslag betreffende het werk „Herstellingen aan en photographische opname van den Boroboedoer-tempel" over het 4e kwartaal 1907.

In dank terug.

3°. Babagai-bagaii, Riwajat Minangkabau, dikarangkan di P. A. F. Blom, 1ste Luitenant der Infanterie, dan Djiman gala Soetan Radjā Indah, onderwijzer.

Publicatie in onze edita van een tekst zonder vertaling, althans zonder commentaar, niet gewenscht voorkomende, wordt besloten den schrijver af te vragen of hij eene vertaling van den tekst heeft gemaakt, dan wel alsnog kan leveren, zoo ja, om die aan het Genootschap te doen toekomen, ter beoordeeling of het geheel voor uitgave in aanmerking kan komen. (Zie Notulen Februari '08, V b).

II. brengt ter tafel de navolgende tusschentijds ingekomen stukken.

1°. Gouvernementsbesluit van 5 Maart 1908 No. 17, houdende bepaling: dat de Directeur van O., E. en N. wordt gemachtigd om voor eene som van *f* 7200.— aan te koopen een djembia (dolk), een kris met goudbeslag en juweelen, een kris-pandjang met goudbeslag en juweelen en een sirihdoos met toebehooren, behoord hebbende tot de rijkssieraden der vroegere Sultans van Palembang, thans in het bezit van den Chinees Lim Tjip Hiang te Palembang; dat bedoelde voorwerpen op den voet van het besluit van 11 December 1858 No. 77 (Bijblad No. 3121) in bewaring worden afgestaan aan het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (zie Notulen November '07, II *f*., pag. 105).

Informatie.

2°. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 10 Maart '08 No. 3944, ten geleide der missive van den Resident van Soerabaia van 27 Februari t. v. No. 4291/37, houdende mededeeling, dat het billijk voorkomt aan den vinder van den koperen plaat met inscriptie, den inlander Pa-Rakimo van de desa *Djogolojo* (afdeeling Djombang) eene schadeloosstelling van *f* 2.50 toe te kennen (Zie Notulen Januari '08, II 4°.).

Thesaurier het noodige voor de overmaking.

3°. Renvooi van denzelfden dd°. 9 Maart j.l. No. 3854, ten geleide van een afschrift zijner tot den Heer J. Knebel gerichte missive van denzelfden datum No. 3853, houdende machtiging om, daar waar op zijne reizen een particulier photograaf mocht worden aangetroffen, dezen op de minst kostbare wijze te belasten met het vervaardigen van fotogrammen van alle voorwerpen, die voor de kennis der Hindoe-Javaansche oudheid van belang moeten worden geacht (zie Notulen Februari '08, I 1°.).

Informatie.

4°. Renvooi van denzelfden dd°. 13 Maart j.l. N°. 6003-4, tengeleide van afschriften der tot den Resident van Bali en den Commandant der Zeemacht gerichte M. G. S. van 2 Maart j.l. N°s. 633 en 634, waarbij eerstgenoemde wordt uitgenoodigd om de tijdens de jongste Bali-expeditie buitgemaakte kanonnen per Gouvernements stoomer naar het Marine-Etablissement te Soerabaia te doen vervoeren, alwaar zij van wege het Bataviaasch Genootschap van K. en W. in oogenschouw zullen worden genomen, ter beoordeeling of enkele dier vuurmonden voor het Genootschap waarde hebben, dan wel in aanmerking komen om aan Musea in Nederland te worden gezonden (zie hierover laatstelijk Notulen December 1907, II *g*, pag. 115).

Informatie.

5°. Missive van den Directeur van Justitie van 7 Maart j.l. N°. 2542, houdende aanbieding van eenige dagbladen en boekwerken.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek.

6°. Missive van den Resident der Preanger-Regentschappen dd°. 22 Februari j.l. N°. 2603/2, waarbij, met beschrijving van een aantal muntstukken en onder mededeeling dat deze eerlang, met andere onafgehaalde stukken van overtuiging, publiek zullen verkocht worden, de vraag wordt gesteld of wellicht het Genootschap op den aankoop daarvan prijs stelt.

Bereids is, onder dankbetuiging voor de betoonde belangstelling, medegedeeld geworden, dat het muntkabinet van dergelijke munten reeds voorzien is en verdere aankoop derhalve niet gewenscht voorkomt.

7°. Missive van den Resident van Kediri van 27 Februari j.l. N°. 2078/11, houdende mededeeling dat de voorwerpen, bedoeld bij Notulen Februari '08, II 14°, aan het adres van het Genootschap zijn opgezonden.

De voorwerpen, bereids ontvangen zijnde, wordt besloten

daarvan te behouden twee gouden haken en een paar oorringetjes, door 's Genootschaps taxateur geschat op respectievelijk *f* 9.45 en *f* 0.10 welke bedragen, vermeerderd met 20 % voor de archaeol. waarde, aan de vinders zullen worden uitgekeerd, terwijl de overigen wederom te hunner beschikking worden gesteld.

8°. Dankbetuiging door de „Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte", bij schrijven van 1 Februari j.l. voor de door tusschenkomst van den Heer Alfred Maass ontvangen aanvulling van ontbrekende edita (zie Notulen November '07, I*h*, pag. 104).

Informatie.

9°. Missive van den Gezant der Nederlanden te Bangkok dd°. 22 Februari '08 N°. 92, houdende bericht van afzending van het kistje met manuscripten, bedoeld bij Notulen Februari '08, II 16°, met eene door Dr. Frankfurter daarvan opgemaakte beschrijving; voorts de mededeeling dat de Vajiranana National Library het in haar gestelde vertrouwen ten zeerste op prijs stelt en zich gaarne beschikbaar houdt voor eventueele verdere inlichtingen.

Wordt besloten de beschrijving als bijlage achter de Notulen op te nemen.

10°. Schrijven van den Heer Dr. R. Römer te Medan van 19 Februari j.l. waarin de goede ontvangst wordt erkend van een wissel groot *f* 129.68, zijnde honorarium voor zijne „Bijdrage tot de geneeskunst der Karo-Bataks".

Naar aanleiding hiervan deelt de Redactuur van het Tijdschrift mede, van betrouwbare zijde vernomen te hebben, dat hetzelfde artikel door den schrijver is aangeboden aan en opgenomen in het Tijdschrift „Janus" en stelt voor dienaangaande bij den heer Römer inlichtingen in te winnen, aangezien het geen usance is dat eenzelfde artikel door twee verschillende uitgevers of instellingen gelijktijdig wordt gepubliceerd.

Conform.

11°. Dankbetuiging door den Curator van het Museum te Serawak, bij schrijven van 21 Februari j.l. voor de inlichtingen aangaande de aldaar gevonden oude roeispanen (zie Notulen Januari '08, II 12°).

Deponeeren.

12°. Schrijven van den Heer J. E. VAN GOGH, Aspirant-Controleur te Probolinggo van 6 Maart j.l., naar aanleiding van een indertijd door Mevrouw SERRURIER tot hem gericht verzoek, de afzending meldende van een model Tenggersch huis en een weefgetrouw, waarvan de kosten *f* 14.— bedragen.

Den Heer VAN GOGH dank betuigen voor zijn welwillende hulp in deze; verder thesaurier het noodige voor de restitutie der kosten.

III. De Heer Mr. POTT, enz.

IV. De Heer DE BOOY

a. brengt, ook namens den Heer DE ROO DE LA FAILLE, verslag uit 1°. over het kasbeheer van den penningmeester betreffende het jaar 1907; 2° over den staat van 's Genootschaps geldmiddelen gedurende dat zelfde jaar en stelt voor den penningmeester volledig acquit en décharge te verleenen onder dankbetuiging voor het goed en zorgvuldig beheer.

Onder dankbetuiging aan de Commissie voor de nauwgezetheid, waarmede zij zich van hare taak heeft gekweten, wordt conform het voorstel besloten; tevens om het saldo bij de firma SCHEURLEER EN ZOONEN te 's Gravenhage naar Batavia te doen overmaken en genoemde firma uit te noodigen de renten van het in Holland belegd kapitaal, voortaan onmiddellijk na ontvangst aan den thesaurier toe te zenden.

b. brengt ter tafel den plattengrond, bedoeld bij Notulen Februari, III*b*, op welken is ingeschetst een plan om de museumruimte op de minst kostbare wijze te vergrooten, voornamelijk hierop neerkomende dat de noordervleugel worde uitgebouwd tot de westelijke grens van het terrein; dat

de thans aldaar zich bevindende open loods worde overgebracht naar het terrein gelegen achter de rotonde, dat, aangezien de boeken-goedang alsdan komt te vervallen, eene bergplaats voor 's Genootschaps edita worde opgericht tegen de noordzijde van den noordervleugel.

Wordt besloten, nadat deze aangelegenheid in comité nogmaals zorgvuldig zal zijn nagegaan en overwogen, den Heer de Booy, die zich daartoe welwillend bereid verklaart, uit te noodigen, in overleg met den Secretaris het desbetreffende voorstel aan de Regeering op te maken.

V. De Heer Dr. Hazeu

a. biedt namens den Heer R. A. Kern, Controleur B. B. te Patjitan aan een opstel met eenige foto's, handelende over de Wajang-beber van Patjitan.

In rondlezing.

b. brengt ter tafel eenige foto's van *kobongan's* in verschillende Javaansche huizen en stelt voor deze, zoo hoogst zelden voorkomende afbeeldingen, te doen reproduceeren en vergezeld van een toelichtende nota, als afzonderlijk werk uit te geven.

Conform.

c. bericht de ontvangst van eenige sollicitaties naar de in den loop dezer maand, door het eervol ontslag van Mas Woekir opengevallen betrekking van Javaansch schrijver. Aangezien echter op dit oogenblik geene oud-Javaansche handschriften zijn af te schrijven en daartoe onder de sollicitanten ook niemand in staat zou zijn, wordt voorgesteld bedoelde betrekking onvervuld te laten, tot tijd en wijle de behoefte daartoe zich zal doen gevoelen en een geschikt candidaat daarvoor te vinden zal zijn.

Conform.

VI. De Heer Dr. van Ronkel.

a. bericht de ontvangst van een schrijven van den Heer D. K. Wielinga, missionair-predikant te Pajeti op Soemba,

houdende mededeeling dat hij een woordenlijst met schets van een grammatica der Soembataal (dialect Kambera) heeft samengesteld, met de vraag of deze in het Tijdschrift gepubliceerd kan worden.

Wordt besloten vooraf opzending te verzoeken, ter overweging in hoeverre die arbeid voor plaatsing in aanmerking kan komen.

b. vestigt de aandacht op het voorkomende in het verslag omtrent de Bibliotheek (zie Notulen Februari '08 VIII), alwaar gewezen wordt op de op schrikbarende wijze toenemende ruimte, welke vereischt wordt voor de rubriek dagbladen, speciaal door het volumen dat de gebonden jaargangen innemen, onder mededeeling dat door den Heer MOQUETTE het denkbeeld aan de hand is gedaan die folianten een bergplaats te geven op de boekenkasten. Hiertoe zal natuurlijk een kleine voorziening aan bedoelde kasten gemaakt moeten worden, weshalve machtiging wordt gevraagd om door een timmerman een raming van de daaruit voortvloeiende kosten te doen maken.

Conform.

VII. De Heer MOQUETTE

biedt ten geschenke aan een wichelplaatje van lood van ongewonen vorm, alhier door een inlander uit de rivier opgevischt en waarop zijn aangebracht eenige mystieke termen, de namen van de aartsengelen, van de 4 chalifen, enz.

In dank in de Ethnogr. Verzameling.

VIII. De Heer VAN HINLOOPEN LABBERTON brengt ter tafel een *kitâb taçawwoef*, hem onder eene beperkende voorwaarde geschonken door den oud-wĕdana SOERIA-MANGGALA, thans woonachtig te Tjidamar (Preanger-Regentschappen), waar volgens zijne opgave zijn vader en grootvader gelijk ambt bekleedden. Het boek zou afkomstig zijn uit de *dajeuh* Tjiandjoer en zeer oud.

Het is op 4° *daloewang* (Soend. *saèh*) geschreven en

bevat vijf, naar 't schijnt elk op zichzelf staande, gedeelten, alle verhandelingen over mystieke onderwerpen, in met groote, duidelijke letters geschreven Arabischen tekst en Javaansche — doch eveneens met, kleinere, Arabische letters geschreven — interlineaire vertaling, gesteld in het ietwat-ouderwetsche Javaansch, dat in werkjes van dezen aard meestal wordt aangetroffen.

Het eerste gedeelte beslaat 33 pagina's, het tweede: 39, het derde: 16, het vierde: 5 en het vijfde: 7 pagina's. Aan het einde van het tweede gedeelte leest men: *tamma(t) kitâb toehfat(oel) moersalah*, terwijl het derde gedeelte eindigt met de woorden: *tammat kitâb oelasrâr;* de overige gedeelten missen zulk eene aanwijzing aangaande hunnen inhoud.

De vóór- en tusschenpagina's zijn gevuld met eenige mystieke tabellen en teekeningen, en verder met allerlei annotatie's, eenige donga's enz.

Eindelijk heeft de laatste eigenaar van het boek de open ruimte tusschen het eerste en het tweede gedeelte (ongeveer 1½ bladzijde) benut om daarop in zijn eigen taal, het Soendaneesch (met Arabische karakters), eene uitvoerige beschrijving met nauwkeurige vermelding van datum en uur, te geven van twee aan hem geopenbaarde droomgezichten; daaromtrent zij hier slechts vermeld, dat een dezer droomen hem een oogenblik de illusie gaf in een mooi rijtuig met zwarte paarden ervoor te zitten, gekleed in een staatsiepak, precies als toean PANHÈS (VAN HEUTSZ)!

Spreker neemt zich voor bedoeld manuscript voorloopig in 's Genootschaps handschriften-verzameling te deponeeren, om het later, zoo de beperkende voorwaarde vervuld is, ten geschenke aan te bieden.

In dank aanvaarden.

IX. De Secretaris
biedt namens den Heer H. M. LA CHAPELLE alhier ten geschenke aan een astraal-lamp.

Onder dankbetuiging in de historische verzameling.

X. Worden afgevoerd van de ledenlijst op verzoek de Heeren: A. J. Ch. de Neve, H. Th. Damsté, C. J. de Jaager en Mej. C. van Taalingen.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van den 25en April 1908.

F. A. LIEFRINCK,
President.

H. N. STUART,
Secretaris.

Notulen van de vierde Directievergadering, gehouden op Zaterdag 25 April 1908.

Aanwezig de Heeren: F. A. Liefrinck, President, Mr. J. G. Pott, Dr. G. A. J. Hazeu, Dr. Ph. S. van Ronkel, P. de Roo de la Faille, J. de Booy, D. van Hinloopen Labberton en H. N. Stuart, Secretaris.

Afwezig de Heeren: C. M. Pleyte en J. P. Moquette.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 16 Maart j.l., worden goedgekeurd en gearresteerd.

De President

I. Neemt in behandeling de navolgende uit de rondlezing terug ontvangen stukken:

a. Missive van den Directeur van O., E. en N. van 16 Maart j.l. N°. 4451, van den volgenden inhoud:

„In antwoord op den Indischen brief van 26 Juni 1907 N°. 770/5, waarvan Uwer Directie een afschrift is verleend (Zie Notulen Augustus '07, II *j.*, pag. 70), werd ontvangen de ministerieele dépêche van 28 October 1907, afd. A I. N°. 12/2230 en de bijbehoorende missive van de Commissie van bijstand van den 19den dier maand, welke stukken in afschrift hierbij worden overgelegd en mij aanleiding gaven aan het Lid der Oudheidkundige Commissie, den Heer J. Knebel, mede te deelen, dat hij zijn werkzaamheden kan voortzetten op de wijze als aangegeven onder A van zijn schrijven van 13 Mei 1907, waarover handelt uwe missive van 12 Juni d. a. v. N°. 178 (Zie Notulen Juni '07, II *c*, pag. 52) en hetwelk in afschrift hierbij wordt gevoegd.

Bij de terugaanbieding der ministerieele dépêche aan de Regeering deed ik Haar, ook in verband met uw schrijven

van 20 Januari 1907 N°. 26 (Zie Notulen Januari 1907, I *a*, slot-alinea, pag. 3), verhandeld bij den in hoofde genoemden Indischen brief, een voorstel tot verbetering van de financieele positie van het Lid der Oudheidkundige Commissie H. L. LEYDIE MELVILLE.

Wat betreft de opmerking onder 5°. van het schrijven van de Commissie van bijstand omtrent photogrammen en teekeningen van de door den Heer KNEBEL te beschrijven oudheden, verwijs ik uwe Directie naar mijn tot den Heer KNEBEL gerichten brief van 9 dezer N°. 3853, waarvan U een afschrift werd toegezonden bij renvooi van dien dag N°. 3854 (Zie Notulen Februari '08, I 1°. en Maart '08, II 3°.).

De bovenbedoelde tot den Minster van Koloniën gerichte missive van de Commissie van bijstand luidt als volgt:

„In antwoord op Uwer Excellentie's missive dd. 4 September 1907, Afd. A1, N°. 23, en onder terugaanbieding van de daarbij ons toegezonden bescheiden, heeft onze Commissie van Bijstand, na gehouden vergadering, de eer het volgende onder Uwe Excellentie's aandacht te brengen:

1°. naar aanleiding van den aanhef in de ons toegezonden Missive der Directie van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen dd. 30 Januari j.l., N°. 26 moet vooraf geconstateerd worden dat de werkzaamheden der in 1901 ingestelde „Commissie in Ned.-Indië voor het Oudheidkundig Onderzoek op Java en Madoera" ten rechte kunnen onderscheiden worden in twee gedeelten: A. een archaeologisch, B. een technisch-architectonisch gedeelte.

Voorop ging daarbij de *Archaeologie*, gerugsteund door Bouwkundig Onderzoek;

2°. nu, na den dood van Dr. BRANDES, en het niet-aanvaarden door Dr. VOGEL van de hem aangeboden benoeming tot Oudheidkundig ambtenaar, niemand op dit oogenblik kan aangewezen worden, die archaeologisch voldoende geschoold is, om den door Dr. BRANDES' dood opengevallen post naar eisch te vervullen, moet voorloopig de arbeid gaande

gehouden worden door de twee aanwezige Commissieleden, tot dat een jonge wetenschappelijke kracht, aan de Leidsche Universiteit gekweekt, belast kan worden met het Voorzitterschap der bedoelde Commissie;

3°. op het binnen eenige jaren beschikbaar komen van zulk een jonge wetenschappelijke kracht, mag — gelijk Prof. Dr. SPEYER en Prof. Dr. SNOUCK HURGRONJE in onze laatste vergadering mededeelden — met voldoende vertrouwen gerekend worden; nadere besprekingen met den betrokken persoon in bedoelde richting hebben, na afloop onzer vergadering, de twee genoemde professoren te Leiden reeds gevoerd;

4°. in dezen stand van zaken mag allereerst nadruk worden gelegd op de woorden der Directie van het Bataviaasch Genootschap in de reeds vermelde Missive, luidende:

„Wat betreft den heer LEYDIE MELVILLE, ook zijne diensten „als lid van deze Commissie worden niet beloond naar de „mate van den door hem gepraesteerden, werkelijk niet ge„ringen arbeid. Een groot aantal foto's en teekeningen zijn „daar om te bewijzen hoe degelijk en accuraat hij zich van „zijne taak pleegt te kwijten".

Bij dit gunstige getuigenis omtrent den arbeid van het Commissielid LEYDIE MELVILLE sluit zich onze Commissie van Bijstand ten volle aan. De zelfstandige en speciale opdracht, hem thans van Regeeringswege gedaan, tot het instellen van „een oudheidkundig onderzoek in het voormalig rijk van Pasé" (Gouv. Besl. dd. 5 September 1906, N°. 36) bewijst ook het vertrouwen dat de Regeering in zijne werkzaamheid stelt. Naar eenparige meening onzer Commissie van Bijstand kunnen zijne krachten dan ook niet gemist worden èn bij het thans gaande houden der werkzaamheden van de Commissie voor Oudheidkundig onderzoek in Indië zoolang deze moet arbeiden zonder Voorzitter, èn vooral ook niet wanneer over eenige jaren een jonge Voorzitter zal kunnen optreden, die dan aan het degelijke werken en de ervaring van den heer LEYDIE MELVILLE een grooten steun zal vinden;

5°. wat nu het werkplan van den Heer KNEBEL betreft, waaromtrent Uwe Excellentie het oordeel onzer Commissie met name vraagt, zoo meent onze Commissie te dezen aanzien evenzeer unaniem, dat het aanbeveling verdient den heer KNEBEL te laten voortgaan met de door hem in zijn werkplan sub A laatste alinea genoemde verdere samenstelling van „overzichten van de oudheidkundige litteratuur"; alsmede dat er, naar het oordeel onzer Commissie, geen bezwaar kan bestaan, om de in den aanhef van A in zijn werkplan bedoelde beeldwerken en gebouwen in de gewesten Soerabaja, Kediri, Rembang, Semarang en Banjoemas ook door hem te laten beschrijven — indien mogelijk onder bijvoeging van fotogrammen en teekeningen naar die oudheden, door den Heer LEYDIE MELVILLE te vervaardigen — mits slechts de volkomen gelijkwaardigheid van den arbeid des Heeren LEYDIE MELVILLE naast dien van den Heer KNEBEL, zoowel in beginsel als *óók* in de uitvoering, erkend en gehandhaafd blijve.

Informatie.

b. De Wajang beber van Patjitan, door den Heer R. A. KERN, Controleur bij het B. B. (Zie Notulen Maart '08, V *a*).

Wordt besloten tot plaatsing in het Tijdschrift, met de platen, zoo deze voor eene duidelijke reproductie zullen blijken vatbaar te zijn.

c. Voorstel van den president in zake de passagekosten van Mej. Tonnet.

Conform.

d. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 4 April '08 N°. 5647, waarbij, met het begeleidend schrijven van den Resident van Menado van 8 Maart j.l. N°. 1316, wordt aangeboden het tot de Regeering gericht rekest gedagteekend Kolongan-Atas bij Sonder (Menado), 11 Februari 1908, van Dr. S. SCHOCH, hulpprediker ten dienste der Inlandsche Christengemeente te Sonder c. a., houdende verzoek

hem vergunning te verleenen tot den uitvoer van een steenen lijkkist naar Nederland, met verzoek het gevoelen der Directie ter zake te mogen vernemen.

Aangezien de steenen lijkkist voor eene wetenschappelijke verzameling in Nederland bestemd is, i. c. het Rijks Ethnographisch Museum te Leiden, en het Genootschap zulk een waroega reeds bezit, is bereids geantwoord, dat tegen de inwilliging van het verzoek geen bezwaar bestaat.

e. Twee brieven van den Heer J. W. Teillers, met twee proefplaten, waarvan een zwart op wit en de ander zwart met geel fond, van de Balische kropak, naar aanleiding van het besluit opgenomen in Notulen Maart 1907, VI *b*, pag. 33, waarin wordt medegedeeld, dat bij het reproduceeren van de geheele kropak 51 bladen te behandelen zijn, wat 9 platen als de thans aangebodene zou geven. Indien de bladen worden gereproduceerd, evenals de proef, met gele tint, dan zullen de kosten vermoedelijk *f* 450.— bedragen.

Wordt besloten tot reproductie met gele tint en tot uitgave van het werk, nadat vooraf, onder toezending van een paar proefplaten aan den Resident van Bali en Lombok, eene poging zal zijn gedaan om de voorstelling der teekeningen te verklaren.

f. Missive van den Directeur van O., E. en N. van 13 April j.l. N°. 6240, ten geleide der missive van den Resident van Amboina van 10 Maart t. v. N°. 1336, betreffende de vraag in hoever er van Regeeringswege prijs moet worden gesteld op het behoud van een door den Heer M. M. Willemsz Geeroms te Amboina bijeengebrachte verzameling van voorwerpen op zoölogisch en ethnologisch gebied, met verzoek ter zake het gevoelen der Directie te mogen vernemen.

Voor deze verzameling is door een vreemdeling — de Heer Geo Smith, wonende te Sydney, N. S. Wales, Australië — een bod gedaan van *f* 15000.—

De Resident van Amboina zegt in zijne bovengenoemde missive, dat de collectie niet behoorlijk gecatalogiseerd en zonder eenige wetenschappelijke kennis te hooi en te gras bijeenverzameld is; zeer zeker zullen zich daaronder waardevolle voorwerpen bevinden, doch dat eenig museum, hetzij hier dan wel in Holland, daarvoor een prijs zóó exorbitant hoog beschikbaar zal willen stellen, mag ten zeerste betwijfeld worden.

De Resident gelooft trouwens niet, dat onder de verzamelde voorwerpen er eenige zijn, welke niet reeds sedert lang in elk ander museum in Nederland of zijne Koloniën op zoölogisch en ethnologisch gebied worden aangetroffen.

De Heer FREDERIC MOIR, een verzamelaar van insecten bij uitnemendheid, verbonden aan het proefstation voor suikercultuur te Honolulu, thans in dit gewest reizende, beaamt ten volle deze meening.

Op grond van het vorenstaande wordt besloten den Directeur v^d^. mede te deelen, dat naar het gevoelen der Directie, aankoop van Regeeringswege geen aanbeveling verdient, terwijl ook voor het Genootschap op de collectie geen prijs wordt gesteld.

g. het door den Heer DE BOOY, naar aanleiding van het besluit vermeld in Notulen Maart 1908, IV *b*, opgemaakt concept-rekest aan den Gemeenteraad van Batavia, ter inleiding van het daarbij bedoelde voorstel aan de Regeering, luidende als volgt:

Aan den Gemeenteraad van Batavia

geeft met verschuldigden eerbied te kennen,

de Directie van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen,

dat, bij den grooten toevloed van inzendingen de actuëel beschikbare museumruimte gaandeweg te klein geworden, en spoedige uitbreiding dier ruimte mitsdien urgent is;

dat uitbreiding niet anders verkregen kan worden dan

door verlenging der vleugels van het bestaande gebouw naar achteren — om de West;

dat echter de vorm van het betrokken achtererf door den grilligen loop van deszelfs westelijke begrenzing — de oostelijke tegelgoot langs het gedempte spruitje Menteng — elke rationeele bijbouwing onmogelijk maakt;

dat bedoeld spruitje Menteng in 1889 is gedempt krachtens de D. B., van 2 Januari 1889 N°. 25/D., op de wijze, als nader blijken moge uit de uwen Raad hierbij ter inzage aangeboden, geäuthoriseerde ontwerpstukken;

dat van de totale breedte van het gedempte spruitje, ad 7 à 8 M., een gedeelte in beslag is genomen door aanliggende erven, dan wel absoluut ongebruikt terrein vertegenwoordigt; daarentegen, tusschen de taluds van twee, voor afvoer bestemde tegelgooten, eene strook gronds van egale breedte is gelaten, die tusschen Kebon Sirie, Gang Scott en Gang Boentoe als weg wordt benut maar van af Gang Boentoe tot, waar ze op de Tanah Abang rivier doodloopt, als middel van communicatie geen zin heeft, en dan ook feitelijk alleen dienst doet als vuilnisbelt en als sluipweg voor den aanhang van het Inlandsch dienstpersoneel der bewoners van de aanliggende erven;

dat de bewoners dier erven, voor zoover onze Directie zich met hen voor haar doel in verbinding heeft gesteld, dan ook verklaard hebben, dat zij niet alleen op het behoud van den weg geen prijs stellen maar zelfs tot noemenswaarde opoffering bereid bevonden zullen worden, indien de strook gronds tusschen de 2 goten als zoodanig verdween en die goten, tot ééne enkele samengesteld, meer afdoende inrichting verkregen, met minder gevaar voor de hopelooze vervuiling, die thans hun een voortdurende ergernis is en een blijvend gevaar voor hunne gezondheid;

dat bestrijding van dit gevaar n. h. v. mag gerekend worden tot de Gemeentezorgen te behooren; en de, op bovengeschetste wijze vrij te maken grond — voor de Gemeente van geenerlei waarde — reeds op zich zelve eene belangrijke

uitbreiding van ons achtererf vormt, maar bovendien gelegenheid zal geven tot de urgente rectificatie van de westelijke grens door ruilovereenkomsten met buren;

dat zij alzoo aanvraagt:

1°. Uwe principiëele goedkeuring van het denkbeeld om de 2 tegelgooten langs het gedempte spruitje Menteng ergens van af het, op de situatie met XIX aangeduide punt tot aan de Tanah Abang rivier samen te stellen tot eene enkele, waarvan het doorstroomingsprofil, 't zij open, 't zij afgesloten, gelijk zal zijn aan of gelijkwaardig met haar gezamenlijk profil;

2°. Uwe opdracht aan den Directeur der Gemeentewerken, om in overleg met onze Directie, voor tracee en inrichting der sub 1 omschreven afvoergoot een nader ontwerp op te maken, waarin de bezwaren aan den huidigen toestand verbonden, zoo goed mogelijk zullen worden ontweken;

3°. Uwe toezegging, dat in de kosten der uitvoering van het, uwen Raad meest geschikt voorkomend, ontwerp ons Genootschap zal hebben bij te dragen eene som van hoogstens een duizend guldens, zijnde dit reeds veel meer dan het kostende eener geheel bemetselde open goot ongeveer in het oude beloop; maar wellicht minder dan, wat noodig kan zijn voor eene directe afleiding van de goot bij XIX, linea recta op de rivier, als zekerlijk in alle opzichten meest aanbevelenswaardig.

Wat den van het gedempte spruitje Menteng vrij te maken grond betreft:

4a. indien deze aan de Gemeente behoort:

vrije beschikking daarover van af het punt XIX tot aan het punt XXIV;

4b. indien deze ter beschikking van het Rijk staat:

eene verklaring, dat uwe Gemeente tegen deszelfs eventueelen afstand aan ons Genootschap geen bezwaar zal hebben.

Aangezien alle Directieleden zich met dit concept ten volle konden vereenigen, is het rekest bereids den 16en April j.l. aan den Gemeenteraad van Batavia aangeboden.

II. Brengt ter tafel de volgende tusschentijds ingekomen stukken:

1°. M. G. S. van 8 April j.l. N°. 1038 met een exemplaar van de onlangs verschenen publicatie van het Internationaal Koloniaal Instituut te Brussel, getiteld „Les différents systèmes d'Irrigation" (Tome III).

Bibliotheek.

2°. Besluit van den Directeur van O., E. en N. van 8 April j.l. N°. 6002, houdende bepaling dat voor eene som van *f* 25.— twee gouden oorhangers, gevonden in de desa Toenggangri, distr. Ngoenoet, afd. Toeloengagoeng der residentie Kediri, zullen worden aangekocht, ter opzending aan 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden (Zie Notulen Januari '08, II 8°).

Informatie.

3°. Missive van denzelfden dd°. 25 Maart '08 N°. 4986, met een exemplaar van het „Karo-Bataksch Woordenboek" samengesteld door den oud-zendeling M. Joustra.

Bibliotheek.

4°. Missive van denzelfden dd°. 25 Maart '08 N°. 4991, houdende mededeeling dat de Regeering machtiging heeft verleend om het rapport der Boroboedoer-Commissie in het archief van het Genootschap te doen bewaren (Zie Notulen Januari '08, I 2°. *c*.).

Een gelijke machtiging gaf de Regeering ten aanzien van de periodieke verslagen van den Kapitein der Genie in commissie, T. van Erp, over zijne werkzaamheden aan den Boroboedoer. Deze zal daarom die verslagen in duplo indienen; eén exemplaar is bestemd voor de Commissie van bijstand in

Nederland, het andere voor 's Genootschaps archief. De verslagen over het 3e. en 4e. kwartaal 1907 gaan met de bijlagen hierbij.

Voor informatie en Secretaris het noodige voor de opberging.

5°. Renvooi van den Directeur van O., E. en N. dd°. 27 Maart j.l. N°. 7524, ten geleide der missive van den Resident van Semarang van 20 Maart t. v. N°. 5633/68 met een gouden ring in het gehucht *Tjinkroe*, desa *Tjabak*, distr. *Tlogowoengoe*, regentschap *Pati* in den grond aangetroffen.

De ring, waarschijnlijk modern zijnde, wordt tot terugzending besloten.

6°. Renvooi van denzelfden dd°. 15 Maart j.l. No. 6074, ten geleide der missive van den Resident van Banjoemas van 4 Maart t.v. N°. 1748/29, met eenige voorwerpen in de desa *Grogol*, distr. *Batoer*, afd. *Bandjarnegara*, op een tegalveld in den grond gevonden.

De voorwerpen van geen waarde zijnde, wordt op het behoud geen prijs gesteld.

7°. Renvooi van denzelfden dd°. 1 April j.l. No. 7885, ten geleide der missive van den Resident van Semarang van 25 Maart j.l. N°. 5756/68, met een paar gouden voorwerpen, in de doekoeh *Ngablak-Dengkleh*, desa *Pohgading*, regentschap *Pati* in den grond gevonden.

De voorwerpen van geen archaeologisch belang zijnde, wordt tot terugzending besloten.

8°. Renvooi van denzelfden van 8 April j.l. N°. 8665, ten geleide der missive van den Resident van Banjoemas van 2 April t.v. N°. 3513/29 met 2 stel bronzen bekkens (?) door den Inlander Toeban van den desa *Karekan*, distr. *Batoer*, afd. *Bandjarnegara* op zijn veld in den grond gevonden.

Wordt besloten de bekkens over te nemen voor een bedrag van *f* 5.—.

9°. Missive van den Directeur van Justitie van 14 April j.l. N°. 4226, houdende aanbieding van eenige dagbladen en een boekwerk.

Bibliotheek.

10°. Missive van den Resident der Preanger Regentschappen van 16 Maart j.l. N°. 3881/34, waarbij onder aanbieding van een foto dier voorwerpen wordt medegedeeld, dat bij het herstellen van een desaweg in de desa *Tjipitjoeng*, distr. *Tjibeureum*, afd. *Soemedang* zijn gevonden:

a. een aarden pot, lichtblauw gebloemd, waarvan de bodem min of meer gebarsten is;

b. vier kommen van aardewerk, eén rood en drie blauw gebloemd;

c. een aarden gendi eveneens blauw gebloemd;

d. een id. kannetje met tuit, id. id.;

e. twee id. kommen met deksel, id. id.;

f. een bruin aarden kruikje

met verzoek om bericht, of het Genootschap op de toezending dier voorwerpen, welke te zamen op een waarde van *f* 5.— zijn geschat, prijs stelt.

Na een bevestigend antwoord op bovengestelde vraag zijn de voorwerpen door den Assistent-Resident van Soemedang, bij missive van 2 April j.l. N°. 1023/34 herwaarts gezonden.

Wordt besloten de voorwerpen voor den getaxeerden prijs te behouden.

11°. Missives van den Commandant van het Exploratie Detachement voor Zuid Nieuw-Guinea en den Assistent-Resident van Zuid Nieuw-Guinea van 14 en 26 Maart j.l. N°s. 25 en 253/1, waarbij onder aanbieding van een cognossement mededeeling wordt gedaan van de afzending eener verzameling ethnografica, afkomstig van de landstreken, begrepen in het onlangs voltooide eerste exploratievak, gelegen tusschen de kust in het Zuiden, de Digoel-rivier in het Noorden, de Bijan-rivier in het Oosten en de Prinses Marianne-straat

in het Westen, geëxploreerd van 21 Augustus 1907 tot 8 Januari 1908.

De beschrijvende inventaris zal door het legerbestuur worden toegezonden, terwijl de mededeeling van eventueele wenken en opmerkingen omtrent de wijze van verpakking, dan wel nopens de inrichting van den inventaris, in het belang eener volgende verzending, ten zeerste op prijs zal worden gesteld (Zie Notulen November 1907, I *a*, pag. 100 en Januari 1908, II 1°).

In handen van den w^d^. Conservator der Ethnographische verzameling, om t. z. t. de noodige voorstellen in te dienen.

12°. Schrijven van den Heer J. DE BOOY van 25 Maart j.l. houdende verzoek om ontslag als Directielid met ult°. Mei a. s. wegens vertrek naar Europa.

Het ontslag zal t. z. t. op de meest eervolle wijze verleend worden.

13°. Schrijven van het „Städtisches Völkermuseum te Frankfurt a. M. van Februari 1908, waarin, onder aanbieding van de eerste aflevering zijner „Veröffentlichungen", het verzoek om ruiling met onze „Verhandelingen" wordt gedaan.

Conform.

14°. Aanbieding door den Consul van Groot Britannië en Ierland, bij schrijven van 23 Maart j.l. N°. 90, namens de Britsch-Indische Regeering van een ex. van ieder der Boekwerken getiteld „A Digest of Indian Law Cases, 1905" en „Acts, 1907", onder mededeeling tevens dat de kist boekwerken, bestemd voor de London Library (Zie Notulen Januari '08, II 11°) vrachtvrij per S. S. „Tantalus" verzonden is kunnen worden.

Onder dankbetuiging in de Bibl.

15°. Schrijven van den Heer LOGEMAN te Bandoeng, van 3 April j.l., houdende te koop aanbieding van een Noord-

Hollandsche Spindel, een der eerste klokken, waarbij de slinger door Huygens uitgevonden, is toegepast en vermoedelijk in 1640 vervaardigd. De klok bevindt zich in uitstekende conditie.

Aangezien de aanwijzingen omtrent de klok tamelijk vaag zijn, wordt besloten op het voorstel voorloopig niet in te gaan, doch den Heer LOGEMAN mede te deelen, dat de Directie zijn aanbod gaarne in beraad houdt, totdat een der Leden in de gelegenheid zal zijn ter plaatse door bezichtiging zich een nader oordeel dienaangaande te vestigen.

III. De Heer Mr. POTT

a. Stelt ter bezichtiging eenige van den Heer LEYDIE MELVILLE ontvangen foto's van graven in de Pase-streek, waarbij in het vooruitzicht wordt gesteld, dat het Genootschap waarschijnlijk in het bezit van een stel dier foto's zal komen.

Met belangstelling kennisgenomen.

b. Biedt ten geschenke aan een exemplaar der „Toelichting op de Inkomstenbelasting".

Bibliotheek.

IV. De Heer DE ROOY

Brengt ter tafel de drie ontbrekende teekeningen voor de plattegronden van den Museumgids, waarvan de voorafgaande reeds aan den Heer MOQUETTE zijn ter hand gesteld, en spreekt de hoop uit dat bedoelde Gids zoo spoedig mogelijk moge verschijnen.

V. De Heer Dr. HAZEU

a. Deelt mede, dat in het legaat van wijlen Dr. BRANDES eenige aanteekeningen werden aangetroffen omtrent de Siameesche handschriften, bedoeld bij Notulen December '07, II *p.* pag. 117 en Maart '08 II 9°. pag. 39 en stelt voor deze aanteekeningen tegelijk met de bij laatstgenoemde Notulen vermelde beschrijving als bijlage op te nemen.

Conform.

b. Bericht dat de uitgave der Rapporten van de Oudheidkundige Commissie over 1907 eenige vertraging zal ondervinden, aangezien, van de daarbij behoorende bijlagen, door een misverstand, geen perscopie is gemaakt, zoodat deze van de Commissie van bijstand in Holland, waarheen de eene copie bereids is opgezonden, terug gevraagd zullen moeten worden.

c. Biedt aan de door den Heer R. A. Kern toegezonden cliché's van de wajang beber-platen (Zie boven sub I, *b*).

Informatie.

VI. De Heer Dr. van Ronkel

a. Vraagt machtiging om aan den Heer E. S. de Klerck, die daarom verzocht heeft, 4 ex. van de eerste drie deelen en 3 ex. van het 4e. deel van „de Java-Oorlog van 1825—1830" te verstrekken.

Conform.

b. Deelt mede, dat de raming der kosten voor het vervaardigen van rekken op zeven kasten in de bibliotheek, ter opberging van dagbladen, bedoeld bij Notulen Maart '08, VI *b*, *f* 330.— bedraagt en verzoekt thans machtiging om tot bedoelde voorziening over te gaan.

Conform.

VII. De Heer van Hinloopen Labberton

Biedt een afdruk aan van eene voor rekening en bij gelegenheid van het aldaar gehouden Eerste Indisch Theosofisch congres, vervaardigde nieuwe aanzichtteekening van den Boroboedoer, met vertikale doorsnede en horizontale projectie, naar het concept van den Heer Wilsen, doch gewijzigd volgens de nieuwste vondsten van den Heer van Erp.

Onder dankbetuiging in de verzameling.

VIII. Worden afgevoerd van de ledenlijst op verzoek de Heeren: D. Haagmans Jr., W. K. F. Hekmeyer, W. G. Ribbius, J. H. Liefrinck en F. D. Cochius.

Wordt benoemd tot lid de Heer: Dr. Th. Valeton, afdeelingschef van het Departement van Landbouw te Buitenzorg.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van den 8sten Juni 1908.

F. A. LIEFRINCK,
President.

H. N. STUART,
Secretaris.

Notulen van de vijfde Directievergadering, gehouden op Maandag 8 Juni 1908.

Aanwezig de Heeren: F. A. Liefrinck, President, Mr. J. G. Pott, Dr. G. A. J. Hazeu, Dr. Ph. S. van Ronkel, C. M. Pleyte, J. de Booy, D. van Hinloopen Labberton, J. P. Moquette en H. N. Stuart, Secretaris.
Afwezig de Heer P. de Roo de la Faille.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 25 April 1908, worden goedgekeurd en gearresteerd.

De President

I. Neemt in behandeling de navolgende uit de rondlezing terug ontvangen stukken:

a. Voorstel van den President om der Regeering in overweging te geven eene „Commissie voor het adatrecht" in het leven te roepen.

Met het oog op de afwezigheid van den Heer de Roo de la Faille, die omtrent deze aangelegenheid eene nota heeft opgesteld, welke nadere bespreking wenschelijk maakt, wordt besloten dit punt tot de volgende vergadering aan te houden.

b. Renvooi van den Directeur van O., E. en N. dd°. 24 April j.l. N°. 9403, aanbiedende het verslag betreffende het werk: „Herstellingen aan en fotografische opname van den Bårå-Boedoertempel" over het 1°. kwartaal 1908.

Wordt besloten tot opberging in het archief van bedoeld rapport (Zie Notulen April '08, II 4°.) en mededeeling aan den Directeur v^d^. dat de kennisneming daarvan tot geene opmerkingen heeft aanleiding gegeven.

c. Missive van den Resident van Menado dd°. 4 Mei j.l. N°. 3214, ten geleide der missive van den Assistent-Resident van Midden-Celebes van 29 Maart t. v. N°. 844/12, met een Rapport van den Heer ALB. C. KRUYT, nopens de oudheden in Besoa (Zie Notulen Augustus '07, I *c*, pag. 62 en November '07, II *l*, pag. 107).

Aangezien het vervoer van een der potten wegens de bezwaren van het terrein en het groote gewicht niet doenlijk blijkt, wordt besloten hierop verder niet aan te dringen, terwijl het rapport van den Heer KRUYT, die in sommige opzichten met de opvattingen van den Heer KILIAAN van meening verschilt, tegelijk met dat van laatstgenoemde zal gepubliceerd worden.

d. Gouvernementsbesluit van 17 Mei j.l. N°. 4, houdende bepaling dat aan den Minister van Koloniën zal worden geschreven als volgt:

Met referte aan de ministerieele dépêche van 25 November 1907, afd. A^{I}, N°. 6/2425, betreffende het verzoek van Professor M. J. DE GOEJE om de op Bali, bij de krijgsverrichtingen aldaar in 1906, gevonden handschriften bij de verzameling van Oostersche handschriften van de Leidsche Universiteitsbibliotheek te voegen, heb ik de eer U. E. mede te deelen, dat aan dat verzoek geen gevolg kan worden gegeven, aangezien de bewuste handschriften bij het besluit van 24 Maart 1907 N°. 19 aan het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen ter bewaring zijn afgestaan.

De Directie van dat Genootschap, ter zake gehoord, acht het niet gewenscht, dat in evenbedoelde beschikking thans verandering wordt gebracht, door bedoelde geschriften aan de Leidsche Universiteits-bibliotheek af te staan, vermits het wenschelijk moet worden geacht de gelegenheid te behouden de bestudeering en de bewerking dier handschriften hier te lande ter hand te nemen.

Naar genoemde Directie uit goede bron vernam, zou evenwel de Heer Dr. H. H. JUYNBOLL te Leiden bij diens catalogiseering van oud Javaansche geschriften, reeds dadelijk nut

van de onderwerpelijke handschriften kunnen trekken, in verband waarmede zij heeft verklaard er geen bezwaar tegen te hebben, die documenten tot dat doel in bruikleen af te staan, onder voorbehoud echter, dat ze na gemaakt gebruik, dan wel op eerste aanvrage, wederom te harer beschikking worden gesteld.

Ik neem mitsdien de vrijheid U. E. te verzoeken mij te willen mededeelen of genoemde geleerde er prijs op stelt meergenoemde Balineesche handschriften onder de vermelde voorwaarde in bruikleen te ontvangen".

(Zie hieromtrent laatstelijk Notulen Februari '08, I 2°. pag. 14/15).

Informatie.

e. Missive van den Directeur van O., E. en N. van 29 Mei j.l. N°. 8657, ten geleide van het Gouv. renvooi van 18 Mei t. v. N°. 12405, met het schrijven dd°. Noordkust Floris, 4 Mei 1908, van den Heer G. A. J. van der Sande, Off. v. Gez. 1e. kl. a/b. van het opnemingsvaartuig „Sumbawa", luidende als volgt:

„Ten huize en onder berusting van den Civiel Gezaghebber te Larantoeka, den 2en Luit. der Inf. J. G. van den Bossche, bevindt zich een groot aantal (± 25) oude olifantstanden, zooals bij de bevolking van Flores van oudsher als kostbare familiestukken in eigendom en hooge vereering zijn.

De groote geldswaarde dier voorwerpen schuilt geenszins in hun marktwaarde aan ivoor — daarvoor zijn zij te veel verbruind en schilferend of gebarsten — doch in de omstandigheid, dat zij afkomstig zijn uit eene periode van handelsverkeer van Chineesche koopvaarders, waarvan de geschreven geschiedenis slechts onvolledig tot ons is gekomen en waarvan de geheugengeschiedenis der inboorlingen geen herinnering meer heeft.

Deze tanden hebben tot en met heden een zeer groote rol gespeeld in het leven dezer menschen en vormen inderdaad een hoofdstuk in de geschiedenis dezer eilanden; die welke

te Larantoeka bij den Civiel Gezaghebber berusten, werden grootendeels ter voldoening van boeten ingeleverd.

Met de snelle en diepgaande veranderingen, op politiek zoowel als op economisch gebied, welke heden ten dage zoowel op Flores als in de geheele Timor-Archipel plaatsgrijpen, zal de beteekenis dier tanden voor hunne tegenwoordige bezitters dra verloren gaan en zullen zij stellig grootendeels zoek raken. Vóór het zoover is, behooren de groote ethnographische verzamelingen te Batavia, Leiden, Rotterdam en Amsterdam in het bezit te worden gesteld van specimina dier tanden.

Tot heden bezitten deze musea (voor zooverre mij bekend en uit catalogi gebleken) niets van dien aard en uit de berichten der wetenschappelijke verzamelaars die deze eilanden bezocht hebben (Prof. Dr. C. E. A. Wichmann, R. van den Broek, A. M. Vermast, Prof. Dr. Max Weber, Dr. H. F. C. ten Kate en anderen) blijkt, dat de hooge prijs een beletsel was deze naar westersche schatting waardelooze stukken ivoor uit *particulaire* fondsen aan te koopen.

Ook onder de ethnographica door den Kapitein der Marechaussée H. Christoffel van Flores verzameld en welke mij in Februari j.l. te Endeh werden getoond, herinner ik mij niet exemplaren gezien te hebben.

Nu echter het N. I. Gouvernement verscheidene en daaronder zeer groote olifantstanden bezit, welke naar mij de Heer van den Bossche zeide, bestemd zijn om ten bate der landschapskas weder aan de bevolking te worden verkocht, nu doet zich de schoone gelegenheid voor, aan elk der genoemde nationale collecties eene schenking te doen van b. v. één groote en één kleine tand (zij komen niet in „stellen" voor).

Ondergeteekende is als officier van gezondheid aan boord van onderhavig opnemingsvaartuig geplaatst, met de opzettelijke bedoeling zijn vrije tijd aan het practisch zoölogisch, ethnographisch en anthropologisch onderzoek te wijden. Daartoe voorbereid en toegerust, acht hij zich gerechtigd en verplicht, waar mogelijk, de bij zijn werkkring behoorende onderwerpen

te behartigen, en deze overweging alleen vormt de aanleiding tot dit schrijven.

Mocht U. E. besluiten schenkingen als bedoeld te doen geschieden, dan stel ik mij geheel ter beschikking om tijdens een verblijf ter reede van Larantoeka voor het uitkiezen en veilig verzenden dier zaken naar hunne bestemming zorg te dragen.

Wordt besloten het verzoek te doen een tiental (vijf groote en vijf kleine) dier tanden naar hier te willen doen opzenden, met opdracht aan de Directie ten aanzien van de daaraan te geven bestemming een voorstel in te dienen.

II. Brengt ter tafel de volgende tusschentijds ingekomen stukken:

a. Gouv. Besluit van 19 April '08 N°. 18, houdende wijziging der formatie van het personeel ten behoeve van de bewaking en het onderhoud der oudheden in Soerakarta en Djokjakarta.

Informatie.

b. Gouv. Besluit van 23 April j.l. N°. 5, waarbij aan Dr. S. Schoch, Hulpprediker ten dienste der Inlandsche Christengemeente te Sonder (Menado) vergunning wordt verleend tot den uitvoer van een steenen lijkkist (*waroega*) uit de Minahassa naar Nederland (Zie Notulen April '08, I *d*, pag. 48).

Informatie.

c. Gouv. Besluit van 27 April '08 N°. 1, houdende regeling der positie van het lid der Oudheidkundige Commissie, den Heer H. L. Leydie Melville.

Informatie.

d. Gouv. Besluit van 1 Mei '08 N°. 18, waarbij machtiging wordt verleend om te beschikken over een bedrag van *f* 6800.— voor het verankeren en afwerken van het tempellichaam van den Mendoet en de afsluiting daarvan, om het gerestaureerde gedeelte op het bovenvlak tegen inwatering te beveiligen, terwijl de uitvoering van het bedoelde werk wordt opgedragen

aan den Kapitein der Genie in commissie T. VAN ERP (Zie Notulen November '07, II *g*, pag. 106).

Informatie.

e. Gouv. Besluit van 19 Mei j.l. N°. 10, houdende bepaling, dat ten vervolge op het besluit van 25 Maart 1907 N°. 7 (Zie Notulen April '07, II *b*, pag. 39) en op den voet van het bepaalde bij het besluit van 26 December 1893 N°. 46, machtiging verleend wordt om het zesde deel van het werk, getiteld „de Java-Oorlog van 1825—1830", bewerkt door den kapitein der Infanterie E. S. DE KLERCK, kosteloos ter Landsdrukkerij te doen drukken tot een aantal van 750 exemplaren.

Informatie.

f. Gouv. Besluit van 20 Mei j.l. N°. 8, houdende verzoek aan den Minister van Koloniën om een Koninklijk besluit te willen uitlokken, waarbij met toepassing van de bij art. 3 van het Kon. Besluit van 28 April 1906 N°. 55 (Ind. Stsbl. N°. 316) aan de Kroon voorbehouden bevoegdheid, aan Mej. M. TONNET, overtocht naar Indië voor Gouvernementsrekening als passagier der eerste klasse wordt verleend (Zie Notulen April '08, I *c*, pag. 48).

Informatie.

g. Gouv. Besluit van 26 Mei j.l. N°. 4, houdende de bepaling, dat letter *a* van art. 1 van het besluit van 25 April '07 N°. 51 wordt gelezen „den Boroboedoer, voor zooveel noodig, photographisch op te nemen in zijn tegenwoordigen staat en er bouwkundige teekeningen van te vervaardigen ten behoeve van een over dit monument nader samen te stellen werk" (Zie Notulen Maart '08, I 1°, pag. 36).

Informatie.

h. Gouv. Besluit van 1 Juni j.l. N°. 4, houdende bepaling dat aan den Minister van Koloniën zal worden geschreven

als volgt: „Met referte aan de ministerieele depeche van 28 September 1907, afd. A^{I}, N°. 59/2041, houdende aanbieding van twee exemplaren van de „Ethnographische Fragesammlung", uitgegeven door de „Internationale Vereinigung für vergleichende Rechtswissenschaft und Volkswirthschaftslehre" te Berlijn, heb ik de eer U. E. kopielijk hiernevens aan te bieden het schrijven der Directie van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen van 5 Februari t. v. N°. 37.

Mij veroorlovende kortheidshalve naar den inhoud van dat schrijven, waarmede ik mij evenals de Directeuren van Justitie, Binnenlandsch-Bestuur en Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid kan vereenigen, te verwijzen, neem ik de vrijheid U. E. te verzoeken Hare tusschenkomst te willen verleenen voor de toezending van nog 25 exemplaren van bovenbedoelde „Ethnographische Fragesammlung" (Zie Notulen Januari '08 I, 3°. pag. 2).

Informatie.

i. Missive van den Heer Mr. Dr. M. S. Koster van 18 Mei j.l. N°. 8157, houdende mededeeling dat hij het beheer over het Departement van O., E. en N. heeft aanvaard.

Informatie.

j. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 2 Juni j.l. N°. 8752, ten geleide van een afschrift der missive van de Algemeene Rekenkamer van 16 April t. v. N°. 4682, houdende verzoek om in den tot ultimo 1906 bijgewerkten inventaris der aan het Genootschap in bewaring gegeven landsgoederen en den aanvullingstaat over 1907 een tweetal omissies alsnog te willen doen opnemen.

Secretaris het noodige.

k. Missive van denzelfden dd°. 5 Juni j.l. N°. 9042, waarbij onder aanbieding der missive van den Resident van Bali en Lombok van 19 en 24 Mei j.l. N°s. 3106/2 en 3141/2, betreffende verschillende in Kloengkoeng buitgemaakte goederen,

het verzoek wordt gedaan een voorstel te willen doen omtrent de aan die voorwerpen te geven bestemming.

De negen kisten met kostbaarheden, bedoeld in eerstgemeld schrijven, zijn in bewaring bij 's Lands kas alhier; de lontarschriften, vermeld in den laatstgenoemden brief, zullen na ontvangst aan de Directie worden toegezonden.

Ter afdoening dezer aangelegenheid worden de Heeren MOQUETTE, PLEYTE en STUART uitgenoodigd het noodige te verrichten.

l. Renvooi van denzelfden van 27 April j.l. N°. 9486, ten geleide der missive van den Resident van Amboina dd°. 28 Maart '08 N°. 1701, met een gouden beeldje (Çiwa) te Amahei (Ceram) opgegraven en getaxeerd op eene waarde van *f* 200.—

Wordt besloten het beeldje tegen de getaxeerde waarde over te nemen, en de desbetreffende post op de begrooting met bedoeld bedrag te verhoogen.

m. Renvooi van denzelfden van 2 Juni j.l. N°. 12499, ten geleide der missive van den Resident van Kedoe dd°. 21 Mei '08 N°. 3408/10, met elf armbanden en twee presenteerbladen van brons, door den Inlander *Singoredjo* van het gehucht *Pongangan*, desa *Tegowanoeh*, distr. *Kaloran* der afd. *Temanggoeng* bij het bewerken van zijn erf opgedolven.

De voorwerpen voor de Archaeol. verzameling van geen belang zijnde, wordt tot terugzending besloten.

n. Missive van den Directeur van B. B. van 4 Juni j.l. N°. 1718, ten geleide der missive van den Resident van Palembang dd°. 21 Mei t. v. N°. 3848/5, waarin onder aanbieding van eenige afdrukken van op zijn bureau aangetroffen stempels, waarvan de eigenaren onbekend zijn en die voor Palembang geen waarde hebben, de vraag wordt gesteld of wellicht het Bataviaasch Genootschap op die stempels prijs stelt voor zijn museum.

Mededeelen dat de collectie stempels gaarne voor de sphragistische verzameling zal ontvangen worden.

o. Aanbieding door den Directeur van Justitie bij missives van 20 Mei en 10 Juni N°s. 5551 en 6294 van eenige dagbladen en boekwerken.

Onder dankbetuiging in de Bibl.

p. Missive van den Commandant van het Leger van 11 Mei '08 N°. 393, houdende aanbieding van een beschrijvenden Inventaris der verzameling ethnographica van Zuid-Nieuw-Guinea, samengesteld door den Mijningenieur en den Officier van Gezondheid, toegevoegd aan het Exploratie-Detachement voor genoemd gewest.

Te voegen bij de daarop betrekking hebbende correspondentie (Zie Notulen April, II 11°. pag. 55), terwijl op voorstel van den w^{d}. conservator der ethnographische verzameling, de Heeren MOQUETTE, PLEYTE en STUART worden uitgenoodigd, omtrent deze aangelegenheid de noodige voorstellen te willen indienen.

q. Missive van den Resident van Cheribon dd°. 28 April '08 N°. 3303/62, met drie enveloppen, inhoudende stukjes goud, door de Inlanders DAR c. s. van de desa *Tjipeudjeuh* (Sindang laoet-Cheribon) in den grond — blok *Rantjawakoel* — van evengenoemde desa gevonden.

Wordt besloten van de voorwerpen één gouden oorhanger, tegen de alhier geschatte waarde van *f* 13.80 aan te houden en het overige terug te zenden.

r. Besluit van den Resident van Jogjakarta van 2 Mei j.l. N°. 232, houdende ontslag van G. H. CROESE, als opziener voor de bewaking en het onderhoud van de oudheden in de Residentiën Soerakarta en Jogjakarta en benoeming van E. J. G. RUMMENS als zoodanig.

Informatie.

s. Aanbieding door den Chef van den Topographischen Dienst van een exemplaar van het Jaarverslag van genoemden dienst over 1907 (Derde Jaargang).

Onder dankbetuiging in de Bibl.

t. Aanbieding door den Britschen Consul alhier bij missive van 15 Mei '08 N°. 141, van een ex. van ieder der boekwerken getiteld „The Eastern Bengal and Assam Code", Vols. I en II, door de Britsch-Indische Regeering toegezonden.

Onder dankbetuiging in de Bibl.

u. Aanbieding door den Heer W. WIJNAENDTS VAN RESANDT van drie overdrukken — vervolg van diens „Oude Indische Families" en wel de deeltjes III, IV en V.

Onder dankbetuiging in de Bibl.

v. Verzoek van het „Kgl. Zoölogisches und Anthropologisch-Ethnographisches Museum" te Dresden, bij schrijven van 15 April j.l. om, indien het Genootschap in het bezit is van „Schädelkorware", daarvan op zijn kosten kleine foto's (in voor- en achteraanzicht) te doen vervaardigen en toe te zenden.

De Heeren MOQUETTE en PLEYTE worden uitgenoodigd in deze het noodige te verrichten.

w. Aanbieding door de firma SCHEURLEER & ZOONEN te 's Gravenhage, naar aanleiding van het bepaalde bij Notulen Maart '08, IV *a*., pag. 40, van een wissel groot *f* 3894.50.

Dit bedrag, aangevuld tot *f* 4000.—, is door den Thesaurier in deposito gegeven bij de N. I. Escompto Maatschappij.

x. Schrijven van den Heer P. A. F. BLOM te Magelang van 14 Mei j.l., houdende verzoek om terugzending van het manuscript, bedoeld bij Notulen Maart '08, I 3°., pag. 36, zullende het te zijner tijd op nieuw met de vertaling worden aangeboden.

Hieraan is bereids door den Secretaris voldaan.

ij. Schrijven van den Heer J. Dezentje te Klaten van 16 Mei j.l., waarin de Directie verzocht wordt haar invloed aan te wenden, om de bij de verovering der poeri van *Kloenkoeng* buitgemaakte javaansche en balineesche handschriften, voor de beoefenaars van die litteratuur zooveel mogelijk te behouden.

Mededeelen, dat alle aangetroffen handschriften door den Resident van Bali aan de Regeering zullen opgezonden worden.

z. Schrijven van den Heer E. S. de Klerck, dd°. Soekaboemi, 28 Mei 1908, als volgt:

„Ik heb de eer uw bestuur beleefd mede te deelen, dat het zesde en laatste deel van het werk „de Java-Oorlog van 1825—1830" persklaar is en dat de toestemming tot het doen drukken daarvan bereids van de Regeering verkregen is.

Eerstdaags repatrieerende, kan ik de correctie der proeven niet zelf op mij nemen: de Heeren A. Ribbink en Dr. F. de Haan hebben zich echter bereid verklaard die proeven te behandelen.

Ik kan dus mijn taak als afgeloopen beschouwen en acht thans het oogenblik gekomen, om uw bestuur dank te zeggen, voor de mij in den loop der jaren betoonde hulp, als het in bruikleen afstaan van boekwerken, handschriften, enz., doch bovenal voor het mij geschonken vertrouwen. Mijne benoeming tot lid van het Historisch Genootschap te Utrecht, in het begin van het afgeloopen jaar, moge ten bewijze strekken, dat ik dat vertrouwen niet heb beschaamd.

Informatie.

aa. Verzoek van de „Société Asiatique de Paris" om aanvulling van een reeks ontbrekende edita.

In handen van van den Bibliothecaris.

III. De Heer de Booy

brengt, ten vervolge van het voorkomende in Notulen April j.l. I *g*. pag. 50, ter tafel het verslag zijner werkzaam-

heden, aangaande een voorstel aan de Regeering tot uitbouwing van het museum, ten einde voor een reeks van jaren verzekerd te zijn van voldoende ruimte der te exposeeren voorwerpen.

Bij de bespreking van het verslag blijkt dat nog enkele aangelegenheden daarin nadere aandacht verdienen, weshalve de Heer DE BOOY op zich neemt, rekening houdende met de gemaakte opmerkingen, nog voor zijn vertrek naar Europa op 2 Juli a. s. het bedoelde voorstel, gereed tot aanbieding aan de Regeering, aan de Directie te doen toekomen.

IV. De Heer MOQUETTE

deelt mede dat gebleken is, dat de afdrukken der stempels, betrekking hebbende op de Westerafdeeling van Borneo, bedoeld bij Notulen October '07 II *g*, pag. 95, wegens de onduidelijkheid daarvan, onmogelijk gereproduceerd kunnen worden en stelt mitsdien voor bij den Resident van genoemd gewest te informeeren, of de stempels zelve wellicht nog aanwezig zijn, des neen om de publicatie van de nota achterwege te laten, aangezien deze zonder bijvoeging van de afdrukken van weinig of geen waarde zoude zijn.

Conform.

V. De Heer Dr. VAN RONKEL

a. bericht de ontvangst van den Heer D. K. WIELINGA, missionair-predikant op Soemba, van eene „Schets van eene Soembaneesche spraakkunst" en „Soembaneesche Woordenlijst (dialect van Kambara)", bedoeld bij Notulen Maart '08 VI *a*, pag. 41, en stelt voor deze stukken alleen bij de deskundige leden in rondlezing te zenden.

Conform.

b. biedt namens den Heer VAN HINLOOPEN LABBERTON ten geschenke aan een Arabisch handschrift, bevattende verhandelingen over Arabische spraakkunst en spelling.

Onder dankbetuiging in de handschriften verzameling.

c. deelt mede, dat de cliché's van de wajang-beber-platen, bedoeld bij Notulen April '08, V *c*, pag. 58, geheel ongeschikt

zijn om gereproduceerd te worden, en stelt mitsdien voor, den eigenaar der platen uit te noodigen op 's Genootschaps kosten naar hier over te laten komen met die platen en ze alhier te doen fotographeeren, vermits het opstel van den Heer KERN te belangrijk is, om de publiceering er van achterwege te laten, en door eene uitgave zonder platen het artikel bijna alle waarde zoude verliezen.

Conform.

VI. De Heer VAN HINLOOPEN LABBERTON

a. deelt mede dat de Theosophische Vereeniging het plan heeft opgevat eene bibliotheek van gnostieke handschriften in verschillende talen aan te leggen, en vraagt of het geene aanbeveling zoude verdienen, die handschriften aan het Genootschap in bruikleen te geven, waardoor zij onder geregeld beheer van den Conservator der handschriften zouden komen, doch niettemin voor het algemeen toegankelijk blijven.

De Conservator der handschriften-verzameling, uit een oogpunt van concentratie zeer voor het geopperde denkbeeld zijnde, wordt besloten, indien t. z. t. daartoe het verzoek wordt gedaan, de handschriften in bruikleen aan te nemen.

b. brengt onder de aandacht der Directie, dat de termijn gedurende welke de redactie van het Tijdschrift is opgedragen aan twee personen (Zie Notulen September '07, VII 1°, pag. 91) met de voltooiing van het thans compleete deel L is afgeloopen en dat derhalve een besluit genomen zal dienen te worden, hoe in deze verder te handelen.

Met goedvinden van de beide Redacteuren, de Heeren VAN RONKEL en VAN HINLOOPEN LABBERTON, wordt besloten voor onbepaalden tijd met dezelfde wijze van redigeeren door te gaan.

VII. De President

alsnu het woord richtende tot den Heer DE BOOY, die eerlang voor goed naar Europa vertrekt en mitsdien voor het laatst eene vergadering der Directie bijwoont, betuigt

leedwezen over zijn heengaan en brengt in korte woorden in herinnering hetgeen de Heer DE BOOY in het belang van het Genootschap verricht heeft, waaronder in den laatsten tijd vooral op den voorgrond trad, de voorbereiding van een museumgids en het ontwerpen der plannen tot uitbouwing van het museum, welke door zijne deskundige voorlichting en hulp, thans reeds veel verder gevorderd zijn, dan anders het geval had kunnen zijn. De oprechte dank der Directie wordt hem daarvoor gebracht, die daarbij hare beste wenschen uitspreekt voor zijn verder welvaren.

De Heer DE BOOY betuigt zijnen dank voor deze door hem zeer gewaardeerde woorden en blijft zich, ook in Holland, te allen tijde beschikbaar stellen ter behartiging der belangen van het Bataviaasch Genootschap.

VIII. Worden afgevoerd van de ledenlijst op verzoek de Heeren: A. C. VAN DER HOUT, A. M. G. GYSELMAN, H. J. G. JANSSEN VAN RAAY, J. J. MEYER en J. A. VAN DER BREGGEN.

Worden wederom op de ledenlijst gebracht de Heeren: H. G. HEYTING, Resident van Banjoemas, E. W. SCHOLTEN, Chef der firma GEO WEHRY & Co., E. A. G. J. VAN DELDEN, Controleur B. B., Th. J. VELTMAN, Kapitein der Infanterie, L. J. GINJOOLEN, Hoofdagent der firma DAENDELS & Co., en I. L. O'BRIEN, Controleur B. B.

Worden benoemd tot lid de Heeren: Mr. F. C. BOOGAERDT, President van den Landraad te Banjoemas, E. F. THYSSEN, Ambtenaar voor Chineesche zaken te Soerabaia, Dr. E. C. DE VRIES, leeraar aan de H. B. S. te Semarang, G. P. J. CASPERSZ, Chef exploitatie S. S. te Padang, P. BUWALDA, Particulier te Semarang, W. G. BROEK, Postagent te Singapore, F. P. SOLLEWYN GELPKE, Inspecteur landelijke inkomsten te Batavia, N. M. C. VERWEY MEJAN, Adj. Inspecteur landelijke inkomsten te Batavia, S. BLOK, Chef Triangulatie-brigade te Medan, W. ELENBAAS, Hoofdingenieur der B. O. W. te Probolinggo, C. A. VAN AFFELEN VAN SAEMSFOORT, Assis-

tent-Resident van Boni (Celebes), A. J. M. A. RIDDER VAN DER DOES DE BYE, Hoofdinspecteur van Scheepvaart te Batavia, J. SEYNE KOK, Controleur B. B. op Timor, G. M. BLECKMAN, Kolonel der Infanterie te Soerabaia, Mr. Dr. M. S. KOSTER, Directeur van O., E. en N., A. G. LAMMINGA, Hoofdingenieur der B. O. W. te Semarang, Mr. S. L. J. M. VAN SCHAIK, Rechterlijk Ambtenaar te Batavia en H. J. E. WENCKEBACH, Directeur van Gouvernements Bedrijven.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van den 13en Juli 1908.

F. A. LIEFRINCK,
President.

H. N. STUART,
Secretaris.

Notulen van de zesde Directievergadering, gehouden op Maandag 13 Juli 1908.

Aanwezig de Heeren: F. A. LIEFRINCK, President, Mr. J. G. POTT, Dr. G. A. J. HAZEU, Dr. Ph. S. VAN RONKEL, C. M. PLEYTE, J. P. MOQUETTE en H. N. STUART, Secretaris.

Afwezig de Heeren: P. DE ROO DE LA FAILLE en D. VAN HINLOOPEN LABBERTON.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 8 Juni 1908, worden goedgekeurd en gearresteerd.

De President

I. Neemt in behandeling *a* het in de vorige vergadering aangehouden voorstel tot instelling eener commissie voor het adatrecht (Zie Notulen Juni '08, I *a*).

Nu de Heer DE ROO DE LA FAILLE andermaal verhinderd is de vergadering bij te wonen en het aanbeveling verdient deze aangelegenheid met bekwamen spoed terhand te nemen, wordt na bespreking der door den Heer DE ROO opgestelde nota, besloten, het voorstel ongewijzigd bij de Regeering in de dienen.

Dit voorstel luidt als volgt:

„Het bestuur van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen veroorlooft zich, na ter zake overleg gepleegd te hebben met Prof. Dr. C. VAN VOLLENHOVEN gedurende zijn verblijf te Batavia, bij dit schrijven de aandacht van U. E. te vragen voor de wenschelijkheid om een stap te doen tot vermeerdering van onze kennis van *het adatrecht* van Nederlandsch-Indië.

Van dat adatrecht is nog veel te weinig bekend; toch zou de kennis er van voor de Regeering van veel belang zijn

b. v. bij de uitwerking van het nieuwe artikel 75 van het Regeerings-Reglement, terwijl de besturende en rechtsprekende ambtenaren het bezwaar van onze gebrekkige adatkennis om zoo te zeggen dagelijks voelen. Opzettelijke onderzoekingen door den heelen archipel echter kosten tijd en geld, en zullen wel niet binnen korte jaren overal worden ondernomen. Men dient dus voorloopig om te zien naar andere, eenvoudige, middelen om onze kennis te verbeteren en te verrijken.

Zulk een middel is reeds beproefd door het rondschrijven van den toenmaligen Directeur van Justitie van 9 Augustus 1904 N°. 6460, hetwelk de strekking had de jurisprudentie over de adat te doen verzamelen. Die verzameling geschiedt dan door het departement, dat met andere bezigheden de handen reeds meer dan vol heeft, en waar allicht ambtenaren mèt en zònder hart voor deze zaak elkaar zullen afwisselen. Zij leidde tot dusver niet tot eenige publicatie.

Een tweede middel ware gelegen in het verzamelen van de vele gegevens, die hetzij in den vorm van nota's, hetzij in anderen vorm te vinden zijn in de archieven van bestuurs-ambtenaren of elders, en die door deskundige en belang-stellende oogen zouden moeten worden doorgezien. Een verzameling van adatgegevens in deze richting is thans misschien meer van pas dan ooit te voren, nu door het toegankelijk worden en onder bestuur komen van tal van tot dusver verwaarloosde streken der buitenbezittingen, de gelegenheid om zulke gegevens te verkrijgen zichzelve schijnt aan te bieden. Het te weten komen van het bestaan van oudere en jongere nota's en rapporten, het opvragen daarvan, het opvragen ook van de adatregelingen die voor en na herhaaldelijk door zendelingen worden tot stand gebracht, en dergelijke meer, kan moeilijk op consequente wijze uitgaan van verschillende der talrijke departementen.

Instelling van een vaste commissie door de Regeering zou hier, naar ons bestuur meent, uitkomst kunnen geven. Zij zou, zonder meer, niet kunnen leiden tot opsporing van al het adatrecht, dat nog onbekend en halfbekend in den

archipel aanwezig is, maar wèl zou zoodanige instelling ons op den weg der adatkennis een heel eind verder kunnen brengen.

Door het enkele feit van haar bestaan reeds zal zulk een commissie een centrum vormen voor allen, die tot de kennis van het adatrecht — welks waarde door de Regeering nog kort geleden erkend is bij het aanwijzen van het leervak „inlandsch volksrecht" voor de ontworpen inlandsche rechtschool — wat kunnen en willen bijdragen. Zoo zouden o. a. de genoemde adatvonnissen in haar handen moeten worden gesteld. Het verdient aanteekening, dat in Juli 1907 de Duitsche Regeering een Staatscommissie heeft ingesteld, met den bekenden Berlijnschen hoogleeraar KOHLER als voorzitter, om — volgens den wensch van den Rijksdag — de nopens het adatrecht der Duitsche Koloniën aanwezige gegevens te verzamelen en te schiften.

Daar de commissie zal moeten bestaan uit personen, die veel voor het adatrecht voelen en er door studie of praktijk mede in aanraking kwamen, moet men het minimum van haar ledental niet te groot maken; van 3 tot 9 leden schijnt een goed cijfer, en ons bestuur heeft reden om aan te nemen, dat er voor zulk een commissie personen te vinden zijn. Zij zal moeten zetelen te Batavia. Aangezien echter haar leden slechts beperkten tijd zullen vrij hebben voor het bijwonen van vergaderingen, laat staan voor het verwerken en schiften van ingekomen gegevens, zou, evenals voor de „Commissie voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera" (van 1901) geschied is, aan het bestuur van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land-, en Volkenkunde te 's Gravenhage moeten worden verzocht, een commissie van bijstand van 3 à 9 personen te benoemen, welker samenstelling niet veel moeite geven zal en die der Bataviasche commissie veel werk uit handen zal kunnen nemen.

Het zal goed zijn de opdracht der commissie in algemeene termen te vervatten, b. v. door te zeggen dat zij belast wordt met het bijeenzamelen van gegevens betreffende het

adatrecht van Nederlandsch-Indië, overal waar zij meent zoodanige gegevens te kunnen verkrijgen en met het schiften en zoo mogelijk bewerken daarvan. Meerdere preciseering ware voorbarig en nutteloos.

Nieuwe drukte zal de commissie aan de Regeering niet geven. Het geldt hier niet het betreden van een nieuw terrein met nieuwe schrijverij en nieuwe beslommeringen voor Secretarie en departementen, maar het concentreeren van de zorg voor nasporingen, die zich in de practijk reeds thans gedurig voordoen.

De kosten der commissie zouden alleen behoeven te bestaan in een te harer beschikking te stellen som van b. v. ƒ 150.— 's maands om daaruit correspondentiekosten, schrijfloonen en andere noodzakelijke uitgaven te kunnen bestrijden.

Evenals geschiedde voor de oudheidkundige commissie ware ook de commissie voor het adatrecht in te stellen bij Gouvernementsbesluit en tot de Hoofden der departementen en van gewestelijk bestuur eene uitnoodiging te richten om haar, waar mogelijk, behulpzaam te zijn. Het zou dan echter bovendien wel aanbeveling verdienen zulk een besluit, ten einde in ruimer kring er de aandacht op te vestigen, op doeltreffende wijze te publiceeren, b. v. door het te doen opnemen in het Indisch Staatsblad.

Op vorenstaande gronden meent ons bestuur bij U. E. de instelling van een „Commissie voor het adatrecht" te Batavia met warmte te mogen aanbevelen.

Zoodra de Regeering in beginsel daartoe besloten mocht zijn, bevelen wij ons gaarne aan daarvan bericht te ontvangen, ten einde een nader voorstel te kunnen doen ten aanzien der in die commissie te benoemen personen.

b. Missive van den Consul van Groot Brittannië en Ierland, van 13 Juni j.l. N°. 163, waarbij naar aanleiding van een ontvangen schrijven van de „Commercial Intelligence Branch of the Board of Trade" te Londen omtrent verfstoffen in gebruik in N. I., het verzoek wordt gedaan, hem behulpzaam te willen zijn in het verzamelen van gegevens omtrent de voornaamste

inlandsche verfstoffen, gebruikt voor het verven van sarongs, enz., of, indien dit niet mogelijk is, hem te verwijzen naar de beste boekwerken, waaruit de verlangde gegevens bekomen kunnen worden.

Wordt besloten den Consul v[d]. mede te deelen, dat in de Encyclopaedie van Ned. Indië, deel II, pag. 235, de voornaamste kleurstoffen vermeld worden, terwijl in deel IV op pag. 538 onder verven en verstoffen, diverse bronnen, waaruit geput zou kunnen worden, zijn vermeld. Voorts hem verwijzen naar Dr. Greshoff, Directeur van het Koloniaal museum te Haarlem, waar een bepaalde studie van dit onderwerp nog steeds wordt gemaakt, terwijl ook de Directeur van het Departement van Landbouw te Buitenzorg vermoedelijk in staat zal blijken te zijn de verlangde gegevens te verstrekken.

c. Driemaandelijksch Rapport over het 1°. en 2°. kwartaal van 1908, van de commissie voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera.

Aanbieden aan den Directeur van O., E. en N. ter doorzending aan de commissie van bijstand te 's Gravenhage.

II. Brengt ter tafel de navolgende tusschentijds ingekomen stukken:

a. Gouvernementsbesluit van 10 Juni 1908 N°. 7 waarbij machtiging verleend wordt om te beschikken over een bedrag van *f* 850.—, om den hoofdtempel van *Tjandi Sewoe* voor verder verval te behoeden, terwijl de uitvoering van bedoeld werk wordt opgedragen aan den Kapitein der Genie in commissie T. van Erp.

Informatie.

b. Aanbieding door de Algemeene Secretarie bij nota van 20 Juni j.l. van een exemplaar van het werk „Nova Guinea. Résultats de l'expédition scientifique neerlandaise à la nouvelle Guinée en 1903 etc." Vol V, Zoologie, Livr. II.

Bibliotheek.

c. Missive van den Directeur van O., E. en N. van 11 Juni j.l. N°. 9262, ten geleide van een schrijven van den w[d]. Consul van Frankrijk te Batavia, dd°. 26 Mei j.l. N°. 158, met den daarbij toegezonden, tot den Voorzitter der Directie gerichten, brief van den Franschen Consul te Stuttgart, den Heer Gabriel Ferrand, van 15 Maart t. v. en de bijbehoorende boeken.

Laatstbedoelde brief luidt als volgt:

„J'ai l'honneur de vous adresser sous ce pli quelques études sur Madagascar que ne possède sans doute pas l'académie; je vous serais reconnaissant de vouloir bien la prier d'en accepter l'hommage. Dans les premiers ouvrages en date, j'ai suivi l'orthographe usuelle: *j* = *dz*, *o* = *u*, *y* final = *i*.

Des circonstances de carrière ne m'ont pas permis que récemment de me mettre à l'étude des langues malaises, indispensable pour la connaissance scientifique du malgache. Je n'ai pu ainsi éviter quelques erreurs que vous rectifierez sans difficulté. J'ai actuellement à l'impression un „Essai de phonétique comparée du malais et des dialectes malgaches"; ce me sera un agréable devoir d'en faire parvenir un exemplaire à l'académie dès qu'il paraîtra".

Wordt besloten: onder dankbetuiging de werken op te nemen in de Bibliotheek en den Heer Gabriel Ferrand te benoemen tot Correspondeerend lid van het Genootschap.

d. Missive van denzelfden van 15 Juni j.l. N°. 9447, ten geleide van een afschrift der tot den Resident van Bali en Lombok gerichte missive van den 1[en] Gouv. Secretaris dd°. 5 dezer N°. 1589, waaruit blijkt dat nog niet vaststaat, dat de Regeering vrijelijk kan beschikken over al de in Kloenkoeng buitgemaakte in voormelde missives bedoelde goederen, met verzoek met het doen van het gevraagde voorstel omtrent de aan die voorwerpen te geven bestemming voorloopig te willen wachten. (Zie Notulen Juni 1908, II *k*, pag. 66).

Informatie.

e. Renvooi van denzelfden van 16 Juni j.l. N°. 14379, ten geleide der missive van den Resident van Madioen, dd°. 10 Juni t. v. N°. 6155/25, met een gouden ring, door den Inlander *Kardjo* van de desa *Sareng*, distr. *Oeteran*, afd. *Madioen*, in een sawahsloot in die desa gevonden.

Bedoelde ring, reeds in meerdere en betere exemplaren in de verzameling vertegenwoordigd zijnde, wordt tot terugzending besloten.

f. Renvooi van denzelfden van 2 Juli j.l. N°. 14791, ten geleide der missive van den Resident van Banjoemas dd°. 25 Juni t. v. N°. 6328/29, met een gouden zegelring en een ringvormig gouden voorwerp, respectievelijk geschat op *f* 54.45 en *f* 2.42, door den Inlander *Karjamenawi* van de desa *Rabak* (distr. en afd. *Poerbolinggo*), bij de bewerking van een stuk sawah in die desa gevonden.

Wordt besloten beide voorwerpen tegen den getaxeerden prijs voor de archaeologische verzameling over te nemen.

g. Aanbieding van eenige nieuwsbladen door den Directeur van Justitie, bij missive van 13 Juli j.l. N°. 7673.

Onder dankbetuiging in de Bibliotheek.

h. Missive van den Resident van Timor en Onderhoorigheden, dd°. 15 Juni j.l. N°. 1377, houdende aanbieding ten geschenke van drie zeer oude ambtsstokken met gouden knop, buitgemaakt bij de vervolging van den laatsten Keizer van Groot Sonnebait en aan zijn voorvaders vermoedelijk verstrekt door de Portugeezen, die in de 17e en 18e eeuw afwisselend hun invloed deden gelden in Sonnebait.

Na ontvangst der stokken, deze te plaatsen in de historische afdeeling en den Resident vd. den dank der Directie te betuigen.

i. Missive van den Resident der Westerafdeeling van Borneo van 2 Juli j.l. N°. 4069, houdende verzoek de stempelafdrukken terug te willen zenden, ten einde te kunnen nagaan

of de oorspronkelijke stempels nog bestaan (Zie Notulen Juni '08, IV).

Aan dit verzoek voldoen.

j. Aanbieding door den Hoofdinspecteur, Chef van den dienst der Staatsspoorwegen op Java, bij missives van 14 Mei en 11 Juni j.l. N°s. 2247/H en 2691/H, van een exemplaar van het „beknopt verslag" en van het „verslag" der Staatsspoorwegen in N. I. over 1906.

Onder dankbetuiging in de Bibliotheek.

k. Aanbieding ten geschenke door den Heer J. E. JASPER te Soerabaia, bij schrijven van 1 Juli j.l., van een *lèmpot* (slendang) van Oost-Lombok. Deze, door een Sassaksche vrouw geweven doek, doet dezelfde versieringsmethoden zien, welke voor het eiland Soembawa zoo typisch zijn, n. l. het van toempalmotieven voorziene veld, dat een andere kleur heeft dan de randen. Deze toempalmotieven ontstaan door een heen- en weergaanden veld-inslag — men werkt met 3 spoelen en wel 1 voor het veld en 2 voor de randen — en worden op het eiland Soembawa *kakando* (Bimaneesch) of *posok rebong* (Soembawasch) genoemd. De doek heet er *salampè* (Bimaneesch) of *pebasa* (Soembawasch) en wordt — in katoen geweven — op het laatstgenoemde eiland veel door het volk gedragen.

Onder dankbetuiging in de ethnographische verzameling.

l. Bericht van den Bibliothecaris der Rijksuniversiteit te Leiden, dd°. 3 Juni j.l. van de afzending van twee aangeteekende pakketten, bevattende alle voor den Heer GUNNING aldaar op 29 April 1907 te leen gezonden handschriften, met verzoek om terugzending van de daarvoor afgegeven twee bewijzen van ontvangst (Zie Notulen 1907, pag. 23, 3°, pag. 42, *k*, pag. 74 *w* en *x* en pag. 109, *p*).

Secretaris hieraan voldoen.

III. Brengt ter tafel het door den Heer DE BOOY vóór

zijn vertrek naar Nederland terug aangeboden en aangevulde voorstel tot verbouwing van het Museum.

Wordt besloten deze aangelegenheid aan te houden, totdat algeheele overeenstemming zal zijn verkregen met de daarbij betrokken eigenaren van belendende perceelen.

IV. De Heer MOQUETTE

deelt mede, dat hij het beheer van het ethnographisch Museum aan Mevrouw SERRURIER, die op 2 Juli j.l. van hare reis naar Japan is terug gekeerd, wederom heeft overgegeven.

Den Heer MOQUETTE wordt dank betuigd voor de goede zorgen, gedurende de waarneming van het conservatorschap, aan de ethnographische afdeeling besteed.

V. De Heer Dr. HAZEU

a. bericht de ontvangst van een schrijven van den Heer R. A. KERN, naar aanleiding van het voorkomende in Notulen Juni V *c*, waarin deze zich bereid verklaart op nieuw, en voor reproductie in alle opzichten geschikte, foto's van de Wajang-beber te doen vervaardigen.

Met instèmming vernomen.

b. deelt méde, dat volgens een tot hem gericht schrijven, Mej. M. TONNET het voornemen heeft op 23 Juli a. s. per Grotius uit Genua naar Indië te vertrekken.

Informatie.

VI. De Heer PLEYTE

brengt ter tafel een gedeelte van den door den Bataksche schrijver SIMEON, gedurende het afgeloopen jaar, verrichten arbeid, voornamelijk bestaande in het overschrijven in Latijnsch karakter met het kopieeren daarbij van de wichelfiguren van Bataksche tooverboeken en overige geschriften op boombast en bamboe die, voor zooveel laatstgenoemden vooral betreft, ten zeerste aan bederf onderhevig, eerlang niet meer te ontcijferen zouden zijn en stelt voor als erkenning van

zijnen ijver, diens traktement met *f* 5.— te verhoogen en alzoo te brengen op *f* 20.— 's maands.

Conform wordt besloten.

VII. De Secretaris

deelt mede, dat door het vertrek van Mas WOEKIR naar Bali, Mevrouw SERRURIER thans verstoken is van hulp voor het aanbrengen van nummers in verf op de binnenkomende voorwerpen en voor het vervaardigen in schoonschrift van de verschillende benoodigde etiketten, en stelt mitsdien voor een bedrag van *f* 15.— 's maands beschikbaar te stellen ter bezoldiging van een daartoe aan te stellen bediende.

Conform wordt besloten.

VIII. Worden afgevoerd van de ledenlijst op verzoek de Heeren: H. HISSINK, C. J. FEITH, J. C. BERTSCH, H. J. VAN BRINK en A. P. MELCHIOR.

Worden benoemd tot lid de Heeren: L. A. HISSINK, hoofdagent der scheepsagentuur voorheen J. DAENDELS & Co., P. H. VAN ANDEL, Resident van Jogjakarta, J. J. W. VAN BENNEKOM, makelaar te Batavia en Mr. H. J. MATTHES, Lid van den Raad van Justitie te Semarang.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van den 24sten Augustus 1908.

J. G. POTT,
Vice-President.

H. N. STUART,
Secretaris.

Notulen van de zevende Directievergadering, gehouden op Maandag 24 Augustus 1908.

Aanwezig de Heeren: Mr. J. G. Pott, Vice-President, Dr. G. A. J. Hazeu, Dr. Ph. S. van Ronkel, J. P. Moquette en H. N. Stuart, Secretaris.

Afwezig de Heeren: F. A. Liefrinck, C. M. Pleyte, P. de Roo de la Faille en D. van Hinloopen Labberton.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 13 Juli 1908, worden goedgekeurd en gearresteerd.

De Vice-President

I. Neemt in behandeling de navolgende uit de rondlezing terug ontvangen stukken:

a. Soembasche spraakkunst en Soembasche Woordenlijst door D. K. Wielenga. (Zie Notulen Juni '08, V *a.*).

Wordt besloten den Heer Wielenga mede te deelen, dat de Directie zich niet volledig bevoegd acht een oordeel te vellen omtrent zijnen arbeid, en hem mitsdien verzoekt er in te willen toestemmen, dat zijne manuscripten worden opgezonden aan Mr. Dr. J. C. G. Jonker, die voorzeker alleszins bevoegd is er een oordeel over uit te spreken.

b. Renvooien van den Gouvernements Secretaris van 14 Juli en 7 Aug. j.l. N°s 17107 en 19262, waarbij, met verzoek om terugzending, ter kennisneming worden aangeboden: 1°. missive van den Directeur van 's Rijks Ethnograpisch Museum te Leiden, dd°. 13 Juni '08 N°. 1413, houdende verzoek om, nu, zooals uit de dagbladen is gebleken wederom krissen en andere voorwerpen op Bali zijn buitgemaakt, bij de verdeeling daarvan ook 's Rijks Ethnographisch Museum

te Leiden wederom te begunstigen, en 2°. missive van Z. E. den Minister van Koloniën dd°. 3 Juli '08 N°. 12/1106, houdende mededeeling dat het Z. E. aangenaam zal zijn, indien aan bovengesteld verzoek kan worden voldaan.

Informatie.

c. Een en ander over Krishna en de Krishna-basreliefs op Java (Panataran), door J. KNEBEL.

Wordt besloten tot opname in het Tijdschrift, zoo de schrijver toestemt in eene kleine wijziging van den titel.

d. Ueber Activum und Passivum, im Niassischen, voor het Tijdschrift aangeboden door H. SUNDERMANN.

Aangezien door den schrijver geen voldoende bewijsmateriaal is bijgebracht, om den strijd over actief en passief in de Maleisch-Polynesische talen te beslissen, wordt besloten het artikel niet op te nemen, doch het den auteur terug aan te bieden.

II. Brengt ter tafel de navolgende tusschentijds ingekomen stukken:

a. Gouvernementsbesluit van 18 Juli '08 N°. 4, waarbij wordt bepaald dat een kris behoord hebbende tot de rijkswapens van nu wijlen den laatsten vorst van Tabanan (Bali en Lombok), op den voet van het besluit van 11 December 1858 N°. 77 B. B. N°. 3121) aan het Genootschap ter bewaring wordt afgestaan (zie Notulen Februari '08, I 4°. pag. 15).

Informatie.

b. Gouvernementsbesluit van 5 Augustus '08 N°. 44, houdende bepaling, dat op den voet van het besluit van 11 December 1858 N°. 77 (B. B. N°. 3121) aan het Genootschap in bewaring worden afgestaan 81 (een en tachtig) door den Resident van Palembang aan den Directeur van B. B. opgezonden, uit dat gewest afkomstige ambtsstempels. (Zie Notulen Juni '08, II *n*).

Informatie.

c. Renvooi van den Gouvernements Secretaris van 13 Aug. '08 N°. 19752, ten geleide van afschriften der tot den Landvoogd gerichte missive van den Minister van Koloniën van 9 Juli t. v. N°. 55/1139 en van het Koninklijk besluit van 4 Juli j.l. N°. 16, betrekkelijk het verleenen van passage voor Gouvernementsrekening aan Mej. M. TONNET, van Nederland naar Nederlandsch-Indië. (Zie Notulen April '08, I *c*).

Informatie, terwijl hierbij kan aangeteekend worden, dat Mej. M. TONNET den 15en Augustus j.l. te Tandjong-Priok is aangekomen, alwaar zij door eene Commissie bestaande uit de Heeren Dr. VAN RONKEL en MOQUETTE en ook door den Vice-President is verwelkomd geworden; dat zij den 20sten d. a. v. is in functie getreden, nadat in een voorafgaand onderhoud met de Heeren Mr. POTT en Dr. HAZEU, was aangegeven waarin hare werkzaamheden zouden bestaan, terwijl als aanvangsarbeid in aangegeven het in zijn geheel nagaan en verifieeren aan de hand van den Catalogus, van de archaeologische verzameling, waarbij zal dienen aangegeven te worden, welke nummers eventueel ontbreken en omtrent welke wellicht onduidelijkheid zal blijken te bestaan.

d. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 21 Juli j.l. N°. 11283, waarbij onder aanvoering dat de inventarisstaat van de voorwerpen, tot ult°. 1906 aan het Genootschap door het Gouvernement in bewaring gegeven, gereed is, evenals die over 1907, wordt bekend gesteld, dat thans zal moeten worden overgegaan tot het benoemen eener Commissie, om de aanwezigheid te verifieeren der in die staten genoemde voorwerpen, met verzoek alvorens tot de benoeming dier commissie over te gaan, te willen mededeelen, hoe de bovenbedoelde verificatie zal kunnen plaats hebben. (Zie Notulen Maart 1906, III 7°. pag. 29—31).

Wordt besloten den Directeur vd. mede te deelen, dat de verificatie, voor zooverre betreft het Ethnographisch Museum, zal kunnen geschieden ten overstaan van Mevr. M. SERRURIER, die zich daartoe welwillend bereid verklaard heeft en ten

aanzien van de overige verzamelingen ten overstaan van de respectieve conservatoren en den Bibliothecaris; dat evenwel eene nauwkeurige opname niet alleen een tijdroovende arbeid, doch ook practisch onmogelijk zal blijken te zijn, aangezien, zooals reeds eerder is aangevoerd, de gebrekkige methode van catalogiseering in vroeger tijd en de herhaalde vernummering der voorwerpen aanleiding zullen zijn, dat omtrent de identiteit van tal van voorwerpen uit die periode onzekerheid bestaat; dat echter sedert Augustus 1899 door eene betere catalogiseering en het aanbrengen van de nummers met verf op de voorwerpen, die onzekerheid geheel is voorkomen; houdende voorts de Directie, met het oog op den weinig beschikbaren tijd der functionarissen, zich aanbevolen om tijdig te mogen vernemen, wanneer met de verschillende opnemingen een aanvang zal worden gemaakt.

e. Missive van denzelfden van 12 Augustus j.l. N°. 12313, houdende mededeeling, dat het driemaandelijksch rapport over het 1°. en 2°. kwartaal 1908 van de Commissie in N. I. voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera ter omwerking is teruggezonden, wijl het — naar het oordeel van dien Departementschef — niet in een voor de uitgifte geschikten vorm is ingediend.

Informatie.

f. Missive van denzelfden van 14 Augustus j.l. N°. 12427, houdende mededeeling dat Dr. H. H. Juynboll de bij de krijgsverrichtingen in 1906 op Bali gevonden handschriften gaarne in bruikleen zal ontvangen onder de door het Genootschap gestelde voorwaarden, met verzoek aan de Directie hare tusschenkomst te willen verleenen voor de verzending dier handschriften en te berichten zoodra zulks heeft plaats gehad, waarbij ware op te geven, hoeveel de verzendingskosten hebben bedragen. (Zie Notulen Februari '08 I 2°. pag. 14/15 en Juni '08 I *d.*).

Hieraan voldoen.

g. Missive van denzelfden dd°. 14 Augustus j.l. N°. 12454, waarbij onder aanbieding van het in antwoord op een door genoemden departementschef gestelde vraag, of het Gouvernement vrijelijk kan beschikken over de daarbij bedoelde olifantstanden, ontvangen schrijven van den Resident van Timor en Onderhoorigheden van 14 Juli t. v. N°. 1500, waarin bedoelde vraag ontkennend wordt beantwoord, het verzoek wordt gedaan te willen mededeelen of aankoop der bewuste olifantstanden wenschelijk wordt geacht (Zie Notulen Juni '08, I *e*).

In het schrijven van den Resident van Timor en Onderhoorigheden wordt medegedeeld, dat volgens den cievielen Gezaghebber van Oost-Flores bedoelde olifantstanden toebehooren aan de Landschapskas, terwijl naar de meening van dien gezaghebber die tanden geen ethnographische waarde ontleenen aan het feit dat zij vroeger van of over Singapore in Flores zijn ingevoerd. Zij zien er bovendien uit als andere gewone olifantstanden en hebben, al zijn zij aan de buitenzijde door ouderdom gebruind, toch nog waarde, omdat het ivoor daardoor van binnen niet bederft. Afgezien echter van die omstandigheid blijven zij voor de bevolking van Oost-Flores, van af Maoemeri tot Larantoeka zeer veel waarde houden, wijl zij voor kapitaalbelegging worden gebezigd, en wordt er dan ook voor groote exemplaren grif *f* 400.— à *f* 600.— betaald.

Wordt besloten van aankoop der bedoelde tanden af te zien.

h. Missive van denzelfden van 14 Augustus j.l. N°. 12461, waarbij wordt aangeboden een exemplaar van eenige publicaties over de resultaten der bij het Geneeskundig Laboratorium alhier verrichte onderzoekingen.

Bibliotheek.

i. Renvooi van denzelfden van 10 Juli j.l. N°. 10823, houdende aanbieding van een ex. van het „Rottineesch-Hollandsch Woordenboek" door Mr. Dr. J. C. G. Jonker.

Bibliotheek.

j. Renvooi van denzelfden van 6 Augustus j.l. N°. 16501, tengeleide der missieve van den Resident van Kedoe van 21 Juli t. v. N°. 4753/10 met een gouden ring, een gebroken gouden ring met steen en twee stukjes goud, in een sawah van de desa *Ngloewar*, district *Salam*, afd. *Magelang* gevonden.

De voorwerpen van geen archaeologische waarde zijnde, wordt tot terugzending besloten.

k. Missive van den Directeur van Justitie dd°. 15 Augustus '08 N°. 8986, houdende aanbieding van een boekwerk en eenige dagbladen.

Onder dankbetuiging in de Bibl.

l. Toezending door den Assistent-Resident van Berbek van een gouden ring, in een suikerriettuin van de desa *Djampes* (Berbek) in den grond gevonden.

De ring van geene archaeologische waarde zijnde, wordt tot terugzending besloten.

m. Toezending door denzelfden van zes stuks gĕndèr (gamelan), in de doekoeh *Soekoredjo*, desa *Kemadoeh*, district *Kertosono* in den grond gevonden.

De voorwerpen van geen waarde zijnde, worden ter beschikking van den vinder gesteld.

n. Missive van den Resident der Preanger-Regentschappen van 12 Augustus j.l. N°. 11025/34, houdende bericht dat door den inlander *Raksa* van de desa *Tjidjeler*, afd. *Soemedang*, bij de bewerking van zijn sawah een gouden oorring is gevonden, waarvan de waarde op *f* 10.— wordt geschat, met de vraag of het Genootschap op de toezending daarvan prijs stelt.

In bevestigenden zin beantwoorden.

o. Missive van den Resident van Bali en Lombok van 6 Augustus j.l. N°. 4708/2, waarbij onder mededeeling dat naar bekomen bericht, van wege het Genootschap een onderzoek zou hebben plaats gehad, in zake de van Badoeng op-

gezonden 38 kanonnen, eene spoedige beslissing wordt verzocht ten aanzien van de vuurmonden die voor opzending naar een museum in Nederland in aanmerking komen, dan wel voor het Genootschap zelf waarde hebben (Zie Notulen Nov. 1907, II *i* en Maart 1908, II 4°).

De Heer DE ROO DE LA FAILLE deelt hieromtrent het volgende mede:

De in het landschap Badoeng tijdens de jongste militaire expeditie naar Zuid-Bali buitgemaakte kanonnen en lela's zijn deels van Europeesch, deels Inlandsch maaksel.

Ettelijken dragen het merk der V. O. I. C., kamer Amsterdam, Hoorn enz. Eén uit 1813 dateerend, uit Den Haag afkomstig stukje draagt een versierde N., doch overigens vertoonen ze niets merkwaardigs of artistieks.

Jaartal	Kaliber	Lengte, (zonder de druif).
1668	9½ c.M.	2.25 M.
1676	9½ "	2.25 "
1734	8 "	2.05 "
1736	7½ "	1.83 "
1813	9½ "	1.65 "

enz.

Overigens tal van bronzen lela's van verschillende afmetingen, b. v.

Lengte.	Kaliber.
1.20 M.	4 c.M.
1.32 "	4½ "
1.43 "	5 "
1.48 "	4½ "
1.41 "	4 "
1.62 "	5 "

enz.

Allen over het geheel zeer eenvoudig bewerkt, meest voorzien van een mik, sommigen van een vizierkorrel.

Een dezer voert in Arabische letters de Mohammedaansche geloofsbelijdenis, is dus waarschijnlijk afkomstig van een

Maleisch of Boegineesch vaartuigje en later op den vasten wal opgesteld.

Eenigszins merkwaardig om de daarop voorkomende figuren zijn twee Balineesche lela's (één met afgebroken mond) ter lengte van 1.57 M., kaliber 7½ en 9 c.M. Buiten die figuren en legenda, welke boven op den loop zijn aangebracht, vertoonen zij echter geen versiering of bewerking van beteekenis.

Het komt mij voor dat geen dezer vuurmonden voor het Bataviaasch Genootschap of een Museum in Nederland waarde bezit.

Wordt besloten van verdere opzending af te zien.

p. Aanbieding ten geschenke door den Heer J. van Hecht Muntingh Napjus, Civiel-gezaghebber van West-Gowa, bij schrijven van 10 Juli '08, van een zestal lapjes, welke tot ongeveer medio 1907 in het sultanaat Boeton, nog als betaal- of ruilmiddel dienst deden, doch waarvan het gebruik, sedert onze vestiging op Boeton, met de daaraan gepaard gaande invoering van onze betaalmiddelen, vrij wel uit is. Van die lapjes, vertegenwoordigende eene waarde van een halve cent, waren voor verschillende rangen afzonderlijke modellen vastgesteld; zij mochten alleen in betaling worden aangenomen van de personen voor welke zij bestemd waren, of van hunne volgelingen en dienaren, en konden slechts bij diezelfde personen wederom ingewisseld worden tegen zilver.

De aangeboden monsters hebben betrekking op:

1°. den Sultan,

2°. den Sapatie (rijksbestierder).

3°. Radja² of lakina jang berpangkat Bobato, d. i. die een bepaald gebied hebben (apanage), of gehad hebben, dan wel eene rijksbetrekking bekleeden, als: Sjahbandar, Kapitan, Kapitan-laoet, enz.

4°. Mantri besar,

5°. Mantri² semoeanja,

6°. lagere ambtenaren, als: djoeroebahasa, serdjentie, salambo, enz.

Onder dankbetuiging in de numismatische verzameling.

q. Schrijven van het correspondeerend Lid Dr. A. B. MEYER te Berlijn, dd°. 23 Juni j.l., waarbij, onder dankbetuiging voor de toezending van eenige edita, de vraag wordt gedaan wanneer de Taalkaart van de Minahasa verschenen is, en of, en zoo ja waar, in de Notulen dienaangaande iets vermeld is.

Aan het verzoek, voorzoover mogelijk, voldoen.

r. Aanbieding door Dr. F. DE HAAN, namens den Heer R. A. EEKHOUT, te Tjibadak, van eene „Carte de l'Ile de Java: partie occidentale, partie orientale, dressée tout nouvellement sur les mémoires les plus exacts".

Onder dankbetuiging aan den schenker in de kaartenverzameling.

s. Missive van den Britschen Consul te Batavia van 27 Juli j.l. N°. 229, met een ex. van het boekwerk getiteld „the Bombay Code", Vol. III, en waarin tevens dank wordt betuigd voor de gedane mededeelingen omtrent inlandsche verfstoffen (Zie Not. Juli '08 I *b*).

Onder dankbetuiging in de Bibl.

t. Aanbieding ten geschenke door den Heer Ch. L. J. PALMER VAN DEN BROEK, Assistent-Resident van West-Nieuw-Guinea, bij schrijven dd°. Fak-fak, 29 Juli '08, van twee kisten ethnografica van zijne afdeeling, onder mededeeling, dat een beschrijving der voorwerpen zal volgen.

De voorwerpen bereids aangekomen zijnde, zal na ontvangst van den inventaris aan den schenker 's Genootschaps dank worden betuigd.

u. Schrijven van den Heer P. A. F. BLOM van 19 Aug. j.l., waarin wordt medegedeeld, dat hij door vertrek naar Nederland wegens ziekte voorloopig verhinderd is de Nederlandsche vertaling van „Babagai² Tjaritâ Minangkabau" te beëindigen, doch dezelve met het manuscript later hoopt aan te bieden (Zie Notulen Juni '08, II *x*).

Informatie.

v. Schrijven van 's Genootschaps buitengewoon Lid, den Heer Fr. KRAMER te Goenoeng Sitoli van 26 Juli j.l., waarin deze onder mededeeling dat hij binnenkort naar Duitschland terugkeert, onder dankbetuiging voor de langjarige toezending der edita, het verzoek doet die toezending verder te staken.

Conform.

w. Verzoek van het Pasar-Gambir Comité om ook ditmaal, gedurende de jaarmarkt, te houden van 23 Aug. tot 1 Sept., de gemalan Soeka Rame Banten, wederom in bruikleen te mogen hebben.

Conform.

x. Schrijven van Z. K. H. KROMA MÜN SOMMOT AMORABANDHA te Bangkok van 9 Aug. j.l., houdende aanbieding van 8 publicaties van „the Journal of the Siam Society" van 1904-1907.

Onder dankbetuiging in de Bibl.

III. De Heer MOQUETTE

a. biedt namens den Heer H. L. LEYDIE MELVILLE ten geschenke aan een gouden muntje van Pasei, van welke streek nog geen enkel exemplaar in onze verzameling aanwezig is.

Onder dankbetuiging in de num. verzameling.

b. vraagt machtiging om twee stempels, die op Atjeh gediend hebben tot het slaan van munten, van de Ethnographische verzameling over te brengen naar de Numismatische.

Conform.

IV. De Heer Dr. VAN RONKEL

a. vraagt machtiging om op de vijf overschietende rijen boekenkasten in de bibliotheek dezelfde voorziening tot berging te mogen laten maken als bedoeld bij Notulen April '08, VI *b*, waardoor van de geheele in de bibliotheek aanwezige ruimte thans partij zal zijn getrokken, en deze gedurende

de eerstkomende tien jaren voldoende zal blijken te zijn. Volgens raming zullen de kosten daarvan bedragen ongeveer *f* 270.—

Conform.

b. stelt voor om het traktement van den letterzetter, die nu reeds een viertal jaren op hetzelfde traktement tot tevredenheid werkzaam is, te verhoogen met *f* 1.— 's maands en alzoo te brengen op *f* 16.—

Conform.

c. deelt mede, dat thans voor den druk is gereed gekomen, de door hem samengestelde Catalogus der Maleische handschriften, bedoeld bij Notulen Februari '08 III *b*, en stelt voor dezen als afzonderlijk deel der Verhandelingen te publiceeren.

Conform.

V. De Secretaris

vraagt machtiging tot de aanschaffing van eenig meubilair, ten behoeve van de werkkamer van Mej. TONNET.

Conform.

VI. Ter vervulling eener vacature in de Directie, ontstaan door het vertrek van den Heer J. DE BOOY, wordt besloten den Heer W. B. VAN GOOR, Directeur der B. O. W., uit te noodigen als Directielid zitting te willen nemen.

VII. Worden afgevoerd van de ledenlijst, op verzoek wegens vertrek naar Europa de Heeren: H. W. STAP, A. COOMANS, J. VAN WEERT en H. F. ROLL.

Worden benoemd tot lid de Heeren: P. VAN TUBERGEN, Assistent-Resident van Loewoe (Celebes), C. J. VAN VLEUTEN, Oud-Controleur B. B. te Kediri en K. F. H. ROOS, Hoofdingeneur der B. O. W. te Batavia.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van 28 September 1908.

J. G. POTT,
President.

H. N. STUART,
Secretaris.

Notulen van de achtste Directievergadering, gehouden op Maandag 28 September 1908.

Aanwezig de Heeren: Mr. J. G. POTT, Vice-President, Dr. G. A. J. HAZEU, Dr. Ph. S. VAN RONKEL, J. P. MOQUETTE, C. M. PLEYTE, D. VAN HINLOOPEN LABBERTON, W. B. VAN GOOR en H. N. STUART, Secretaris.

Afwezig de Heeren: F. A. LIEFRINCK, President en P. DE ROO DE LA FAILLE.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 24 Augustus 1908, worden goedgekeurd en gearresteerd.

De Vice-President,

I. alvorens tot de gewone werkzaamheden over te gaan, heet den heer VAN GOOR welkom in deze vergadering en wijst er op dat de Directie het op bijzonderen prijs stelt, dat hij de op hem gevallen keuze zich heeft laten welgevallen. Spreker hecht er groote waarde aan, dat een man van zijne kunde in ons midden zitting neemt en vertrouwt dat zijn steun, die vooral in de tegenwoordige omstandigheden zal worden ingeroepen, tot den bloei van het Genootschap grootelijks zal bijdragen, terwijl daarbij tevens de hoop wordt uitgedrukt dat het nieuw Directielid eene aangename herinnering aan onze vergaderingen zal behouden.

II. neemt in behandeling de navolgende uit de rondlezing terug ontvangen stukken:

a. Renvooi van den Directeur van O., E. en N. dd°. 19 Augustus j.l. N°. 16598, ten geleide van het verslag betref-

fende het werk „Herstellingen aan en fotografische opname van den Boroboedoertempel, over het 2°. kwartaal 1908.

Wordt besloten bedoeld verslag bij de vorige te voegen en den Directeur y^{d}. mede te deelen, dat de kennisneming er van tot geene opmerkingen aanleiding heeft gegeven.

b. Schrijven van den Heer P. V. VAN STEIN CALLENFELS te Ambarawa, dd°. 1 September j.l. met eene nota omtrent een tocht naar de oudheden te Gedong Sanga, en de voornaamste oudheden in het Ambarawasche.

Wordt besloten, den schrijver dank te zeggen voor zijne mededeelingen, onder aanteekening dat het der Directie niet mogelijk is deze aangelegenheid verder ter hand te nemen, doch dat zij de aandacht der commissie voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera op zijne mededeelingen zal vestigen; tevens om de nota als bijlage achter de Notulen op te nemen.

c. Bataviaasch - Maleische taalstudiën door H. A. VON DEWALL.

Plaatsing in het Tijdschrift, terwijl de Heer VON DEWALL zal worden uitgenoodigd om zoo mogelijk ook eenige gesprekken van godsdienstigen of oeconomischen aard op te teekenen.

d. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 11 September j.l. N°. 13735, ten geleide der missive van den Resident van Kedoe van 1 Augustus t. v. N°. 5015/10 met een voorstel van den Kapitein der Genie in commissie T. VAN ERP, naar aanleiding van A de noodzakelijkheid van eenige aanvullende herstellingen en B de wenschelijkheid van eenige zich verder uitstrekkende restauratiën aan den Boroboedoertempel.

Aangezien de voorstellen in hoofdzaak beoogen het weder op hunne plaats brengen van teruggevonden tempelsteenen en -ornamenten, wordt besloten de uitvoering der ontworpen verbeteringen met aandrang bij de Regeering aan te bevelen.

e. Renvooi van den Gouvernements Secretaris dd°. 19 September j.l. N°. 22919, ten geleide der tot den Landvoogd gerichte missive van den Consul Generaal der Nederlanden te Melbourne W. L. BOSSCHART, dd°. Soerabaia 10 September 1908, van den volgenden inhoud:

„Ik heb de eer U. E. te melden, dat ik gaarne de Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Australasia te Melbourne in het bezit zou zien van een stempel, prijkende met de beeltenis van het eerste schip dat onder Nederlandsche vlag Australië heeft bezocht.

„Voor zooveel mij bekend, was dit het schip „Duyfken", van Bantam in 1605 geëxpedieerd naar Nieuw-Guinea, maar dat onbewust Australië ontdekte, toen het tot aan kaap Keerweer, langs de kust van het tegenwoordige York Peninsula, in de golf van Carpentaria zeilde.

Wel is waar heeft TASMAN in 1642—44 het leeuwendeel gedaan, wat onze ontdekking van Australië betreft, maar waren bij die twee expedities vijf schepen in het spel en waren zij niet de eersten, die de kust van het vasteland bezochten.

„Wil men den vroegsten datum nemen, dan zou m. i. de stempel de beeltenis moeten dragen van het schip „Duyfken" 1605, maar geeft het resultaat van de ontdekking den doorslag, dan zouden TASMAN's schepen in aanmerking komen van 1642—1644.

„Wellicht zal U. E. goed vinden in deze de meening te vragen van het Bataviaasch Genootschap of eenige andere competente autoriteit ter zake, en dan zoo mogelijk mij voor de Nederlandsche Kamer van Koophandel een afbeelding willen ter beschikking stellen van de beeltenis van het gekozen schip.

„Mij is het voornamelijk te doen om door een stempel met de beeltenis van het betrokken Nederlandsch schip de aandacht blijvend te vestigen op het feit, dat meer dan drie eeuwen geleden de Hollanders reeds voeren op Australië.

„De stempel zou ter grootte van een gulden kunnen zijn volgens bijgaande schets."

Op het rondlezingsvel is door den Heer MOQUETTE hieromtrent het volgende aangeteekend:

„Wanneer de keuze valt op het schip gevoerd door schipper WILLEM JANSZ, genaamd „Duyfken" dan moet het omschrift luiden „Het jacht Duyfken 1606".

Dit jacht groot 30 last (mogelijk een drukfout voor 130) behoorde tot de vloot van 12 schepen onder admiraal STEVEN VAN DER HAGEN den 18en December 1603 uit Nederland vertrokken, van welke vloot de eerste schepen pas op 31 December 1604 te Bantam binnen vielen.

Volgens „Het boek der Reizen en Ontdekkingen" door Dr. G. J. DOZY, 2e. deel, pag. 221 werd het jacht het Duifje onder WILLEM JANSZ in 1606 uitgezonden tot „het ontdekken van het groote land van Nova Guinea en andere onbekende Oost en Zuiderlanden" (Verwezen wordt naar Journaal van de reis naar het onbekende Zuidland in den jare 1642 door ABEL JANSZ. TASMAN, uitgegeven door JACOB SWART, bl. 23).

In het werk „Begin ende Voortgangh der Vereenigde Nederlandsche Geoctroyeerde O. Ind. Co., 1e deel, komt (in mijn exemplaar t. m.) bij de 3e. reisbeschrijving een plaat voor, waarop 4 schepen genaamd Hollandia, Mauritius, Amstelredam en *Duyfken*. Of dit het bedoelde jacht is, en zoo ja, of de afbeelding correct is durf ik niet te beslissen.

In het 3e deel, 2e stuk van Valentijn's Oud en Nieuw O. I., Hoofdstuk Banda, pag. 47, komt de reis voor van ABEL TASMAN. Voor de 1e. reis van TASMAN heeft men de keuze tusschen 2 schepen, n. m. 't schip Heemskerk en de fluit de Zeehaan. Op de vele platen die de reisbeschrijving illustreeren, komen steeds deze twee schepen voor, verschillend van bouw, doch zonder naam. Een deskundige zou mogelijk kunnen uitmaken welk schip de Heemskerk voorstellen kan.

25 November 1642 zag TASMAN het eerste land na zijn vertrek van Batavia via Mauritius en noemde dat van Diemansland (thans Tasmania). Deze datum zoude dus op den stempel kunnen voorkomen.

Aangezien in den brief steeds gesproken wordt van Australasia, dus niet van Australië alleen, zouden eveneens in de termen kunnen vallen het schip de Eendracht en het jacht Hoorn, waarmede in 1615/17 JACOB LE MAIRE en WILLEM CORNELISZ. SCHOUTEN hun reis via de Stille Zuidzee naar Batavia en terug naar patria deden. De reisbeschrijving (met platen) komt voor in het 2°. deel van Begin ende Voortgangh, enz.

Wordt besloten van bedoelde schepen afbeeldingen te laten maken en deze met de bovenstaande aanteekeningen aan de Regeering aan te bieden, en deze tevens in overweging te geven Dr. DE HAAN, na diens terugkomst uit Holland, omtrent deze aangelegenheid nader advies te vragen.

III. Brengt ter tafel de navolgende tusschentijds ingekomen stukken:

1°. M. G. S. dd°. 14 Augustus '08 N°. 2383, houdende aanbieding van een exemplaar van de als wetenschappelijk gedeelte van het Jaarboek van het Mijnwezen in N. I. verschenen Fransche uitgave van de „Geologische beschrijving van de Molukken", samengesteld door den gepensionneerden Hoofdingenieur, Chef van het Mijnwezen in N. I. Dr. R. D. M. VERBEEK.

Bibliotheek.

2°. M. G. S. van 18 September j.l. N°. 2763, houdende denkbetuiging voor de toezending van 10 overdrukken betreffende de nota omtrent de landschappen Banggai Boengkoe en Mori.

Informatie.

3°. Renvooi G. S. van 28 Augustus j.l. N°. 21145, met een van de Commissie van Advies voor 's Rijks Geschiedkundige Publicatiën ontvangen exemplaar van de „Gedenkstukken der Algemeene Geschiedenis van Nederland, Vierde Deel, 1801-1806, Eerste en Tweede Stuk.

Bibliotheek.

4°. Renvooi G. S. van 25 Juli j.l. N°. 17103, ten geleide der tot den Landvoogd gerichte missive van den Directeur van het Museum voor Land- en Volkenkunde en Maritiem Museum „Prins Hendrik" te Rotterdam van 13 Juni t. v., waarbij deze zich aanbevolen houdt voor de toezending van ethnographica, welke ten behoeve van musea beschikbaar mochten komen.

Informatie.

5°. Renvooi G. S. van 22 September j.l. N°. 23071, met een exemplaar van de publicatie „Ontstaan der Grondwet. Eerste deel" van de Commissie van Advies voor 's Rijks Geschiedkundige Publicatiën voor het Genootschap ontvangen.

Bibliotheek.

6°. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 13 Augustus j.l. N°. 12385, houdende verzoek om eene opgave betreffende de samenstelling der Directie, ten behoeve van den Regeeringsalmanak voor 1909.

Door den Secretaris is bereids aan het verzoek voldaan.

7°. Van denzelfden dd°. 1 September '08 N°. 13220, met een exemplaar van het boekwerk „Gedenkschrift of Memorie van J. V. Stein van Gollenesse, Commandeur op de Malebaarsche kust" samengesteld in het jaar 1743 en door het Gouvernement van Madras gepubliceerd in 1908.

Bibliotheek.

8°. Van denzelfden dd°. 2 September '08 N°. 13267, houdende verzoek om thans een voorstel te willen doen, omtrent de bestemming te geven aan de van Kloenkong ontvangen voorwerpen.

Bedoelde voorwerpen, door de Heeren Pleyte, Moquette en Stuart bereids gesorteerd zijnde, wordt besloten het door hen opgemaakte voorstel tot bestemming aan den Directeur v^d. aan te bieden (Zie Notulen Juni '08, II *k*, pag. 66 en Juli '08, II *d*, pag. 80).

Omtrent de mede ontvangen twee kisten, inhoudende Balische handschriften, zal nader door de Heeren HAZEU en VAN RONKEL worden gerapporteerd.

9°. Van denzelfden dd°. 5 September '08 N°. 18424, houdende verzoek om mededeeling of aan de gewone gouvernements subsidie voor het Genootschap ook in het jaar 1910 werkelijk behoefte zal bestaan.

In bevestigenden zin beantwoorden.

10°. Renvooi van denzelfden dd°. 27 Augustus j.l. N°. 18485, ten geleide der missive van den Resident van Semarang van 20 Augustus t. v. N°. 14894/68, met een gouden ring door den inlander BEGOK bij het bewerken van sawahs in de desa *Pohhidjo*, district *Tajoe* in den grond gevonden.

Wordt besloten den ring tegen de getaxeerde waarde van *f* 85.— over te nemen.

11°. Renvooi van denzelfden van 17 September j.l. N°. 19679, ten geleide der missive van den Resident van Semarang van 9 September t. v. N°. 16081/68, met 4 gouden ringen, 1 zilveren d°. en 4 koperen armbanden, door den inlander NASIR in de desa *Ngrahoe*, regentschap *Kendal* in den grond gevonden.

Wordt besloten, den zilveren ring en een gouden d°. alhier getaxeerd op *f* 13.75 en *f* 8.50, vermeerderd met 20 % voor de archaeol. waarde, gevende een totaal van *f* 26.70, voor de archaeol. verzameling over te nemen en het overige terug te zenden.

12°. Renvooi van denzelfden van 14 September j.l. houdende aanbieding van een ex. van het Verslag van de Wees- en Boedelkamers over het dienstjaar 1907.

Bibliotheek.

13°. Missive van den Directeur der B. O. W. van 20 Augustus j.l. N°. 12588/F, met een ex. van het verslag

over de Burgerlijke Openbare Werken in N. I. over het jaar 1906.

Bibliotheek.

14°. Missive van den Directeur van B. B. dd°. 25 Augustus j.l. N°. 2521, houdende aanbieding van de kist bevattende 81 ambtsstempels, bedoeld bij Gouv. Besluit van 5 Aug. '08 N°. 44. (Zie Not. Juni '08 II *n*, pag. 76 en Aug. '08, II *b* pag. 86).

Opnemen in de sphragistische verzameling.

15°. Missive van den Directeur van Justitie van 16 September '08 N°. 10151, houdende aanbieding van eenige dagbladen en boekwerken.

Bibliotheek.

16°. Missive van den Resident der Preanger Regentschappen dd°. 11 September '08 N°. 12380/34, houdende aanbieding van den gouden oorring, bedoeld bij Notulen Augustus '08, II *n*, pag. 90.

Wordt besloten den ring, alhier getaxeerd op *f* 10.25 vermeerderd met 20 % voor de arch. waarde, gevende een totaal van *f* 12.30, voor de archaeol. verzameling over te nemen.

17°. Missive van den Commandant van het Exploratie-Detachement voor Zuid-Nieuw-Guinea dd°. 21 Augustus j.l. N°. 71, met een cognossement over 21 colli Ethnographica, benevens eene beschrijvende lijst dezer collectie.

De Heeren Pleyte, Moquette en Stuart worden uitgenoodigd, na ontvangst der voorwerpen, een voorstel tot verdeeling op te maken, evenals zulks met de eerste bezending is geschied.

18°. Missive van den Directeur der Landsdrukkerrij, van 16 September j.l. N°. 2651, waarin naar aanleiding van een dezerzijdsch gedaan verzoek wordt medegedeeld, dat aan de

firma ALBRECHT & Co. in bruikleen is afgestaan een letterkast, vol ingelegd met geheel nieuwe Arabische lettertypen, voor het afwerken van den door het Genootschap uit te geven „Catalogus van Maleische handschriften".

Den Directeur vd. dank betuigen voor zijn in deze betoonde hulp en medewerking.

19°. Aanbieding bij schrijven van 1 Sept. j.l. door den Heer M. C. BRANDES te Semarang, van een door Mej. A. PRANGE alhier geschilderd portret van wijlen zijnen broeder Dr. J. L. A. BRANDES.

Wordt besloten, dit geschenk onder bijzondere dankbetuiging te aanvaarden en het portret eene plaats te geven in de Directiekamer.

20°. Schrijven van den Heer W. G. BROEK, postagent te Singapore, dd°. 2 Sept. '08, houdende mededeeling dat hem voor een som van ƒ 142.— werden te koop aangeboden twee bronzen kanonnen met inscriptie, met verzoek om mededeeling of het Genootschap op den aaankoop daarvan wellicht prijs stelt.

Wordt besloten op het aanbod niet in te gaan, aangezien het niet waarschijnlijk is en uit de inscriptie ook niet valt op te maken, dat de kanonnen, zooals beweerd wordt, „oud-Javaansch" zouden zijn.

21°. Schrijven van den Heer W. B. VAN GOOR alhier van 9 September j.l. houdende mededeeling dat hij de benoeming tot Directielid gaarne aanvaardt. (Zie Not. Aug. '08, VI pag. 95).

Informatie.

22°. Aanbieding door den Britschen Consul bij schrijven van 12 September j.l. N°. 288, van het boekwerk getiteld „The Coorg Code, third edition, 1908".

Onder dankbetuiging in de Bibl.

23°. Aanbieding door het Kon. Instituut voor de T. L. en V.-kunde te 's Gravenhage van een ex. van den Catalogus zijner Koloniale Bibliotheek.

Onder dankbetuiging in de Bibl.

24°. Schrijven van den Heer G. FERRAND te Stuttgart van 4 September j.l., houdende dankbetuiging voor zijne benoeming tot Correspondeerend lid van het Genootschap (Zie Notulen Juli '08, II *c*, pag. 80).

Informatie.

IV. De Heer HAZEU

a. bericht de ontvangst van een schrijven van den Heer R. A. KERN met een javaansch zadel en tuig van Patjitan, dat gedeeltelijk oud en voor een ander deel bijgemaakt is naar oud-Javaansche modellen.

Aangezien de bedoeling van den schrijver omtrent de bestemming dezer zakken niet geheel duidelijk is, zal de Heer HAZEU dienaangaande nadere inlichtingen inwinnen. Reeds dadelijk zal evenwel een in het Javaansch gestelde brief van dankbetuiging gezonden worden aan Mas MANGOENWINOTO, wedono van Pringkoekoe, die zich voor het aanmaken der ontbrekende gedeelten van het oude zadel veel moeite gegeven heeft.

b. deelt mede, dat in vorengenoemd schrijven ook gewag gemaakt wordt van de platen der wajang beber, laatstelijk bedoeld bij Notulen Juli '08, V *a*, en waarvan de vervaardiging veel moeite veroorzaakt. Tot dusverre is de dalang niet te bewegen geweest, om met de poppen naar een andere plaats te gaan, doch de Heer KERN hoopt thans hem te kunnen overreden naar Madioen te gaan en dan aldaar door een photograaf, ontboden uit Soerabaja, de benoodigde opnemingen te doen maken.

V. De Heer PLEYTE

a. deelt mede, dat een dezer dagen de Heer TEILLERS de eerste platen bracht voor het Album van Museum-voor-

werpen, met het voorstel om het drukken der daarbij te voegen bijschriften en de verdere afwerking van het Album geheel aan zijne zorgen toe te vertrouwen, zullende de kosten daardoor zeker niet hooger, doch de geheele bewerking fraaier worden (Zie Notulen Augustus '07, IV *d*, pag. 80).

Conform.

b. stelt ter bezichtiging een groot aantal foto's betrekking hebbende op zijne onderzoekingen gedurende zijn laatste tocht door West-Java.

Met belangstelling hiervan kennis genomen.

c. biedt aan voor het Tijdschrift: de ballade „Nji Soemoer Bandoeng" eene Soendasche pantoenvertelling.

In rondlezing.

d. biedt ten geschenke aan een grondplan van de begraafplaats Astana-gedé in Cheribon.

Onder dankbetuiging in de kaartenverzameling.

VI. De Heer VAN RONKEL

bericht de ontvangst van een verzameling teksten (dierenfabels, verhalen, raadseltjes) in het Soembasch van den Heer D. K. WIELENGA, missionnair-predikant te Kambanira (eil. Soemba) en stelt voor, in verband met het besluit, bedoeld bij Notulen Augustus '08, I *a*, na ontvangst van toestemmend antwoord van den Heer WIELENGA, ook deze teksten op te zenden aan Dr. JONKER te Amsterdam.

Conform.

VII. De Heer VAN HINLOOPEN LABBERTON

a. biedt ten geschenke aan een door hem in Britsch-Indië aangekocht werktuigje voor het beschrijven en snijden van palmbladen, zooals het in de Presidency Madras nog in dagelijksch gebruik is. Het bestaat uit een houten handvat waarin op de wijze van een knipmes, doch zonder veeren, aan de eene kant een eigenaardig breed uitloopend mes voor het snijden van de bladen, en aan de andere kant een lange stift kan worden ingeslagen.

Bij het schrijven gaat men op de volgende wijze te werk: het palmblad wordt met voorvinger en duim van de linkerhand geknepen en vastgehouden op zoodanige wijze dat de duim onder de plaats komt waar het te schrijven woord moet komen. De duimtop dient nu als onderlegger voor de schrijfstift die over de heele lengte wordt vastgehouden in de rechterhand door de binnenzijde van de drie middelste vingers en de rug van duim en pink.

Als naam voor het werktuigje gebruikt men plaatselijk veel de bekende Sanskṛt term *lekhanî*, de Tamil-naam liet de schenker ingriften op het bijgevoegde stukje palmblad, en deze werd door Dr. Ph. S. van Ronkel ontcijferd als te zijn: „*erattâni* = an iron pen for writing on cadjan-leaves."

In dank in de verzameling handschriften.

b. brengt ter tafel een hem met verzoek om beschrijving en terugzending uit Malang toegezonden gobog welke bijzonder goed bewaard is gebleven.

Het is de gobog bij H. C. Millies, Recherches sur les monnaies des Indigènes de l' archipel Indien et de la péninsule Malaie op plaat IV onder N°. 37 afgebeeld. Daar de beschrijving bij Millies op niets gelijkt, kan het wellicht nut hebben aan te teekenen wat er naar het oordeel van referent op de munt of talisman te zien is.

Aan de eene zijde vertoont ze boven het vierkante gat dat in het ronde stuk zich bevindt een boom, rechts ervan een (wajang) figuur in sila-houding, zittende op een gelijkbeenig trapezium met de korte zijde beneden, links er van een staande (wajang) figuur en onder het gat een kĕṇḍi en een toempĕng (rijst-conus).

De andere zijde is veel rijker versierd, en vertoont de belangrijkste utensiliën van de weverij, en wel aan de rechterhand bij een staande vrouwefiguur met lange haren, die ook over de rug opstaan, als eerste figuur beginnende en in pradakṣiṇa rond gaande achtereenvolgens: 2°. het spinnewiel (Soendaneesch: kintjir, Javaansch: djântâ);

3°. de weefspoel (Soend. Jav. taropong, tropong);

4°. een streng weefkatoen (Soend. kantèh sa kriwil, Jav. bĕnang sa-oekĕl);

6°. garenwinder (Soend. hetzij glĕbĕg, oendar of golèwang, Jav. likasan);

7°. het toestel voor het opzetten van de schering (Soend. kĕnajan);

8°. een waterkaraaf (Soend. kĕndi, Jav. kĕṇḍi);

9°. een aarden of metalen pot (Soend. parioek, Jav. kĕṇḍil);

10°. een boom, die het geheel overschaduwt, vermoedelijk de kokospalm (Soend. kalapa, Jav. kranbil, klåpå), waarvan een blad gebruikt wordt als verzamelaar van de omslagtouwtjes waardoor later de ophaler (Soend. djindjingan gĕḍè, Jav. intjing) gestoken wordt. In deze opzet (Soend. mihanè, Jav. mani), met behulp van zulk een klapa-blad, ligt eigenlijk het groote geheim van het weven. Dat stukje klapa-blad zelf wordt Soend. limpĕs Jav. goen genaamd.

De vrouwefiguur N°. 1 heeft de hand bij de kleine as van het spinnewiel (niet als een handvat op te vatten!), welke horizontaal ligt en die dank zij hare kleine diameter zeer snel roteert.

Deze kleine as heet in het Soend. en Jav. kisi.

Zij is dus aan het spinnen (Soend. ngantèh, Jav. ngantih).

Wie zijn nu de figuren op deze gobog? Referent zou in de spinster, ook met het oog op de zeer bijzondere haardos, geneigd zijn de goede genius der weverij te zien, die in de Soendalanden Banaspati, Nji pohatji dèwasa höjök genoemd wordt, en op Java (waar deze gobog evenals bijna alle dergelijke stukken vandaan komt) is de beschermgodin der weverij niemand minder dan Wiṣṇoe's echtgenoote.

Van de beide figuren op de tegenzijde, zou ik onder zekere reserve de zittende aan de zeer duidelijke en typeerende haarwrong als *Koesoemå déwå* (Yudhiṣṭhira) durven te determineeren en de tegenover hem staande figuur als *Sĕmar* zelf of een van diens trawanten.

Hieraan kan nog worden toegevoegd dat eene bezichtiging van de exemplaren van deze zelfde gabog, in het bezit van ons medelid den Heer MOQUETTE, het bovenstaande in alle opzichten schijnt te bevestigen.

c. Brengt over een verzoek van den Heer Dr. O. SCHRADER, Librarian of the Adyar library (Theosophical Headquarters bij Madras) tot ruiling van edita.

Conform.

VIII. De Secretaris

bericht de ontvangst van een schrijven der firma NYHOFF te 's Gravenhage, waarin het verzoek wordt gedaan om aanvulling van haar depot van „de Java Oorlog" met verschillende exemplaren der onderscheiden deelen, ten einde het geheele stel op 50 compleete exemplaren te brengen. Zoo wordt o. a. van Deel I de toezending van 17 ex. gevraagd, waaruit blijkt dat de firma NYHOFF nog 33 ex. van dat Deel in depot heeft. Aan dit verzoek kan niet voldaan worden, aangezien alhier van bedoeld deel nog slechts elf ex. in voorraad zijn en daarvan derhalve, ingevolge een vroeger besluit der Directie, niet meer mag verkocht worden. Daar nu om bedoeld deel zoo nu en dan ook in Indië navraag is, wordt voorgesteld van de firma NYHOFF acht ex. van dat deel terug te vorderen, ten einde daarover hier te kunnen beschikken, terwijl van de overige deelen, voorzoover genoemde firma er dan nog prijs op mocht stellen, het gevraagde aantal ex. zoude toegezonden kunnen worden.

Conform.

IX. Worden afgevoerd van de ledenlijst op verzoek, de Heeren: F. M. DEKKER, P. J. SEELIG en G. P. A. BISCHOFF.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van 26 October 1908.

J. G. POTT,
Vice-President.

H. N. STUART,
Secretaris.

Notulen van de negende Directievergadering, gehouden op Maandag 26 October 1908.

Aanwezig de Heeren: Mr. J. G. POTT, Vice-President, Dr. G. A. J. HAZEU, Dr. PH. S. VAN RONKEL, C. M. PLEYTE, P. DE ROO DE LA FAILLE, W. B. VAN GOOR en H. N. STUART, Secretaris.

De vergadering wordt mede bijgewoond door het Buitengewoon Lid Dr. N. ADRIANI, die den vorigen dag uit Nederland te Batavia is teruggekeerd.

Afwezig de Heeren: F. A. LIEFRINCK, President, D. VAN HINLOOPEN LABBERTON en J. P. MOQUETTE.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 28 September 1908, worden goedgekeurd en gearresteerd.

De Vice-President

I. Heet den Heer ADRIANI welkom in deze bijeenkomst en geeft de verzekering dat de Directie het zeer op prijs stelt dat Dr. A. aan de uitnoodiging tot het bijwonen daarvan gevolg heeft willen geven. Weliswaar zijn de onderwerpen die dezen avond behandeld zullen worden van geen bijzonder belang, doch spreker hoopt niettemin dat hij eene aangename herinnering aan deze samenkomst zal medenemen en in zijn werkkring teruggekeerd, evenals voorheen, de belangen van het Genootschap bij voorkomende gelegenheden zal trachten te bevorderen.

II. Neemt in behandeling het uit de rondlezing terug ontvangen opstel van den Heer PLEYTE, De ballade Nji Soemoer Bandoeng, eene Soendasche pantoenvertelling.

De vraag gerezen zijnde, of het wel dienstig is twee teksten (waarvan één vertaald) in 's Genootschaps edita op te nemen, geeft de Heer PLEYTE dienaangaande de verklaring, dat de eerste tekst moet dienen om enkele plaatsen in den tweeden, die bovendien veel ouder is, te verduidelijken, weshalve besloten wordt beide teksten met eenige nadere toelichting, in het Tijdschrift op te nemen.

Voorts vindt het voorstel van den Heer PLEYTE, om een ruim aantal overdrukken ten verkoop aan belangstellenden beschikbaar te stellen, algemeene instemming.

III. Brengt der tafel de navolgende ingekomen stukken:

a. Renvooi van den Gouvernements Secretaris van 8 October j.l. N°. 24315, houdende aanbieding van de navolgende van de Commissie van Advies voor 's Rijks Geschiedkundige Publicatiën ontvangen werken, n.l. een ex. van de „Archivalia in Italië, belangrijk voor de Geschiedenis van Nederland, Eerste Deel, Eerste stuk" en een ex. van de Acta der Particuliere Synode van Zuid-Holland, Eerste deel, 1621 — 1633"

Bibliotheek.

b. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 25 September '08 N°. 14363, waarbij wordt aangeboden een van den Civielen en Militairen Gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden ontvangen pakje met munten, inhoudende één exemplaar van elke soort, aangetroffen in eene door den Civielen Gezaghebber te Meulaboh ingeleverde partij duiten. Voor het geval prijs wordt gesteld op meerdere exemplaren van de eene of andere soort, wordt hiervan mededeeling verzocht, zullende alsdan genoemden Gouverneur worden uitgenoodigd, die meerdere exemplaren zoo mogelijk te doen toekomen.

Overwegende, dat uit de toegezonden exemplaren niet is kunnen opgemaakt worden of zich onder de duiten ook van belang voor onze collectie bevinden, terwijl de vaststelling daarvan

slechts door eenen deskundige kan geschieden, wordt besloten de opzending zoo mogelijk van de geheele partij te verzoeken.

c. Renvooi van den Directeur van O., E. en N. dd°. 15 October j.l. N°. 21690, ten geleide der missive van den Resident van Jogjakarta van 8 October t. v. N°. 7622/3*b*, met een metalen hindoebeeldje, gevonden op de gronden van de nabij Jogja gelegen suikeronderneming *Wonotjatoor* en plaatselijk getaxeerd op eene waarde van *f* 20.—

Wordt besloten het beeldje tegen den vorengenoemden prijs voor de archaeologische verzameling over te nemen.

d. Schrijven van den wedono van Pringkoekoe dd°. 14 October j.l., waarin, onder dankbetuiging voor de tot hem gerichte missive der Directie (zie Notulen Sept. '08, IV *a*), wordt bekend gesteld, dat hij in het bezit is van een in 1897 opgegraven voorwerp, in den vorm van een bord, waarop een visch, met verzoek om mededeeling of het Genootschap op het bezit daarvan wellicht prijs stelt.

Mededeelen, dat de toezending van het bord gaarne te gemoet wordt gezien.

IV. De Heer de Roo de la Faille

biedt namens den Heer S. Cohen Fzn., Controleur B. B. te Bekassi ten geschenke aan een vijftal in de Kedoe verzamelde handschriften.

Onder dankbetuiging in de handschriftenverzameling.

V. De Heer van Goor

deelt mede, dat hij de hem in handen gestelde bescheiden betreffende het voorstel tot uitbouwing van het Museum (zie Notulen Juli 1908, III) heeft ingezien en zich met de voorgestelde plannen van den Heer de Booy wel kan vereenigen, weshalve hij zich voorstelt dit werk in de aangegeven richting verder voort te zetten en in de eerste plaats te trachten met de eigenaars der belendende perceelen tot

overeenstemming te geraken omtrent eene noodzakelijke ruiling van een gedeelte van den hen toebehoorenden grond.

VI. De Heer HAZEU

deelt mede, dat Mej. TONNET onder nadere goedkeuring der Directie (welke inmiddels met ingenomenheid verleend wordt) is begonnen met een proefneming, om de beelden, in het Museum aanwezig, op eene andere wijze te rangschikken als tot dusverre gebruikelijk was.

Tot nu toe was het gewoonte gebleven — gelijk dit voorheen in alle Musea de regel was — soort bij soort te houden m. a. w. om alle Çiwa's, Wishnoe's, Brahmâ's etc. bijeen te plaatsen. Doch naar mate het materiaal in omvang is toegenomen en daaruit bleek, dat de verschillende beschavingscentra, bizondere en lokaal karakteristieke eigenaardigheden vertoonen, komt het vooral met het oog op het meer toegankelijk maken der Archeol. verz., ook voor niet uitsluitend deskundigen, wenschelijk voor, afzonderlijk bijeen te brengen hetgeen afkomstig is of geacht wordt te zijn van West-, Midden- en Oost Java en de daartoe behoorende beelden onder te brengen in groepen als van Bantam, Batavia, Preanger, Tegal, Diëng, Boroboedoer, Prambanan, Singasari enz.

Op die wijze zal de bezoeker zelfs bij vluchtige beschouwing een indruk verkrijgen van de eigenaardigheden in bewerking en ornament, waardoor de verschillende centra en perioden van Hindoekunst op Java zich onderscheiden, terwijl ook voor de studie der Hindoe-Javaansche ikonografie zulk eene rangschikking nuttig mag heeten.

Middellijke aanleiding tot deze wijziging in de rangschikking, was een onlangs ontvangen telegram van den Heer ROUFFAER, waarin namens de Commissie van Bijstand in 's Gravenhage het verzoek werd gedaan om van alle in het Museum aanwezige beelden van Tjandi Singasari eene photographische opneming te doen plaats hebben.

Bij nader onderzoek bleek toch dat een groot deel dier beelden nog nooit behoorlijk gefotografeerd was.

Hierdoor moesten alle betrekkelijke beelden van hun plaats en naar buiten gebracht worden en toen deze arbeid was afgeloopen, werd van de beschikbaar komende krachten gebruik gemaakt om een begin van uitvoering aan de sedert jaren voorgenomen proefneming te geven.

De Heer PLEYTE die der Adj. Conservatrice der Oudheidkundige afdeeling hierbij meer in 't bizonder zal bijstaan, voegt hieraan nog toe, dat het tevens in de bedoeling ligt de bronzen en andere niet edele metalen voorwerpen uit den Hindoetijd op gelijke wijze ten toon te stellen, terwijl van de voornaamste schrifttypen, van het oudste tot het nieuwste, een sprekend voorbeeld daarbij gevoegd zal worden, ten einde op die wijze bij het algemeen meerdere belangstelling te wekken voor een onderafdeeling van 's Genootschap's verzamelingen, wier wedergade men in het Oosten te vergeefs zal zoeken.

VII. De Heer VAN RONKEL

a. biedt ten geschenke aan, namens de firma G. KOLFF & Co. alhier, eene collectie Soendasche, Maleische, ook Hollandsche handschriften, benevens eenige gedrukten.

Onder dankbetuiging aanvaarden.

b. brengt der tafel twee van den Heer J. H. I. LE COCQ D'ARMANDVILLE te Malili (Celebes) voor het Tijdschrift aangeboden opstellen:

1°. Bijdrage tot de kennis der zeden en gewoonten der To-Bada, met woordenlijst van de taal uit het Bada-gebied;

2°. Bijdrage tot de kennis der zeden en gewoonten der To-Lampoe van Boven-Wotoe.

Aan den Heer ADRIANI, die zich daartoe welwillend bereid verklaart, worden beiden opstellen in handen gesteld, ten einde daarover zijn gewaardeerd oordeel uit te spreken.

VIII. De Heer ADRIANI

a. doet de navolgende mededeeling:

In het begin van dit jaar heeft de Zendeling-leeraar van

het Nederlandsche Zendelinggenootschap ALB. C. KRUYT, van uit zijne woonplaats *Koekoe*, een weinig ten N. van het Posso-meer, eene reis gedaan naar de landschappen Napoe en Besoa, gelegen in het Centraalgebergte van Midden-Celebes. Op deze reis heeft hij eenige oudheden ontdekt, die hij nauwkeurig heeft beschreven en nageteekend. De afbeeldingen zijn, met eene schetskaart van Napoe en Besoa, gevoegd bij een uitvoerig reisverslag, dat weldra in het tijdschrift van het Ned. Aardrijkskundig Genootschap zal verschijnen.

Van 14 Juli tot 2 Augustus j.l. heeft de Zend. Leeraar PH. H. C. HOFMAN, van uit zijne woonplaats *Kasigoentjoe* (ten W. van *Mapane*, Z. kust der Tominibocht) ongeveer dezelfde reis gemaakt. Hij deelt daaromtrent o. a. het volgende mede:

Den eersten dag liepen wij van 10,30 tot 2,30 bijna geheel vlak. Den 2den dag van 6—12, aldoor klimmende en wel vrij steil, langs rotsachtigen bodem. Den 3den dag hadden we van 7—12 nog te stijgen, door somber oerwoud. Boomen en struiken waren zwaar met mos bevracht, het landschap deed denken aan een regendag in den Hollandschen winter. Toen we om 12 uur het hoogtepunt bereikten en wilden nederzien op de vlakte van Napoe en Besoa, was alles in nevel gehuld. Tot 2 uur hadden we nu steil te dalen, eer wij de eerste nederzetting van menschen sedert ons vertrek van *Kasigoentjoe*, het Napoesche gehucht *Sabingka*, hadden bereikt. Daarna heeft men nog 2 uur door de Napoesche vlakte te loopen, eer men de nieuw gebouwde hoofdplaats van Napoe, *Pembangoe*, heeft bereikt. Daar zijn ook de onderwijzer en de assistent van den wnd. civiel gezaghebber van Posso (thans Kapt. Mazee), beiden Minahassers, gevestigd.

Van *Pembangoe* naar *Ara*, het eerste dorp in *Besoa*, is ongeveer 4 uur gaans. Men stijgt slechts éénmaal. Op den weg van *Ara* naar *Doda* bezagen wij den *tadulako* (aanvoerder), een levensgroot steenen mannenbeeld, reeds door Kruijt beschreven en de *kalamba's*, die merkwaardige groote steenen potten. Nog verder in Besoa, te *Pokekea*, bezichtigden

wij 3 steenen menschenbeelden en meer dan 10 steenen potten. Op twee der deksels van die potten zijn apen uitgehouwen, op ieder deksel 4.

In Napoe heb ik aangetroffen het houten mannenbeeld *hodanga* (plaats waar men iets ophangt), in de *lobo* (dorpshuis, waar godsdienstige plechtigheden worden verricht en vergaderingen gehouden) van *Lamba*, de vroegere hootdplaats van Napoe. Aan dit beeld hangen de mannen hunne zwaarden, bij feesten in de *lobo*. Voorts de 5 zitplaatsen, waarvan 3 met hooge leuningen, die door Kruijt zijn beschreven. Op de eene leuning is de kop eener gemsbuffel (anoa depressicornis) uitgesneden, op de tweede een menschenkop, op de derde niets.

In een hoek heb ik het houten vrouwenbeeld *mogente* aangetroffen, aan hetwelk de moeders bij sommige gelegenheden geklopte boomschors offeren. In eene andere *lobo* hing eene buffelhuid met een groot gat er in, waardoor men het hoofd steekt, als men dit stuk bij sommige feesten omhangt. Het heeft dus den oorspronkelijken vorm der Napoesche bekleeding van het bovenblijf (Zie omtrent deze aangelegenheid Not. Aug. '07, I*c* pag. 62, November '07, II*l*, pag. 107 en Juni '08, I*c*, pag. 61).

b. betuigt zijnen welgemeenden dank voor de welwillende woorden, zoo straks door den Vice-President tot hem gericht en geeft de verzekering dat hij op zijn standplaats terug gekeerd, de belangen van het Genootschap naar vermogen zal behartigen.

IX. De Secretaris

brengt in herinnering dat in Juli van het vorig jaar de preciosa buitengemaakt bij de overvalling op 12 October 1904 van T. Rajeu Nanta, bevattende de inventaris-nummers 11711 t/m. 11815 (met uitzondering van N°. 11804) door tusschenkomst van den Algemeenen Pakhuismeester naar Atjeh zijn opgezonden, ten einde aldaar te doen uitmaken, of zich onder die voorwerpen ook bevonden eenige preciosa in het begin

van 1905 buitgemaakt bij gelegenheid van de arresteering van Tjoet Maligoë, weduwe van T. Oema, welke laatsten aan belanghebbenden moesten worden teruggegeven. Van die toezending werd den militairen en civielen Gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden kennis gegeven bij dezerzijdsch schrijven van 30 Juli 1907 N°. 225, aan wien tevens werd verzocht de collectie T. Rajeu Nanta, bij G. B. van 20 October 1905 N°. 17 aan het Genootschap ter bewaring afgestaan, wederom terug te zenden, nadat de eventueel aan Tjoet Maligoë toebehoorende preciosa daaruit waren genomen (Zie Notulen Augustus 1907, II*b*, pag. 65—68).

Op bedoeld schrijven is tot dusverre nog geen antwoord bekomen, weshalve wordt voorgesteld den Gouverneur vd. aan de afdoening daarvan te herinneren.

Conform.

X. Worden afgevoerd van de ledenlijst op verzoek de Heeren: C. L. Barentz, D. A. Hooyer, A. Mulder, Mr. G. J. Bisschop, A. Schultz, G M. Bleckmann en H. van Eck.

Worden wederom op de ledenlijst gebracht de Heeren: Ph. J. van Marle, Assistent-Resident van Billiton, A. A. Burgdorffer, Controleur B. B. te Muntok, J. Einthoven, Resident van Soerabaia en R. H. Ebbink, lid in den Raad van N. I.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van den 23sten November 1908.

J. G. POTT,
Vice-President.

H. N. STUART,
Secretaris.

Notulen van de tiende Directievergadering, gehouden op Maandag 23 November 1908.

Aanwezig de Heeren: Mr. J. G. POTT, Vice-President, Dr. PH. S. VAN RONKEL, D. VAN HINLOOPEN LABBERTON, J. P. MOQUETTE en H. N. STUART, Secretaris.

Afwezig de Heeren: F. A. LIEFRINCK, Dr. G. A. J. HAZEU, C. M. PLEYTE, P. DE ROO DE LA FAILLE en W. B. VAN GOOR.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 26 October j.l. worden goedgekeurd en gearresteerd.

De Vice-President

I. Neemt in behandeling de navolgende uit de rondlezing terug ontvangen stukken:

a. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 29 October j.l. N°. 16024, houdende aanbieding van het boekwerk „Officieel afschrift van het oorspronkelijk Gedenkschrift, geschreven in 1781 A. D. door ADRIAAN MOENS, buitengewoon lid van den Hoogen Raad, Gouverneur en Directeur van de Malabaarsche Kust, Canara en Wingurla.

Bibliotheek.

b. Missive van het Bataksch Instituut te Leiden dd°. 12 October '08 N°. 38, waarbij onder aanbieding van een exemplaar van zijnen omzendbrief, die eerlang gevolgd zal worden door een exemplaar der Statuten, door het Directorium mededeeling wordt gedaan van de oprichting te Leiden op 30 September 1908 van het „Bataksch Instituut" (zie Notulen Mei 1906, III *k*, pag. 52).

Wordt besloten tot het Instituut toe te treden als donateur, met eene jaarlijksche contributie van *f* 50.—

c. Renvooi van den Directeur van O., E. en N. ddº. 11 November '08 No. 16640, ten geleide van het „Verslag betreffende het werk: Voortgezette herstellingen aan den Tjandi Mendoet (toegestaan bij G. B. van 1 Mei 1908 Nº. 18), 3e kwartaal 1908" en „Verslag betreffende het werk: Herstellingen aan en fotografische opname van den Bårå-boedoer-tempel (toegestaan bij G. B. van 15 April 1907 Nº. 51), 3e kwartaal 1908".

Den Directeur vd. mededeelen, dat de verslagen geene aanleiding tot opmerkingen hebben gegeven.

d. Schrijven van den Heer H. SUNDERMANN te Lôlôwoea (Nias) van 6 November j.l., houdende aanbieding van zijn omgewerkt artikel „Ueber Activum und Passivum im Niassischen" (zie Notulen Augustus '08, I *d*, pag. 86).

Wordt besloten, het omgewerkte artikel thans in het Tijdschrift op te nemen.

e. Twee brieven van den Heer Dr. N. ADRIANI, van Maos ddº. 4 Nov. '08, en van Soerabaia ddº. 7 November '08 waarin, onder terugaanbieding der beide opstellen van den Heer J. H. I. LE COCQ D'ARMANDVILLE, bedoeld bij Notulen '08, VII *b*, eene omstandige beschouwing van de beide artikelen wordt geleverd.

Naar aanleiding dezer beschouwingen wordt besloten, het manuscript aan den schrijver terug aan te bieden, onder mededeeling dat zijne opstellen niet voor plaatsing in het Tijdschrift in aanmerking komen.

II. Brengt ter tafel de navolgende tusschentijds ingekomen stukken:

a. Gouvernementsbesluit van 14 November j.l. Nº. 7, houdende bepaling, dat van de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tijdens de expeditie naar Kloengkoeng (eiland Bali) in 1908, aldaar buitgemaakte voorwerpen:

α. op den voet van het besluit van 11 December 1858 Nº. 77

(B. B. N°. 3121) ter bewaring worden afgestaan aan het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen de voorwerpen, genoemd in den aan dit besluit gehechten staat A;

b. voor rekening van den Lande zullen worden gezonden aan het Departement van Koloniën, ten einde daarover te kunnen beschikken ten behoeve van de daarvoor in aanmerking komende musea in Nederland, de voorwerpen, vermeld in den aan dit besluit gehechten staat B;

c. voor rekening van den Lande in het openbaar zullen worden verkocht de voorwerpen, vermeld in den aan dit besluit gehechten staat C (zie laatstelijk Notulen September '08, III 8°. pag. 102 en dezerzijdsche missive aan den Directeur van O., E. en N. dd°. 13 October '08 N°. 324).

Wordt besloten den staat A als bijlage achter de Notulen op te nemen en de op dien staat onder N°. 71 genoemde: twee kisten lontargeschriften, evenals zulks met die van Dèn Pasar is geschied (Zie Notulen Augustus '08, II *f*, pag. 88) onder dezelfde voorwaarden aan den Heer Dr. H. H. JUYNBOLL te Leiden toe te zenden. Aan te teekenen dat de goederen vermeld op staat B. en C., bereids aan den beheerder van 's lands algemeene pakhuizen zijn afgedragen.

b. Missive van den Directeur van O., E. en N. dd°. 9 November j.l. N°. 16503, houdende mededeeling, dat de verzending van de in artikel 1 sub. *b* van G. B. dd°. 15 September '08 N°. 4 bedoelde voorwerpen is opgedragen aan den Beheerder van 's Lands Algemeene Pakhuizen alhier (voor bedoeld G. B. zie Notulen 18 Jan. '09, III 1°).

De overgave der goederen aan genoemden Beheerder heeft bereids plaats gevonden.

c. Renvooi van denzelfden dd°. 29 October j.l. N°. 22218, ter geleide der missive van den Resident van Semarang van 16 October t. v. N°. 18536/68, met twee bronzen en een zilveren beeldje, een stempel en drie losse stukjes brons, door

den inlander *Togoeno* bij het bewerken van zijn erf in de dessa *Karanggenang*, district *Singenlor* in den grond gevonden.

Wordt besloten de voorwerpen voor de alhier daaraan toegekende waarde van *f* 25.— over te nemen.

d. Renvooi van denzelfden ddo. 31 October '08 No. 22755, ten geleide der missive van den Resident van Banjoemas van 24 October t. v. No. 10724/29, met eenige gouden voorwerpen door den inlander Najadirana van de deze *Keniten*, onderdistrict *Pasir*, afd. *Poerwokerto* bij het graven op zijn erf in den grond gevonden.

De voorwerpen niet van archaeologische waarde zijnde, wordt tot terugzending besloten.

e. Renvooi van denzelfden ddo. 4 November '08 No. 22777, ten geleide der missive van den Resident van Pasoeroean van 22 October t. v. No. 10169/44 met een (gebroken) gouden plaat (Çiwa), twee ringetjes en nog eenige voorwerpen, door *Kasrim*, veehoeder van den petinggi der desa *Poetat*, onderdistr. *Kepoeloengan*, district *Gempol* in een suikerriettuin gevonden.

Uit het door den Regent van Bangil ten deze ingesteld onderzoek is gebleken, dat behalve de toegezonden voorwerpen, door andere Inlanders terzelfder plaatse nog zijn gevonden een gouden ring en vier gouden platen, die echter door de vinders verkocht en wederom in andere handen zouden zijn overgegaan.

Wordt besloten, de gouden plaat en de twee ringen tegen den alhier getaxeerden prijs van respectievelijk *f* 468.— en *f* 20.— (bedragende de taxatie der plaatse *f* 460.— en *f* 2.50) voor de archaeologische verzameling aan te koopen en het overige, plaatselijk gezamelijk getaxeerd op *f* 7.60, wederom ter beschikking van den vinder te stellen; voorts om den Resident van Pasoeroean uit te noodigen, ten aanzien van de vier verkochte gouden platen nogmaals een nauwgezet onderzoek te willen doen instellen, ten einde dezelve zoo mogelijk alsnog te achterhalen en ter beschikking van het Genootschap te stellen.

f. Renvooi van denzelfden dd°. 12 November j.l. N°. 23586, ten geleide der missive van den Assistent-Resident van Malang van 4 November t. v. N°. 829/44, met een gouden ring, in pijlvorm, door den Inlander *Kasmirah* in een sawah van de desa *Legok*, behoorende tot de suikerfabriek *Sempalwadak* gevonden en getaxeerd op *f* 20.—

Wordt besloten den ring tegen de getaxeerde waarde voor de Archaeologische verzameling over te nemen.

g. Renvooi van denzelfden dd°. 11 November '08 N°. 16641, houdende aanbieding van de achtergebleven Bijlage II (reproductie naar een tweetal foto's van reliefs der 1ste gaanderij), behoorende bij het verslag betreffende het werk: Herstellingen aan en fotografische opname van den Bårå-Boedoer-tempel, over het 2e. kwartaal 1908.

Te voegen bij genoemd verslag.

h. Missive van den Directeur der B. O. W. dd°. 13 November '08 N°. 17427/A, houdende mededeeling dat den Resident van Batavia is verzocht om, in overleg met 's Genootschap Directie, een voorloopig voorstel te doen opmaken voor het jaar 1910 voor de noodig geachte uitbreiding van het Museum-gebouw, terwijl reeds dadelijk definitieve ontwerpen verzocht zijn voor de kleinere werken bedoeld sub 1ste. en 2de. in dezeszijdsche missive van 10 November j.l. N°. 345.

Deze mededeeling is een uitvloeisel van een op 8 November j.l. door eenige leden der Directie met den Directeur der B. O. W. gehouden bijeenkomst, waarbij werd aangetoond, dat door de talrijke uitgebreide collecties welke in de laatste jaren waren binnengekomen, het gebrek aan sorteer- en bergingsruimte zich zoo nijpend doet gevoelen, dat langzamerhand de toestand onhoudbaar is geworden en onverwijld tot uitbreiding dient overgegaan te worden; dat dientengevolge in afwachting der grootere uitbouwing, waarmede natuurlijk ruimen tijd gemoeid zal zijn, in overweging wordt gegeven,

reeds dadelijk over te gaan tot de uitvoering van een paar onderdeelen van het algemeene plan van verbouwing.

Die onderdeelen zijn:

1°. Overbrenging van de loods achter den noordelijken Museum-vleugel naar het terrein achter de rotonde; het maken van een communicatie-poort tusschen deze laatste en de loods, het veranderen van de terrassen langs de binnenzijde dier rotonde en het verwijderen van de in de binnenruimte zich bevindende terrassen;

2°. Het samentrekken van de thans bestaande bronskamer met de goudkamer en het treffen van voorzieningen, zoodanig dat de daardoor ontstane zaal geheel als goudkamer gebezigd kan worden.

Onder dankbare erkenning van de welwillendheid waarmede reeds dadelijk aan 's Genootschaps tweeledig verzoek is tegemoetgekomen, wordt besloten den Directeur v^d. met het oog op het dringende van den toestand, uit te noodigen, alsnog pogingen in het werk te stellen, opdat met de meer uitgebreide verbouwing nog in den loop van het jaar 1909 een aanvang zal kunnen worden gemaakt.

i. Missive van den Directeur van B. B. dd°. 5 November j.l. N°. 3366, houdende bericht dat door den Resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo is toegezonden een in diens archief aangetroffen mahoniehouten kistje inhoudende het in gele zijde gebonden en van gouden sloten en ornamenten voorzien contract, in 1902 door de Regeering met het Zelfbestuur van Pasir gesloten, met verzoek om mededeeling of de Directie er prijs op stelt dat dit contract aan het Genootschap ter bewaring wordt afgestaan.

In bevestigenden zin beantwoorden.

j. Missive van den Directeur van Justitie van 6 November j.l. N°. 11984, met eenige dagbladen en boekwerken waarop het auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankbetuiging in de Bibliotheek.

k. Missive van den Resident der Preanger Regentschappen van 9 November '08 N°. 15158/34, met twee bronzen kommen en eenige verroeste fragmenten van voorwerpen, door den inlander *Bapa Arnan*, in de desa *Tjikalong*, distr. *Radjamandala*, afdeeling *Bandoeng* bij de bewerking van zijn sawah gevonden en geschat op *f* 5.50.

Wordt besloten de kommen voor de archaeologische verzameling te behouden en het overige als waardeloos te vernietigen.

l. Missive van den Resident van Kediri dd°. 28 October '08 N°. 10242/11, met twee paar gouden oorbellen, 1 gouden ketting, 3 gouden ringen en een rond plat stuk goud, in de desa *Mahesan*, district *Mâdjârâtâ*, afdeeling *Kediri* in den grond gevonden en te samen getaxeerd op *f* 80.—

Wordt besloten een paar gouden oorbellen tegen den alhier getaxeerden prijs van *f* 26.10 te behouden en het overige, als zonder archaeologische waarde, wederom ter beschikking van den vinder te stellen.

m. enz.

n. Aanbieding door Dr. F. de Haan

1°. namens den Heer R. A. Eekhout, te Tendjoresmi (via Tjibadak) van eene verklaring dat de kaart van Java, bedoeld bij Notulen Aug. '08, II *r*, pag. 93, afkomstig is uit den atlas van Guendeville in 1721 te Amsterdam uitgegeven.

Informatie.

2°. van een ex „The Claims of the Study of Colonial History upon the attention of the University of Oxford. An inaugural lecture delivered on April 28, 1906" by H. E. Egerton, M. A.

3°. van drie photo's naar kaarten en teekeningen op 's Rijks Archief te 's Gravenhage, voorstellende het terrein en de gebouwen van de Compagnie's-Mijnontginning in Krawang omstreeks 1730.

Onder dankbetuiging in de Bibliotheek en de verzameling varia.

o. Terugaanbieding door Dr. F. DE HAAN van de in diens handen gestelde afschriften van een vijftal reisjournalen van den G. G. ABRAHAM VAN RIEBEECK, loopende tusschen de jaren 1703 en 1709, bedoeld bij Notulen October 1905, III 27° pag. 97.

Wordt besloten, de afschriften thans te plaatsen in de ververzameling Hollandsche handschriften.

p. Schrijven van den Heer H. A. VON DEWALL te Bandoeng van 3 Nov. j.l., naar aanleiding van het verzoek, bedoeld bij Notulen September j.l. II *c*, p. 98, houdende toezegging van de aanbieding voor het Tijdschrift van nog eenige Bataviasche gesprekken, onder mededeeling evenwel, dat gesprekken van godsdienstigen aard in die taal zeer gezocht en gemaakt zijn en derhalve niet het cachet van het ware Batavia-maleisch teruggeven.

Tevens doet schrijver het verzoek de drukproeven zelf te mogen corrigeeren.

Conform.

q. Aanbieding door het Hoofdbestuur der Nederlandsche Zendingsvereeniging van een ex. van het Gedenkboek, uitgegeven ter gelegenheid van het vijftigjarig Bestaan der Vereeniging.

Onder dankbetuiging in de Bibl.

r. Aanbieding door den Chef van het Mijnwezen van een ex. „Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Oost-Indië, jaargang 1908".

Onder dankbetuiging in de Bibl.

s. Aanbieding door den Heer J. K. H. DE ROO VAN ALDERWERELT van den jaargang 1907 van de „Revue des deux mondes".

Onder dankbetuiging in de Bibl.

t. Dankbetuiging door de „Société Asiatique" te Parijs voor de toezending van een belangrijk aantal ontbrekende edita (Zie Notulen Juni '08, II *aa*, pag. 70).

Informatie.

u. Verzoek van de Royal Asiatic Society te Londen, bij schrijven van 15 Oct. j.l. om, zoo mogelijk, toezending van beschrijvende lijsten der photographiën van den Heer van Kinsbergen, voorkomende in Notulen, Deel X, Bijlage B, en in Notulen Deel XII, Bijlage F.

Aan het verzoek is door den Secretaris bereids voldaan.

III. De Heer Moquette

biedt ten geschenke aan namens den Heer D. F. van Rees en namens iemand, die onbekend wenscht te blijven, eenige munten en een paar duiten.

In de numism. verzameling.

IV. De Heer van Ronkel

a. brengt ter tafel het prospectus der op 7 Maart j.l. te 's Gravenhage opgerichte „Linschoten-Vereeniging", ten doel hebbende de uitgave in het oorspronkelijke, van zeldzame of onuitgegeven Nederlandsche zee- en landreizen en landbeschrijvingen, en stelt voor tot die vereeniging als Donateur toe te treden met eene contributie van *f* 25.— 's jaars.

Conform.

b. Deelt mede, dat de met ons Genootschap in ruiling staande instellingen „Nederlandsche Anthropologische Vereeniging" en „Cosmos" van Prof. Cora, niettegenstaande herhaaldelijk tot haar gerichte vertoogen, sedert jaren de toezending van edita hebben gestaakt en stelt voor die beiden van de ruilingslijst af te voeren.

Conform.

c. Betoogt de wenschelijkheid van de inrichting in de handschriftenkamer van een soort van kantoor, alwaar de

directieleden, zoo noodig, ongestoord kunnen arbeiden. Hiervoor zal benoodigd zijn het aanmaken van een afscheiding (in den vorm van een boekenrek) van het overig gedeelte der kamer, van een paar tafels en stoelen en een stel tochtdeurtjes, terwijl het tevens ten zeerste noodig wordt geacht, om in het Genootschapsgebouw een telefoon, ter beschikking der Directieleden te hebben.

Na eenige discussie wordt overeenkomstig het voorstel besloten, terwijl de Thesaurier gemachtigd wordt de noodzakelijk hierop vallende kosten te voldoen.

V. De Heer VAN HINLOOPEN LABBERTON

a. brengt ter tafel eenige hem met verzoek om ontcijfering toegezonden lakafdrukken van z. g. Hindoeringen.

Een, in het bezit van Mr. J. GERRITZEN en afkomstig uit Jogjakarta geeft te zien „Çri tka" wat is weer te geven met „Geluk komt". Daar de afdruk positief is, is de ring blijkbaar als zegelring bedoeld en bevat de stempel een gelukwensch voor den ontvanger van het schrijven.

Voorts twee ringen in het bezit van den Heer E. A. ZEILINGA AZN. De eerste bevat de legende „Çrahana", wat vermoedelijk als Çri hana = „Geluk is er" moet gelezen worden. Dit doet twijfelen aan de echtheid van dezen ring: het is alsof men hem heeft nagegraveerd naar een afdruk, waarop de *hoeloe* was weggevallen. De tweede ring heeft eene inscriptie die niet anders gelezen kan worden dan als „Çri mangati" voor „Çri manganti" met een frequente verwaarloozing van de gelijkslachtige neusklank voor de *ta*. De beteekenis zal dan zijn „Geluk (of majesteit) wacht".

De afdrukken opnemen in de sphragistische verzameling.

b. Deelt mede, dat van de eerstdaags aan den Heer Dr. H. H. JUYNBOLL te Leiden toetezenden lontarhandschriften, zoowel van die van Badoeng, als die van Kloenkoeng, eenige door hem ter nadere bestudeering zijn achtergehouden, terwijl de nazending zoo spoedig doenlijk zal plaats vinden.

Informatie.

c. Stelt voor tot den Bibliothecaris der Rijks Universiteit te Leiden het verzoek te richten, om ten behoeve van eene door hem ondernomen bewerking van een van Bali ontvangen Wariga, de in de Universiteits-bibliotheek aanwezige Nieuw-Javaansche handschriften Serat Pawoekon, Code 1826, 2036, 2120, 2230, 2144(1), zoomede de Kropaks bevattende Wariga's of Palilintangan voor eenigen tijd in bruikleen te mogen ontvangen.

Conform.

VI. De Secretaris

brengt ter tafel een stel der door den Heer LEYDIE MELVILLE in het voormalig Rijk van Pasé vervaardigde foto's van oude sultansgraven, door genoemden Heer der Directie ter beschouwing aangeboden.

Wordt besloten de foto's bij de Directieleden ter kennisneming te doen rondgaan.

VII. Worden afgevoerd van de ledenlijst, wegens vertrek naar Europa de Heeren: Mr. G. J. NOLST TRÉNITÉ en F. H. BARKEY.

Worden wederom op de ledenlijst gebracht de Heeren: TH. J. H. VAN DRIESSCHE, Resident van de Westerafdeeling van Borneo, L. BERKHOUT en I. DE CLERQ ZUBLI, beide Controleur bij het B. B.

Wordt benoemd tot lid de Heer E. G. TH. MAIER, Assistent-Resident van Medan.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de vergadering van den 18[en] Januari 1909.

F. A. LIEFRINCK,
President.

H. N. STUART,
Secretaris.

BIJLAGE I.

BESCHRIJVING

van eenige Handschriften, bedoeld bij Notulen December 1907, II*p*, pag. 117 en Maart 1908, II 9° pag. 39.

No. 1. PĀLI CAMBODIAN CHARACTERS.

MAHAVESSANTARA JATAKA,
complete in 14 parts,
in some places a Siamese version in Cambodian characters is added. (written about 1830)
(The last of the socalled 10 Jātakas)
printed in Fausbll Jātaka Vol. VI. 479.

English translation in the Jātaka translated from the Pali by various hands under the editorship of Professor E. B. COWELL.

Translated and printed also in Siamese and Pali. Frequent references are found in Siamese literature.

(A new edition in the press).

No. 2. PALI CAMBODIAN CHARACTERS.

A collection of BHAVANA,
(Earnest Meditation),
the texts taken from the Sutta Piṭaka are partly translated in the sacred books of the east.

Extracts From the Sutta Pitaka:

1. Dhammacakkappavattanasutta.
2. Mahasamayasutta.
3. Isigilisutta.
4. 5. Aṭanatiyasutta — warding off evil spirits.
6. Sattaparittasutta — prayers for protection.
7. Pathamabhāṇavara } Exorcisions.
8. Dutiya bhāṇavara } Exorcisions.

9. Mātika of the Abhidhamma Piṭaka, on merit, demerit and undefined actions.

Avijja Ignorance, the chain of causation.

Bāhum Extracts from the Sutta Pitaka (good wishes).

10. Ñattiupasampadakamma — Ceremonies and Ritual on entering the priesthood (extract from the Vinaya Piṭaka).

No. 3. PĀLI, CAMBODIAN (SHORTENED) CHARACTERS.

Palmleaf marked „Kai",

Fragment of the *Pātimokkha*

the IV. chapter „Sanghādisesā" commencing: ca kulani c'áyasmatā duṭṭhani dissanti c'eva sūyanti ca.............. ending: so ca bikkhu anabbhito.

(written about 1830),

(frequently printed).

No. 4. SIAMESE.

Volume 11. of the Trai Bhumi.

A Buddhist Cosmogony,

for contents see:

Rev: J. Taylor: Some account of the Trai Phum in journal of the Indian Archipelago and Eastern Asia edited by J. Logan vol. V. 638, further Pallegoix: Grammatica Linguae Thai, page 205.

References also in Bastian and other writers. The original consists of 25 Siamese books and the present version was composed in B. E. 2326. A. D. 1783, in the commencement of the reign of Phra Buddha Yot Fa in Bangkok.

The present Mss. may have been written about 1810 (in the reign of Phra Buddha Löt La).

It is not very carefully written and the tonal accents are not marked.

Parts of the work have been printed in Bangkok 125. (1905).

No. 5. SIAMESE, PALMLEAF.

Fragment: dispute on the Christian and Buddhist doctrine. (title cannot be ascertained).

Written from a Christian standpoint,

Old orthography and writing, probably written in Ayuddhya about 1700.

BIJLAGE II.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende
het 1e kwartaal 1908.

Albers (D.), Gedeputeerde Staten der Provincie en hun Werkkring. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1907. 8°.

Among Pradja (Mas), Boekoe batjaän Sĕsĕla pikeun moerid² pangkat ka doewa dikarang djeung dikoempoelkeun. Batawi 1907. 8°.

Lajang *angĕre* ing Nedĕrlan Indija saka ing tĕmboeng waloṇḍa tinoeroen ing tĕmboeng Djawa dening toewan K. F. Winter, kang woes kaowahan lan kawoewoehan kasĕboet ing lajang sĕtatsĕblad . . . . nganti toemĕkane tahoen 1903. Batawi 1907. 8°.

Âtmatattvaviveka or Bauddhâdhikâra, by Udayanâcârya. With the commentaries of Sankara Mîsra, Bhagîratha Ṭhakkura etc., edited by Vindhyes'vay'prasâdadviveding. Fasc. I. Calcutta 1907. (Bibliotheca Indica).

Ayres (C.), Fernâo Mendes Pinto. Subsidios para a sua biographia e para o estudo da sua obra. Memoria apresentada à Academia Real das Sciencias de Lisboa. 1904. 4°.

Ayres (C.), Fernâo Mendes Pinto eo Japâo. Pontos controversos. — Discussão. — Informações novas. Memoria apresentado à Academia Real das Sciencias de Lisboa. 1906. 4°.

Berg (N. P. van den), Munt-, crediet- en bankwezen, handel en scheepvaart in Nederlandsch-Indië. Historisch-statistische bijdragen. 's Gravenhage 1907. 8°.

Bloomfield (*M.*), A Vedic concordance being an alphabetic index to every line of every stanza of the published vedic literature and the liturgical formulas thereof, that is an index to the vedic mantras, together with an account of their variations in the different vedic books. Cambridge, Massachusetts 1906. 4°. (Harvard Oriental Series vol. X.)

Bockwinkel (*H. B. A.*), Van de stralingsverschijnselen in bewogen stelsels. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Bodenstein (*H. D. J.*), Huur van Huizen en Landen volgens het hedendaagsch Romeinsch-Hollandsch recht. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Boer (*M. J. de*), De rationale krommen van den vijfden graad in R_5 en R_4. Academisch proefschrift. Schiedam 1907. 8°.

Brockelmann (*C.*), Grundriss der vergleichenden Grammatik der semitischen Sprachen. In zwei Bänden. I. Band: Laut- und Formenlehre. Berlin, London, Paris, New-York 1907. 8°.

Brown (*J. Macmillan*), Maori and Polynesian, their origin, history and culture. London 1907. 8°.

Burnay (*E*), Elogio historico de condo de Ficalho. Lisboa 1906. 4°.

Case (*E. C.*), Revision of the Pelycosauria of North America. Washington, D. C., 1907. 4°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 55).

Cervantes Saavedra (*M. de*), El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha. Tricentenario de sua primeira edição. Sessão commemorativa pela Academia Real das Sciencias de Lisboa em 9 de Maio de 1905.

Cook (*J. A. Bethune*), Sunny Singapore. An account of the place and its people, with a sketch of the results of missionary work. Second edition. London 1907. 8°.

Crusius (*O.*), Wilhelm von Christ. Gedächtnisrede gehalten in der öffentlichen Sitzung der K. B. Akademie der Wissenschaften zu München. München 1907. 4°.

Dammerboer (*J. G.*) Singgolom. Boekoe basaon na Nibaen. Batawi 1907. 8°.

Dastoor (*R. E.*), Zarathushtra and Zarathushtrianism in the Avesta. Leipzig 1906. 8°.

Denis, (*H. G. C.*) Zie Vigelius.

Eck (*J. J. van*), De bepaling der natuurlijke ventilatie. Academisch proefschrift. Leiden 1906. 8°.

Elsen (*G. van den*) en W. Hoevenaars, Analecta Gysberti Coeverincx. Pars I. Uitgave van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant. (1907.) 8°.

Engelbrecht (*W. A.*), De Nederlandsch-Indische Wetboeken. Derde druk. Semarang 1907. 8°.

Hikajat *Philejas Fogg* tjariossipoen tijang totohan sagah angoebĕnji donja ing dalĕm 80 dintĕn lami lamennipoen, kadjawekakĕn dening toewan L. Th. M. Samarang 1889. 8°.

Fokkema (*F. J.*), De godsdienstig-wijsgeerige beginselen van Mr. G. Groen van Prinsterer. Eene beschrijving en beoordeeling. Academisch proefschrift. Grijpskerk bij Groningen 1907. 8°.

Fries (*Th. M.*), Bref och skrifvelse af och till Carl von Linné. Första afdelningen del. I. Med understöd of Svenska Staten utgifna of Upsala universitet. Stockholm 1907. 8°.

Gebruiksaanwijzing van de *geneesmiddelen*, die uit 's Lands voorraad worden verstrekt aan ambtenaren van het binnenlandsch bestuur en andere nietgeneeskundigen ten behoeve van de zieke bevolking. Batavia 1907. 8°.

Geer van Jutphaas (*B. J. L. de*), De Saksenspiegel in Nederland. Uitgegeven door — Eerste stuk. — Oudere tekst. 's Gravenhage 1888. 8°.

Geerligs (*H. C. Prinsen*), Saccharosebepaling in ampas. (Overg. uit het Archief voor de Java-Suikerindustrie 1908). Soerabaia. 8°.

Geerligs (*H. C. Prinsen*), Zie Java.

Greup (*J.*), De toepasselijkheid van de Grondwet op de Nederlandsche koloniën onderzocht. Academisch proefschrift. Leiden 1906. 8°.

Groenman (*A. W.*), Het vasten bij Israel. Een vergelijkend onderzoek. Academisch proefschrift. Leiden 1906. 8°.

Groneman (*J.*), Boeddhistische tempel- en klooster-bouwvallen in de Parambananvlakte. Tweede bijgewerkte uitgaaf van Hindoe-bouwvallen in de Parambananvlakte. Soerabaia 1907. 8°.

Groot (*G. J. de*), Aanteekeningen over de ontwikkeling van scoloplos armiger. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1907. 8°.

Haan (*A. de*), De kunstmatige vroeggeboorte. Litteratuurstudie. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Haan (*T. de*), Over de condensatieproducten van β-diketonen met ureum. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Haastert (*J. A. van*), Verslag omtrent de resultaten der bemestingsproeven in den aanplant van oogstjaar 1905/1906. (Overg. uit het Archief voor de Java-Suikerindustrie 1908.) Soerabaia 1907. 8°.

Haer (*P. M. van der*), De Homoiopathie. Eene historisch-kritische beschouwing. Academisch proefschrift. Leiden 1906. 8°.

Halteren (*B. van*), Het pronomen in het Nederlandsch der zestiende eeuw. Academisch proefschrift. Wildervank 1906. 8°.

Hamaker (*M. J.*), Jacob Geel (1789—1862) naar zijn brieven en geschriften geschetst. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Harreveld (*P. van*), Die Unzulänglichkeit der heutigen Klinostaten für reizphysiologische Untersuchungen. Academisch proefschrift. Groningen 1907. 8°.

Hartogh (*H. A.*), De oorzaak van overeenkomst en schuldbekentenis, historisch beschouwd. Academisch proefschrift. Amsterdam 1907. 8°.

Hazeu (*G. A. J.*), Gajösch-Nederlandsch Woordenboek met Nederlandsch-Gajōsch register. Batavia 1907. 8°.

Heering (*G. J.*), Onderzoek naar het wezen van het zedelijk oordeel. Academisch proefschrift. Leiden 1906. 8°.

Heeringa (*D.*), Quaestiones ad Ciceronis de Divinatione libros duos pertinentes. Dissertatio inanguralis. Groningen 1906. 8°.

Hollestelle (*A.*), De drie merkwaardige schellingen: Het schild, het lam en de gulden van gewicht of de munten van 3, 2½ en 2 tremissen met de daarmede in verband staande pondenstelsels. Uitvoerige beschrijving van het Middeleeuwsche pond- of geldwezen met tal van berekeningen, zoo voor het bepalen van het gewicht, als voor de waarde van oude munten. 4 stukken. Tholen 1896 — 1905. 8°.

Hulth (*J. M.*), Bibliographia Linnaeana. Matériaux pour servir à une bibliographie Linnéenne. Partie I. Livraison I. Upsala 1907. 8°.

Ireland (*Alleyne*), The Province of Burma, a report prepared on behalf of the University of Chicago. 2 vols. Boston and New-York 1907. 8°. (Colonial Administration in the Far East).

Iterson (*C. J. A. van*), Bijdrage tot de kennis van de waarde der hyperaemie als geneesmiddel in de oto-rhino-laryngologie. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Jaarboek van het *Departement* van *Landbouw* in Nederlandsch-Indië. Batavia 1906. 8°.

Jasper (*J. E.*), Liefhebberen op het gebied van inlandsche kunstnijverheid. Soerabaia 1908. 8°.

Jacobsen (*R.*), Carel van Mander (1548—1606) dichter en prozaschrijver. Academisch proefschrift. Rotterdam 1906. 8°.

Joustra (*M.*), Literatuur-overzicht der Bataklanden. Leiden 1907. 8°.

Karto Soedirdjo (*M.*), Madoereesche vertaling van de Ja-

vaansche verzameling van zedelijke verhalen van C. F. Winter Sr. 2e deel. Batavia 1907. 8°.

Karta-Widjaja (*Mas*), Postspaarbank di tanah Hindia-Nederland. Soerat ngaraksa hartabanda. Batavia 1908. 8°.

Kloosterman (*P.*), Het vocalisme der beklemtoonde lettergrepen van den Metslawierschen tongval, historisch uiteengezet. Een bijdrage tot de kennis der historische grammatica van het Nieuw-westfriesch. Academisch proefschrift. Groningen 1907. 8°.

Koer'an djoes kapisan kadjawekakĕn wontĕn pakĕmpallan waradarma dening Bagoes Ngarpah. Soerakarta z. j. 8°.

Koopmans (*G. C. A.*), Beschouwingen over de theoriën van Lexis en over verschillende frequentiekrommen. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1907. 8°.

Land (*A. A. G.*), De beteekenis van de verschillende vormen der tuberkelbacillen in het sputum voor de prognose. Academisch proefschrift. Haarlem 1906. 8°.

Langen (*Z. J. de*), Kinetische afleiding van thermodynamische evenwichtsvoorwaarden. Academisch proefschrift. Groningen 1907. 8°.

Lannoy (*C. de*), et H. van der Linden, Histoire de l'expansion coloniales des peuples européens. (Ouvrage ayant obtenu le prix du roi.) Portugal et Espagne (jusqu'au début du XIXe siècle). Bruxelles 1907. 8°.

Lasch (*R.*), Über Sondersprachen und ihre Entstehung. (Separatabdruck aus Band XXXVII (der dritten Folge Band VII) der Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien.) Wien 1907. 4°.

Linden (*H. van der*), Zie de Lannoy.

Mangoen di Karia, Tĕmbang piwoelang pikeun moerid² di iskola Soenda digoerit tembang. Batawi 1908. 8°.

Marr (*Th.*), De koolzuurproductie van onzen bouwgrond. (Overg. uit het Archief voor de Java-Suikerindustrie 1908.) Soerabaia. 8°.

Mazelière (*Mis de la*), Le Japon. Histoire et civilisation. Vol. 1—3. Paris 1907. 8°.

Meulen Rz. (*R. van der*), Die Naturvergleiche in den Liedern und Totenklagen der Litauer. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Migeon (*G.*), Zie Musulman.

Mol (*D.*), Over eenvoudige esteranhydriden van organische verzadigde tweebasische zuren. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Monteiro (*J. de Souza*), Elogio historico do José Maria Latino Coelho. Lisboa 1898. 4°.

Moquette (*J. P.*), De munten van Nederlandsch-Indië. (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel L). Batavia 1908. 8°.

Mulder (*W. J. M.*), Dietrich von Nieheim, zijne opvatting van het Concilie en zijne Kroniek. Eerste deel. Dietrichs opvatting van het Concilie. Academisch proefschrift. Amsterdam en Leuven 1907. 8°.

Manuel d'Art *Musulman.* I. L'Architecture par H. Saladin. II. Les arts plastiques et industriels par G. Migeon. Paris 1907. 8°.

Nanning Jr. (*H.*), Over den invloed van pancreas-extract op de glycolyse in spiersap. Academisch proefschrift. Den Haag 1906. 8°.

Newcomb (*S.*), assisted by F. E. Ross, Investigation of inequalities in the motion of the moon produced by the action of the planets. Washington, D. C. 1907. 4°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 72).

Nicholson (*R. A.*), A literaty bistory of the Arabs. London 1907. 8°.

Nievelt (*C. van*), De invloed van het faillissement op het voortbestaan van overeenkomsten. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Nota over de *bestrijding* der *lepra* in Nederlandsch-Indië. Weltevreden 1907. fol.

Noyes (*A. A.*), The electrical conductivity of aqueous solutions. A report upon a series of experimental investigations. Washington, D. C. 1907. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 63).

Nijdam (*H. W. M.*), Aerobacter tartarivorum. Academisch proefschrift. Delft 1907. 8°.

Ophuysen (*A. H. van*), De huwelijksordonnantie en hare uitvoering. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Pearl (*R.*), and A. B. Clawson, Variation and correlation in the Crayfish with special reference to the influence of differentration and homology of parts. Washington, D. C. 1907. 8°. (Carnegie Institution of Washington No. 64).

Perez (*L. M.*), Guide to the materials for American History in Cuban Archives. Washington, D. C. 1907. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication No. 83).

Poespa Sastra (*Mas*), Madoereesche vertaling van de Kitab pengadjaran akan goena anak-anak jang baharoe tahoe membatja. Batavia 1907. 8°.

Panggoegah ing kawroeho mong tani kahimpoen dening *Prawirawijata* kawĕdalakĕn ing paĕmman Radja poestaka Soerakarta. Soerakarta 1907. 8°.

Richter (*J.*), Indische Missionsgeschichte. Gütersloh 1906. 8°.

Römer (*R*), Bijdrage tot de geneeskunst der Karo-Bataks. (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel L.) Batavia 1908. 8°.

Saemsfoort (*C. A. van Affelen van*), De koealpalm en wat er van hem verkregen wordt. (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel L.) Batavia 1908. 8°.

Saladin (*H.*), Zie Musulman.

Schönfeld (*M.*), Proeve eener kritische verzameling van Germaansche volks- en persoonsnamen, voorkomende in de litteraire en monumentale overlevering der Grieksche en Romeinsche oudheid. Academisch proefschrift. Groningen 1906. 8°.

Schoonneveldt (*C. van*), Over de navolging der klassiekfransche tragedie in Nederlandsche treurspelen der achttiende eeuw. Academisch proefschrift. Doetinchem 1906. 8°.

Schultze (F.), Psychologie der Naturvölker. Entwicklungspsychologische Characteristik der Naturmenschen in intellektueller, aesthetischer, ethischer und religiöser Beziehung. Eine natürliche Schöpfungsgeschichte menschlichen Vorstellens, Wollens und Glaubens. Leipzig 1900. 8°.

Sĕrat pamor ing djalĕr lan estri kadjawekakĕn sang king tĕmboeng walandi ingkang winastan sĕrat De mensch in 't Geslachtsleven dening pakĕmpallan Wårådarmå ing Soerâkartå. 1907. 8°.

Siecke (E.), Mythus, Sage, Märchen in ihren Beziehungen zur Gegenwart. Leipzig 1906. 8°.

Sievers (W.), Allgemeine Länderkunde, kleine Ausgabe. 2 Bde. Leipzig und Wien 1907. 8°.

Smit (P.), De wereldbeschouwing van Charles Secrétan. Academisch proefschrift. Nijmegen 1906. 8°.

Slijper (H. J.), Kristallographisch onderzoek der isomere aceet- en benztoluieden. Academisch proefschrift. Groningen 1906. 8°.

Soeratma (alias Raden Soeria Widjaja), Gandroeng lan Gamboeh. Batawi 1907. 8°.

Soeters (K.), Zie Tabellen houtwerken.

Sonies (F.), Ueber die Entwickelung des Chrondrocraniums und der knorpeligen Wirbelsäule bei den Vögeln. Academisch proefschrift. Haarlem 1907. 8°.

Snellen (Johanna), Liederen van Hadewych, naar de drie bekende hss. kritisch uitgegeven met Inleiding en Woordenlijst. Academisch proefschrift. Amsterdam 1907. 4°.

Sopper (A. de), David Hume's kenleer en ethiek. Eerste, inleidend deel. Van Bacon tot Hume. Academisch proefschrift. Leiden 1907. 8°.

Speyer (A. N.), Verschuldigdheid van vracht bij vervoer ter zee. Academisch proefschrift. Leiden 1906. 8°.

Staverman (W. H.), Robinson Crusoe in Nederland. Een bijdrage tot de geschiedenis van den roman in de XVIIIe eeuw. Academisch proefschrift. Groningen 1907. 8°.

Steinmetz (*S. R.*), Die Philosophie des Krieges. Leipzig 1907. 8°.

Sypkens (*B.*), De kerndeeling bij fritillaria imperialis. Academisch proefschrift. Groningen 1904. 8°.

Tabellen aangevende den kubieken inhoud *van kantrecht beslagen* houtwerken. Samengesteld door den opziener b/h. boschwezen W. van den Brink. Uitgegeven onder controle en verantwoordelijkheid van den houtvester K. Soeters. Batavia 1907. fol.

Bab patrapé wong nandoer *tembako* ing sawah tanah ngaré anggitané Mantri-goeroe pamoelangan klas 2 ing kertåredjå Djómbang. Batawi 1907. 8°.

Theissen (*J. S.*), Centraal gezag en Friesche vrijheid. Friesland onder Karel V. Academisch proefschrift. Groningen 1907. 8°.

Tullberg (*T.*), Zoologiska Studier. Uppsala 1907. 8°.

Tullberg (*Tycho*), Linné-porträtt. Vid Uppsala universitets minnesfest på tvåhundraårsdagen af Carl von Linnés födelse. Å universititets vågnar. Stockholm 1907. 4°

Uhler (*H. S.*) and R. W. Wood, Atlas of absorption spectra. Washington, D. C. 1907. 4°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 71).

Vecht (*H. A. W. van der*), Cornelis van der Myle. Academisch proefschrift. Sappemeer 1907. 8°.

Vigelius (*C. C. P.*), en H. G. C. Dénis, Reglement op het houden van aanbestedingen ten behoeve van 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië met de daarbij behoorende modellen en de ambtelijke voorschriften, in acht te nemen bij de toepassing van dat reglement, alsmede met alle daarmede verband houdende bepalingen. Op last der regeering voor de pers bewerkt en van aanteekeningen voorzien. Weltevreden 1907. 8°.

Visscher (*H.*), Religie en gemeenschap bij de natuurvolken. Eerste deel. Utrecht 1907. 8°.

Vreede (*A. C.*), Bijdragen tot de Javaansche etymologie. Leiden 1908. 8°.

Westerhuis (D. J. A.), Origo Constantini imperationes sive anonymi valesiani pars prior. Specimen litterarium inaugurale. Kampen 1906. 8°.

Wiessing (M. J.), Een ontwerp voor eene Ned.-Indische muntwet. 's Gravenhage 1907. 8°.

Wirthschaft-Atlas der *Deutschen Kolonien*. Herausgegeben von den Kolonial-Wirthschaftlichen Komitee E. V. Zweite verbesserte Auflage. Berlin z. j. fol.

BIJLAGE III.

NOTA

omtrent een tocht naar de Oudheden te Gedong Sanga en de voornaamste Oudheden in het Ambarawasche.

(Zie Notulen September 1908, II b).

Van de gelegenheid, dat Harer Majesteits verjaardag op een Maandag viel, gebruik makende, heb ik een tocht ondernomen naar de oudheden te Gedong Sanga en daaraan tevens vastgeknoopt een onderzoek naar de voornaamste oudheden in het Ambarawasche, naar aanleiding waarvan door mij de volgende notitie's zijn gemaakt, die wellicht voor het Bataviaasch Genootschap van eenig belang zijn. Bij de doorlezing mijner aanteekeningen verzoek ik U echter beleefd wel in het oog te willen houden, dat het eenige werk ter zake, dat te mijner beschikking staat, de lijst van Oudheden van Dr. VERBEEK is, zoodat het door mij medegedeelde uit andere bronnen wellicht reeds lang bekend was. Mijn doel is dan ook slechts eenige, misschien nog onbekende, aanvullingen en verbeteringen van Dr. VERBEEK's lijst te leveren.

Op mijn driedaagsche tocht zijn de volgende oudheden door mij bezocht:

a. Tjandi Doekoeh (VERBEEK N°. 154).

Hier is nog aanwezig het soubassement van een tempel met terras er voor. De door VERBEEK vermelde lingga's liggen boven op het soubassement. Het beeld van Ganeça staat voor den tempel op het terras. De andere door VERBEEK opgesomde beelden zijn, op Çiva goeroe na, door mij niet aangetroffen, wel echter 2 Makara's. Eenige jaren geleden zijn een aantal beelden uit den omtrek van Ambarawa naar Willem I gebracht en vermoed ik, dat Doerga c. s. dat lot

hebben gedeeld. Het lijstwerk van het soubassement is zeer eenvoudig en tempel, zoowel als beelden, vrij zwaar beschadigd.

De op 10 M. afstand in het bosch staande Çiva goeroe is nog aanwezig.

Dit beeld, zoowel als Ganeça is ± 70 c.M. hoog, doch is beter geconserveerd dan Ganeça. Het heeft lange, op de schouders afhangende, gekrulde haren, een makoeta en een bidsnoer. In de eene hand houdt het een gendi, de andere is afgebroken. Voor het beeld zijn, blijkbaar door Inlanders, eenige versierde tjandisteenen in altaarvorm neergelegd. Bij de tjandi wordt door Inlanders geofferd, zooals bleek uit een drievoet met houtskool en eenige bloemen, die er voor lagen.

b. Nglemboe (Verbeek N°. 152).

Achter de doekoe Nglemboe van de desa Ngrapah ligt een kleine steenen nandi, zonder kop. Slechts de voorste helft is te zien, daar het beeldje is vastgegroeid tusschen de wortels van een panggangboom. Het staat juist aan den voet van de goenoeng Kali Boetak, een uitlooper van de Telamaja.

c. Barandjoerang (Verbeek N°. 150).

1°. Retja Kali Loemoet is een klein Ganeçabeeldje van ± 35 c.M. hoogte, kop en slurf zijn gebroken. Het beeldje is, voor zoover te zien, versierd met pols- en enkelringen.

2°. Si Retja. Dit is een zeer fraai beeld van ± 60 c.M. hoogte, staande in de sawah op ongeveer 50 M. van den grooten weg. Het stelt een mannelijk persoon voor, met gevouwen beenen zittende, met vier armen; de beide onderste handen liggen op de knieën, doch zijn gebroken, evenals de beide bovenste, die zijdelings langs het lichaam omhoog steken. Ook de neus van het beeld is gebroken en het aangezicht beschadigd. Overigens is het goed geconserveerd. Op het hoofd prijkt een makoeta, terwijl ook een bidsnoer, oor- en halssieraden aanwezig zijn. Het bovenlijf is naakt en het

onderkleed ligt glad aan het lijf met sierlijke plooien. Ook de buikband is fraai bewerkt. Het beeld zit op een lotosbloem en achter het hoofd is een aureool te zien. Ook de achterzijde van het beeld is versierd met lijnen en banden, terwijl ter hoogte, waar aan de voorzijde het hoofd zit, achter een groote geopende lotosbloem is aangebracht. In den top van die bloem en langs de bovenzijde van het aureool zijn verscheidene ronde gaten geboord.

Bij dit beeld ligt nog de torso van een ander beeld, voorstellende een man, eveneens met gevouwen beenen zittende, met de handen op de knieën. Tusschen de handen houdt het een bidsnoer van duidelijke kralen. Het is versierd met borst-, hals-, arm-, pols- en enkelsieraden. Het hoofd is gebroken en ligt zwaar beschadigd en onherkenbaar er naast. Dit beeld staat niet in VERBEEK vermeld.

d. Kali Klotok (VERBEEK N°. 149).

De Ganeça, die VERBEEK opgeeft, is zwaar beschadigd en het hoofd is geheel verdwenen. Verscheidene tjandisteenen liggen om de bron en in de buurt. Op de plaats, waar het beekje, dat uit de bron ontstaat, loopt, meen ik, onder een laag modder, een fundament of steenen vloer gevonden te hebben, doch had geen tijd dit nauwkeurig vast te stellen.

e. Sidamoekti en Tjoblong (VERBEEK N°. 147).

De badplaats, waarvan VERBEEK melding maakt, ligt op de grens van de desa's Sidamoekti en Tjoblong en heet bij de bevolking Prigèn; Zij wordt beschouwd als een heilige plaats. In het water liggen *niet*, zooals VERBEEK meent, 2 *nandi's*, doch twee *rammen*, waarvan de eene zeer fraai bewaard is. Deze heb ik, met toestemming van de bevolking, uit het water laten halen om hem te bezichtigen, doch is die dadelijk daarop weder op zijn oude plaats teruggebracht. De lengte is ruim 1 M. De dikke schapenstaart, knodsvormig, is duidelijk aanwezig, evenals de gekrulde rammenhoorns. Hoe het beest ooit voor een nandi is uitgemaakt kunnen worden,

is mij niet duidelijk. Het haar op het lichaam is niet aangeduid; alleen aan kop en nek bevinden zich gekrulde manen. De kop is rond als een apenkop, en in den mond zijn duidelijk slagtanden aanwezig. Het is een zeer fraai exemplaar en zou zeker waard zijn naar het Museum te worden getransporteerd, doch zal dit wel onmogelijk zijn, daar de bevolking er niet in zal toestemmen. Het andere exemplaar is zwaar beschadigd, doch is blijkbaar ook een ram geweest, daar ook hier de schapenstaart nog aanwezig is. Dit exemplaar moet blijkbaar iets op den rug hebben gedragen, daar aan nek en achtereinde de uitsteeksels daarvan nog aanwezig zijn. Wat dit geweest is, is niet meer uit te maken en kan ik ook niet gissen.

De Çiva goeroe en Ganeça, waarvan VERBEEK melding maakt als een eind van de badplaats af te staan, zijn sedert blijkbaar verplaatst, daar zij zich nu bevinden op den muur, die de badplaats afscheidt van een kleiner bassin, gevormd door een der bronnen, die het groote bassin voeden. Zij zijn beiden goed bewaard en ± 40 c.M. hoog. Een derde Ganeça ligt in het bovenbedoelde kleinere bassin, doch is zwaar beschadigd, o. a. ontbreekt het hoofd. In de nabijheid liggen veel bekapte en versierde tjandisteenen, o. a. één in de wortels van een oude madhoeboom vastgegroeid, waaruit blijkt, dat de tjandi, die hier waarschijnlijk vroeger gestaan heeft, reeds geruimen tijd geleden vernield is.

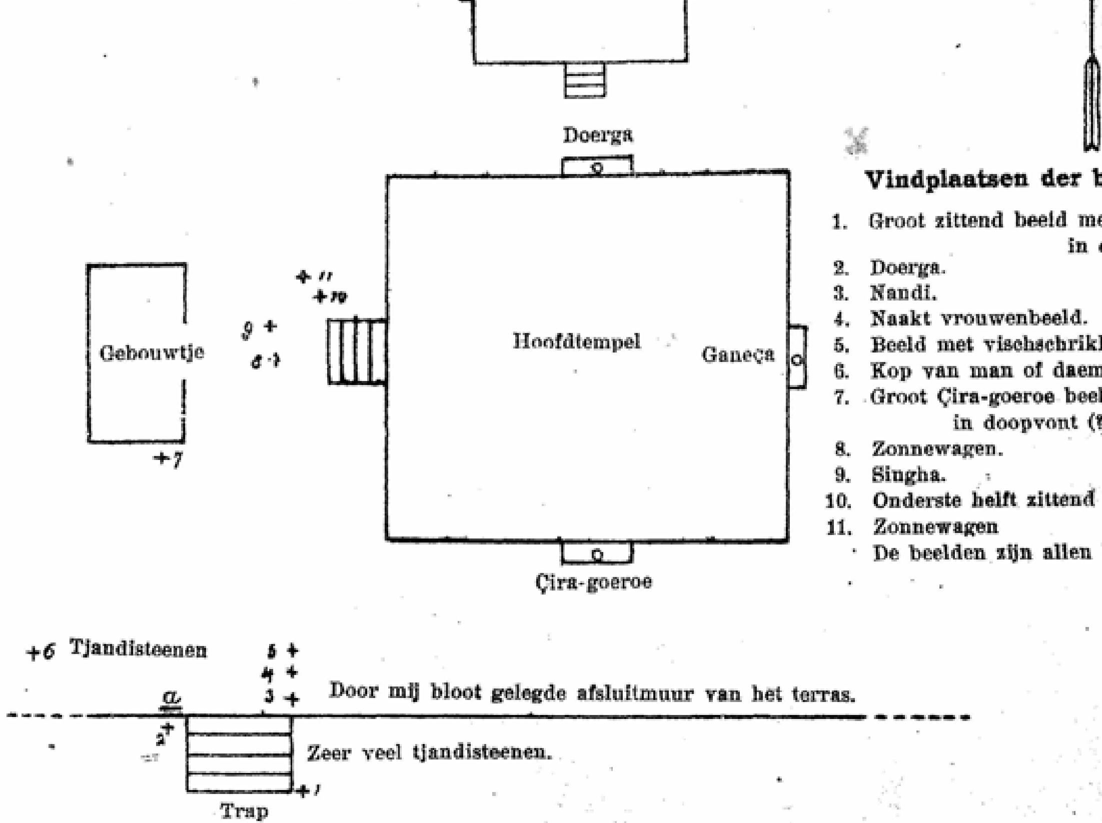
f. Ambarawa (niet bij VERBEEK vermeld).

Op het erf van den kawedanan staat een steenen nandi. Vroeger moeten er, volgens inlichtingen van de bevolking, meer beelden hebben gestaan. Waar die heen zijn gevoerd is onbekend.

g. Djetis (bij VERBEEK niet vermeld).

In de desa Djetis (Ambarawa) heeft een nandi gestaan, die eenige maanden geleden echter door een Chinees naar Soemawana is gebracht (zie hieronder).

Schetskaartje
van de
voornaamste tempelgroep
te **Gedong Sanga.**

Vindplaatsen der beelden.

1. Groot zittend beeld met lotos (?) in de hand.
2. Doerga.
3. Nandi.
4. Naakt vrouwenbeeld.
5. Beeld met vischschrikken (?) bedekt.
6. Kop van man of daemon.
7. Groot Çira-goeroe beeld in doopvont (?)
8. Zonnewagen.
9. Singha.
10. Onderste helft zittend beeld.
11. Zonnewagen

De beelden zijn allen bij *a* verzameld.

h. Soemawana (niet bij VERBEEK vermeld).

Op het erf van den Chinees THE BIAN PO te Soemawana (in de residentie Kedoe, vlak bij de grens van Ambarawa) staan 2 nandi's, een waarvan die is, bedoeld onder *g.*

i. Taroekan (niet bij VERBEEK vermeld).

Op het erf van het huis, bewoond door Mevr. DE WED. MONTANARI in de desa Taroekan staat een fraai Ganeçabeeld, waarvan echter de slurf gebroken is. Vroeger moet er nog een ander beeld aanwezig zijn geweest, ook een Ganeça, waarvan het voetstuk nog op het erf ligt. Waar het beeld gebleven is, is onbekend.

j. Kerep (Ambarawa).

Volgens bekomen inlichtingen is eenige maanden geleden door het dochtertje van den heer C. P. WOLFF, wonende in de desa Kerep, dichtbij Ambarawa, bij het spelen op een Javaansch kerkhof aldaar, een koperen beeldje gevonden van iemand met 2 aangezichten, één aan de voorzijde en één aan de achterzijde van het beeld. De hoogte moet volgens beschrijving ± 15 c.M. zijn.

k. Gedong Sanga (VERBEEK N°. 148).

Tempelgroep op het grondgebied van Semarang, evenals bij VERBEEK, van de laagste af geteld.

1°. De tempel is zwaar begroeid en staat om zoo te zeggen op instorten. De beschrijving van VERBEEK is in allen deele juist. Aan de Noord-, Oost- en Westzijde is de muur versierd met een basrelief, bestaande uit drie vrouwenfiguren die een platform dragen, waarop de door VERBEEK bedoelde bloemvaas; de bloemen in die vaas zijn lotosbloemen, zooals vooral aan de Zuidkant goed is te zien, waar dit basrelief, waarschijnlijk door het er voor groeiende struikgewas beschermd, goed is behouden. Aan de Noord- en Zuidzijde komen banaspati's voor als versiering. Binnenin staat een yoni. De lingga, die volgens VERBEEK

op 10 M. afstand van den tempel ligt, is sedert in het ravijntje gestort en de ring, waarin hij stond ligt, in 3 stukken gebroken, nog op het tempel-plateau.

Binnen in den tempel zijn 3 gelijkvormige nissen.

2°. De beschrijving van Verbeek is in allen deele juist. Boven de nissen aan den buitenkant bevinden zich banaspati's, die gekroond zijn door een soort bantenghoornachtig versiersel. De drie nissen binnen in zijn aan Noord- en Zuidkant vierkant; die aan den Oostkant heeft vijf zijden.

De yoni (zeer klein) staat schuin-West voor den tempel.

De sluitsteen boven den tempelingang ontbreekt. Rechts en links van de deur zijn 2 makara's.

3°. De hoofdtempel op Semarangsch gebied is door Verbeek juist beschreven, doch onvolledig. Ik vond den heuvel, waar deze op staat geheel met meer dan manshooge varens, groote boomvarens en andere boomen en struikgewas begroeid. Daar ik niet op groote financieele uitgaven gerekend had bij het ontwerpen van mijn tochtje, ontbraken mij de middelen om alles te laten schoon kappen en de aarde te doen verwijderen, terwijl bovendien de beschikbare tijd daarvoor te kort was. Echter heb ik getracht te doen, wat mogelijk was in de gegeven omstandigheden en ten minste een gedeelte van het terrein, dat naar mijne meening daarvoor het eerst in aanmerking kwam, doen schoonmaken. De uitkomsten hiervan zijn verduidelijkt in bijgaand ruw schetskaartje waarop ook de vindplaatsen der beelden zijn aangegeven. Alle gevonden losse beelden heb ik samengebracht op de plaats in het kaartje aangegeven. Vooreerst bleek mij, dat de tempelgroep interessanter was, dan ik, afgaande op Verbeek's beschrijving, gedacht had. Bij de bezichtiging stiet ik namelijk op een trap, die aan de Zuidzijde langs den heuvel naar beneden leidde. Rond deze trap het terrein latende openkappen en schoonmaken, bleek mij, dat zeer waarschijnlijk de tempelgroep op een terras heeft gestaan; daar over de geheele lengte, door mij op het kaartje aangeduid, een muur liep, die een horizontaal, met vierkante steenen geplaveid

plat, afsloot. De muur is slechts over een afstand van een tiental meters aan elke zijde door mij bloot gelegd, doch voldoende om vast te stellen, dat hij zich over meer dan de geheele breedte van de tempels uitstrekte, terwijl op het punt, waar ik het werk staakte, de muur zich nog voortzette. Hij bestaat uit vierkant gehouwen steenen en is met lijstwerk versierd. Of er nog andere versieringen op zijn aangebracht geweest, heb ik nog niet kunnen vaststellen, daar zooals gezegd, voor een nauwkeuriger onderzoek tijd en geld mij ontbraken. Intusschen geloof ik wel, dat het de moeite zal loonen alles bloot te leggen.

Bij de opruiming van struikgewas en aarde, zijn verschillende beelden voor den dag gekomen, welke ik veronderstel, dat Verbeek bedoelt met „en verscheidene andere gebroken en beschadigde beelden" (pag. 91). Onder deze beelden zijn n.m. de twee fraaiste beelden, die tot nog toe bij Gedong Sanga gevonden zijn. Het eerste beeld vond ik onder aan den trap, die van het groote terras naar beneden voert. Het is een groot beeld, waarvan aangezicht en rechterhand ontbreken, voorstellende een met gevouwen beenen zittende manspersoon. Het is fraai versierd met oorhangselen, armbanden, buikgordel, pols- en enkelringen en ringen aan de teenen. Het bovenlijf is naakt en het onderkleed sluit zich krap aan het lichaam aan. In de linkerhand houdt het een knodsvormig voorwerp, wat even goed een geldzak als een lotosknop kan zijn. Het zit niet op een lotosbloem, doch op een mooi bewerkt kussen met kwasten. Achter het hoofd zijn nog sporen van een aureool te zien.

Het tweede groote beeld vond ik in het struikgewas bezijden de door Verbeek aangeduide langwerpige Westelijke tempel. Het was gewrongen in een soort vierkant doopvont, namelijk een steen met lijstwerk in den vorm van het voetstuk van een groote zuil (yoni ?), doch in het midden vierkant uitgehold. Nadat het beeld hieruit was gehaald, bleek het te zijn een zeer fraai Çiva goeroe beeld van ± 1 M. hoogte zonder hoofd, armen of voeten. Ik veronderstel dat het

Çiva goeroe voorstelt, omdat het precies eender is als het bekende Çiva goeroe beeld van Prambanan. Aan de achterzijde bevindt zich tusschen de beenen een naar boven spits toeloopende, toempalvormige arabeskenversiering. Deze beide beelden zijn werkelijk uitnemend afgewerkt en doen voor Prambanen niet onder. Vandaar dan ook dat zich bij mij de overtuiging gevestigd heeft, dat opgraving en schoonmaak van het terrein nog wel meer aan den dag zullen brengen, en dat Gedong Sanga niet zoo onbeduidend is als men wil doen voorkomen. De overige door mij aangetroffen beelden, die ik op een afzonderlijke plaats heb bijeengebracht zijn: twee zonnewagens met paarden zonder koppen en ook overigens beschadigd; een beschadigde Doerga, waaraan de stier ontbreekt en het hoofd beschadigd is, terwijl zij slechts 4 armen heeft; een kleine nandi; de romp van een naakt vrouwenbeeld; een beeld met eigenaardig gevormde beenen, die wel bedekt lijken met vischschubben, terwijl het beeld ook overigens veel van een soort zeemeerman weg heeft; het hoofd van een beeld, misschien en bhuta of iets dergelijks en het onderste stuk van een zittend beeld, waarvan bovenhelft van rechterschouder tot linkerdij ontbreekt (wellicht VERBEEK's BRAHMA).

Doordat ik mij te lang bij dezen tempel heb opgehouden, ontbrak mij den tijd om ook de tempels aan de Kedoe-zijde te bezoeken.

l. Sikoenir (VERBEEK N°. 143).

Het groote Ganeçabeeld staat op een cirkelvormig terras, dat afgebakend is met tjandisteenen, voor dat terras staat een klein Ganeçabeeldje, waarvan evenals van het groote, de slurf gebroken is. Bovendien heeft het kleine beeldje 4 armen. In de nabijheid liggen verscheidene bekapte en bewerkte tjandisteenen en een pyramidale steen, waarschijnlijk de topsteen van een tjandi, ook een groote banaspati. Niet onmogelijk heeft hier dus vroeger ook een tjandi gestaan.

Het kleine Ganeçabeeld houdt in de bovenste rechterhand een bidsnoer van kralen, terwijl de bovenste linkerhand is afgebroken.

Op ± 20 M. voor het groote beeld staat nog een beeld van ongeveer 50 c.M. hoog, voorstellende een zittende man, waarvan het hoofd verdwenen is, het moet echter met rijke haartressen geprijkt hebben, daar enkele van die gekrulde tressen nog op de schouders afhangende te zien zijn. Het zit met onder het lijf gevouwen beenen en is versierd met rijke arm- en halssieraden, enkelringen en ringen aan de teenen. De beide handen liggen op de knieen, met de palmen naar boven.

Dit zijn in het kort de door mij gemaakte notitie's; voor zoover ligging en weersgesteldheid het toeliet heb ik van enkele beelden photografien genomen waarvan ik eerstdaags eene afdruk U zal doen toekomen.

U beleefd verzoekende mij wel te willen inlichten, of doen inlichten, of volgens deskundigen het der moeite zou loonen het onderzoek in zake Gedong Sangga voort te zetten, heb ik de eer te zijn:

P. V. van Stein Callenfels.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 2e en 3e kwartaal 1908.

Achmad, zie Fournier.

Amidarmo (M. Wignjo.), Zedenleer samengesteld door —. Batavia 1908. 8°.

Banta (A. M.), The Fauna of Mayfield's cave. Washington, D. C., 1907. 8°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 67).

Benedict (F. G.), The influence of inanition on metabolisme. Washington, D. C. 1907, 8°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 77).

Benjamin (J. J.), Opmerkingen over de suikercultuur en omtrent hetgeen gedaan kan worden, om de inlandsche bevolking in de gouvernementslanden van Java, speciaal voor zoover zij den landbouw beoefent, vooruit te brengen. (Overg. uit het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw deel 76.) Batavia 1908. 8°.

Berg (N. P. van den), De wording der nood-ordonnantie van 4 December 1884 (Indisch Staatsblad N°. 217). (Overdruk uit de Economist 1908). z. p. 8°.

Berg (N. P. van den), Indië's muntbelangen: Eenheid of scheiding? (Overdruk uit de Economist 1908). z. p. 8°.

Bernard (Ch.), Protococcacéen et desmidiées d'eau douce, récoltées à Java et décrites par —. Batavia 1908. 8°. (Uitgegeven door het Departement van Landbouw in Nederlandsch-Indië).

Bock (C.), Unter den Kannibalen auf Borneo. Eine Reise auf dieser Insel und auf Sumatra. Einzig autorisierte

deutsche Ausgabe. Aus dem Englischen. Mit einleitendem Vorwort von Alfred Kirchhoff. Zweite Auflage. Jena (1882). 8°.

Bolte (*P. A. C.*), Het Militair tarief N°. 36 verklaard en van talrijke aanteekeningen en voorbeelden voorzien. Batavia 1908. 8°.

Bosschart (*W. L.*), Statistisch overzicht betreffende den Nederlandsch-Indischen invoer in Australië en Nieuw Zeeland met adressen en importeurs in Australië, samengesteld door den Consul-generaal der Nederlanden te Melbourne. Batavia 1908. 8°.

Brakel (*S. van*), De Hollandsche handelscompagnieën der zeventiende eeuw. — Hun ontstaan — Hunne inrichting. 's Gravenhage 1908. 8°.

Brandstetter (*R.*), Mata-Hari oder Wanderungen eines indonesischen Sprachforschers durch die drei Reiche der Natur, Luzern 1908. 8°.

Bruggencate (*K. ten*), Engelsch woordenboek 2 dln. Vierde, verbeterde en vermeerderde uitgave, bezorgd door L. van de Wal. Groningen (1907). 8°.

Burnell (*A. C.*), Zie Col. Yule.

Chavero (*A.*), Lienzo de Tlaxcalla. México 1892. fol.

Research in *China* in three volumes and atlas. Volume one in two parts. Part one. Descriptive topography and geology by Bailey Willis, Eliot Blackwelder, and R. H. Sargent. Washington, D. C. 1907. 4°. — Atlas B 63 *.
Part two. Petrography and Zoology by Eliot Blackwelder. Syllabary of Chinese Sounds by Friedrich Hirt.
Volume two. Systematic Geology by Bailey Willis.

Colenbrander (*H. T.*), Zie Rijks geschiedkundige publicatiën.

Homenaje á Cristóbal *Colon*. Antigúedades Mexicanas publicadas por la junta colombina de México en el cuarto centenarino del descubrimiento de América. Texto. 4°. Lamenas (platen) fol. México 1892.

Cosquin (*E.*), Le lait de mère et le coffie flottant, légendes, contes et mythes comparés à propos d'une légende

historique musulmane de Java. (Extrait de la „Revue des questions historiques 1908.) Paris 1908. 8°.

Cousens (*H.*), Portfolio of illustrations of Sind tiles. Issued by the Government of India 1906. fol.

Crooke (*W.*), Zie Col. Yule.

Modern Egypt by the Earl of *Cromer*. 2 vols. London 1908. 8°.

Daalen (*G. C. E. van*), Inventaris van voorwerpen afkomstig van de Gajō-, Alas- en Bataklanden verzameld door — (1901—1904). Batavia 1905. 8°.

Dekker (*E. F. E. Douwes*), Het boek van Siman den Javaan. Een roman van rijst, dividend en menschelijkheid. Amersfoort 1908. 8°.

Deurssen (*P.*), Die Geheimlehre des Veda. Ausgewählte Texte der Upanishad's. Aus dem Sanskrit übersetzt. Zweite Auflage. Leipzig 1907. 8°.

Dewall (*A. F. von*), Hikajat Soekarna dan Soekarni, diatoerkan dengan menoeroet hikajat Serangga Bajoe jang bernama djoega hikajat Ahmad dan Mohammad. Betawi 1908. 8°.

Dewall (*H. A. von*), Het vliegerspel te Batavia. (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenkunde deel L). Batavia 1908. 8°.

Dewall (*H. A. von*), Het maèn goendoe te Batavia (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel L.) Batavia 1908. 8°.

Durand (*W. F.*), Researches on the performance of the screw propeller. Washington, D. C., 1907. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 79).

Dutoit (*J.*), Jâtakam. Aus dem Pali übersetzt. Erster Band. Leipzig 1908. 8°.

Essen (*A. R. van*), Uitgewerkte modellen en akten met betrekking tot het Reglement op het houden van aanbestedingen ten behoeve van 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en de daarmede verband houdende voorschriften bewerkt (in het bijzonder voor het Departement van Oorlog). Weltevreden 1907. 8°.

Fanoy (*J. J. B.*), Het Atjeh-vraagstuk en hoe dat thans nog kan worden opgelost. Een woord ter waarschuwing en tot leering van het Nederlandsche volk. Semarang en Amsterdam 1908. 8°.

Ferrand (*G.*), Un chapitre d'Astrologie Arabico-Malgache. (Extrait du journal Asiatique). Paris 1905. 8°.

Ferrand (*G.*), Madagascar et les îles Uâq. (Extrait du journal Asiatique). Paris 1904. 8°.

Ferrand (*G.*), Les îles Ramny, Lâmery, Wâḳwâk, Ḳomor des géographes Arabes et Madagasçar (Extrait du journal Asiatique). Paris 1908. 8°.

Ferrand (*G.*), Notes sur la région comprise entre les rivières Mananjara et Iavibola. (Extrait du Bulletin de la Société de géographie). Paris 1896. 8°.

Ferrand (*G.*), La légende de Raminia d'après un manuscrit Arabico-Malgache de la bibliothèque nationale. (Extrait du journal Asiatique). Paris 1902. 8°.

Ferrand (*G.*), Le dieu Malgache Zanahari. (Extrait du „T'oung-pao", Serie II, vol. VII, N°. 1). Leide 1906. 8°.

Ferrand (*G.*), Prières et invocations magiques en Malgache Sud-Oriental transcrites et annotées d'après le manuscrit 8 de la bibliothèque nationale. (Extrait du tome II des actes du XIVe. congrès international des Orientalistes). Paris 1906. 8°

Ferrand (*G.*), Un texte Arabico-Malgache ancien transcrit et traduit par — (Extrait du Recueil de mémoires et de textes publié par l'école des lettres et les médersas en l'honneur du XIVe congrès des orientalistes à Alger). Alger 1905. 8°.

Ferrand (*G.*), Trois étymologies Arabico — Malgaches. (Extrait des mêmoires de la Société de linguistique de Paris, tome XIII). Paris 1905. 8°.

Ferrand (*G.*), Textes Magiques Malgaches. (Extrait du revue de l'histoire des religions). Paris 1907. 8°.

Ferrand (*G.*), Un préfixe nominal en Malgache Sud-Oriental ancien. (Extrait des mémoires de la société linguistique de Paris, tome XIII). Paris 1904. 8°.

Ferrand (*G.*), Zie Etienne de Flacourt.

Ferrand (*St.*), Les migrations Musulmanes et Juives à Madagascar. (Extrait du Revue de l'histoire des religions). Paris 1905. 8°.

Finot (*L.*), Les études indochinoises. Leçon d'ouverture du cours d'histoire et de philologie indochinoises faite au Collège de France, le 16 mai 1908. (Extrait du Bullitin du Comité de l'Asie Française). Paris 1908. 8°.

Flacourt (*E. de*), Dictionnaire de la langue de Madagascar d'après l'édition de 1658 et l'histoire de la grande isle Madagascar de 1661 par Gabriel Ferrand. Paris 1905. 8°.

Fokkens (*F.*), Bijdrage tot de kennis onzer koloniale politiek der laatste twintig jaren. 's Gravenhage 1908. 8°. I.

Fournier (*Prof.*), Wat volwassen jongens wel eens mogen weten. Volgens de Hollandsche vertaling van Dr. Stephan in het Javaansch bewerkt door Achmad. Batavia 1907. 8°.

Frost (*E. B.*), Heliographic positions of sun-spots observed at Hamilton college from 1860 to 1870 by Dr. C. H. F. Peters. Edited for publication by —. Washington, D. C., 1907. 4°. (Carnegie Institution of Washington, publication No. 43).

Gelderen (*I. van*), Duitsch Woordenboek. Eerste deel, Duitsch-Nederlandsch. Groningen 1906. 8°.

Boekoe tjerita di negri Tjina tatkala keizer merk *Goan Tiauw*, enz. Tjitak jang kedoea kali. 1, 2. Batavia 1908. 8°.

Goedhart (*O. H.*), Drie landschappen in Celebes (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel L.) Batavia 1908. 8°.

Gomme (*G. L.*), Folklore as an historical science. London (1908). 8°.

The *Gospel* in many tongues. Centenary edition. London 1904. 8°.

Goss (*W. F. M.*), High steam-pressures in locomotive service. Washington, D. C. 1907. 8°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 66).

Grabowski (Tadeusz), Literatura Aryanskawpolsce 1560-1660. Kraków 1908. 8°.

Grierson (G. A.), Linguistic Survey of India, compiled and edited by —. Vol. II, III 1, 2, IV, V 1, 2, VI, VII, IX, 3. Calcutta 1904/1907. fol.

Jaarboek der Rijksuniversiteit te *Groningen*, 1906-1907. Aldaar 1907. 8°.

Hasselman (C. J.), Eindverslag over het onderzoek naar den druk der dessadiensten op Java en Madoera. (Ingesteld krachtens Gouvts. besluit dd. 25 Januari 1902 No. 19). Batavia 1905. fol.

Hazewinkel (J. J.), Bewijs voor de werkelijke aanwezigheid der analytische organische rest als organische stof in normale defecatie-melassen. (Overg. uit het Archief voor de Java-suiker-industrie 1908.) Soerabaia. 8°.

Herckenrath (C. R. C.), Fransch Woordenboek. 2 dln. Groningen 1907. 8°.

Hirsch (A. S.), Het reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië benevens de overeenkomstige artikelen van de grondwet en van de reglementen op het beleid der Regeering in de koloniën Suriname en Curaçao naast elkaar gesteld. 's Gravenhage 1907 8°.

Howitt (A. W.), The native tribes of South-East Australia. London 1904. 8°.

Hurgronje (C. Snouck), Arabië en Oost-Indië. Rede bij de aanvaarding van het hoogleeraarsambt aan de Rijksuniversiteit te Leiden. Aldaar 1907. 8°.

Hurgronje (C. Snouck), L'Arabie et les Indes Néerlandaises. (Extrait de la Revue de l'Histoire des Religions.) Paris 1908. 8°.

Jacob (G.), Geschichte des Schattentheaters. Erweiterte Neubearbeitung des Vortrags: Das Schattentheater in seiner Wanderung vom Morgenland zum Abendland. Berlin 1907. 8°.

Jacobus Traiectie alias *de Voeght*, Narratio de inchoatione clericorum in Zwollis, benevens akten en bescheiden

betreffende dit fraterhuis. Uitgegeven door Dr. M. Schoengen. — Werken van het Historisch Genootschap te Utrecht, 3e serie No. 13.

Java, the Wonderland. z. p. en j. 8o.

Jones (*H. C.*), c. s., Conductivity and viscosity in mixed solvents. A study of the conductivity and viscosity of solutions of certain electrolytes in water, methyl alcohol, ethyl alcohol, and acetone; and in binary mixtures of these solvents. Washington, D. C., 1907. 8o. (Carnegie Institution of Washington, publication No. 80).

Jonker (*J. C. G.*), Rottineesch-Hollandsch Woordenboek. (Uitgegeven van wege het Departement van Koloniën.) Leiden 1908. 8o.

Joustra (*M.*), Karo-Bataksch Woordenboek. Uitgegeven vanwege het Departement van Koloniën. Leiden 1907. 8o.

Keuchenius (*W. H. J.*), Zie X2.

Kiliaan (*J. Th. E.*), Oudheden aangetroffen in het landschap Besoa (Midden-Celebes.) (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel L.) Batavia 1908. 8o.

Knebel (*J.*), Over de plaatsen der hoogste vereering (poeṇḍen) in de afdeeling Awi (Madioen) (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel L.) Batavia 1908. 8o.

Knebel (*J.*), Een paar eigenaardige gebruiken in de désa Tjĕrmé. (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel L.) Batavia 1908. 8o.

Koenen (*M. J.*), Verklarend handwoordenboek der Nederlandsche taal, (tevens woordentolk) vooral ten dienste van het onderwijs. Zevende herziene en aangevulde druk. Groningen (1907). 8o.

Koster (*M. S.*), Zie W. de Gelder.

Kruijt (*Alb. C.*), Nadere gegevens betreffende de oudheden in het landschap Besoa (Midden-Celebes) Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenkunde deel L.) Batavia 1908. 8o.

Labberton (D. van Hinloopen), Invloed van de suikerfabriek op hare omgeving. (Overg. uit het Tijdschrift voor Nijv. en Landb. in Ned. Indië deel 77.) Batavia 1908. 8°.

Lasminingrat (Raden Ajoe), Warnasarie atawa roepa-roepa dongeng, di salin tina basa Walanda kana basa Soenda. Batawi 1907. 8°.

Vereeniging ter bestrijding der *Lepra* in Nederlandsch-Indië. Eerste jaarverslag. Batavia 1908. 8°.

Lloyd (F. E.), The physiology of stomata. Washington, D. C, 1908. 8°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 82.

Low (J.), Marong Mahawangsa the Keddah Annals. Translated from the Malay. (Reprinted under the auspices of the Committee of the Vajwiañāņa National Library from the Journal of the Indian Archipelago and Eastern Asia, Vol. III.) Bangkok 1908. 8°.

Macdougal (D. T.), A. M. Vail, and G. H. Shull, Mutations, and relationships of the oenotheras. Washington, D. C. 1907. 8°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 81).

Government of *Madras*. Public Department. G. O. N°. 574, 17th Juli 1908. Epigraphy. Recording the progress report of the Assistent Archæological Superintendent for Epigraphy, Southern circle, for the year 1907-1908.

Mitra (S. M.), Indian problems. With an introduction by George Birdwood. London 1908. 8°.

Moehamad Moesa (Raden Hadji), Tjarita Abdoerrahman djeung Abdoerahim. Soend. kar. Batavia 1863. 8°.

Hetzelfde werk 1884.

„ „ 1906.

Moehamad Moesa (Raden Hadji), Tjarita Abdoerrahman djeung Abdoerrahim, 2e druk Batavia 1885. 8°. (Lat. kar.) idem 3e druk. Betawi 1908. 8°.

Moquette (J. P.), De munten van Nederlandsch-Indië. (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LI). Batavia 1908. 8°.

Moquette (J. P.), De munten van Nederlandsch-Indië. (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LI.) Batavia 1908. 8°.

Nederlandsch-Chineesche Almanak voor de jaren 1861—1980. Batavia 1908. 8°.

Nomenclatuur der *doodsoorzaken.* Batavia 1907. 12°.

O'Connor (V. C.), Mandalay and other cities of the past in Burma. London 1907. 8°.

Oesman bin Abdoellah bin Agiul bin Jahja, Sĕrat Woewoelang. . . . prakawis misakèt. . . . chewan. . . . Magelang (1908). 8°.

Oman (J. Campbell), The Brahmans, Theists and Muslims of India. Studies of Goddess-worship in Bengal, Caste, Brahmaism and social reforms, with descriptive sketches of curious festivals, ceremonies, and faquirs. Second edition. London 1907. 8°.

Boekoe sair tjerita *Ong Sie Nio.* Batavia 1908. 12°.

Ossenbruggen (F. D. E. van), De algemeene leerstukken van strafrecht volgens het „Wetboek van Strafrecht voor Inlanders in Nederlandsch-Indië" en het „Ontwerp van een Wetboek van Strafrecht voor de Inlanders in Nederlandsch-Indië". Semarang—Soerabaja 1908. 8°.

Parmentier (H.), L'Architecture interprétée dans les basreliefs anciens de Java. (Extrait du Bulletin de l'Ecole française d'extrême Orient 1907. Hanoi 1907. 8°.

Phillimore (G. Grenville), Zie A. Wood Renton.

Raymond (G. Lansing), Ballads and other poems. Third edition. New York and London 1908. 8°.

Raymond (G. Lansing), The Aztec God and other dramas. Third edition, abridged with omitted passages printed in footnotes. New-York and London 1908. 8°.

Raymond (G. Lansing), A life in song. Third edition. New York and London 1908. 8°.

Rees (J. D.), The real India. London (1908). 8°.

Renton (A. Wood), and G. Grenville Phillimore, Colonial laws and courts with a sketch of the legal systems of the

world and tables of conditions of appeal to the privy council. (Reprinted from Burge's Commentaries on colonial and foreign laws.) London 1907. 8°.

Ribeiro (*J. S.*), Historia dos estabelecimentos scientificos litterarios et artisticos de Portugal nos successivos reinados da monarchia. Tomi II—XVIII. Lisboa 1882—1893. 8°.

Roberts (*R.*), Das Familien-, Sklaven- und Erbrecht im Qorân. Leipzig 1908. 8°.

Ronggâwarsitâ, Witârâdjâ njarijossakĕn lalampakannipoen Praboe Adjipawasa . . . . kawĕdalakĕn ing paĕman Radyâpoestâkâ. Soerakarta 1908. 8°.

Ronkel (*Ph. S. van*), Maleische verhalen ten dienste van het onderwijs uitgegeven. Weltevreden 1908. 8°.

Stoomvaart Maatschappij „*Rotterdamsche Lloyd*" 15 Juni 1883—1908. 4° obl.

Rijks geschiedkundige publicatiën uitgegeven in opdracht van Z. Exc den minister van Binnenlandsche Zaken. Kleine serie I. Ontstaan der Grondwet. — Bronnenverzameling uitgegeven door *Dr. H. T. Colenbrander*. Eerste deel. 1814. 's Gravenhage 1908. 8°.

Saal (*A.*), Die Photographie in den Tropen mit dem Trockenplaten. Ein Ratgeber für Tropenreisende und Liebhaber der Lichtbildkunst. Halle a.s. 1908. 8°. (Encyklopädie der Photographie, Heft 62).

Sachse (*F. J. P.*), Het eiland Seran en zijne bewoners. Met een voorwoord van Prof. Dr. K. Martin. Leiden 1907. 8°.

Sainsbury (*Ethel Bruce*), A calendar of the court minutes etc. of the East India Company 1635-1639. With and introduction and notes by William Foster. Published under the patronage of His Majesty's secretary of State for India in council. Oxford 1907. 8°.

Sarasin (*P.*) und F. Sarasin, Die Weddas von Ceylon und der sie umgebenden Völkerschaften. 6 Lief. Wiesbaden 1892/1893. fol.

Schoemaker (*J. P.*), Het Aziatisch gevaar. Leiden 1908. 8°.

Shaw (*J. B.*), Synopsis of linear associative algebra. A report

on its natural development and results reached up to the present time. Washington, D. C., 1907. 4°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 78).

Shepherd (*W. R.*), Guide to the materials for the history of the United States in Spanish archives (Simancas, the Archivo Historico Nacional, and Seville). Washington, D. C., 1907. 8°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 91).

Lajang panoentoen bab pamoelasara lan panoenggang ing djaran anggittanne toewan *F. W. Siegmann* . . . . kang woes kadjarwakake dening toewan J. A. Alers . . . . kaĕtjap ing pangĕtjappane toewan G. B. van Goor. Gouda 1863. 8°.

Smith (*J. N.*), De meest voorkomende verkortingen in de Javaansche taal voor zoover zij niet zijn ontstaan door de vorming van grammatische figuren. (Overg. uit het Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenk. deel LI). Batavia 1908. 8°.

Schmidt (*P. W.*), Über das Verhältniss der Melanesischen Sprachen zu den Polynesischen und untereinander, Wien 1899. 8°.

Schmidt (*P. W.*), Die Jabim-Sprache (Deutsch-Neu-Guinea) und ihre Stellung innerhalb der Melanesischen Sprachen. Wien 1901. 8°.

Smither (*J. G.*), Architectural remains, Anurádhapura, Ceylon; comprising the dágabas and certain other ruined structures. Published by order of the Ceylon Government. z. j. fol.

Staaff (*E.*), Étude sur l'ancien dialecte Léonais d'après des chartes du XIII° siècle. Uppsala — Leipzig 1907. 8°.

Systeem voor de transcriptie van het *Javaansch* met Latijnsche karakters (voor Inlandsche scholen).

Wawaton panoelisē bå̊så̊ *Djå̊wå̊* nganggo aksårå̊ Walå̊ndå̊. Kanggo ing pamoelangan Djå̊wå̊). z. p. en j.

Theal (*G. M'Call*), History of South Africa under the administration of the Dutch East India Company (1652—1795). 2 vols. London 1897. 8°.

Tjitrâ Santânâ (*Radèn Ngabèhi*), Lajang Panggoebah. Deel I, II. Batawi 1908. 8°.

Toelichting op de *inkomstenbelasting* (Staatsblad 1908 N°. 298). Bewerkt bij het Departement van Financiën. Batavia 1908 8°.

Tonnet (*Martine*), Oude vormen in nieuwe N. I. Kunst. (Overg. uit Elsevier's Maandschrift 1907). 8°.

Tonnet (*Martine*), Sangireesche Kofo-weefsels. (Overg. uit Elsevier's Maandschrift 1907). 8°.

Tyne (*C. Halstead van*) and W. Gifford Leland, Guide to the archives of the Government of the United States in Washington. Second edition, revised and enlarged. Washington, D. C., 1907. 8°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 92).

Velden (*A. J. H. van der*), De Roomsch-Katholieke Missie in Nederlandsch Oost-Indië 1808-1908. Eene historische schets. Nijmegen 1908. 8°.

Veytia (*M. F. de Echeveria y*), Los calendarios Mexicanos. Edición del Museo nacional de México. México 1907. fol.

Visser (*J. W.*), Eene bladzijde uit de Indische comptabiliteitswet bevattende een proeve van beantwoording van 20 vragen met vermelding van de bronnen waaraan de antwoorden zijn ontleend ten gerieve van officieren en ambtenaren in administratieve betrekkingen geplaatst. Weltevreden 1908. 8°.

Voorschriften omtrent het *ijkwezen* in Nederlandsch-Indië. Batavia 1908. 8°.

Wawaton, zie Systeem.

Webster (*H.*), Primitive secret societies. A study in early politics and religion. New-York 1908. 8°.

Weede (*H. M. van*), Indische reisherinneringen. Haarlem 1908. 8°.

Wiggers (*H. D.*), Aardrijkskundige schets van het eiland Rotti, ressorteerende onder de residentie Timor en onderhoorigheden, met vermelding tevens van het wetenswaardige onder het Europeesch bestuur aldaar,

tijdens de Oost-Indische Compagnie door Opperhoofden, Commissarissen, Opperkoopmans en Koopmans, zoo ook in verband hiermede van 't een en ander omtrent de tegenwoordige bestuurshoofden op en buiten Java en Madoera, den rang en titel voerende van Resident en Assistent-Resident, Hoofd van gewestelijk en plaatselijk bestuur. Semarang—Cheribon z. j. 8°.

Wigley (*F. G.*), The Eastern Bengal and Assam Code. In three volumes containing the regulations and local acts in force in the province of Eastern Bengal and Assam; with chronological tables, notes as to scheduled districts and de-regulationised tracts and a full index. Edited, under the orders of the government of Eastern Bengal and Assam, by —. Vol. I: Bengal regulations, local acts of the Gouvernor-General of India in council and regulations made under the government of India Act, 1870. Vol. II: Bengal Acts, 1862—1882. Calcutta 1907 8°.

*X*² (*W. H. J. Keuchenius*). Wereldbeschouwing of de zuurdeesem der Waarheid. Batavia 1908 8°.

The *Yogasâstra*, with the commentary called Svopajnavivarana, by Ŝri' Hemachandrâchârya. Edited by Muni Mahârâja Ŝri' Dharmavijaya. Vol. I, fasc. 1. Calcutta 1907. 8°. (Bibliotheca Indica).

Yule (*Col.*) and A. C. Burnell, Hobson-Jobson, A glossary of colloquial Anglo-Indian words and phrases, and of kindred terms, etymological, historical, geographical and discursive. New edition edited by W. Crooke. London. 1903. 8°.

Zimmermann (*A.*), Die Europäischen Kolonien. Schilderung ihrer Entstehung, Entwickelung, Erfolge und Aussichten. 5 Bde. Berlin 1896—1903. 8°.

STAAT van voorwerpen, buitgemaakt tijdens de expeditie naar Kloengkoeng op het eiland Bali gedurende 1908, welke aan het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in bewaring worden afgestaan, (bedoeld bij Notulen November 1908, II *a*).

No.	BENAMING DER VOORWERPEN.
1	negen zilveren bokors (schalen).
2	een zilveren tambang (wijwatervat).
3	„ tjaket (pinangknijper) met zilverbeslag.
4	„ kopok (tabaks- en gambirdoosje).
5	„ zilveren perioek of pajoek (watervat).
6	„ tjangkloeng (opiumpijp) met zilver- en goudbeslag.
7	negen gouden bokors (van diverse grootten).
8	een gouden lépér (bord).
9	„ „ bokor (platgedrukt).
10	twee „ sangkoe's (bekers) van diverse grootten (waaronder een met deksel).
11	twee gouden gendi's. (w. o. een met zwanentuit-ardani tjĕtjĕpan).
12	drie gouden lelantjans (rijk bewerkte ovale schalen op houten voetstukken).
13	een gouden tjanting (wijwaterschepper).
14	„ „ kempoe, met deksel, waarin 20 kleine gouden bordjes.
15	een gouden lopa-lopa (gambirdoos).
16	„ „ kopok.
17	twee „ petalangan.
18	drie tjakets, met goudbeslag.
19	een pĕtat (kam) met goudbeslag.

No.	BENAMING DER VOORWERPEN.
20	een hoornen soewah (kam) met goudbeslag.
21	„ paar gouden soebengs (oorknoppen).
22	„ „ beenringen, belegd met goud.
23	twee „ armbanden, belegd met goud.
24	een gouden ring.
25	„ wadah tadji (standaard voor hanensporen).
26	„ pematjek poesoeng (haarspeld).
27	„ gĕloeng (hoofddeksel voor tooneelspeler).
28	„ sĕkar mas (haartooisel).
29	„ bĕbaas (halsketting met borststuk).
30	„ gĕloeng (hoofddeksel voor tooneelspeler).
31	twee hoofdstellen met goud- en zilverbeslag.
32	een rebab (Balische viool).
33	vier soelings (fluiten).
34	twee lanspunten met goudbeslag.
35	een zilveren doelang (presenteerbord op voetstuk).
36	„ „ djoeng (watervat).
37	„ „ kempoe (doos).
38	„ tjobèk (kom).
39	„ zilveren pajoek.
40	„ „ pesoeamben (wijwatervat).
41	twee „ bekers (sangkoe).
42	drie „ gendi's.
43	een „ kétjoe (sirihdoos).
44	„ „ koekoesan.
45	„ „ padamaran (kandelaar bij den eeredienst in gebruik).
46	een zilveren tripode met goud gemonteerd.
47	twee panglotjokan (sirihstampers).
48	een lanspunt met zilverbeslag.
49	„ siboeh (klapperdop met zilverbeslag).
50	„ mesje.

No.	BENAMING DER VOORWERPEN.
51	een oorlepel.
52	„ zilveren schuifdoos.
53	„ wijwaterbakje.
54	„ amulet.
55	versiersel.
56	vier lansen met goudbeslag.
57	een geweer.
58	diverse kepeng-poppen (ramboet sedana). *)
59	zes kepeng-figuren (salang djinah).
60	een kepeng gegoenoengan.
61	„ houten „
62	„ „ beeld, belegd met zilver.
63	„ „ singa.
64	twee schilden.
65	een gevlochten varkentje (kepengs verloren geraakt).
66	vier kepeng figuren (salang).
67	een lampje met twee pitten.
68	zestien krissen, w. o. zeer kostbare.
69	vijf pedangs.
70	een rijzweep.
71	twee kisten lontargeschriften.

*) Deze poppen worden niet in offernissen of meroe's evenals de pertima's geplaatst, maar in een der balei's in de pameradjan (huistempel), *aroeman* genaamd en wel alle bij elkaar.

De kepeng-figuren (salang-djinah) strekken tot versiering van evenbedoelde balei bij feestelijke gelegenheden, b. v. jaardagen der goden.

Ook de gegoenoengan en het gevlochten varkentje (speelgoed van de godheden) vinden in de *aroeman* een plaats.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 4e kwartaal 1908.

La valeur, la nature et la méthode de l'Enseignement aux Indigènes. Rapporteur M. le Dr. *J. H. Abendanon.* (Extrait du Compte rendu de la session de l'Institut Colonial International tenue à Paris, en Mai 1908). z. p. en j. 8°.

Abrahamsohn (H.), Tandjong-Priok. (Overg. uit de Sept. afl. van het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw, deel LXXVII.) Batavia 8°.

Handbook of learned societies and institutions, *America.* Washington D. C. 1908. 8°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 39).

Baktha, Wat brengt de theosofie aan Nederlandsch-Indië? Bandoeng 1908. 4°.

Bemmelen (W. van), Over den regenval op Java. Uitkomsten der waarnemingen op ruim zevenhonderd stations op Java in het tijdperk 1879 tot 1905. (Hollandsche en Engelsche tekst). Batavia 1908. fol.

Boekoe tjerita *Tio Kong In.* Tjitak jang kedoea kali. Batavia 1908. 12°.

Brom (G.), Archivalia in Italië belangrijk voor de geschiedenis van Nederland beschreven. Eerste deel. Rome. Vaticaansch archief. Eerste stuk. 's Gravenhage 1908. 8°.
Zie Rijks geschiedkundige publicatiën.

Cartwright (B. O.), Turpin's History of Siam. Translated from the French. Bangkok 1908. 8°.

Ad Conventum Hagensen de publica Pace. Carmen Alphonsi M. *Casoli*, in certamine poetico Hoeufftiano praemio aureo ornatum. Amstelodami 1908. 8°.

Catalogus van de bibliotheek van het Hoofdbureau der Artillerie. Batavia 1908. 8°.

Davenport (*Charles B.*), Inheritance in Canaries. Washington, D. C., 1908. 8°. (Carnegie Institution of Washington, publication N°. 95).

Egerton (*H. E.*), The claims of the Study of Colonial History upon the attention of the University of Oxford. An inaugural lecture. Oxford 1906. 8°.

Encyclopaedia of *Religion* and *Ethics*. Zie J. Hastings.

Goeje (*C. H. de*), Verslag der Toemoekhoemak-expeditie (Tumuc-Humac Expeditie). Overg. uit het „Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Gen. 1908.) 8°.

Gollenese (*J. V. Stein van*), Gedenkschrift of Memorie samengesteld in het jaar 1748 A. D. Gecopieerd door Rev. A. J. Van der Burg. Madras 1903. fol. (Selections from the records of the Madras Government. Dutch records N°. 1).

Gorkom (*K. W. van*), Scheikundige bijdragen tot de kennis der Java-Kina 1872/1907. Amsterdam 1908. 8°.

Grey (*C. E.*), Supplement to Mr. J. V. Woodman's consolidated digest of Indian law cases, 1836-1900. Calcutta 1908. 8°.

Hastings (*J.*), Encyclopædia of Religion and Ethics Vol. I. A — Art. Edinburgh — New-York 1908 — 8°.

Houtsma (*M. Th.*) und A. Schaade, Enzyklopaedie des Islam. Geographisches, ethnographisches und biographisches Wörterbuch der Muhammedanischen Völker. 1e, 2e Lief. Leiden, Leipzig 1908. 8°.

Jasper (*J. E.*), Het leven van Ardja en Lasmi. Amsterdam z. j. 8°.

Jonge (*G. W. Kiewiet de*), Voordrachten over de tropische ziekten van den Oost-Indischen Archipel. Eerste deel. Malaria, Zwartwaterkoorts. Batavia 1908. 8°.

Kitab Djeboer. (De Psalmen in het Javaansch, van de Brit. and Foreign Bible-Society) Batawi 1890. 8°.

Knebel (*J.*), Een en ander over Kṛṣṇa en de Kṛṣṇa-basreliëfs op Java. Inleidende onderzoekingen. (Overg. uit het Tijdschr. voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LI.) Batavia 1908. 8°.

Knuttel (*W. P. C.*), Acta der particuliere Synoden van Zuid-Holland 1621—1700. Eerste deel. 1621—1633. 's Gravenhage 1908. 8°.
Zie Rijks geschiedkundige publicatiën.

Labberton (*D. van Hinloopen*), Wat geeft de achterzijde van Caṇḍi Kĕḍaton (district Gaḍing, afdeeling Karaksan, residentie Pasuruhan) te zien? (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LI). Batavia 1908. 8°.

Lawick (*H. J. W. van*), De beweging tegen de suikerindustrie in Nederlandsch-Indië. Voordracht gehouden op 5 November 1908. Amsterdam 1908. 8°.

Lloyd (*A.*), The wheat among the tares. Studies of Buddhism in Japan. London 1908. 8°.

Martens (*L. A.*), Nog eens: De Wetsontwerpen tot toekenning van meer zelfstandigheid aan Nederlandsch-Indië. 's Gravenhage 1908. 8°.

Marty (*A.*), Untersuchungen zur Grundlegung der allgemeinen Grammatik und Sprachphilosophie. Erster Band. Halle a. S. 1908. 8°.

Meyer (*A. B.*), Die Papuasprache in Niederländisch-Neuguinea. (Sonder-Abdruck aus dem Globus, Bd. XCIV, 1908). z. p. 4°.

Moens (*Adriaan*), Memorie geschreven in 1781 A. D. Gecopieerd door den eerw. Heer P. Groot. Madras 1908. fol. (Selections from the records of the Madras Government. Dutch records N°. 2).

Nederburgh (*I. A.*), Hoofdstukken over strafvordering. Eerste gedeelte. De tenlastelegging. Batavia 1908. 8°.

Pelgrim (P. J. H. van Rietschoten), De Eremiet van Zimzara. Soerabaia 1908. 8°.

Pieris (*P. E.*), An account of King Kirti Sri's embassy to Siam

in 1672 Saka (1750 A. D.), Translated from the Singhalese. (Extracted from Journal N°. 54, volume XVIII, 1903, of the Royal Asiatic Society, Ceylon Branch.) Bangkok 1908. 8°.

Friesische Papsturkunden aus dem vaticanischen Archive zu Rom herausgegeben von Dr. Heinrich *Reimers*, im Auftrage des Friesch Genootschap van geschied-, oudheid- en taalkunde te Leeuwarden. Aldaar 1908. 8°.

Retana (*W. E.*), Bibliografia de Mindanao (Epitome). Madrid 1904. 8°.

Rietschoten (*P. J. H. van*), Zie Pelgrim.

Rooseboom (*H. J.*) Na vijftig jaren. Gedenkboek van de Nederlandsche Zendingsvereeniging. Rotterdam (1908). 4°.

Rouffaer (*G. P.*) en W. C. Muller, Catalogus der bibliotheek van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië en het Indisch Genootschap. 's Gravenhage 1908. 8°.

Samaraicca Kahā, Edited by Dr. Hermann Jacobi. Fasc. I. Calcutta 1908. 8°. (Bibliotheca Indica).

Sĕrat Woewoelang Kristĕn. Rotterdam. 1889 8°.

Steel (*Flora Annie*), India through the ages. A popular and picturesque history of Hindustan. London — New-York 1908. 8°.

Stigter (*D.*), De laatste wijziging in het octrooi der Javasche Bank. Amsterdam 1908. 8°.

Tehupeiory (*J. E.*), De inlander vóór en na de stichting van het Algemeen Nederlandsch Verbond. Voordracht gehouden op het XXXe Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres te Leiden op den 27^en^ Augustus 1908. Amsterdam 1908. 8°.

Thalheimer (*A.*), Beitrag zur Kenntnis der Pronomina und Possessiva der Sprachen Mikronesiens. Stuttgart 1908. 8°.

Tjerita dahoeloe kala di Negri Tjina *Song Lŏ*. Batavia 1908. 12°.

Tjerita dahoeloe kala di Negri Tjina. *Tan Sha* dan *Go Nio*. Tjitak kedoewa kali. Batavia 1908. 12°.

Tonnet (Martine), Het werk der Commissie in Nederlandsch-Indië voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera. (Overg. uit het Bulletin van den Nederl. Oudheidk. Bond 1907.) 4°.

Vejdofsky (F.), Neue Untersuchungen über die Reifung und Befruchtung. Uitgegeven door de Königl. Böhm. Gesellschaft der Wissenschaften in Prag. 1907. 4°.

Vidal (D. José Montero y), Historia general de Filipinas. 3 tomi. Madrid 1887—1895. 8°.

Vogel (J. Ph.), Inscribed brass statuette from Fatehpur (Kângṛâ). z. p. en j. 4°.

Wirâpoestâkâ Piwoelang Noelis. Soerakarta 1838. 8°.

Zeemijl, Is de Priokhaven een failure? (Overg. uit de October-November-aflevering van het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw, deel LXXVII.) Batavia. 8°.

Zucco de S. Joaquin (R.), Método del dr. Ollendorff para aprender á leer, hablar y escribir un idioma cualquiera, adaptado al Visaya. Segundo edicion. Manila 1884. 4°.

LIJST

der voorwerpen, die in het jaar 1908 voor de Archaeologische Verzameling zijn verkregen.

22ste Vervolg van den Catalogus.

A. VOORWERPEN VAN STEEN.

N.B. De in deze lijst beschreven steenen beelden zijn die, welke in vroeger jaren wegens hun zeer geschonden staat en schijnbaar gering belang niet in de verzameling waren opgenomen, doch een plaats gevonden hadden op het erf van de amanuensiswoning achter ons Museum. Thans zijn zij alsnog beschreven en gecatalogiseerd, omdat — naar men meent — wellicht sommige ervan aan de sedert belangrijk gevorderde vergelijkende ornamentstudie enkele niet te versmaden gegevens kunnen verschaffen.

18*f*. (Invent. 4897). **Wishnoe** (?). *Vierarmig* beeld in *vorstenornaat*, staande op een rond lotoskussen, schijnbaar tegen een ruggestuk. Aan de achterzijde blijkt het beeld in laag relief te zijn afgewerkt, waardoor het vreemde beloop van de driedubbele oepawîta en de achterplooi van het gewaad, die aan die der Balineesche houten beelden doet denken, zichtbaar zijn. De oepawîta valt over den *rechterschouder*, gaat over den buik loopend, onder den linkerschouder door en kruist den rug. Aan de achterzijde staat boven het voetstuk eene driepuntige antefix. Dit beeld is zeer merkwaardig. In de rechterachterhand voert de god een knods. De overige attributen zijn afgebroken. Aan de linkerzijde staat eene klimmende lotosplant. Heup-

strikken, gordeleinden en enkele bovenarmbanden en polsringen. Hoog 80. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Naar de bewerking te oordeelen: *Laat-Oost-Javaansch.*

70*b*. (Invent. 4898). **Çiwa als Goeroe.** *Tweearmig*, staand beeld in *groot priesterornaat*. Zwaarlijvige gestalte met priesterband. De haartooi is grootendeels afgebroken evenals het gelaat. Van den baard is de omtrek nog aanwezig. De rechterarm is afgebroken. Voor de borst is een deel van de hand met het bidsnoer bewaard gebleven. In de linkerhand houdt de god de *kĕṇḍi*. Aan zijne rechterzijde staat de afgebroken drietand. Het boveneind is met een strik omwonden evenals bij de Balineesche wajangpop Baṭara Goeroe (zie No. 11561 van de ethnografische verzameling). Over den linkerschouder hangt de vliegenwaaier. De god staat op een rond lotuskussen, dat grootendeels is afgebroken. Zijn hoofd is omringd door eene glorie, waartegen de slippen van den hoofdband zijn gelegd op dezelfde wijze als bij de beelden No. 109*a* Lakshmî van Rĕmbang; 147 Doergâ van Rĕmbang; 113*a* Lakshmî van Kĕḍiri, 208*a* en 256 onbekende beelden (het laatste van Blitar) en 256*a* dito. Oorsieraden als 264*f*, gordel met afhangende, rijk versierde einden, heupstrikken, dubbele bovenarmbanden, driedubbele polsringen, dubbele halsketen, borstband en het van Oost-Java bekende, lang afhangende achteroorsieraad zijn aanwezig. De onderrand van het kleed golft in de wajanglijn. De *kĕṇḍi* hangt aan een ketting. Hoog 70. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Dit beeld is beslist van Oost-Java, mogelijk van Rĕmbang.

111*a*. (Invent. 4900). **Lakshmî of Çrî.** *Vierarmig* beeld, *staande* op een halfrond lotoskussen tegen een van boven afgerond ruggestuk, het hoofd omgeven door eene ovale glorie, waartegen de slippen van den hoofdband zijn gelegd. In de

achterhanden bloemachtige attributen. De voorhanden zijn voor de borst in elkaar gelegd en naar boven geopend. De haartooi is als die van 137*a*, Doergâ van Kĕḍiri. Het lange kleed is horizontaal geplooid als bij de nommers 72 en 106 (beide denkelijk van O. Java) en als bij de beelden van Buddha Gayâ. De heupstrikken zijn breed uitgespreid als bij vele Oost-Jav. beelden. Rest van het ornaat gewoon. Hoog 61. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Wijze van bewerking: Oost-Javaansch.

116*c*. (Invent. 4901). **Oemâ of Pârwatî.** *Vierarmig*, staand beeld, waarvan de beenen op de hoogte der knieën zijn afgebroken. Het ruggestuk is aan de bovenzijde afgerond. Het hoofd is omgeven door eene ovale glorie. In de rechterachterhand draagt de godin den vliegenwaaier; in de rechtervoorhand het bidsnoer; in de linkerachterhand een onduidelijk attribuut (boek op lotosbloem als bij N°. 126?) De haartooi bestaat uit een dubbele rij facetten en is omgeven door eene diadeem in Modjopahit-stijl (verg: 276*b* van Kĕdiri en 257 Wishnoebeeld (?) van Oost-Java; om den hals een geluksrimpel evenals N°. 257. Het kleed hangt met een horizontaal geplooide slip voor af; het is zeer weinig Hindoesch van snit en wordt om het sterk ingesnoerde middel vastgehouden door een band. De godin draagt voorts *schouderbanden*, die in een zigzaggolvende slip naar boven zijn uitgespreid, een zwaar halssieraad, een gordel met steenversiering, bovenarmbanden en polsringen, de laatste van afwijkend maaksel. Aan de linkerzijde is tegen het ruggestuk een bloemornament zichtbaar in Oost-Jav. stijl. Hoog 59. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Laat-Oost-Javaansch.

131*a*. (Invent. 4902). **Doergâ.** *Achtarmig*, staand beeld, waarvan de beenen ter hoogte der knieën zijn afgebroken tegen een ogiefvormig ruggestuk, waarlangs een stralenkrans

gebeiteld is. Het hoofd is omgeven door eene ogiefvormige glorie, waartegen als uitlooper van het kapsel, een driepuntig ornament is gebeiteld, dat aan de *garoeḍa moengkoer* doet denken (verg. de tempelreliefs van Panataran). Haartooi en aangezicht zijn sterk beschadigd. Ter weerszijden van dit ornament zijn de slippen van den hoofdband tegen de glorie omhoog gelegd. Het achteroorsieraad valt niet langs de schouders neer, maar is evenzeer langs de glorie omhoog gebogen. In de bovenste rechterhand de *tjakra*, in de volgende een beschadigd attribuut (de vliegenwaaier?); in de derde een drietand met korten steel; in de benedenste de staart van den buffel. In de bovenste linkerhand een beschadigd attribuut (çangkha?), daarna een korte boog, waarvan het andere einde achter het langwerpig schild uitkomt, dat de derde hand vasthoudt. De vorm van dit schild is afwijkend van alle andere, bij Doergâ aangetroffene, en gelijkt op dat der Dajaks. In de linkerbenedenhand houdt ze het haar van den Asoera. Aan weerszijden van de beenen staan boven de waaiervormig uitgespreide heupstrikken gestileerde bladvormen (?) met de punt omhoog als in de tableau-vullingen aan Tjaṇḍi Panataran. *Schouderbanden* en driedubbele polsringen. Hoog 52. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Oost-Java, denkelijk uit de buurt van Tjaṇḍi Panataran.

162*h*. (Invent. 4903). **Ganeça.** Zeer beschadigd. *Vierarmig*, zittend op lotoskussen met glorie en ruggestuk. Herkenbare attributen: bidsnoer en bijl in de rechter- en linkerachterhanden. Driedubbele polsringen (verg. 162*f*) en groote heupstrikken als bij de Oost-Jav. beelden. Hoog 34. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Oost-Java.

175*a*. (Invent. 4904). **Ganeça.** Als voren, zittende op een vierkante steenplaat. In de rechterachterhand de bijl, in de linker het bidsnoer. Haartooi in den vorm der gĕloeng

kakĕlingan als van 29*c* (Blitar), 137*b* (Kĕdiri), 138*c* (O Java). Rechtzijdige glorie. Hoog. 41. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange zonder opgave van herkomst. Vroeg-Oost-Javaansch. Mogelijk ook van Midden-Java.

196*d*. (Invent. 4905). **Ganeça** als 196*a* zittende op lotoskussen tegen ovaal ruggestuk en dito glorie. Rechts een bidsnoer, links een bijl, beide met vlammend achterstuk. De rechtervoorhand is afgebroken. Derde oog in het voorhoofd. Kroon enz. in Modjopahit-stijl. Hoog 41. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Oost-Java.

219*f*. (Invent. 4899). **Tempelwachter.** *Tweearmig* beeld, *staande* op een gladde steenplaat tegen een aan den bovenkant afgerond ruggestuk. In de rechterhand houdt het beeld eene geringde knods met den zwaren geribden knop naar omlaag gericht. Aan zijne linkerzijde staat een bloemornament in O. Jav. stijl. De zware, krullende haardos wordt vastgehouden door een diadeem en een hoofdband. Over den korten broek gaat een dito heupkleed onder de beenen door, dat wordt vastgehouden door een gordel van kogelvormige ballen (doodskoppen?). Om den linkerpols een driedubbele ring in O. Jav. stijl. Rest van het ornaat gewoon. Hoog 40. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Naar de bewerking te oordeelen afkomstig van Oost-Java.

262*i*. (Invent. 4906). **Onbekend beeld,** zonder twijfel Çiwaïtisch, mogelijk voorstellende *Mahâgoeroe? Vierarmig*, staande *in groot priesterornaat* op een, naar Oost-Javaanschen trant gestileerd lotoskussen, tegen een van boven afgerond ruggestuk, het hoofd omgeven door eene ogiefvormige, gerande glorie. Derde oog in het voorhoofd. In de samengelegde voorhanden het bidsnoer. In de rechterachterhand de gevleugelde çangka. In de linkerachterhand de bijl, het attribuut

van Ganeça, doch dat ook voorkomt bij sommige onbekende beelden, n.l. N°. 262*d* vierarmig vrouwenbeeld en N°. 262*e* dito mannenbeeld, beide van Kĕḍiri. (De çangka zien we soms bij Ganeça, o. a. bij 196*a* van Kĕḍiri. Het hier beschreven beeld geeft eveneens een merkwaardig voorbeeld te zien van de *onderlinge verwisseling van attributen* op Oost-Java). De god draagt eene priestermuts met banden omvlochten. In de Bataklanden en op Bali zijn de kleuren van die banden respectievelijk rood-wit-blauw en rood-wit-zwart. Op relief 258 aan Tj. Panataran draagt de hoofdpriester zulk een muts. Ook de Çiwapoppen in de wajang dragen met uitzondering van *alle andere goden* zulk eene muts. Daarom houden we dit beeld voor een Çiwabeeld, hetzij als Mahâgoeroe, mogelijk ook als Mahâdewa. Achter het oor een veelbladig ornament (ron). Verder draagt dit merkwaardig beeld schouderbanden, een halsketen, bovenarmbanden, dubbele polsringen, heupstrikken en oorhangers als bij 264*b* en andere beelden van Keḍiri. De drievoudige sjerp reikt tot aan den onderrand van het kleed, dat tot op de voeten hangt. Het beeld is boven de knieën doormidden gebroken. Hoog 85. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Dit beeld moet afkomstig zijn van Oost-Java en wel uit de omgeving en de periode van Tjaṇḍi Panataran.

264*f*. (Invent. 4907). **Onbekend beeld.** *Vierarmig*, zittende in *vorstenornaat* tegen een ruggestuk, dat achter den haarwrong is afgebroken, op een aan de voorhoeken afgerond, vierkant voetstuk, in silâ-houding. Boven de oogen is het hoofdbeeld afgebroken; de hoog opgewerkte haartooi, omwonden door met juweelen versierde, vertikale en horizontale banden, is met een stuk van de *dubbele* glorie teruggevonden. De voorste glorie is ogiefvormig en terzijde ingesneden; de achterste, grootere is zuiver ovaal. Het kapsel gelijkt getrouw op dat van 264*b*, waarmede het beeld trouwens veel overeenkomst vertoont. Alleen bezit dit laatste slechts twee armen

en een enkele glorie. In de rechterachterhand een onherkenbaar attribuut; in de beide, op de knieën, geopende handen, gestileerde, achtbladige bloemrozetten. Deze attributen duiden op PADMAPÂNI. Het gelaat heeft eene eenigszins schrikwekkende uitdrukking, eveneens een kenmerk van den *veelarmigen* P. Het korte, boven de knieën reikende kleed (verg. 262*a*) wordt beneden den navel door een band vastgehouden en hangt in een breede plooi met twee wapperende slippen (de zoogenaamde *wajang-plooi*) volkomen gelijk aan die der Balineesche houten beelden, midden voor over het voetstuk af. Deze bijzonderheid wijst op laat Oost-Javaanschen stijl. Om de vier polsen draagt het driedubbele ringen; om de bovenarmen banden met opstaande toempal-versiering, waarin eenzelfde achtbladig bloemmotief als in het halssieraad. Over den linkerschouder valt eene bandvormige oepawîta. Opmerkelijk zijn de *schouderbanden*, die uitsluitend schijnen voor te komen bij de groep van Keḍiri. Op photo 274 van de coll. Kinsbergen naar een relief aan Tjanḍi Panataran draagt Râwaṇa zulke banden. Achter de ooren een veelbladig sieraad (ron); in de oorlellen hangers, die paarlen of steenen, in goud gevat, schijnen na te bootsen. Vergelijk haartooi en schouderbanden bij: N°. 17*b* Wishnoe van Kĕḍiri, 18*a* Wishnoe van Kĕḍiri, 19*a* Wishnoe van Kĕḍiri, 55*b* Çiwa van Kĕḍiri, 122*a* Oemâ (?) van Blitar, 123*a* Oemâ of Parwatî van Kĕḍiri, 153*b* Doergâ van Kĕḍiri, 153*c* Doergâ van Kĕḍiri, 153*d* Doergâ van Kĕḍiri, 162*a*, 162*e* 168*a* en 168*b* Ganeça's van Kĕḍiri (verg. ook de dubbele glorie), 262*a*, onbekend beeld van Kĕḍiri (verg. ook het kleed), 262*e* onbekend beeld van Kĕḍiri en 264*b* onbekend beeld van Kĕḍiri (verg. ook de voorplooi). Hoog 80. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Dit beeld moet afkomstig zijn van Oost-Java, denkelijk van Kĕḍiri.

264*g*. (Invent. 4908). **Onbekend beeld.** *Tweearmig*, zittende op een halfronde steenplaat tegen een afgerond

ruggestuk met glorie en maansikkel. De handen liggen naar boven geopend op de knieën. Het beeld is zeer verweerd. Hoog 45. Verg. 264*d*. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum.

264*h*. (Invent. 4909). **Onbekend beeld.** *Tweearmig*, zittende op een vierkant lotoskussen tegen een van boven afgerond, inspringend ruggestuk, achter het hoofd de maansikkel en de glorie. De rechterhand naar boven geopend voor de borst met een weinig duidelijk attribuut erin (bloem of juweel?), de linkerhand naar boven geopend in den schoot met iets dergelijks erin. Gĕloeng kakĕlingan. Hoog 49. Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Midden-Javaansch of wel vroeg Oost-Javaansch.

269*e*. (Invent 4910). **Onbekend beeld.** *Asceet? Tweearmig*, zittende op een gladde steenplaat met beide handen naar voren geopend op de knieën, zonder glorie, tegen een naar boven zich versmallend ruggestuk. Het haar is glad naar achteren gestreken en eindigt in een bos krullen, die door een band worden vastgehouden. Een diadeem omsluit het voorhaar. Het beeld is sterk verweerd. Hoog 42. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum.

281*f*. (Invent. 4911). **Onbekend beeld** (PORTRETBEELD?). *Tweearmig*, staande in *vorstenornaat* op een lotoskussen tegen een, met eene vlammende glorie omgeven ruggestuk, het hoofd omgeven door eene ogiefvormige glorie. De handen zijn tegen de dijen aangedrukt. Het ornaat is volkomen gelijk aan dat der overige Modjopahit-beelden. Hoog 70 — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum. Dit beeld moet afkomstig zijn van Oost-Java uit de periode van Modjopahit.

416*g*. (Invent. 4912). **Gooteinde.** Kop van een mythisch dier naderend tot een combinatie van leeuw en nâga. Lang 60, hoog 15, breed 33. — Not. 18 Januari 1909 VI*b*. Staande op het erf van den heer Prange achter het Museum.

B. VOORWERPEN VAN METAAL.

486*b*. (Invent. 4892). **Wishnoe.** Hoog drijfwerk in *goudblik*. *Vierarmig*, staand beeld, dat de godheid voorstelt in *vorstenornaat*. Het hoofd en de beide achterhanden ontbreken. In de rechterbenedenhand de knods, in de linkerbenedenhand een rond voorwerp met een knopje erop (juweel?). Het beeld draagt enkelvoudige bovenarmbanden en dito polsbanden. De bovenarmbanden zijn afwijkend van die der steenen beelden van Java en vertoonen een dubbelen, ringvormigen band met los daarop, vertikaal staand versiersel, bestaande in een knopje, omgeven met ring, waaromheen een band van naar rechts draaiende krullen. Deze versieringswijze treffen wij dikwijls aan bij de beelden van Britsch-Indië, vooral in het Noorden (zie pl. 79, 80, 84 enz. in Grünwedel's „Mythologie des Buddhismus in Tibet und der Mongolei" en pl. XXVI in Râjendralâla Mîtra 's „Buddha Gayâ". Er zij op gewezen, dat de armband hier dicht bij den schouder, hoog boven den elleboog zit (vergelijk de beelden van Prambanan, waar die vlak boven den elleboog is aangebracht). Van de, met spiraalornamentjes versierde halsketen is nog een deel zichtbaar. De borstgordel, die afwisselend met vierkantjes en krullen is versierd, is lager geplaatst dan bij de beelden van Java en omsluit hier juist het middel. De oepawîta valt over den linkerschouder. Zij bestaat niet zooals bij de Javaansche beelden uit een met edelgesteenten bezet of uit aanééngeregen koralen gevormd snoer, maar uit een gevlochten band. Het kleed, dat tot even boven den enkel reikt, dus niet tot op de voeten neerhangt, zooals bij vele beelden van Java, hangt in verscheidene, krachtig, maar sierlijk geteekende golvingen af. Het geheele beeldje is trouwens goed van vorm

en zeer stijlvol en kenmerkt zich door een beslist archaeïsch karakter. Op Java treffen wij dezen drukken, horizontalen plooienval niet aan, wel bij de beelden van Buddha Gayâ en van sommige Zuid-Indische bronzen (zie het bovenbedoelde werk en pl. 10 in Grünwedel's „Handbuch" etc). Het heupkleed wordt opgehouden door een dubbele sjerp, op de lenden den lusvorm vertoonend. De sjerp bootst na twee doeken van verschillende stof. Zij hangen met een wijde golving over de dijen af. Het benedenste doek is gespikkeld; het bovenste is effen, doch touwvormig gedraaid. De sjerpeinden zijn gestreept en stellen denkelijk franjes voor. Het kleed wordt vastgehouden door een dubbelen gordelband. De bovenste is met een parellijst versierd, de benedenste met een krulornament. Deze gordel is *niet* zooals bij de beelden van Java van een buikgesp voorzien. Ook de afhangende gordeleinden met kwasten ontbreken. Links van het beeld zit *Garoeḍa* in menschengedaante, de handen voor de borst opgeheven tot een sĕmbah. De linkerknie rust op den grond, de rechter is opgetrokken. De vleugels aan de schouders zijn duidelijk zichtbaar en dalen langs de zijden af. Het kapsel is tulbandvormig en aan de voorzijde versierd met een gesp of juweel met 4 opstaande veeren (?). De neus herinnert aan den snavel van een roofvogel en draagt een gekartelde kam, van den neuswortel over het voorhoofd verloopend (vergelijk de voorstelling van Garoeḍa aan N°. 18*e* der verz.). In de ooren zien wij groote, ringvormige hangers. De rechteroorhanger is van terzijde gezien voorgesteld. Het figuurtje toont voorts een halsketen en bovenarmbanden, pols- en enkelringen. Wij wijzen er hier nog op, dat de voeten van het hoofdbeeld veel wijder van elkander stonden (zij zijn bij de enkels afgebroken) dan bij de Javaansche beelden het geval is en ook hierin overeenkomst is op te merken met de beelden van Buddha Gayâ (zie pl. XXIX). Ook wat de proportiën aangaat, komt het beeldje daarmede overeen. De beenen zijn buitengewoon lang tegenover de overige afmetingen. Aan weerszijden is de plaat recht afgesneden.

Langs de kanten loopt een kerf. Zij is lang 34 c.M. en breed over het midden 19,4 c.M. — Not. Nov. 1908 p. 124, II*e*. Gevonden in een riettuin nabij de desa *Poetat*, onderdistrict *Kepoeloengan*, district *Gempol* der residentie Pasoeroean, met de nummers 1464*b* en 1542*b*.

499*a*. (Invent. 4872). **Çiwa** (?) *Goud*. *Vierarmig*, staande, in *vorstenornaat*, zonder voetstuk, glorie of pajoeng. Wat betreft de plaatsing der attributen vertoont het beeldje overeenkomst met 499; wat de bewerking aangaat, staat het ver daar beneden. In de rechterbovenhand draagt het een ringvormig attribuut, dat zoowel de pâça als de akshamâlâ (bidsnoer) kan voorstellen. In de linkerbovenhand een lotosknop. In de rechtervoorhand een voorwerp in den vorm van een spiegelhandvat. In de linkervoorhand de kĕṇḍi. Het ornaat is zeer eenvoudig. Het kleed is kort en reikt tot even onder de knie. De gordelgesp is driehoekig en toont een steenversiering evenals de enkelvoudige halsketen. De oorhangers zijn in Middel Javaanschen stijl (lang op de schouders neerhangend). De kroon vertoont twee verdiepingen evenals de beeldjes van Wonosobo en is omringd door een hoofdband met drie opstaande steenversieringen. De haren hangen achter af tot op de schouders evenals bij de beelden van Tjaṇḍi Banon. De afwerking spreekt van reeds verloopenden stijl. Op de hoogte der dijen zien wij aan de achterzij het spoor van een steunsel. Opmerking verdient, dat de oepawîta ontbreekt. Hoog 9.5. — Not. Juni 1908 p. 67 II*l*. Amahei (Ceram).

N.B. Er zij op gewezen, dat dit het eerste Hindoebeeld is, dat uit de Molukken bekend werd.

628*c*. (Invent. 4885). **Padmapâni**. *Brons*. De Bodhisatwa is afgebeeld in *klein priesterornaat*, *tweearmig*, staande op een rond lotoskussen, waarvan de helften gelijkvormig zijn. De glorie moet gelijk zijn geweest aan die van N°. 650*b*. Zij is aan de rugzijde afgebroken. Het hoofdhaar is opgebonden in djaṭâvorm. Dat hier een hoog opgewerkte haardos

en geen kroon bedoeld is, zien we duidelijk aan de achterzijde. Vóór tegen de djaṭâ zit in een nisje het Padmapâni kenmerkend Amitâbha-beeldje. De lotosbloem in de linkerhand is afgebroken. Het draagt geen sjerp, maar wel kleine polsringen. Hoog 10,8. — Not. November 1908. pag. 123, IIc. Gevonden in de Desa Karanggĕnĕng, res. Semarang met de nummers 632*b*, 682*t*, 687*c*, 752*c* en 4888 (Invent. nummer).

632*b*. (Invent. 4884). De **Bodhisatwa Maitrêya.** *Zilver.* Staande *tweearmig* op een rond lotoskussen in *vorstenornaat.* De glorie moet zijn afgebroken. Aan den rug zien wij de sporen der aanhechting. Ook het attribuut: de lotosbloem is afgebroken. De stengel is in de linkerhand nog aanwezig. De rechterhand toont de dharmatjakra-mudrâ (verg. pl. 100 bij Grünwedel). De Bodhisatwa draagt een vorstenkroon, oorhangers, halsketen, bovenarmbanden, polsringen, buikgordel en sjerp. Het kleed is langs het linkerbeen opgetrokken op de wijze der ksatrya's. De oepawîta ontbreekt. Langs het linkerbeen loopt een stengelachtig voorwerp, denkelijk de afhangende stengel der lotosbloem. Voor de kroon zien wij een kleine *stûpa*, die kenmerkend is voor Maitrêya. Het beeldje is van *zilver*; het voetstuk van *brons*. Hoogte 10,2. — Not. Nov. 1908 pag. 123, IIc. Gevonden in de desa Karanggĕnĕng, res. Semarang, met de nummers 628*c* enz. (zie 628*c*).

650*b*. (Invent. 4882). **Onbekend beeld** (*Bodhisatwa?*). *Brons.* De godheid is afgebeeld in *klein priesterornaat, tweearmig*, staande op een rond lotoskussen met de voeten vast aanééngesloten en de teenen recht naar voren gericht. Het lotoskussen is smal; de bovenhelft vertoont de half ontloken bloem, de onderhelft deze geheel geopend. Aan iedere helft zitten vijf breede bloembladeren. De glorie bestaat uit een ellipsvormig omgebogen ring, die op den rug bevestigd is en aan den linkerkant is afgebroken. Het hoofdhaar is gedeeltelijk opgeknoopt in de *djaṭâ*, het in tressen afhangend kapsel van asceten en priesters en hangt

gedeeltelijk af in den nek, tot drie krullen samengebonden. Het is omwonden met een band of haarring en gedekt door een knopvormig topstuk. Langs den haarwortel loopt een hoofdband, die van vier opstaande sierstukken is voorzien. Dit voor Padmapâni bij de bronzen en steenen beelden uit den O. I. Archipel karakteristieke kapsel treffen we aan zoowel bij de steenen en bronzen Pa̦dmapâni's als bij de Çiwabeelden van Java. (zie de verz. N°. 247). We treffen het zoowel bij de Mahâdewa- als bij de Mahâgoeroebeelden aan (N°. 23*a*, N°. 60*a*, 65*a*, 63*b*). Dat de 4de Bodhisatwa voornamelijk in zijn meer schrikwekkende gedaante het karakter van Çiwa heeft verkregen, is bekend. Daaruit vloeit voort eene overeenstemming naar het uiterlijk. De torenvormige verhevenheid aan de voorzijde der djaṭâ kunnen we niet verklaren. Was zij stûpa-vormig, dan had men reden aan Maitrêya te denken. Wellicht mag men hierin een Amitâbha-beeldje zien Ook N°. 629 vertoont zoo'n uitsteeksel in den haartooi. In de linkerhand moet het beeldje oorspronkelijk een lotosbloem gedragen hebben. De stengel is nog zichtbaar. De rechterhand hangt af in de waradâ-mudrâ (= zegen gevende handhouding) Zie Grünwedel pl. 99. Over den linkerschouder hangt de priesterband met twee slippen langs den rug neer. Het kleed, waarom een dubbele sjerp is gestrikt, reikt tot vlak boven de enkels. Het wordt vastgehouden door een gordel, die met eene eenvoudige buikgesp is versierd. In de lange uitgerekte oorlellen zien we de kleine Midden-Javaansche, horizontaal gedragen oorringetjes. Hoog 18,8. — Not. Oct. 1908 pag. 115, III*c*. Gevonden op de gronden van de nabij Jogjakarta gelegen suikeronderneming Wonotjatoor.

682*t*. (Invent. 4883). **Vorm voor godenbeeldjes,** bestemd tot wijgeschenken. *Brons*. Het meest overeenkomst vertoonende met 682*b*. Deze nadert echter meer den cirkelvorm. Het geheel stelt voor vier zittende figuren, waarvan de drie bovenste tot eene groep zijn vereenigd. De middelste der

groep, die naar stand en grootte als de hoofdfiguur beschouwd mag worden, heeft het uiterlijk van een Dhyâni-boeddha, gezeten in de dharmatjakramudrâ, de houding van Wairotjana, den beheerscher van het Zenith: in dit geval kunnen de aan weerszijden gezetene figuren vereerende Bodhisatwa's voorstellen. Maar ook Boeddha-Gautama wordt in die mudrâ voorgesteld: in dat geval kan de groep de Boeddhistische triade voorstellen. De Boeddha is gezeten op een troon met Makara-koppen versierd, die tevens de uitloopers vormen van de, zijn hoofd omringende glorie. Aan weerszijden van de glorie is een kleine stûpa aangebracht (verg. pl. XXIV in het werk van Cunningham over Mahâ-Bodhi). De beeldjes aan weerszijden der middenfiguur zitten met een knie opgetrokken en een hand daarop rustend. De benedenfiguur eveneens, doch deze is evenals de hoofdfiguur gezeten op een troon. Aan weerszijden staat eene inscriptie, vermoedelijk de Boeddhistische geloofsbelijdenis, twee maal herhaald. Onderaan bespeurt men in flauw relief aan elke zijde van de Godheid twee kleine staande figuurtjes (çakti's?). De vier grootere figuren zijn gezeten op lotoskussen en omringd door glorie's. Grootste middellijn 10,3., kleinste 9,8. — Not. Nov. 1908 pag. 123, II*c*. Gevonden in de desa Karanggĕnĕng, district Singĕnlor, Res. Sĕmarang, met de nummers 628*c*. enz. (Zie 628*c*).

687*c*. (Invent. 4887). **Pajong** van het een of ander Hindoebeeldje, mogelijk van N°. 628*c*. *Brons*. Middellijn 4. 5. — Not. Nov. 1908 pag. 123, II*c*. Gevonden in de desa Karanggĕnĕng, district Singenlor. Res. Sĕmarang, met de nummers 628*c* enz. (Zie 628*c*).

752*c*. (Invent. 4886). **Stier** (nandi). *Brons*. Staande op een rond voetstukje met ring als voren. Hoog 4, 1. — Not. Nov. 1908 pag. 123, II*c*. Gevonden in de desa Karanggĕnĕng, district Singenlor, Res. Sĕmarang, met de nummers 628*c* enz. (Zie 628*c*).

1040*a*. (Invent. 4867—4868). **Bekkens.** *brons*, een paar vormend, in het midden bolvormig verhoogd. Middellijn 16, 2. — Not. April 1908 pag. 54, II 8°. Gevonden in de desa Karĕkan, district Batoer, afd. Bandjarnĕgara.

1040*b*. (Invent. 4869—4870). **Bekkens.** *brons*, een paar vormend, als voren. Middellijn 12, 3. — Not. April 1908 pag. 54, II 8°. Gevonden met 1040*a* in de desa Karĕkan, district Batoer, afd. Bandjarnĕgara.

1303*a*. (Invent. 4913). **Ring** van *koper*, in kristalvorm gekarteld. Aangetroffen in de handschriftenkamer in Aug. 1908 zonder opgave van herkomst met 1328*f*, 1334*c*, 1334*d* en 1349*a*.

1328*f*. (Invent. 4914). **Ring.** *Goud*, zeer klein met op de zegelplaat een vierbladig bloemfiguur, als op 1328*a*, doch in een cirkelvlak. Aangetroffen met 1303*a* enz. in de handschriftenkamer zonder opgave van herkomst (Aug. 1908).

1330*a*. (Invent. 4881). **Ring.** *Goud*, boogvormig, als voren. Op het ruitvormige platte middenstuk staat de *wadjra*. — Not. Sept. 1908 pag. 103, 11°. Gevonden in de desa Ngrahoe, reg. Kendal, Res. Sĕmarang, met N°. 1354*b*.

1334*c*. (Invent. 4915). **Ring.** *Goud*, met op het cirkelvormig zegelplaatje eene inscriptie als op 1334*a*. Aangetroffen met 1303*a* enz. in de handschriftenkamer zonder opgave van herkomst. (Aug. 1908).

1334*d*. (Invent. 4916). **Ring** van *zilver*, met op de cirkelvormige zegelplaat eene inscriptie. Aangetroffen met 1303*a* enz. in de handschriftenkamer zonder opgave van herkomst (Aug. 1908).

1346*b*. (Invent. 487*q*). **Ring.** *Goud*, bijna geheel gelijk aan het vorig nummer. Op de ovale zegelplaat staat eene

gefigureerde inscriptie, welke uit drie samengestelde teekens (vermoedelijk een monogram) schijnt te bestaan. — Not. Sept. 1908 pag. 103, III 10°. Gevonden in de desa Pohhidjo, reg. Kĕndal, Resid. Sĕmarang.

1349*a*. (Invent. 4917). **Ring.** *Goud*, in vorm gelijk aan 1349, doch veel kleiner. Op het zegelplaatje staat eene inscriptie. Aangetroffen met 1303*a* enz. in de handschriftenkamer zonder opgave van herkomst. (Aug. 1908).

1354*b*. (Invent. 4880). **Ring.** *Wit Goud*, als het vorig nummer alleen is deze veel kleiner en minder diep gegraveerd. De visch is hier naar rechts gekeerd en is op een lotosbloem geplaatst. — Not. Sept. 1908 pag. 103, III 11°. Gevonden in de desa Ngrahce, reg. Kĕndal, Resid. Sĕmarang met N°. 1330*a*.

1368*a*. (Invent. 4876). **Ring.** *Goud*, als voren. Op de zegelplaat staat in spiegelschrift *çri hana*. — Not. Juli 1908 pag. 81, II*f*. Gevonden in de desa Rabak, distr. en afd. Poerbolinggo, resid. Banjoemas met N°. 1449*a*.

1415*a*. (Invent. 4891). **Oorknop.** *Goud*, zeer fraai bewerkt. De opening, die de oorlel moest doorlaten, zit beneden. De versiering gelijkt op die van N°. 1542 (Oorhanger?) Zij rust op een ruitvormig vlak, is over de lengte kamvormig uitgebogen. Het ornament is zeer fijn gietwerk en doet eveneens denken aan de kartels van een hanekam. Lang 2,6. Grootste dikte 1,3. — Not. Nov. 1908 pag. 125, II*f*. Gevonden in een sawah van de desa Lĕgok, behoorende tot de suikerfabriek *Sempalwadak*, afd. *Malang*.

1449*a*. (Invent. 4877). **Oorring.** *Goud*, als het vorig nummer, doch vierzijdig afgeplat. Breed 1,4. — Not. Juli 1908 pag. 81, II*f*. Gevonden in de desa Rabak, distr. en afd. Poerbolinggo, resid. Banjoemas met N°. 1368*a*.

1458*c* (Invent. 4878). **Oorring.** *Goud*, als N°. 1458*a* doch kleiner. Breed 1,5. — Not. Aug. 1908 pag. 90, II*n*. Gevonden in de desa Tjidjeler, afd. Soemĕdang, resid. Preanger Regentschappen.

1459*l*. (Invent. 4863—4864). **Neussieraden** (?) *Goud*. Dit nummer behoort nagenoeg geheel onder oorsieraden tehuis. Een paar, bestaande uit een ringetje van gewonden gouddraad met een ledig, rond kastje, omgeven door dito draad. De 9 klauwtjes, die het steentje omsloten hebben, dat in beide exemplaren ontbreekt, zijn vrij lang. In de verzameling zagen we van eene dergelijke wijze van steenzetting een voorbeeld. De voorwerpen zijn moeilijk in een van de door Groeneveldt gemaakte rubrieken onder te brengen. Naar den vorm (de opening terzijde van de op den ring staande versiering) sluiten ze zich aan bij N°. 1425, maar naar het maaksel bij N°. 1459*b* (een paar oorringen uit M. Java). Bij gebrek aan betere vormen ter vergelijking, worden ze voorloopig bij de laatste serie ondergebracht. Middellijn 1,1 cM. over het kastje gemeten 1,5 cM. — Not. Febr. 1908 bl. 19, II 14*o* en Maart bl. 38, II 7*o*. Gevonden in Kadĕmangan, district Lodåjå, afd. Blitar

1464*b*. (Invent. 4893—4894). **Neusring** (?) *Goud*. Een paar, bestaande uit 7 balletjes, die eene kleine opening vrij laten. Middellijn 1.5 — Not. Nov. 1908 pag. 124, II*e*. Gevonden in een riettuin, nabij de desa *Poetat*, onderdistrict *Kepoeloengan*, district *Gempol*, Res. Pasoeroean, met de nommers 486*b* en 1542*b*. Dit nummer zal eveneens geheel bij de oorsieraden dienen te worden ondergebracht.

1468*f*. (Invent 4871). **Oorsieraad.** *Goud*. 1 ex., hol, opgevuld met klei met een vertikaal op den ring staande opening, die het voorwerp doorsnijdt. De eveneens vertikaal op den ring staande versiering blijft geheel binnen het cirkelvlak. Zij bestaat uit acht rijen, van drie kogeltjes, elk met

een ringetje van filigraan werk omgeven. De rijen zijn gescheiden door vertikale dubbele filigraanbandjes. Het stuk is goed geconserveerd. Alleen is een der uiteinden sterk beschadigd, waardoor de opening verwijd is en is het voorwerp hier en daar gedeukt. In vorm, versiering en maaksel nadert het 't meest tot 1468*c*. Deze ringen werden gewoonlijk horizontaal gedragen, hetzij om den oorlel geklemd boven een oorhanger, hetzij misschien ook wel als deel van zoo'n hanger en dan eveneens horizontaal. Vergelijk N°. 1458*b* met het oorsieraad van het steenen beeld N°. 256. Een enkele maal zien we ze vertikaal gedragen. (Verg. N°. 1455 met het bronzen beeld N°. 509). Middellijn 2,3. — Not. Juni 1908 pag. 68, II*q*. Gevonden te Tjipeudjeuh, Sindanglaut, Tjěrbon.

1521*a*. (Invent. 4918). **Hals- of bidsnoer,** bestaande uit vijf en zeventig zoogenaamde aggri-koralen, deel uitmakende van een *grafvond*. Aanwezig zijn achttien blauwgemarmerde, dertien groengemarmerde, één effen blauwe in prismavorm, vier en dertig effen-groene, drie effen-gele en vijf steenroode. Twee der blauwgemarmerde waren gebroken. Van de effen-groene waren er dertien meer of minder beschadigd. De overige zijn goed bewaard gebleven en meest alle fraaie proeven van oude glasgietkunst. — Not. Juni 1903 bl. 55, II 33°. Gevonden gezamentlijk met eenige verbrande beenderen en kiezen in een der graven op eene begraafplaats tusschen de afdeelingen Djember en Banjoewangi bij den aanleg der lijn Kalisat-Banjoewangi. Geschenk van den heer J. B. Hubenet.

1542*b*. (Invent. 4895—4896). **Oorhangers** (?) *Goud*. Een paar bestaande uit twee ovale, gelijkelijk versierde deelen, die door scharnieren zijn verbonden. De opening daartusschen is rechthoekig en kan een koord doorlaten. Wellicht zijn deze voorwerpen, ook, daar een bepaalde voorversiering ontbreekt, als sierstukken van gordels te beschouwen, mogelijk als kwasten van gordelbanden of wel als schuifringen aan eene oepawîta. In het midden van elk, met cantillewerk

versierd vlak, zit een ledig kastje, dat eenmaal een steen bevatte, door vier klauwtjes vastgezet. Lengte van ieder vlakje 1,4. breedte 1. — Not. Nov. 1908 pag. 124, II*e*. Gevonden in een riettuin, nabij de desa *Poetat*, onderdistr. *Kepoeloengan*, distr. *Gempol*, res. Pasoeroean, met de nommers 486*b* en 1464*b*.

1543*c*. (Invent. 4865—4866). **Sieraad.** *Goud.* Een paar bestaande in twee haken, nagenoeg identiek. Van terzijde gezien, vormen ze een spiraal, waarvan het ondergedeelte haakvormig naar boven is gebogen. Op de zijkanten is een versiering aangebracht in den vorm van een klimmend blaadje, dat veel overeenkomst vertoont met de *ron's* (oorblaadjes) der hedendaagsche Javaansche vorsten. Lengte 2,8 breedte (voor) 0.9. — Not. Febr. 1908 bl. 19, II 14°. en Maart bl. 38, II 7°. Gevonden met N°. 1459 l. in Kadĕmangan district Lodâjâ, afd. Blitar.

1696*j*. (Invent. 4889). **Schaaltje.** *Brons.* Als het vorig nommer met arabesken als versiering van den buitenrand. De bodem is versierd met een door een dubbelen cirkel omrande gestileerde bladversiering, die het vlak in vier segmenten verdeelt. In de randversiering ziet men tweemaal Çângkha en verder bloem- en vogelmotieven. Het brons is goed geconserveerd, maar het stuk is aan éene zijde beschadigd. Middellijn 18,5. — Not. Nov. 1908 pag. 127, II*k*. Gevonden in de desa Tjikalong, district Radjamandala, afd. Bandoeng, res. Preanger Reg. met het volgend nommer.

1696*k*. (Invent. 4890). **Schaaltje.** *Brons.* Als voren, doch eenvoudiger versierd en kleiner. Minder zwaar beschadigd. Middelijn 15 — Not. Nov. 1908 pag. 127, II*k*. Gevonden met 1696*j*. in de desa Tjikalong, district Radjamandala, afd. Bandoeng, res. Preanger Reg.

BIJLAGE VIII.

AANWINSTEN

VOOR DE

NUMISMATISCHE VERZAMELING IN 1908.

Een zilveren Chineesche munt (zie voor de beschrijving Notulen 17/2 v. d. j.) Geschenk van den Heer S. H. SCHAANK.

Een gouden muntje van Pasei, geschenk van den Heer H. L. LEYDIE MELVILLE.

AANWINSTEN

VAN DE

ETHNOGRAPHISCHE VERZAMELING 1907.

Sumatra en Omliggende Eilanden.

Uit de Bataklanden.

Geschenk van Z. E. den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië J. B. VAN HEUTSZ. Zie Not. Augustus 1907, IV, pag. 79.

13425. Zwaard met koperen greep in olifantsvoren en scheede met zwart katoenen lappen beplakt. Dit zwaard is genaamd „*Gadjah doepak*" en afkomstig van Singa Mangaradja.

Geschenk van den Heer A. TOM, ingenieur bij de S.S. te Soekaboemi. Zie Not. Sept. 1907, VII 2°, pag. 91.

13427. Zwarte rotan (*Si-toboe*) wandelstok met Karō-Bataksche inscriptie.

Uit Atjèh.

Geschenk van den Gouverneur van Atjèh en Onderhoorigheden, G. C. E. VAN DAALEN. Buitgemaakt door Sergeant van Seters in Aloeë Gapoy, West Keumala, 15 Dec. 1906. Zie Not. April 1907 II *i*, pag. 41.

13196. Zilveren buikband met schroefvormige gouden sluiting. *talòëe ki' iëng*.

13197. Gouden, cantille-werk ring, *euntjiën gile'*. Voor den wijsvinger.

13198. Gouden ring met 3 witte steentjes, *euntjiën gile'*.
13199. Gouden pinkring, *euntjiën gile'*.
13200. Gouden vingerring, *euntjiën gile'*.
13201. Kleine, gouden armband, *gleïeng-djaroë*.
13202. Gouden, cantille-werk Atjèh-knoop.
13203. Donkerbruine rozenkrans met *djimat*, *Sabaring*.
13204. Rozenkrans van wit been, met amulet, *Sabaring*.
13205. Rozenkrans van wit been, *Sabaring*.
13206. Rozenkrans van gekleurde kralen met amulet, *Sabaring*.
13207. Rond kalkdoosje van Zilver en *Soeasa; Keurandam*. Buitgemaakt aan de Aloeë Merah (Boesep), op een *ladang*, in Sept. 1905 door den patrouille-commandant Vastenou.
13208. *Soeasa* buikband met gouden slot, *taloè- ki' ieung*. Buitgemaakt als boven.
13209. Groote, gouden zegel, *tjap*.
13210. Doos van gedreven zilver, met deksel, *tjeuroepa*.
13211. Zegel van den voormaligen Sultan. Aangetroffen bij de preciosa van Tjoet Nja' Dien „Weduwe van T. Oemar. Zie het werk van Prof. C. Snouck Hurgronje „de Atjèhers", p. 136 en 199—202. Dl. I.
13212. Ovalen, zilveren zegel met Arabische inscriptie; ook als ring te gebruiken.
13214. Gedrukt *Qoerân*-exemplaar in rooden omslag. *Tjap boembàj*.
13215. Klein wichel-boekje met aan ieder blad een kwastje van touw. Het wordt onder de *koepiah* gedragen op zoodanige wijze dat de kwastjes op het voorhoofd hangen. Om een belangrijke beslissing te nemen, trekt men aan één der touwtjes en handelt al naar de bladzijde, waaraan het getrokken touwtje is bevestigd, voorschrijft, *koetika paj*. Gevonden aan den ingang van de vermoedelijke schuilplaats van T. di Barat op de *Ladang Lang Lah*, (of *Pang Lah*.) op 8 Maart 1907.

13216. Geëmailleerd-gouden kruin-versiersel voor een *koepiah. Tampè' koepiah.* Gebroken; in een doek saamgebonden ontvangen.

13217. Haarspeld in den vorm van een *koepiah*-kruinversiersel. Zeldzaam model. *Boengòng tadjo'.*

13218. Gedreven zilveren doos, met afgeknotte hoeken, *tjeuleupa pira'.* Bovenplaat van het deksel ontbreekt.

13219. Kleinere dito, ongeschonden; van boven met goud versierd. *Tjeuleupa pira'.*

13220. Dito doos, zonder goud; van binnen in twee vakken verdeeld. *Tjeuleupa.*

13221. Gouden boven-armband, met schellak opgevuld. *Ikaj meuih.* Voor meisjes, bruiden enz.

13222. Slap, gouden armbandje voor meisjes, met papieren *djimat*, in gouden doosje. *Sawè.'*

13223. Amulet in een gouden doosje met steentjes, bevestigd aan een *soeasa* kettinkje. Adjimat of *eumpet*, voor meisjes.

13224. Amulet in gouden doosje aan *soeasa* kettinkje. *Adjimat* of *eumpet.*

13225. Zilveren, *à jour* gewerkte klamboehaken met koorden. *Tjeunawië' kleumboe.*

13226. Gouden bril met uitschuifbare verlengstukken.

13227. Rond, plat zegel met handvat en ijzeren ring met knip. Arabische inscriptie.

13228. Zilveren zegel met inscriptie; het houten handvat ontbreekt.

13229. Zilveren zegel met inscriptie in latijnsche letters, van een houten handvat voorzien.

13230. Namaak van een zegel met inscriptie; uit een stuk klapperdop vervaardigd.

13231. Langwerpig, geel beenen amulet met inscriptie, vermoedelijk Bataksch; afkomstig van Hoeta Djoeloe, in de Tobalanden.

13233. Schitterende, met goud geborduurde *klamboe*strook,

ajoe-ajoe. Afkomstig uit den boedel van wijlen T. Pang Lawang, gewezen *oelëë* van Sawang.

13234. *Klamboe*strook met uitgesneden, lakensche figuren, *ajoe-ajoe*.

13235. *Klamboe*strook met gouddraad en spiegglas versierd, *ajoe-ajoe*; de punten met kralen opgenaaid.

13236. Lange, smalle lap voor ledikant-versiering, *seuhab*, met groote, dik-opgevulde, zijden dieren opgelegd.

13237. Vierkant, met gouddraad versierd kleedje om een rijstschaal te bedekken. *Tjradi*.

13238. Schitterende, geborduurde *klamboe*banden, met veel, in gouddraad dik opgelegde, vogels en visschen, onderaan lange kralen- en lovertjes-franje — *Taloëë kleumboe*.

13239. Blauw-groen damast kussen-overtrek, met in figuren uitgesneden hoeken en middenstuk. *Bantàj*.

13240. Dito van rood katoen met hoeksieraad van gouddraad. *Bantàj*.

13241. Gestreept kussenovertrek met driekantige hoekversiersels. *Bantàj*.

Buitgemaakt in Pidië in 1907. Geschenk van den Gouverneur van Atjèh en Onderhoorigheden. Not. Augustus 1907, II *r*, pag. 72.

13242. Vier *soeasa* enkelringen. *Gleuëng gaki*.

13243. Vier kleine, dunne, *soeasa* enkelringen. *Gleuëng gaki*.

13244. Twee groote, zilveren enkelringen. *Gleuëng gaki*.

13245. Bolvormig, zilveren kalkdoosje. *Krandam*.

13246. *Soeasa* kalkdoosje aan twaalf-dubbel kettinkje. *Krandam*.

13247. *Soeasa* kalkdoosje aan dertien vereenigde dunne kettinkjes. *Krandam*.

13248. Verzilverde buikband met schroefsluiting. *Taloëë ki' iëng*. Defect.

13249. Zilveren buikband met inzetstuk. *Taloëë ki' iëng*.

13250. Zilveren buikband, vervaardigd uit 8 gedraaide koorden, die met schuiven bij elkander zijn gehouden. *Taloèë ki' iëng.*

13251. Dito-dito uit drie koorden gedraaid. *Taloèë' ki iëng.*

13252. Vleugelvormige, gouden sluitplaat voor een baadje. *Toendjoeng badjèë.*

13253. Ronde, blikken doos met spiegel en tal van fijne kettinkjes. *Plō tjeureumĕn mentaloë.*

13254. Kinderarmband van kettinkjes met gouden ornament bovenop. *Sawĕ'.*

13255. Vijf dikke, zilveren ringen waarvan sommige door insnijding gekarteld zijn. *Euntjeu.*

13256. Gouden ring met drie steenen. *Euntjeu.*

13257. Klein, plat, blikken doosje voor *djimat. Adjeumat.*

13258. Vingerring uit schelp vervaardigd; ziekte-afwerend voorwerp. *Lang kĕ'.*

13259. *Djimat*, bestaande uit een klein, zwart, vierkant pakje aan een ketting, *Adjeumat.*

13260. *Djimat* bestaande uit drie kleine, zwarte pakjes in touw gebonden, hangende aan een kettinkje. *Adjeumat.*

13261. Koperen inktkokertje met aanhangend kokertje voor penseelen. Wordt in den gordel gedragen. *Plō dawat.*

13262. IJzeren ketting met sleutels, gordelhaak en schroevendraaier.

13263. Rozenkrans van zwarte kralen. *Bōh tasbéh.*

13264. Rozenkrans van zwarte kralen, met amulet. *Bōh tasbéh.*

13265. IJzeren ketting met slagveer en ronde, koperen ring.

13266. Groen en paars geruite *sirih*-doek; aan de hoeken versierd met geornamenteerde zilveren knoppen (*bahroe*), zooals de Gajō's dragen, en een bos sleutels om de doek zwaar te maken. *Boengkōik ranoeb.*

Geschenk van den Gouverneur van Atjèh en Onderhoorigheden G. C. E. van Daalen. Zie Not. Nov. 1907, II *m*, p. 108.

13429. Revolver met 6 schoten en *soeasa*-beslag
13430. Revolver met *soeasa*-beslag. Langer dan N°. 13429.
13431. Zegelamulet met opgelegd zilverdraad op zwarten grond. Liervormig met handvatje, afkomstig van wijlen Teungkoe Tjèh Saman di Tirō. Zie voor de afbeelding Snouck Hurgronje's „de Atjèhers". 1e deel.
13432. Gordelketting van zilverdraaid gedraaid met gouden schuiven met steentjes bezet. *Talòë Kieëng*.
13433. Gordelketting uit zilveren kettinkjes vervaardigd, met *soeasa* schroefslot. *Talòë Kieëng*.
13434. Twee verschillende, hartvormige schaamplaatjes met émail en steentjes. *Tjoeping*.
13435. Gouden gespen met steentjes. Twee stuks waarvan één defect. *Kapa' badjèë*.
13436. Klein, langwerpig vierkant doosje met steentjes bezet en inhoudende een amulet. *Empèë*.
13437. Twee zware, *soeasa* voetringen.
13438. Twee paar kleine, *soeasa* enkelringen, verschillend van vorm.
13439. Twee zware, zilveren voetringen met versierde uiteinden.
13440. Bolrond, *soeasa* kalkdoosje met dito kettinkjes. *Keurandam*.
13441. Vijf verschillende stempels van koper en zilver, met Arabische inscripties, *Tjap*.
13442. Vijf rozenkransen van zwarte, gele en witte kralen.
13443. Zilveren onkwetsbaarheidskettinkjes, met zwarte, in zilverdraad gevlochten steentjes, als amuletten. 2 stuks.
13444. Zes verschillende vingerringen, van cantille-werk, zilver, koper en *soeasa*, waarbij geheel gladde.
13445. Stukjes uit gouddraad gevlochten band.
13446. Doosje met fragmenten van gebroken voorwerpen.
13446a. Defect gouden kettinkje.

Geschenk van TEUKOE TJOET ACHMAT te Bandoeng, aangeboden door Dr. G. A. J. HAZEU. — Not. Sept. 1906 IV, p. 92.

13456. Donkerblauwd zijden *saroeng* met zilverdraad doorweven. *Idja Krõng Lam goegõb*, *meukasab*.

Van Sumatra's Westkust. Padangsche Bovenlanden.

Geschenk van den Heer RAEDT VAN OLDENBARNEVELDT.

13267. Compleet model van een bruidsbed, inhoudende tal van kussens en goelings en verschillende soorten van versieringen, waarbij ook een voorstelling van bruid, bruidegom, bruiloftsgasten en muzikanten.

Van Indragiri.

Geschenk van den Heer J. F. O. LANGE. Ambt. t/b. te Ringat, Indragiri. — Not. Aug. 1907, VI. 2°, pag. 82.

13424. Kris met geel koperen greep in *raksaksa*-vorm. Scheede van gevlamd en geel gevernist hout.

Van Deli.

Geschenk van den Heer F. A. LIEFRINCK, President van het Bataviaasch Genootschap. — Not. Nov. 1907, III, p. 110.

13428. Prachtkris met invoren greep in *raksasa*-vorm en scheede uit witte en zwarte ringen ivoor saamgesteld. Afkomstig van den Sultan van Deli.

Van Palembang.

Aangekocht op Pasar-Gambir. Augustus-September. — Not. Aug. '07, V*a*, p. 80.

13452. Garenwinder, om het garen op te winden op de klossen bij het kantwerken gebruikt. *Djantra*.

13454. Groote, zwart verlakte gebaksdoos, min of meer in lotus-vorm.

13455. Gebakdoos van glad, zwart verlakt, in den vorm van een pot met deksel.

Van Djambi.

Geschenk van den Heer H. J. BERNELOT MOENS, Controleur der Toengkal te Pelaboean Dagang. — Not. Nov. 1906, II 16°, p. 125.

12916. Eenvoudige kris met houten greep, zonder scheede. *Keris sepoekal lidah ajam doewa*. Vervaardigd in de doesoen Merloeng.

12917. Kris als N°. 12916, met eenige versiering aan het lemmet. *Keris tilam oepik*. Scheede ontbreekt.

12918. Kris als N°. 12916, met schuins geslepen lemmet en van boven *à jour* versiering. Zonder scheede. *Keris djalaq*.

12919. Kris met 9 *loeq* en *à jour* bewerkt gevest. *Keris loeq sembilan*. Scheede ontbreekt.

12920. Kleine kris met *à jour* bewerkt lemmet en 9 *loeq*. Zonder scheede. *Keris lidah ajam satoe*.

12921. Kris met onversierd lemmet en zwaar houten greep. *Keris tedas tigo*.

12922. Breede kris met drie *loeq* en *à jour* versiering. *Keris djangkoeng tigo*. Greep in gestyliseerde menschengedaante.

12923. Recht zwaard met zilverversiering aan gevest. Greep van hout met koordtouw omwonden. *Soendang tedas tigo*.

12924. Zwaard als N°. 12923, maar minder versierd. *Soendang bertindi tembago*.

12925. Recht zwaard, als boven. Eenvoudig van bewerking. *Soendang*.

12926. Zwaard, als de vorige nummers, maar met drie *loeq* en gevest met koordtouw omwonden. *Soendang loeq tigo*.

12927. Breeduitloopend zwaard, geheel met krulornament gegraveerd en gedreven zilveren ring. De houten greep stelt een hanenkop voor. *Parang pandjang.*

12928. Breed, licht-gebogen zwaard met eenvoudig houten gevest. *Parang pisau.*

12929. Breed uitloopend, licht gebogen zwaard, geheel gegraveerd, met houten greep. *Parang pëtot.*

12930. Lang, breed-uitloopend zwaard, met gespleten houten greep, in gestyliseerden dierenkop uitgesneden.

12931. Mes met kleinen, houten greep, op eigenaardige wijze hier en daar weggeslepen. Houten scheede met *rotan* band. *Sekin gala tigo.*

12932. Schuins weggeslepen, ijzeren lanspunt, met tongvormig ornament; van daar waarschijnlijk de benaming: *toembaq lidah ajam.*

12933. Schuins weggeslepen lanspunt, met een gedeelte van den afgesneden bamboe-steel. Houten scheede, belegd met gedroogd blad en met koord vastgebonden. *Toembaq lidah ajam.*

Van Djambi.

In bruikleen afgestaan bij Gouv. Besl. van 29 October 1906, N°. 2. Zie Not. Mei 1906, III *i*, pag. 50/51. en Not. Nov. 1906, II. 1°, pag. 118.

13447. Zeer groot, lichtgroen-bronzen kanon, geheel versierd.

13448. Klein donkergroen-bronzen kanon, rijk geornamenteerd.

13449. Lichtkleurig-bronzen kanon met fijn bewerkte puntmotieven.

13450. Dito dito, van boven met gekartelden rand.

13451. Dito dito, met gekartelden rand en wijden mond.

Java.

Van West-Java.

Geschenk van Mevrouw SERRURIER, — TEN KATE. Zie Not. Aug. 1907, VI*a* 4°, pag. 82.

12914. Borduurraam, met opgespannen en in bewerking zijnde sloffen van gouddraadborduursel, met bijbehoorende instrumentjes, waaronder een zilveren kruis om gouddraad op te winden. Buitenzorg.

Uit de Preanger Regentschappen.

Geschenk van Mevrouw J. A. STUART-DESCELLES, te Weltevreden. Aan geefster geschonken door den Vorst van Soembawa.

12915. Katoenen *saroeng*, rood en zwart geruit, de *kapala* met verticale strepen van gouddraad doorweven. Waarschijnlijk van Tjiandjoer afkomstig.

Geschenk van den Controleur bij het B. B. A. F. VELDERS te Tjampaka-Tjibeber. — Zie Not. Nov. 1906, II 19°, pag. 126 en Not. December 1906, II *l*, pag. 134.

12938. Drie verschillende houten gietvormpjes voor inlandsch gebak.

Geschenk van den Heer P. J AGERBEEK, Militair Apothekersbediende. — Zie Not. Nov. 1906 VI *b*, pag. 128.

13213. Cylindrisch muziekinstrument van *bamboe*, met vier snaren, die door insnijding zijn verkregen.

Midden en Oost-Java.

Tĕnggĕr.

Geschenk van Mr. A. PAETS TOT GANSOYEN. — Not. Nov. 1906 V, p. 128 en Bijdr. Kon. Inst. 4e volgr. deel III (1879) pag. 142-143.

12934a. Klein, houten plankje in vakjes verdeeld, zijnde een Tĕnggĕrsche almanak.

Wonosobo.

Geschenk v. d. Controleur v. h. Inlandsch Crediet-wezen, R. Mas Ariå Koesoemå Joedhå Soemiådå. — Zie Not. Juni 1907, V 2°, pag. 59.

13232. Model van een bamboe-brug. In gebruik over een rivier in het Serajoedal, bij Wonosobo.

Borneo.

Wester Afdeeling.

Aangekocht van Anonymus, afkomstig van het Melawigebied, Sintang.

13426. Gebogen, breed-uitloopend zwaard in Mandau-vorm in houten scheede. Oud wapen om menschen en dieren te slachten. *Njabö.*

Uit het Landschap Beraoe.

Geschenk van den Sultan van Goenoeng Taboer. — Not. 21 Oct. 1907, p. 94, II*c*, 1° en van 18 Nov. V*a*, pag. 110.

13268. Lans met ijzeren punt. *Daoen patjar.*

13269. Lans met ijzeren punt en scheede. *Boedjak.*

13270. Lans met breede punt. *Beroedoes.*

13271. Lans met ijzeren punt en scheede. *Loespak.*

13272. Dito dito. *Loes.*

13273. Vorkvormige vischspeer. *Serapang.*

13274. Model van een houten afdak om een doodkist onder te zetten, met bijbehoorende kist voor aanzienlijken. *Loengoen.*

13275. Houten tijger om onder N°. 13274 te plaatsen. *Mandal.*

13276. Eenvoudige doodkist voor den geringen man. *Loengoen.*

13277. Model van een prauw van Badjau. *Sappit kedijaman.*

13278. Model van een prauw voor verre tochten, met twee roeispanen. *Djoengkoeng.*

13279. Model van een prauw om in het binnenland *getah* te zoeken. *Goebang.*

13280. Model van een prauw voor verre tochten, met twee roeispanen. *Loomboeng.*

13281. Visscherprauw van Badjau. *Sappit pengansoewan.*

13282. Model van een gewoonlijk 6 meter lange prauw voor de vischvangst, *prahoe permin toehan*, met speer en fuik.

13283. Houten bordenrak. *Sangking.*

13284. Houten madel van een oliepers om *minjak kawang* te maken. *Apitan kakawang.*

13285. Rotan zak om de *kawang* vruchten in te doen, als zij tusschen de pers gebracht worden. *Kandoelen.*

13286. Model van een rietpers, met zwaar houten cylinder op schragen. *Apitan teboe giling.*

13287. Koker van boomschors, om gezuiverde *padi* in te bewaren. *Loeloeng.*

13288. Mand met vierkanten bodem. *Oejoet.*

13289. Mand in gebruik bij den rijstoogst. *Landjoeng.*

13290. Rotan draagmand, om op tochten mede te nemen. *Baijoeng.*

13291. Rotan etensmand. *Randjang-kiring.*

13292. Mand met draagband. *Sau.*

13293. Cylindervormige doos van boombast, om kleeren te bewaren. *Aggit.*

13294. Idem, doch kleiner. *Aggit.*

13295. Mand voor eetgerei, vervaardigd uit *rotan* en *seraddang*-hout. *Ranteng seraddang.*

13296. Zeskantige mand als N°. 13295, maar kleiner *Amboeng.*

13297. *Rotan* mandje, om kleêren te bewaren. *Kampiloe.*

13398. Dito voor vrouwen, gevlochten in ruitpatroon. *Gantang pendjalin.*

13299. Mand met overschuivend deksel, voor vervoer gebruikt. *Toen.*

13300. Draagmand, om goederen op den rug te vervoeren. *Bakkoet.*

13301. Idem, in sledevorm. *Bikkoet.*

13302. Idem, van overslaande kleppen en draagbanden voorzien. *Baä.*

13303. Mandjes van *nipah*, om rijst in te bewaren. *Boenang laki.* 3 stuks.

13304. Idem, met plat deksel. *Boenang bini.*

13305. Rijstmaat van *nipah*-vlechtwerk. *Gantang sisik.*

13306. *Nipah* mandje om *padi* te vervoeren naar de draagplaats. *Gantang isi.*

13307. Zak van *nipah*, voor *gabah. Toemboe.*

13308. Dito, kleiner model. *Koempi.* 3 stuks.

13309. Model van een voorraadschuur voor *padi*; uit boomschors gemaakt. *Likoeng.*

13310. *Rotan* hangmand voor klapperdop-drinknap. *Salang pindjalin.*

13311. Kluwen gespleten *rotan*, zooals die in den handel zijn. *Pindjalin bongkal.*

13312. *Nipah* kleedermandjes van verschillende grootte. *Kroeboeng.*

13313. Zwaard met scheede, *mandau*. Het kleine mesje in de scheede ontbreekt

13314. *Rotan* krijgsmuts met tijgervel, witte vederen, enz. versierd. *Elbong.* Onversierd, ook wel door den geringen man gedragen.

13315. *Nipah*-blad mandje om rijst gaar te stoomen. *Koekoesan.*

13316. Vliegendeksel. *Toedoeng piring.*

13317. *Nipah*-hanger voor drinkvat uit *kalebas. Laoe-laoe-salang.*

13318. Hoed van *nipah. Toedoeng.*

13319. *Nipah* vliegendeksel. *Toedoeng doelang.* Defect.

13320. Etens- en vischmandjes van *poeroen*-biezen gevlochten. *Tingkoer poeroen.*

13321. Dito, doch van *nipah* gevlochten. *Tingkoer daoen.* 3 stuks.

13322. Gevlochten voetstukken uit het hart van *rotan* gemaakt, om heete pannen op te zetten. *Ringka.* 2 stuks.

13323. Mandjes voor naaigerei. *Biti.* 2 stuks.
13324. Twee verschillende keukenzeeven. *Mata lamboe.*
13325. Twee dito, doch fijner gevlochten. *Tepisan.*
13326. Twee uit *rotan* gevlochten hangers voor vaatwerk. *Sangking boelat.*
13327. Rijstbord uit kalebasvrucht (*Laoe-laoe*). *Halhong.*
13328. Model van een lampenstandaard. *Pandemaran.*
13329. Model van een ijzerhouten stampblok (*Lassoeng*), met 2 stampers. (*Alloe*).
13330. Watervaten van kalebasschil. *Laoe-laoe.* 2 stuks.
13331. Soeplepel van kalebasschil. *Lok.*
13332. Waterschepper van klapperdop. *Tjabboek pangkaran.*
13333. Dito dito, eenigszins anders. *Tjabboek mandi.*
13334. Vergiet uit klapperdop, met steel. *Tampoeroeng djewada.*
13335. Olieschepper, uit de vrucht van den ijzerhoutboom gemaakt. *Tjeboek langnga.*
13336. Rijstlepel uit klapperdop aan houten steel. *Pengaoet.*
13337. Spatelvormige braadpan-lepels met spitsen steel. *Soendip-pangoering.* 2 stuks.
13338. Houten bakje om *sambal* fijn te wrijven, met bijbehoorende wrijver. *Lehantoek sambil.*
13339. Dito, met wrijver, doch anders van vorm. *Pirikan tjabi.*
13340. Rijstbord van klapperdop. *Tampoeroeng.*
13341. Vergiet uit klapperdop. *Serangan tetei lati.*
13342. Spatelvormige rijstschepper. *Oo.*
13343. Model van een schepmand, om visch te vangen. *Aantiling.*
13344. Instrument om insnijdingen te maken in de boomen, waaruit *getah* genomen wordt. *Pahat kelapijäi.*
13345. Lepeltje om *getah* op te vangen. *kikis-kikis.*
13346. Koker voor nog zachte *getah.* *Battoeng.*
13347. Twee eierklutsers, waarvan één dubbele. *Oentjang-oentjang teloer.*
13348. Bamboe-koker voor varkensvoedsel. *Ngan-djim.*
13349. *Rotan* strik om herten te vangen. *Djaring.*

13350. *Rotan*, zooals de honighalers gebruiken om de graten naar beneden te vieren. *Alak.*
13351. Bezem, gemaakt uit de midden-nerf der *nipah*-bladeren. *Sapoe.*
13352. *Bamboe*-koker voor zout, met deksel. *Bomboeng.*
13353. Drie mandjes om rijst te wasschen. *Kiräan.*
13354. Model van een fuik voor visschen. *Pengarri.*
13355. Model van een garnalenfuik. *Boeoe oedang.*
13356. Model van een vischfuik. } *Boeoe sampei.*
13357. " " " " }
13358. Spitse mand van boombast, waarin de honiggraten naar beneden gevierd worden. *Takoer.*
13359. Dunne, gespleten *rotan* met een steen, welke in het hooge geboomte wordt geworpen door de honighalers, om er de dikkere *rotan* lijnen meê naar boven te halen. *Pelajang.*
13360. Houten mes om de honiggraten los te maken. *Sisip.*
13361. Draagtoestel om kleine kinderen op den rug te dragen. *Hewat.*
13362. Gevlochten *rotan*-draagmand, om goederen te vervoeren in de bosschen. *Kiwa.*
13363. Lenden gordel (*tjawat*) van boombast. *Gingmoet.*
13364. Vrouwenhemd van boombast, *Ladjijäng moet.*
13365. Fakkel, gevuld met *damar*-hout. *Bedau.*
13366. Stuk hout, om wapens op aan te zetten. *Geboesen mandan.*
13367. Bladscheede van den *pinang-palm*, gebruikt om gekookte rijst in te pakken. *Boengkoesan nasi.*
13368. Jas van boombast, met versiering. *Bepit moet.*
13369. Hoofdband voor vrouwen, gemaakt van boomschors. *Sedoe moet.*
13370. Hoofdband van boomschors. *Sebeb.*
13371. Voorwerp van *nyoes-blad*, waarin naaigerei bewaard wordt. *Helyl.* Afkomstig van de *Segai-Dajaks.*
13372. Dito. *Soet kandjang.*
13373. Als voren, doch kleiner. Gebruikt om garen te

bewaren. *Goeloengan koerindan.* In het zakje bevinden zich vier strengen ananasvezel.

13374. Regenjas van palmblad. *Kandjang. Segai-Dajaks.*

13375. Model van *bamboe* kree's, zooals ze voor de vischvangst, langs de rivieren gebruikt worden *Tanwang.* 2 stuks.

13376. Model als boven, voor kleine rivieren af te sluiten. 2 stuks. *Kebbat.*

13377. *Kadjang*-mat, om goederen tegen regen te beschermen. *Selijal.*

13378. *Kadjang*-mat, te om vervoeren goederen te bedekken en in te rollen, die in mand N°. 13299, *toen*, worden opgeborgen. *Plaan.*

13379. *Kadjang*-mat, bij goederen-vervoer gebruikt. *Samir.*

13380. Dito dito. *Selijal.*

13381. Mat van *nipah*-blad gevlochten; wordt gebruikt om rijst, meel, enz. op uit te spreiden. 2 stuks. *Ambi.*

13382. Idem om *padi* op te drogen. *Teppan.* 2 stuks.

13383. Angelhaak met dobber; wordt los in de rivier geworpen. *Pautau.*

13384. Houten, in figuren uitgesneden stempel om versiering op gebak af te drukken. *Serangan oelat.*

13385. Dito, doch anders van vorm en aan beide zijden met snijwerk versierd. *Serangan oelat.*

13386. Bijl, gebruikt om boomen te kappen of prauwen te maken. *Belijoeng.* 2 stuks.

13387. Houten steel, waarin de bijl N°. 13386, bevestigd wordt, om daarmede te kunnen schaven. *Bansoel belijoeng.*

13388. Dissel, voor het bewerken van prauwen. *Belijoeng keboeng.*

13389. Dissel als voren, doch kleiner. *Pelapping.*

13390. Dissel als voren, doch nog kleiner en niet gebogen. *Pepattil.*

13391. Stuk *risi*-hout, waarvan de *mandau*-scheden gemaakt worden. *Apiten sanggal.* 2 stuks.

13392. Kapmes, om hoog gras weg te snijden. Zonder scheede. *Mandau melantik.*
13393. Kapmes, om gras op de *ladang's* te snijden. *Mandau tetak.*
13394. Voorwerpen benoodigd bij het maken van *goegoes*-gebak. *Boeloe goegoes.*
13395. *Padi*-mes. *Rakapan.*
13396. Kapmes om gras te snijden. Zonder scheede. *Soessoel.*
13397. Elst van koper, met houten greep. *Soesoep girik.*
13398. Dito dito, eenigszins verschillend van N°. 13397.
13399. Mesje, om *rotan* in fijne repen te snijden. *Derisan.* 2 stuks.
13400. Dissel, om prauwen te maken. *Oesaisoeng.*
13401. Handvat voor een dissel zooals N°. 13389, gebruikt bij het maken van kleinere voorwerpen. *Koekoet oesaisoeng.*
13402. *Rotan*-tasch voor mannen. *Toen.*
13403. *Rotan sirih*-doos met garen versierd. *Ngaoe.* Segai Dajaks.
13404. Tabakskoker van *bamboe. Loe.*
13405. Tasch van *rotan*, waarin N°. 13406 moet opgeborgen. *Kalpijk.*
13406. *Bamboe*-koker, waarin de ijzeren sporen van vechthanen worden opgeborgen. *Loeoe baldan.*
13407. Aanzetplankje voor hanesporen. *Geboesen tadji.*
13408. Lont uit plantenvezels. *Boop.*
13409. Toestel van hout en touw, om vuur te maken. *Soong*
13410. Schild met kralen en vederen versierd. *Kelijl.*
13411. Bijl om groote boomen te kappen. *Oesai.*
13412. Dissel voor prauwbewerking. *Tambelang.*
13413. Werktuig om graswortels los te kappen. *Sillik.*
13414. *Rotan*-tasch voor vrouwen. *Toen.*
13415. Elst, zooals N°. 13397. *Soesoep girik.*
13416. Dito, met afgebroken punt. *Soesoep girik.*
13417. *Bamboe*-fluit. *Toempong.*

13418. Houten tol. (zie ook N°. 6145, 7827 en 12086, Groep VII).

13419. Wandelstok met een knop van uitgesneden hertenhoorn.

13420. Bakje van bladscheede, gebruikt voor *getah*.

De volgende drie nummers vormen te zamen het model van een kraamkamerinrichting:

13421. *Dapoer*, waarin een onderlaag van aarde wordt geplaatst, om er een vuur in te kunnen stoken, waarbij de kraamvrouw zeven dagen moet vertoeven.

13422. *Selimber*, een van beweegbare tralies vervaardigde hellende vloer, verblijfplaats voor kraamvrouw, kind en helpsters.

13423. *Oendjat*, rak waaraan twee wiegen hangen: één van geel katoen, gebruikt tot den 40sten dag, en één van gewoon doek, waarin het kind na 40 dagen wordt gelegd. (*Oembang*).

Celebes en Omliggende Eilanden.

Zuid Celebes en Boeton.

Door den Heer C. A. van Affelen van Saemsfoort, thans ass. res. van Boni, verzameld en aan de Regeering aangeboden, die de voorwerpen aan het Bataviaasch Genootschap ten geschenke heeft aangeboden. Zie Not. Bat. Gen. Augs. 1907, I*a*, p. 61 en II*k*, p. 71.

Zie ook Tijdschrift v. h. Batav. Genootsch. 1908 aflev. 4. Dl. L. *De Koeal-palm en wat er van hem verkregen wordt*, artikel van den verzamelaar.

13457. Hooge, houten standaard met gleuf, *kaitiak*, gebruikt om de dunne reepjes *agil* door te halen, met snijwerk versierd. Zie Plaat II van bovengenoemd artikel.

13458. Volledig weefgetouw voor *karoro*. Wordt gebruikt zonder kam.

13459. Rol Boeton-*karoro* voor zeilen van prauwen, rijstzakken en pakmateriaal van *kain*'s. Middensoort. Boeton.

13460. Twee rollen Boeton-*karoro*, grofste soort. *Goe* (Moena), Boeton.

13461. Rol *Mandar-karoro*. Middensoort, nog niet opengesneden. Mandar, Kampong Nepoe van Tjampalagian.

13462. Rol *Mandar-karoro*. Grofste soort. Mandar.

13463. Klein model van een weeftoestel voor *Dari-kowi*, met begonnen weefsel. Gebruikt voor netten. Een groote kam voor *Dari-kowi* is bij het kleine model van een weeftoestel gevoegd.

13464. Onafgewerkt sleepnet, van *agil*-touw gemaakt. *Djala*. 75 meter lang.

13465. Schepnet van *agil*-touw en *bamboe*-steel. *Boenré*.

13466. Gevlochten zakken van *Koeal*palm-reepen vervaardigd, *blassé* of *belassé*, van verschillende grootte. Gebruikt voor rijst, koffie, *djagong* enz. Afkomstig van Djampoea (Sawieto), komen ook wel van Masieri, (Boeton).

13467. Twee in verschillende patronen gevlochten matten van gekleurde *Koeal*palm-reepen. *Bolo*. Worden als afscheiding der vrouwen- en meisjes-slaapplaatsen opgehangen, de gekleurde worden nimmer voor lig- en zitmat gebruikt. Waarde 50 cts. Boeton, Bolio. *Kampongs*: Bènte en Baloewoe.

13468. Pak *Koeal*palm-vlechtreepen in 7 verschillende kleuren. *Tainĕ mangka*. Boeton.

13469. Slappe, trechtervormige mand om rijst gaar te stoomen, (Javaansche *koeksesan*). *Soeami*.

13470. Etensdeksel, *panamba*, van zuiver Boetonsch model, n.l. in *toedoeng*-vorm met een handvat van boven. Boeton. Bènte.

13471. Etensdeksel van wijnrood dicht vlechtwerk. *Panamba*. Boeton.

13472. Etensdeksel van ongekleurd vlechtwerk in Boegi-

neesch model. *Toetoebi.* Boeton: voornamelijk v. d. *kampongs* om Bolio.

13473. Ongekleurde etensdeksel. *Toetoebi.* Komt ook voor in zachte kleuren. Boeton.

13474. Ongekleurde etensdeksel, nog niet voltooit. *Toetoebi.* Boeton.

13475. Bundel *koeal*palm-bladreepen voor ongekleurde *toetoebi.* Boeton.

13476. Klein, gekleurd etensdeksel. *Toetoebi.* Boeton.

13477. Onafgewerkte etensdeksels. *Toetoebi.* Drie stuks, verschillend van kleur en grootte. Boeton.

13478. Langwerpig-vierkante *sirihdoos*, van boven open met verschillende kleine mandjes voor *sirih*-benoodigdheden. *Tōba.* Boeton, voorn. Bènte.

13479. Gesloten *sirih*doos. *Toba.* Drie stuks. De grootste alleen in vakjes verdeeld. *Moenà woesalangka.* Boeton.

13480. Etensdrager van vlechtwerk in den vorm van een slinger. *Bantāla.* (Op Java *sālang*).

13481. Langwerpig-vierkante doos om *kains* op te bergen. *Sāmpa.* Vier stuks, waarvan één zwaar beschadigd. Boeton. Bènte.

13482. Etensdrager, in doosvorm met zeshoekigen bodem. *Sorāo* of *Lampa.* Met gekleurde reepen doorvlochten, Twee stuks, waarvan één beschadigd. *Kabaéna.*

13483. Ronde doos, in den vorm van N°. 13482, ook voor naarwerk gebruikt. *Ranta.* Boeton, kampong Baoe-Baoe.

13484. Ronde, stijve matjes om schalen op te zetten. *lōndjo-lōndjo.* Fijn gekleurd vlechtwerk. Drie stuks van dezelfde grootte, maar van verschillend patroon. Boeton.

13485. Schijfvormige waaier van gekleurd vlechtwerk, zonder steel. *Kambéro.* Boeton.

13486. Groote zonnehoed met zeskantig benedenvlak. *Fōroe.* Het bijgeloof wil, dat de booze geest *Lai Boei* steeds zulk een hoed draagt. Boeton. Lakara (Moena).

13486[a]. Spits toeloopend mutsje voor kinderen, van grof vlechtwerk, in schelle kleuren. *Sŏngko*. Boeton.

13487. Verschillende stukken speelgoed (*kadao*) uit vlechtwerk vervaardigd. 9 stuks. Boeton.

13488. Ongekleurde, half slappe mand met vierkanten bodem en rond deksel. *Boemboe*.

13489. Drie ronde, eenigszins puntig toeloopende mutsjes van uiterst fijn vlechtwerk. *Sŏngko*.

13490. Rozenkrans uit aaneengeregen *koeal*pitten gemaakt. *Tasbik*. Zeldzaam. Uitsluitend in den Boeton-Archipel gebruikt; ook als lijfsieraad gedragen. Boeton.

13491. *Koeal*pitten van gaatjes voorzien, verpakt in een langwerpig-vierkant doosje, met gekleurd kralenborduursel bedekt. 22 stuks pitten. Boeton.

Uit de Minahasa.

District Sondĕr.

Geschenk van den heer J. A. Th. Schwarz, Hulpprediker te Sondĕr. Not. Juni 1907, II *p*, pag. 55 en Not. Juli 1905 VII. p. 68. Zie het artikel van den schenker in Intern. Arch. für Ethnographie. Bd XVIII, 1905, Bl. 60 en 61. Fig. I, zie p. 58-60.

13193. Donkerhouten priesterstok, met donker metalen knop in den vorm van een menschelijk gelaat, voorstellende de beschermgodin der op het veld staande gewassen. *Sinĕka'dan*. Afkomstig van het dorp *Sulu-un*. (*Sondĕr*).

Uit Midden Celebes.

Posso.

Geschenk van Dr. N. Adriani, te Posso. Not. Bat. Gen. Februari 1907, V *a*, pag. 17.

12935. Bamboekokertje met ingesneden, zwart gemaakte figuren versierd.

12936. Dito dito, met puntig toeloopend dekseltje.

12937. Zeer klein bamboe kokertje, met ingesneden en ingelegde figuren, en plat, houten dekseltje.

Uit de Molukken.

West-Ceram. Loki.

Geschenk van den Heer H. KRAYER VAN AALST. Hulpprediker te Loki. — Not. 1907, 3 Juni II *i*, pag. 53.

13181. Zeegroene, zware, ronde schaal met uitgegroefde bloemmotieven op den bodem. Gebarsten. Aanwezig in de porceleinkast der Compagnie's Kamer. Als *harta* door den aspirant-bruigom aan zijn a.s. schoonouders uitbetaald. „*Piring pinggang batoe*". Verg. N°. 12212—12214 in de Comp. Kamer.

13182. Idem, iets kleiner, eenigszins verschillend patroon. Aanwezig als boven.

13183. Gebarsten, blauw porceleinen waterflesch (*gendih*) met een tuit op zijde; zonder stop. Behoort op de offertafel, waar de geesten komen om er zich *segero* (*toeak*) in *tempoeroeng's* te schenken. In de Ethnographische Verzameling opgenomen. Groep VIII*a*, Godsdienst en Bijgeloof.

13184. Veelkleurige, grof porceleinen schaal, met roode bloemmotieven en groene ornamenten. Wordt op de offertafel geplaatst om *damar* te branden, evenals de volgende nummers, tot N°. 13189. Aanwezig als N°. 13183.

13185. Dito bord, dezelfde teekening en kleur als N°. 13184. Aanwezig als boven.

13186. Klein, vuil-wit, grof bord voor hetzelfde doel gebruikt als de vorige nummers. Aanwezig als boven.

13187. Klein, gekleurd bord, geheel bedekt door een ornament als een zonnebloem. Grof fabrikaat. Gebruik en aanwezig als boven.

13188. Grof, klein bordje met lichtgroene ornamenten. Gebruik en aanwezig als boven.

13189. Zeer klein, blauwachtig-wit bordje met donkerblauwe guirlandes. Zie ook Groep XI, N°. 6697. Aanwezig en gebruik als voren.

13190. „Chineesche centen", vroeger in den handel gebruikt, nu alléén aangewend om de geesten gunstig te stemmen bij den aanleg van een rijstveld; 37 stuks. Hierbij een fragment van een blauw glazen armband (Verg. N°. 3038. Groep VIII*a*, Godsdienst en Bijgeloof.) en twee fragmenten van een metalen knoop. Aanwezig als voren.

13191. Zwaar geschonden, geweven kleed met veelkleurige figuren en een tusschenzetsel van geheel verschillende bewerking, hoewel in kleur overeenkomende met het kleed. Dergelijke doeken werden, in den Compagnie's tijd voor de Cerammers geweven, maar zijn nu zeer zeldzaam, daar men ze niet meer „slaat". Alleen in de bergen wordt nu en dan nog geweven. Europeesche *kains* worden nu in plaats van deze kleeden gebruikt. *Kain oetē*.

13192. Kleed als N°. 13191, maar iets grover van draad en minder beschadigd. Zelfde kleur. *Kain oetē*.

Bali. Lombok.

Van Bali.

Aangekocht door tusschenkomst van den Heer J. P. Moquette. Not. Jan. 1907, VI *a*, p. 6.

12934. Fraai met kleuren en snijwerk versierde houten plank met ijzeren haak, als wicheltabel gebruikt.

Buitgemaakt te Dèn Pasar 1906, bij de laatste Bali-expeditie, en in bruikleen ontvangen bij G. B. dd°. 27 Februari 1907 N°. 9 (zie Not. November 1906, II 3° en Maart 1907, II°).

12939. Gevlamde kris met gouden *togok*-greep.

12940. Kleine kris, met *grantin*-greep en houten scheede met zilverbeslag.
12941. Rechte kris, met pracht-*pamor* en *gegajeman*-greep.
12942. Idem idem, maar met 12 loeq.
12943. Gevlamde kris, met 11 loeq en houten greep.
12944. Rechte kris, met uitgesneden *pamor*; houten gevest met montuur van gedreven goud.
12945. Gevlamde kris, met 10 loeq en houten gevest met zwart haar omwonden.
12946. Gevlamde kris, met 5 loeq en *togog*-greep van goud, rijk met diamanten bezet. Houten scheede aan één zijde met gedreven goud belegd.
12947. Kris met 16 loeq. *Togog*-greep van goud met diamanten en mirah-steenen. Scheede van gevlamd hout met goudbeslag. Het *pamor* is op twee plaatsen doorschoten.
12948. Kris met 5 loeq, waarvan het *pamor* met een gouden *naga* is versierd. Gouden *togok*-greep met diamanten en *mirah*-steenen bezet. Scheede van gevlamd hout met goudbeslag.
12949. Licht gevlamde kris, met *togok*-greep van goud, met diamanten en *mirah*-steenen rijk bezet. Scheede van wit ivoor met gedreven gouden beslag.
12950. Rechte kris met een *pamor*, dat aan de dikke zijde met goud is ingelegd, *togok*-greep van goud, met edelgesteenten versierd. Scheede van boven gebroken.
12951. Kleine kris met gouden *togok*-greep, met verscheidenheid van edelgesteenten bezet. Scheede van gevlamd hout.
12952. Groote kris met 14 loeq, gouden *togok*-greep met verschillende edelgesteenten. Zeer fraai *pamor*.
12953. Rechte kris met uitgesneden *pamor*. Buitengewoon fraai gevest, van donker hout met edelgesteenten bezet.
12954. Kris met 5 loeq, *grantin*-gevest en scheede van gedreven goud, met wit ivoor bovenstuk.

12955. Kris met 2 loeq, van boven met goud versierd. *Grantin*-gevest. Scheede van gevlamd hout met zilveren en gedreven gouden ornamenten.
12956. Kris met *grantin*-gevest.
12957. Gevlamde, en van boven uitgesneden kris. Gebroken *grantin*-gevest.
12958. Kleine, gevlamde kris met *togok*-greep en edelgesteenten. Met goud belegde, gebroken scheede.
12959. Rechte kris met goud ingelegd, *togok*-greep met steentjes bezet.
12960. Kris met 6 loeq, *pamor* van boven met krullen uitgesneden; gouden *togok*-greep met juweelen.
12961. Rechte kris, van boven uitgesneden; gouden *togok*-greep met juweelen.
12962. Kris met 13 loeq, van boven met krullen versierd; gouden *togok*-greep met enkele *mirah* steentjes.
12963. Rechte kris, met grof *pamor* en gouden *togok*-greep met steentjes bezet.
12964. Kris met 17 loeq, fraaie *togok*-greep van zwart hout met gouden montuur. Scheede van gevlamd hout.
12965. Licht-gevlamde kris, met ivoren gevest, een menschelijke gedaante voorstellende.
12966. Kleine kris met 5 loeq, in het midden met goud versierd. Ruw houten greep. Gevlamd houten scheede, waarvan het bovengedeelte ontbreekt; gedeeltelijk met goud-beslag.
12967. Kris met 7 *loeq*, zwart houten greep met ring van *mirah*-steentjes. Gevlamd houten scheede met goud-beslag. Buitengewoon fraai *pamor*.
12968. Rechte kris, pracht-*pamor* met gevest, van tot fijn koord gedraaide zwarte wol en goud-beslag. Scheede van gevlamd hout, aan ééne zijde met goud belegd.
12969. Kleine kris, pracht-*pamor*, met 7 *loeq*. Greep van gevlamd hout met gouden onderring. Houten scheede met hoornen bovenstuk.

12970. Kris met 5 *loeq*, pracht *pamor*. Greep van tot koord gedraaid, zwart haar, met gouden montuur. Houten scheede, gedeeltelijk gevlamd.

12971. Rechte kris, met van boven uitgesneden *pamor*. Gevlamd houten gevest en scheede; de laatste met ivoren bovenstuk.

12972. Kris met 2 *loeq* en een in het midden uitgegroefd *pamor*. Gevest van gevlamd hout.

12973. Licht gevlamde kris, met fraai *pamor* en gevlamd houten gevest.

12974. Kris met 7 *loeq* en van boven geornamenteerd *pamor*. Greep van gevlamd hout.

12975. Fraai stootwapen, met van boven versierd *pamor*. Greep van gevlamd hout met gouden montuur.

12976. Scheede voor een kris of dolk, geheel van gedreven goud, van onderen afgeknot.

12977. Beslag van een krisscheede van gedreven goud. Voldoende voor éene zijde.

12978. Houten krisscheede van gedeeltelijk-gevlamd hout, met ivoren bovenstuk.

12979. Dito dito, iets minder zwaar.

12980. Kleine krisscheede met zilverbeslag.

12981. Houten krisscheede, met gevlamd bovenstuk.

12982. Dito dito, iets lichter van kleur.

12983. IJzeren drietand, op korten, houten steel, met goudbeslag. Het ijzer is zwaar beschadigd en verbogen.

12984. Omgebogen, beschadigde lanspunt met inscriptie, bevestigd aan een gedeelte van een steel met zilverbeslag.

12985. Gevlamde, fraaie lanspunt, bevestigd aan een gedeelte van een steel met zilverbeslag.

12986. Bladvormige, gedamasceerde lanspunt, zonder steel.

12987. Zeer breede, bladvormige lanspunt met verhooging in het midden.

12988. Rechte, lange sabel met zwart hoornen greep en zeer donker pracht-*pamor*.

12989. Zeer smalle, lange, ijzeren lans. Houten steel met eenig goudbeslag en kwast van donkerrood geverfd geitenhaar.

12990. Dito dito, maar langer en met wit geitenhaar versierd.

12991. Gevlamde, spitse lans, tevens blaasroer, met houten steel, waaraan goudbeslag in aangebracht.

12992. Dito dito, met rechte punt. Het goud-beslag ontbreekt.

12993. Lange lans, met kleine, gevlamde punt. Steel met gouden banden beslagen en kwast van rood en wit geitenhaar.

12994. Dito dito.

12995. Afgebroken bovenstuk van een lans met lancetvormige lanspunt en steel met goud- en zilverbeslag.

12996. IJzeren *parang* met weerhaak en donker houten steel, vroeger met goud- of zilverbeslag versierd geweest.

12997. Gebroken geweerlade met gouden bloemmotieven opgelegd en met een amathyst versierd. Zwaar beschadigd.

12998. Langwerpig-vierkante doos van goud, met ingekraste figuren versierd. Deksel met scharnieren, zwaar beschadigd.

12999. Zilveren ring, in Marquise-vorm, met gouden kast en steentjes in den vorm van een kevertje.

13000. Gouden ring met filigraanwerk en purperen steen, benevens twee *mirah*-steentjes.

13001. Dito ring, met gebarsten, rose steen.

13002. Dito ring, iets zwaarder.

13003. Dito, met zeer hooge kast en rood steentje.

13004. Zwaar gedreven gouden ring met geschonden rose steen.

13005. Afgebroken kop van een gouden *togok*-greep van een kris. Alle steentjes ontbreken.

13006. Gangversiering, bestaande uit een van gekleurde lapjes laken en breikatoen vervaardigde kwast, hangende aan een lus van rood flanel met goud-beslag.

13007. Rijk met goud ingelegde pinangschaar, in den vorm van een paard.
13008. Dito, met andere versiering en eenvoudiger.
13009. Dunne stokjes, van onbekende voorwerpen afgebroken en met gouden ringen versierd. 4 stuks.
13010. Rechte kam, van boven gegolfd met goudbeslag.
13011. Groote kam in waaier-vorm, met dun goudbeslag.
13012. Lang peervormig voorwerp, uit een harde vrucht gemaakt en met goud filigraanwerk versierd. Aan de dunne zijde een lang gouden mondstuk, gebruikt om neus-inblazingen te doen.
13013. Gouden (?) betelstamper met bamboekoker, gebruikt bij het *sirih*-kauwen door oude tandelooze lieden.
13014. *Wajangkop*, geteekend, op een peervormig stuk goudbladplankje bevestigd.
13015. Dito, langwerpig-vierkant, met houten steel. *Wajang*-figuur tot de knieën.
13016. Dito, met mannelijke *wajang*figuur, tot de voeten.
13017. Dito, met vrouwelijke *wajang*figuur.
13018. Zeer lange, smalle, gebogen lepel van schildpad, met dunnen, donkerhouten steel met goud en *mirah*-steentjes versierd. Waarschijnlijk voor medicijn.
13019. Ronde, ondiepe, zilveren schaal op houten voetstuk en inscriptie op den bodem.
13020. Dito dito, doch kleiner.
13021. Dito, met gedreven ornamenten en zonder voetstuk. Zwaar beschadigd.
13022. Dito dito, ongeschonden en op rood en geel geverfd houten voetstuk.
13023. Schuitvormig gouden bak, met mythologische voorstelling in drijfwerk. Prachtig werk.
13024. Zilveren schaal als N°. 13019, doch grooter.
13025. Dito dito, van buiten met drijfwerk.
13026. Dito dito, maar grooter en platter.
13027. Dito dito, van buiten gekarteld, op houten voetstuk en inscriptie op den bodem.

13028. Gedreven-zilveren beker, zonder voetstuk, met fraaie *wajang*-voorstelling.

13029. Dito dito, doch zwaar beschadigd.

13030. Dito dito, zonder eenige versiering.

13031. Zilveren bak in cocosnoot-vorm, geheel glad, met ingekraste figuurtjes langs den rand.

13032. Glad-zilveren deksel met knop.

13033. Zware, glad-zilveren voetringen, die door klemming om de enkels sluiten. 1 paar.

13034. Pinangschaar in den vorm van een mythisch dier. Zilveren beenen met goud ingelegd.

13035. Twee dunne, gouden hoekstukken voor een rolkussen, met ingedrukte bloemmotieven. 1 paar.

13036. Vier dunne stukjes plaatgoud, met in inkt geteekende *wajang*-figuren versierd.

13036a. Vier groote ringen met goudbeslag, vermoedelijk vroeger als montuur van voorwerpen gebruikt.

13037. Gordel, zijnde een buigzame band dun plaatgoud, aan de uiteinden als een lint uitgeknipt. Beschadigd.

13038. Figuur, voorstellende *Dewi Çri*, saamgesteld uit 44 stukjes door koperdraad verbonden plaatgoud.

13039 Bundel fijne, gouden bloemen en bladen op schildpadden pen, dienende als haarversiersel, bezet met eenige witte steentjes.

13040. Dito dito, boogvormig en bevestigd op een hoornen pen.

13041. Gouden bloem met vijf bloembladen, op houten pen bevestigd. Gebruikt als haarversiersel.

13042. Kleine, plaatgouden bloemhouder in den vorm van een peperhuisje, met gouden loovertjes behangen.

13043. Dito van dun zilver, met gouden blaadjes.

13044. Dito dito.

13045. Dito, geheel van zilver.

13046. Dito dito.

13047. Stel gouden oorsieraden van bladgoud, met hangers en loovertjes. Op koperen pen bevestigd. 2 stuks.

13048. Gouden diadeem met ingeslagen figuren, sikkelvormig. Vermoedelijk op het voorhoofd gedragen.

13049. Twee zilveren oorversierselen met goudbeslag. 1 paar. *Soebeng*.

13050. Groote, waaiervormige kam met hoog, zilveren bovenstuk.

13051. Kleine, geslepen *mirah*-steentjes en één groote, gele geslepen topaas. 5 stuks.

13052. Zilveren *sirih*-doos met ingekraste figuren en gedreven zilveren deksel met gouden bovenplaat.

13053. Gouden ring met filigraanwerk versierd en witte steen.

13054. Dito dito, met *mirah*-steen.

13055. Groote, koperen ring met steen die half wit en half bruin is.

13056. Gouden (?) ring met zwarten, gladden steen.

13057. Gedreven gouden *gambir*-doosjes, met gouden kettinkjes verbonden.

13058. *Pinang*-schaar in vogelkop-vorm, de beenen met goudbeslag.

13059. *Wajang*-figuurtje, met inkt op een stukje bladgoud geteekend.

13060. Spits toeloopend hoofddeksel van bladgoud, met ingedrukte figuren en voorstellingen. *Garoeda moeng koer*.

13061. Kleine, ronde kam van schildpad, langs den rand versierd met gouden loovertjes, bloedkoraaltjes en roode lapjes.

13062. Kort jakje zonder mouwen van zeegroen satijn, geheel omzet en opgelegd met zwaar gouden bloemetjes en ornamentjes. Model van een *boléro*.

13063. Plat gouden borstsieraad in borstlap-vorm, geheel met ornamenten en roode en witte steenen versierd.

13064. Groote, schuitvormige bak van zeer zwaar, prachtig gedreven goud. De bodem is defect. Zie N°. 13023.

13065. Zwaar gouden kroon, van voren met *garoeda*-kop versierd, door, op spiraaltjes trillende loovertjes

omgeven. Heeft den vorm van het hoofddeksel van een *wajang*-pop.

13066. Rood *boléro*-jakje, afgezet met massief-gouden randen; scharnier-sluiting onder de armen.

13067. Bak, uit een groote klapperdop gemaakt, opgelegd met een geörnamenteerden rand van gedreven goud. Deksel ontbreekt.

13068. Gouden beber in bloempot-vorm, versierd met ingedrukte figuurtjes.

13069. Zilveren beker, in den vorm van een kroes. Omgeven door een dun gouden overtrek met ingedrukte ornamenten.

13070. Zilveren beker, in den vorm van N°. 13068.

13071. *Pinang*-schaar, in den vorm van een gestyliseerd paard, met lofwerk en krullen. De beenen zijn van zilver.

13072. Onversierde *pinang*-schaar met zilveren beenen.

13073. *Pinang*-schaar als N°. 13071.

13074. Klein, sierlijk uitgesneden en gegraveerd mesje met houten steel, (het zilverbeslag is niet meer aanwezig) en zilveren ring.

13075. Lancetvormig mesje, aan houten steel met zilverbeslag.

13076. *Pinang*-schaar in den vorm van een mythisch dier met vleugels, met goud ingelegd, de beenen beslagen met gouden banden.

13077. Donkerood *tjindé*-weefsel, met langwerpige vierkanten, in groen, geel en wit en ingeweven dicht patroon van goud.

13078. Paarsrood zijden *kasap*-weefsel, met in zilverdraad ingeweven patroon; omzet met rood gallon.

13079. Vlaszijden weefsel, paars met geel, omzet met gallon met zilverdraad doorweven.

13080. Geel gestreepte doek, halfzijde, met gallon omzet.

13081. Groen en geel geruite *saroeng*, uit twee stukken bestaande.

13082. Dito, geel met groen en rood geruit.

13083. Dito, geel met zwart en rood geruit.

13084. Geweven, geruite *saroeng*.
13085. Dito dito.
13086. Dito dito.
13087. Dito dito.
13088. Dito dito.
13089. Lange, smalle gordel, van geel garen en gouddraad. Zie ook N°. 10685.
13090. Zeer lange, breede strook, met kleine ringetjes vervaardigd uit veelkleurige lappen, afgezet door een rand *prada*-werk op grasgroen satijn. Dient als kamerversiering.
13091. Langwerpig, vierkante lap met *prada*-werk.
13092. Groen en wit gestreepte, smalle gordel.
13093. Dito, doch smaller met paarsroode streepjes.
13094. Dito dito, met zwarte en witte streepen.
13095. *Kasap*-doek, oranje met zilverdraad doorweven. Omgeven met paars band waarin veel zilverdraad is geweven.
13096. *Kasap*-doek, gele grond met ingeweven figuren van zilverdraad, met zwaar gallon omzet.
13097. Gestreept, zijden kleed, bezaaid met ingeweven bloemmotieven van gouddraad, rand met puntfiguren.
13098. Geweven, wit zijden doek, met paarsroode figuren. Uiteinden als N°. 13078, met gallon afgezet.
13099. Dito dito, met figuren van gouddraad, rand paarsrood met zilverdraad doorweven.
13100. Klein, paarsrood kleedje, met gouddraad doorweven.
13101. Rood zijden *saroeng*, met zilveren sterren, *kapala* met torentjes.
13102. Dito dito, maar veel langer en zonder rand.
13103. Rood zijden kleed, met ingeweven gouddraadfiguren. Afgewerkt zonder rand.
13104. Kleedje als N°. 13100.
13105. Roodzijden kleed, met gouddraad doorweven en met een rand van torentjes.
13106. Groote, donkerrood-zijden *saroeng*, met gouddraad doorweven en met een rand afgewerkt.

13107. Paarsroode *saroeng*, met goud- en zilverdraad in sterren en figuren doorweven. *Kapala* met torentjes van gouddraad.

13108. Rood zijden *saroeng*, geheel als N°. 13107 met gallon omzet.

13109. Geheel versleten *saroeng*, van oud paarse zijde met gouddraad.

13110. Paars katoenen gordel, met schuins loopende, vierkante vakjes in wit.

13111. Geweven katoenen *saroeng*, uit twee stukken bestaande. Groene ruit.

13112. Dito, groen met geel geruit.

13113. Dito, groen met wit geruit.

13114. Oranje en wit geruite, dunne gordel.

13115. Paars en wit geruite, geweven *saroeng*, uit twee stukken bestaande.

13116. Gordel als N°. 13110, doch oranje met wit geruit.

13117. Paars, geel en rood geruite, geweven *saroeng*, uit twee stukken bestaande.

13118. Dito dito, geel en rood geruit.

13119. „ „ geel met paars en rood geruit.

13120. „ „ geel met paars en groen geruit.

13121. „ „ geel met groen en paars geruit.

13122. „ „ geel met paars, groen en wit geruit.

13123. Gordel als N°. 13110, zelfde patroon, maar geel met rood.

13124. Katoenen *saroeng*, uit twee stukken bestaande, paars, rood en wit geruit.

13125. Dito dito, groen, rood en paars geruit.

13126. „ „ groen, rood en geel geruit.

13127. Donkerroode *tjindé*, met onduidelijke figuren in geel, groen en wit, afgezet met breeden rand van tegen elkander inloopende, witte torens.

13128. Paars en wit geruite *saroeng* van zijde.

13129. Dito, paarsrood en geel gestreept.

13130. Geel zijden *saroeng*, met roode ruiten.

13131. Dito dito, wit en rood geruit.
13132. „ paarsrood met geel geruit.
13133. „ geel met paars, groen en rood geruit.
13134. Staatsie-kleed, geel en rood gestreept; in het midden een breede band van roode zijde met gouddraad.
13135. Geel zijden *saroeng*, paars, rood en wit geruit.
13136. Dito dito, zonder paars.
13137. Dun paarsrood zijden kleed, met streepjes van gele zijde en gouddraad. Breede rand van paarsrood met opgeplakte figuren van goud. (*Prada*-werk).
13138. Donkerrood zijden *saroeng*, met *kapala* van witte streepen.
13139. Dito dito, in kleur eenigszins anders dan N°. 13138.
13140. Lange, smalle, roodzijden gordel, met breede geornamenteerde streepen, met vlaszijde ingeweven en met gouddraad afgezet. Ingevoerd.
13141. Ingevoerd doek van gele zijde, met gouddraad doorweven. Rand nòch *kapala*.
13142. Platte doos met twee deksels, van binnen en van buiten fraai met *wajang*-figuren beschilderd in kleuren en goud, inhoudende 38 fraaie gevlamde mesjes voor vechthanen.
13143. Groen stuk katoen, bedrukt met gele figuren, randen en imitatie-franje.
13144. Gele lap katoen-damast met ingeweven bloemmotieven.
13145. Wit katoenen lap met roode figuren, omzet met zwaar rood zijden gallon, met zilverdraad doorweven.
13146. Geruite, katoenen lap van veelkleurig weefsel. Van onderen voorzien van tot koord gedraaide, veelkleurige franje, gedeeltelijk geknoopt.
13147. Borstlap, van groen goudbrokaat omzet met oranjezijde, waarop *prada*-werk is aangebracht. Aan de vier hoeken kwastjes van rood flanel met kraaltjes.
13148. Dito dito, maar roodachtig-bruin en zonder kwastjes.

13149. Dito dito, doch veel grooter; binnenvak van geel satijn en buitenrand van *prada*-werk.

13150. Dito, model van een sjerp; lichtgeel satijn met *prada*-werk, omgeven met paarsroode randen, eveneens van *prada*-werk.

13151. Borstlapje als N°. 13147, maar kleiner en aan de hoeken van kwastjes voorzien.

13152. Vierkant, geel katoenen kleed, met groen satijnen rand, waarop een nog te borduren rand is geteekend. Onafgewerkt.

13153. Contract met het Gouvernement, gebonden in grijs katoenen omslag.

13154. Acte van verband, van den Radja van Badoeng met het Gouvernement. In geel satijnen band.

13155. Dito dito, in geel satijnen band.

13156. Minuutboek, in Arabisch schrift, in geel papieren omslag.

13157. Boek, in Javaansch schrift gedrukt, met platen. „Beschrijving en Statuten der Nederlandsche Ridderorden", door L. F. WINTER.

13158. Boek, in Javaansch schrift gedrukt, met lichtgrijs omslag, handelende over de *Wajang-Wong* voorstellingen.

13159. Rood aardewerk waterkruik op voet, met zilveren tuit waaraan een gouden punt. Hoog, rood geverfd deksel met hoogen knop.

13160. Twee zware hangers van veelkeurige, groote kralen, in lange franje afhangende van twee met rood omwoelde ringen. Van boven van een haak voorzien. Dient tot kamerversiering.

13161. Groote, gedreven zilveren bak, in den vorm van een beker zonder voet. Een scène uit een *wajang*-voorstelling is in drijfwerk uitgevoerd. Geschonden.

13162. Roomkleurig, gedrukt kleed, met bloemmotieven en golvende lijnen in kleuren versierd. Ingevoerd katoen, van Britsch-Indisch fabrikaat.

13163. Lap witte, Europeesche kantstof, zooals voor gordijntjes wordt gebruikt.
13164. Stuk dun, lichtgeel damast. Ingevoerd.
13165. Roodpaars-zijden kleed, met purperen rand, geheel bedekt met opgeplakte gouden bloemen. (*Prada*-werk).
13166. Rood en wit geruite, zijden *saroeng*, uit twee stukken saamgesteld.
13167. Goudkeurige, satijn-damasten lap, met veelkleurige ingeweven bloemen.
13168. Donkerpaars-fluweelen lap, met gele vierkanten en bloempjes.
13169. Bruinachtig gele, zijden-damasten lap, met bloemen en vogels overdekt.
13170. Groen katoenen lap, met gedrukte gouden bloemen.
13171. Stuk wit-gebloemd en gestreept neteldoek.
13172. Gebatikt kleed (*kain pandjang*), lichtbruin met donkerblauwe en bruine figuren.
13173. Lap van geelachtig-wit katoen.
13174. Stuk geel-katoenen damast.
13175. Lap zwart-gebloemd katoen.
13176. Ongekleurde krishouder, in den vorm van een vrouwen-figuur met ontbloot bovenlijf; het gelaat is dat van een *raksasa*.
13177. Krishouder, in den vorm van een mannelijk beeld; rood en verguld. Van den linkerschouder hangt een langen kralensnoer af tot op de heup.
13178. Gevlochten, platte waaier, beschilderd met de voorstelling van het offeren van donkerhuidige menschen. De zwaar houten steel, met omgebogen verlengstuk, is geheel met snijwerk versierd.
13179. Lange balk, met twee korte dwarshouten aan de uiteinden, geheel met lofwerk en bloemen uitgesneden en verguld. Waarschijnlijk een fragment van een poort of draagstoel.

13180. Zeer groote, geheel vergulde draagstoel van fraai uitgesneden hout. De zitting rust op vier mythische dieren in zittende houding, het meest op leeuwen gelijkend.

De lange stokken, die op de schouders der dragers moeten rusten, zijn beslagen met een groot aantal zilveren banden, evenals die over het algemeen aan de lansstelen zijn te zien.

Historische Afdeeling.

Voorwerpen uit den Compagnie's Tijd.

Aangekocht.

13194. Antiek luiermandje, van gesneden, verguld hout op vier kleine pootjes; de zijkanten die schuin loopen zijn geheel van *à jour* lofwerk.

13195. Zeer groote, lange kleêrkist van Ambon-hout, met fraai bewerkt koperbeslag en dito zware hengsels. Later waarschijnlijk, op een hoog voetstuk, met 4 wielen, geplaatst om het vervoer gemakkelijk te maken.

Aangekocht op Pasar Gambir.

13453. Houten kistje, met paarlmoer ingelegd en met koperbeslag.

AANWINSTEN

VAN DE

ETHNOGRAPHISCHE VERZAMELING IN 1908.

Sumatra.

Van de Padangsche Bovenlanden.

Aangekocht op Pasar Gambir, Aug.-Sept. 1908.

13560. Model van een padischuurtje, van zilver filigraanwerk, uit guldens vervaardigd.

13561. Klein schaaltje, met 3 vruchten van zilver filigraanwerk.

13562. Drie zilveren cabajaspeldjes, aan kettinkje van filigraanwerk.

13563. Massief zilveren oorlepeltje.

13564. Massief zilveren haarnaald.

13565. Model van een groot Padangsch woonhuis op palen, van zilver filigraan-werk, uit guldens vervaardigd.

13565[a]. Model van een kleine moskee, van zilver filigraanwerk, uit guldens vervaardigd.

Van Palembang.

Aangekocht.

13528. Kunstig gesneden krisheft van wit ivoor, *raksasa*.

Aangekocht door de Ned.-Ind. Regeering en in bruikleen aan het Bataviaasch Genootschap van K. en W. afgestaan, de Rijkssieraden der vroegere Sultans van Palembang. Zie Not. Aug. 1907, I *i*, pag. 64 en Nov. 1907, II *f*, pag. 105.

13956. Langwerpig-vierkante doos, voor *sirih* en *sirih*-benoodigdheden, van binnen rood verlakt, van buiten zwart verlakt, met geornamenteerd goud beslag. Bijpassend deksel op dezelfde wijze versierd. In de doos bevinden zich vier ronde gouden doosjes, waarvan drie bolvormig, één met platten bodem en plat deksel; zij zijn bedekt met kleine diamanten; een klein open bakje van goud en een pinangschaar zijn eenvoudiger versierd.

13957. Fraai, kort dolkmes in halvemaanvorm, met zwarten greep waarover goud beslag met steentjes. De sikkelvormige scheede is van glad goud met een geornamenteerden rand, langs de kanten en aan de punt.

13958. Kleine, rechte kris met fraai *pamor*, aan het dikste gedeelte met een gouden *garoeda* en andere ornamenten versierd. Het heft is uiterst fijn, in *raksasa*-vorm, uit wit ivoor gesneden en aan het *pamor* verbonden door gouden ringen met veel diamanten. De scheede, met gevlamd houten bovenstuk, is voorzien van goudbeslag waarop een lange, gouden draaglus naar onderen, een korte draaglus naar boven zijn bevestigd, de laatste met een zware rozet van diamanten.

13959. Zeer lange, rechte kris, met rechten greep van bewerkt goud en bezet met diamanten.

De scheede is van bewerkt goud en heeft een bovenstuk van gevlamd hout, aan de punt van onderen bevindt zich een groote *mirah*-steen.

Aangekocht en op bestelling vervaardigd te Palembang: eenige voorwerpen, geschikt om den *pĕlangi*-arbeid aanschouwelijk te maken. Pasar Gambir, Aug. 1908.

13961. Vierdubbele zijden lap, in de natuurlijke kleur, zijnde *pĕlangi*-arbeid in bewerking. De plaatsen die men niet geverfd wenscht te hebben zijn in jong *pisang*blad

gewikkeld en met haakgaren vastgebonden. Hier en daar is de zijde alleen ingerimpeld. Gereed om te verven.

13962. Teekenpen, van bamboe met ijzeren punt, gebruikt om na het verven nog hier en daar gele lijnen aan te brengen ter voltooiïng.

13963. Dito teekenpen, voor donkerroode en zwarte lijnen.

13964. Groote, gebogen naald (model paknaald), om de draden door de vier dubbele zijde te trekken en de zijde in te rimpelen.

13965. Lap, als N°. 13961, doch na het verven van rood en geel. Half ontdaan van de pisangbladeren, half ingepakt, gedeeltelijk reeds met de teekenpennen bijgewerkt, geeft dit stuk een duidelijk overzicht van de bewerking van *pĕlangi*-arbeid.

Java.

Van West Java.

Aangekocht in de Preanger. Tjipari-Djampang Koelon. Not. Jan. 1908, IV, 2°, pag. 8 en vvg.

13492. Grof katoenen, gebatikte deken, met roode ornamenten op ongekleurden grond. Wordt vervaardigd met een *bamboe*-schijfpen en tegenwoordig nog slechts voor versiering gebruikt. *Simboet.* Zie N°. 5671, Groep X. „Gebruiken bij Huwelijken". West-Java.

13493. Deken, als N°. 13492, maar nog niet afgewerkt; nog niet geverfd. Zie N°. 5671 als boven. Lengkong-Djampang Koelon.

13494. Bamboe-cither, met 15 snaren en een viool met strijkstok, cither = *kĕtjapi*, viool = *tarawangsa*. Zie N°. 1264 en 1265 in Groep VII, „Spel, dans, feesten, muziek". Java. Samen vormen zij het orkest genaamd *tarawangsa*.

13495. Blaasinstrument in trompetvorm, *tarompet.* Zie N°. 8650. Groep VII als boven. Java. Afkomstig uit

de Preanger Reg. Sagaranten. Wordt bespeeld met *goöng* N°. 13499.

13496. Slaginstrument, *tjaloeng*, bestaande uit aan elkander gebonden bamboekokers, ieder van verschillende grootte, met bijbehoorende houten kloppers. Zie N°. 1261, in Groep VII als boven. Afkomstig van Tji-tjoeroeg, Djampang Koelon.

13497. Slaginstrument, van twee korte, dikke kokers, ieder van een knop en één snaar voorzien, *kĕtoek*. Herkomst als N°. 13496.

13498. Kleine boog met snaar, *pĕteng*, om de *babakoan*-vezels te zuiveren, met bijbehoorend aanvoerstaafje, spinstaafje en vlokken gezuiverde vezels, benevens een klos gesponnen garen. Afkomstig van Tji-barangkok. Palaboean Ratoe.

13499. Blaasinstument, *goöng*, bestaande uit een dikke bamboe, waarin zich een dunnere bevindt waarop wordt geblazen. Dient ter begeleiding van N°. 13495. Afkomstig van Sagaranten.

Geschenk van Raden Soeria Adi Widjaja, assistent wedana van Tji-ĕmas. Djampang Koelon, Soekaboemi. Zie Not. Jan. 1908, IV 1°, pag. 8.

13505. Twee modellen van spaden, *patjoel koeja*, van verschillende grootte.

13506. Houten model van een ploeg, *singkoel*, met zeer langen boom en ijzeren spade.

13507. Houten dito, doch zonder ijzeren spade, *boeroedjoel*.

13508. Model van een mandje om rijst te stoomen, *asempan*. Model *koekoesan*.

13509. Model van een rijstmandje, *sosokan*, uit bamboe gemaakt.

13510. Bamboehanger, met ingekraste, zwartgemaakte figuren, *katoeng*.

13511. Model van een rijstmandje, *boboko*. Vorm *bakoel*.

13512. Model van een houten karbouwentuig, met bijbehoorende zweep, *pasangan*.
13513. Model van een houten ploeg, *singkal*.
13514. Zeer klein modelletje van een spade, geheel van hout, *patjoel*.
13515. Houten model van bankje, om bloemen te snijden, met bijbehoorend mes in hout. *Rimbangan*.
13516. Vischlijnen, met fijne haakjes, op klossen gewonden. *Oesup golong*. Twee stuks.
13517. Zeer klein model van een weeftoestel, met toebehooren. *Pakara*.
13518. Houten model van een toestel met twee draaiende cylinders, dient om katoen te zuiveren. Zie ook N°. 1164, Groep III*c*, West-Java.
13519. Garenwinder van hout en *bamboe*. *Djantra*.
13520. Klein houten model van een ploeg. *Singkal*.
13521. Klein houten model van een egge. *Garoe*.
13522. Klein houten model van een karbouwentuig. *Pasangan*. Zie ook N°. 13512.
13523. Houten model van een spade met breed ijzer. *Patjoel*.
13524. Model van een houten kapstok om tegen den muur te hangen. *Kakait*.
13525. Vischnet, gedeeltelijk in zakvorm, met twee smalle verlengstukken, met houten drijvers en stukjes lood. Voorzien van houten pennen om in den grond te steken. *Arad*.
13526. Werpnet met fijne mazen, spitstoeloopend en aan den wijden kant bezet met looden ringen. *Ketjrik*.

Geschenk van den J. P. MOQUETTE te Weltevreden. Not. Maart 1908, VII, pag. 42.

13527. Langwerpig-vierkant wichelplaatje van lood, met ingekraste mystieke termen, namen van aartsengelen, van de vier chalifen. enz. enz. Uit een rivier opgevischt door een inlander. West-Java.

Aangekocht door tusschenkomst van den Resident der Preanger Regentschappen, de volgende voorwerpen, die bij het herstellen van een *desa*-weg in de *desa* Tjipitjoeng, distr. Tjibeureum, afd. Soemedang, zijn gevonden. Not. April 1908, II 10°, pag. 55.

13790. Aarden pot, lichtblauw gebloemd, waarvan de bodem met barsten gebakken is.

13791. Vier kommen van grof aardewerk, één rood en drie blauw gebloemd.

13792. Twee porcelein kommen met deksels, waarvan één langs de buitenzijde, gekarteld; blauw gebloemd.

13793. Klein, porceleinen, blauw gebloemd kannetje met tuit.

13794. Blauw gebloemd porceleinen *gĕndi*.

(Het bruin aarden kruikje, bij deze bezending behoorende, werd geacht meer thuis te behooren in de Archaeologische afdeeling).

Midden- en Oost-Java.

Uit de Residentie Soerabaja, afdeeling Gresik, desa Tjĕrmé. Not. Februari 1908, VII *b*, pag. 33. Zie het opstel van schenker, met de afbeeldingen, in Tijdschrift Bat. Gen. 1908, Dl. L. Aflev. 5—6, pag. 411.

13529. Hoog mutsje van lontarbladen gevlochten, met 6 hoornvormige uitsteeksels. Voor jongens en ongehuwde mannen. Drie stuks. Zie ook N°. 1279 en N°. 10425 in Groep I, „Kleeding en Opschik", Java.

13530. Mutsjes als boven, doch met drie stompe punten met lussen. Gedragen door gehuwde mannen. Drie stuks.

13531. Hoedjes als boven, doch slechts drie stompe bulten vertoonende. Dracht voor gehuwden. Drie stuks. Zie ook N°. 1279 en 10425 in Groep I. „Kleeding en Opschik". Java.

Geschenk van den Heer R. A. Kern, controleur te Patjitan. Not. Sept. 1908, IV *a*, pag. 106.

13789. Zadel, voor tournooien en andere feesten, met oud lederen flankstukken en nieuw bijgewerkt bovenzadel, hoofdstel, staartriem, teugels en stijgbeugels. Alle riemen zijn hier door met zwart fluweel overtrokken touwen vervangen, met blikken banden en roode kwasten versierd. Vervaardigd te Patjitan, naar aanwijzingen van Mas Mangoen Winoto, Wedono van Pringkoekoe, die hierbij Oud-Javaansche modellen gevolgd heeft.

Uit het Tengger gebergte.

Aangekocht door tusschenkomst van den Heer E. J. van Gogh, Aspirant-Controleur te Probolinggo, thans Controleur te Tangerang. Zie Not. Maart 1908, II 11°, pag. 40.

13533. Model van een woonhuis, zooals gebruikelijk in het Tĕnggĕr-gebergte. Vervaardigd uit een houten geraamte, *bamboe* vlechtwerk als wanden en *atap* voor dakbedekking.

Uit Solo.

Aangekocht op Pasar Gambir, Aug.—Sept. 1908.

13566. Donkerblauwe hoofddoek, met smallen rand van het patroon genaamd: *Hoedeng modang rĕgi.*

13567. Donkergroene *slendang*, van het patroon genaamd: *Tjïjoet modang pangkoer*. Het middenstuk omgeven door een *geïkat* randje, omgeven door een breeden *gebatikten* buitenrand.

13568. Donkerroode slendang, met smal *geïkat* schelprandje en breeden, *gebatikten* buitenrand, van het patroon genaamd: *Tjoewiri.*

13569. Donkerblauwe hoofddoek, met *gebatikten* rand en smal geïkat tusschenrandje. Patroon genaamd: *Hoedeng gadoeng tjeleng.*

13570. *Kain pandjang*, met *gebatikte* diagonaalstrepen. Patroon genaamd: *Wijar slier lapis.*

Celebes.

Van Zuid-Celebes.

In bruikleen afgestaan door het Nederl.-Indische Gouvernement. — Zie Not. Dec. 1906, II *g*, pag. 133 en Not. Aug. 1907, II *o*, pag. 71.

13500. Zwaar bronzen kanon, met sporen van door vuur bedorven en beschadigde ornamenten.

13501. Dito, doch dikker en korter.

13502. Zeer lang, dun, onversierd kanon, met versierd draaibeugel.

13503. Kanon als N°. 13500, maar versierd met een wapen en voorzien van twee handvatsels in dolfijn-vorm. Ook het draaibeugel is versierd.

Nieuw Guinea.

Zuid Nieuw-Guinea.

In bruikleen gegeven door het Nederlandsch-Indische Gouvernement, bij Besl. van 15 September 1908 N°. 4. Afkomstig van de exploratietochten gedurende de maanden Augustus, September, October en November 1907. Herkomst Okaba. — Zie Not. Jan. '09, III 1°.

13571. Lange, smalle houten trom, versierd met rood en wit gekleurd houtsnijwerk. Bespannen met huid. Voorzien van handvatsel en draagband. Trommelvel van leguanenhuid. Wordt door vrouwen op feesten gebruikt. *Papies-kàndárá.* Okaba.

13572. Trom, geheel als 13571. *Kàndárá*, doch veel grooter en met kangoeroehuid, waarop wasknoppen, bespannen. Gebruikt op feesten door *éwà-tie* en getrouwde mannen. Okaba.

13573. Trom als N°. 13572, doch met een draagband van geklopte boombast. *Kàndárá.* Afkomstig van Sangassé.

13574. Trom als 13572, doch bespannen met leguanenhuid (gescheurd), en met *idjoeh* draagband. Gebruik als N°. 13572. Okaba.

13575. Dito dito, doch trommelvel met wasknoppen. Sangassé. Gebruik als boven.

13576. Zéér kleine trom, met leguanenhuid. Draagband van boomschors. Voor kinderen op feesten.

13577. Trom als N°. 13571, doch iets grooter en zonder trommelvel. Voor vrouwen op feesten. Versierd met een kwastje met blauwe kralen. Okaba.

13578. Houten beeld, *déhévain*; menschelijke gedaante, geheel bedekt met opgeplakte vruchtenpitjes, *baba*. Aan de kin menschenbaar, *avin-haas*. Pluim op het hoofd van casuarisveeren, *kai-poet*. Op *majoe*-feesten bij dansen, met de ledige borstholte, als een kap op het hoofd geplaatst, de beenen van het beeld op den rug neêrhangend, niet compleet. Afkomstig van Gelieb.

13579. Houten schild, met snijwerk en met rood, wit en zwart kleursel ingewreven. *Oebòn*. Uit het binnenland op sneltochten door kustbewoners meegenomen. Schilden zijn aan de kust niet bekend. Sangassé.

13580. Dito schild, doch spits toeloopend. Afkomstig van Wongselékat.

13581. Dito dito, *oebòn*. Afkomstig van Sangassé.

13582. Regenmantel, *ie-gá*, van biezen, *wie-be*, door mannen en vrouwen gedragen. Afkomstig van Gelieb.

13583. Maskers, *wang-go-bĕ*, gemaakt van de bladscheede van den klapperboom. Op feesten door dansers gedragen. 2 stuks. Okaba.

13584. Regenkap of mantel, *ie-gá*, van biezen, *wie-be*. Gedragen als N°. 13582. Afkomstig van Okaba.

13585. Schaamgordel, *noo-àh*, gemaakt uit de binnenbast van een boomsoort. Okaba.

13586. Twee buikgordels, *saï-gòs*, voor getrouwde mannen. Okaba.

13587. Borstbekleedsel, *babore*, met vruchtenpitten afgewerkt. Door jonge, ongetrouwde vrouwen en getrouwde mannen kruiselings over de borst gedragen.

Door oude mannen niet kruiselings gedragen. Bij rouw vervangen door de *só-ja*, N°. 13588. Okaba.

13588. Borstbekleedsel, *só-ja*, van riet, door mannen en vrouwen, bij rouw kruiselings over de borst gedragen. Okaba.

13589. Versieringen aan onder-armbekleedsels, *Màtam*. 2 st. Okaba.

13590. Grondstoffen van bladscheede van den wilden pinangboom, gebruikt voor haarvlechten van ongetrouwde mannen. *Ie-tàh* Afkomstig van Okaba.

13591. Schaamgordel, *noo-àh*, evenals N°. 13585. Deze is nog niet zwart gemaakt en wordt dan alleen bij rouw gedragen. Afkomstig van Okaba.

13592. Onderarmbekleedsels, *giem ràké-ris*, uit *rotan* en wortels van den klapperboom. 2 stuks. Okaba.

13593. Haarversiering, *moe-mbru*, uit de binnenbast van den *noo-àh*-boom. Okaba.

13594. Vaatwerk, *soté*, van de bladscheede van den wilden pinangboom. Alléén door vrouwen gebruikt. Okaba.

13595. Borstversiering, *gosi*, het bovenste gedeelte is van vruchtenpitten, *baba*, het onderste gedeelte van varkensstaarten, *gosi*. Okaba.

13596. Houten kalkspatels, *tàng*, van *pinang*-hout en *bamboe*. 2 stuks Okaba.

13597. Rotan bovenarm-bekleedsels, *bà-rà-dĕ*. 2 stuks. Voor mannen en vrouwen; bij rouw afgelegd. Okaba.

13598. Klapperdop, tot het aanmaken van de kleurstof waarmede mannen en vrouwen, vóór het huwelijk zich het gezicht inwrijven ter versiering. De bladscheede die aan den dop hangt, doet dienst als deksel. *Mangoon*. 1 stuk. Okaba.

13599. Steenen stamper in ruwen cylindervorm, *kàtà-rĕ*, gebruikt om roode of gele oker fijn te stampen. 1 stuk. Okaba.

13600. Halsversiering, van honden-hoektanden gemaakt. Door mannen en vrouwen bij verloving gedragen;

na het huwelijk alleen door mannen gebruikt; *ngat gattien.* 1 st. Okaba.

13601. Bamboe neusversiering, *sòng.* Wordt door de neusvleugels gestoken. Slechts door mannen en *ewà-tie* gedragen. 1 stuk. Okaba.

13602. Klapperdop, als schaambedekking voor mannen, *bòbò-kĕ-sako.* 1 stuk, lichtgeel. Afkomstig van Gelieb.

13603. Dito dito, zwart, *bòbò-kĕ-sako.* 1 stuk. Gelieb.

13604. Halsversiering, van paarlmoeren plaatjes en vruchtenpitten voor jonge vrouwen. Okaba.

13605. Schelp, als schaambedekking, *kéké-wie,* door getrouwde mannen gedragen. 1 stuk. Okaba.

13605ᵃ. Dito dito, ander model, *kéké-wie.* 1 stuk. Okaba

13606. Steenen stamper, *kata-rĕ,* in ruwen cylindervorm, behoorende bij den *sirih*-vijzel N°. 13610. Okaba.

13607. Zaag van een zaagvisch, *ròró-vè,* aangewend als dakversiering van een huis. 1 stuk. Okaba.

13608. Klapperdop, gebruikt om met het vleesch van oude klappers en speeksel, een brei te mengen waarmee kleurstoffen die men op het gezicht smeert, worden aangemaakt, *oetā-pà-mà-ngoon.* Na vermenging bewaard in N°. 13598. 1 stuk. Okaba.

13609. Haaien-onderkaak, *si-sai,* op het dak aan touwen opgehangen als huisversiering. Okaba. 1 stuk.

13610. Houten vijzel, *amoe-dĕ,* op houten pen. Okaba.

13611. Halsketting, *sahaam-sien,* van saamgebonden *kangoeroe*-tanden. 1 stuk. Okaba.

13612. Halve klapperdop, *wattie asoopĕ mànggoon,* waarin het speeksel van personen die bladeren en stengels van een Piperaceae soort kauwen, wordt uitgespogen en daarna opgedronken, of ook wel aan anderen aangeboden. 1 stuk. Okaba.

13613. Oorringen, *ie-hier,* van de opgerolde slagpannen der vleugels van den casuaris-vogel. 3 stuks saamgebonden. Dracht voor mannen en vrouwen. Okaba.

13614. Vlechtpriemen, *ban*, van het dijbeen van den *kangoeroe*. 2 stuks. Okaba.

13615. Dwarspijpje van bamboe, bij N°. 13623 behoorende.

13616. Versiering voor het boven-armbekleedsel, *wai-hai-jan*, bestaande uit het dijbeen van den reiger, met afhangende schelpjes. Dracht voor ongetrouwde jonge vrouwen. 2 stuks. Okaba.

13617. Pinanghouten boor, *alie-bĕ*, om gaten in varkenstanden te maken. 1 stuk. Okaba.

13618. Boor van bamboe, *soe-ba*, met punt van haaientand. Gebruikt als N°. 13617. 1 stuks. Okaba.

13619. Bamboekoker met rotanbanden, *soebà-ù-vá*, gebruikt voor het bewaren van ongeprepareerden oker. 1 stuk. Okaba.

13620. Boven-armversiering, *kie-m*, bestaande uit varkenstestikels met zaadstreng. Dracht voor mannen. Wordt ook ten geschenke gegeven. 1 paar. Okaba.

13621. Hoofdversiering, *sie-mboe*, van casuarisvederen, dracht voor mannen. 2 stuks. Okaba.

13622. Bovenarm-versiering, van touwwerk en vruchtenpitjes, *moek-doomdĕ*. Door mannen en vrouwen alleen bij rouw gedragen. 1 stuk. Okaba.

13623. Bamboe pijp, met ingesneden figuren aan de beide uiteinden. Behoort bij het *bamboe*-dwarspijpje N°. 13615, dat in het gat der pijp wordt gewrongen.

13624. Onafgewerkte vlechtpriemen, *sahaan hai-jon*, gemaakt van de dijbeenderen van den *kangoeroe*. Wordt met schelpen gesneden en geslepen. 3 stuks. Okaba.

13625. Pijpen van bamboe, *ba-nggĕ*, met door schelp ingesneden figuren versierd. De uitgespaarde punt dient om de pijp, na gebruik, in den grond te steken. Okaba. Voor mannen van allerlei leeftijden.

13626. Dito dito, zonder punt. Okaba.

13627. Dito dito, zonder punt. Okaba.

13628. Knieband, *siegasie-bĕ*, van gevlochten *rotan*, door

getrouwde mannen en vrouwen even onder de knie gedragen. 1 stuk. Okaba.

13629. Halsversiering, *rahitoe-kienda-rie*, van door touw aanéén gevlochten, geslepen parelmoerschelpen. Gedragen door kinderen en jonge lieden, vóór het huwelijk. Na het trouwen afgelegd. 1 stuk. Okaba.

13630. Bamboekokers, *soebà-àrook kambit na ngó*, om het gat in het oorlelletje te vergrooten. 2 stuks. Okaba.

13631. Bovenarmbekleedsels, *moek-doon-dĕ*, van den uitgeplozen bast van een Hibiscus. Uitsluitend voor mannen, van welken leeftijd ook. Bij rouw afgelegd. 1 stuk. Okaba.

13632. Gedroogde kalabas, als kalkhouder, *sie-dĕ*. Zeer lang model met draagband. Voor vrouwen en mannen van elken leeftijd. 1 stuk. Okaba.

13633. Dito dito, maar balvormig, aan draagband en versierd met de schaar van een krabbe of kreeft, *sie-dĕ*. 1 stuk. Okaba.

13634. Halsversiering, uit een zwarte franje van de bladscheede van de *cariota*-palm, gedragen door getrouwde mannen. *Hassie-n* genoemd. 2 stuks. Okaba.

13635. Schedel, met kalk en bloed dichtgemaakt en met een rotan-lus aan den neus en over de kin vastgebonden. Oogen en mond zijn toegenaaid en het haar is gevlochten. Wordt in huis opgehangen aan de lus die door de neus loopt, *gòra-sĕ*. Okaba.

13636. Schedel, van een sneltocht, *mà-oo-dĕ*. Afkomstig van een vrouw. Okaba.

13637. Gesnelde kop, *mà-oo-dĕ*, denkelijk van een man, met *rotan*-lus aan den neus, alle holten met kalk opgevuld; lange franje, naar onderen afhangend. Okaba.

13638. Lange franje-versiering, voor een gesnelden kop, *mà-oo-dĕ*, *bà-ie-som*. Vervaardigd uit klapperbladeren. Okaba.

13639. Hoofdversiering, van kralen en casuarisvederen, *kóràsie-bábá*. Bij *majoe*-feesten door dansers gedragen. Sangassé.

13640. Dito dito, eenigszins anders. Sangassé.

13641. " " " "

13642. " " " "

13643. " " " "

13644. Borstversiering, *kóràsie bábá*, van kralen, casuarisvederen en cylindrische stukjes bamboe. Bij *majoe*-feesten door dansers gedragen. Sangassé.

13645. Dito dito, een weinig anders.

13646. Dito dito, ander model.

13647. Hoofdbedekking, *dadoem*, door dansers gebruikt, bestaande uit vijf gedeeltelijk rood gekleurde, vruchtvormige voorwerpen, aan een kant met de uiteinden saamgebonden. De pluim bovenop ontbreekt. Nowarie.

13648. Lang, vruchtvormig voorwerp, gedeeltelijk rood gekleurd *wárĕ* of *diekĕ*; wordt bij feesten op een stok bevestigd, die door de dansers op den rug in den buikgordel wordt gedragen. Stelt een vogel voor, de kop ontbreekt. Nowarie.

13649. Voorhoofdversiering, van de bladscheede van den sagoe-boom, met vruchtenpitten, *ba-ba*, door mannen gedragen bij *majoe*-feesten en bij doodenfeesten. Gelieb.

13650. Speelgoed, *já-ris*, in worstvorm, gemaakt van *gaba-gaba*, omwikkeld door *rotan*-banden en met roode kleurstof ingewreven. Okaba.

13651. Houten afgodsbeeld, van een vrouwelijken geest, *kwà-roo-rĕ*. Wordt bij het doodenfeest voor kinderen en ongetrouwde jongelieden, in een daarvoor bestemd en daartoe gebouwd huisje geplaatst. Sangassé.

13652. Klein, houten afgodsbeeld, *kwà roo-rĕ*, van een mannelijken geest. In gebruik als N°. 13651. Beenen ontbreken. Okaba.

13653. Lang, vruchtvormig voorwerp, als N°. 13648, doch voorzien van den vogelkop, die daar ontbreekt, genaamd *Kidoebĕ*. Gebruikt als N°. 13648. Nowarie.

13654. Gelijkvormige vogel als bij N°. 13653, maar geheel van hout en kleiner, *bé-hom*. Gebruik als boven. Nowarie.

13655. Borstschild, vervaardigd van de bladscheede, *poe-hier*, van den sagoboom, *alé kahien*, opengesneden in vogelmotief en met roode vruchtjes, *baba*, bezet. Op *majoe*-feesten op de borst gedragen, als N°. 13578 op het hoofd wordt gezet. Gelieb.

13656. Grove mand in zakvorm, *wàdĕ*, met bezweringsvoorwerpen van hout, klapperdop en steen. Gevonden in een toovenaarshut. Okaba.

13657. Armbekleedsels, *pokie-raka-rie*, van de bladscheede van den sagoboom, *pokie*. Gebruikt bij jacht en in den krijg, bij het schieten met pijl en boog. Fijn, dicht vlechtwerk. 2 stuks. Okaba.

13658. Borstversiering, voor oude mannen, bestaande uit een stuk schelp, *sa-hó*, aan een touw. Okaba.

13659. Onderkaken van menschen, *été*, laatste overblijfselen van reeds in elkaar gevallen, gesnelde koppen, aan het huis opgehangen, om te laten zien hoeveel koppen de eigenaar reeds gesneld heeft. 6 stuks. Okaba.

13660. Halsvlecht, *wie-bĕ*, behoorende bij het rouwkostuum. Gevlochten van biezen en uitloopend in lange franje. Gelieb.

13661. Fluit van klapperdop, *boera-bĕ*, om den hals gedragen door mannen en gebruikt om honden te fluiten. Okaba.

13662. Haarband, *kalăm*, gehaakt van touw, gedragen door jongelieden, *majoe-anim*. Gelieb.

13663. Rammelaar, *só-kie* van een tros donkerbruine krabbescharen. Door mannen bij feesten in het haar gebonden, aan een trom bevestigd of in de hand

gehouden, om het rammelend geluid te verkrijgen. Okaba.

13664. Dito dito, *só-kie*, maar lichter van kleur dan N°. 13663. Okaba.

13665. Oorvlechten, van gevlochten touw met vruchtenpitten, *baba* en bont versierd, *kaläm*, wordt in de oorlel gedragen en behoort bij N°. 13662. 2 stuks. Gelieb.

13666. Voorhoofdversiering, *kaläm*, van gehaakt touw en doorgesneden vruchtenpitjes, door mannen gedragen bij de *majoe*-feesten en de doodenfeesten. Gelieb.

13667. Klein, plat, zakvormig mandje, *pàpies*, van dicht biezenvlechtwerk. Door jonge meisje gedragen. Okaba.

13668. Haarversiering, *dà-gies*, aan de haarstrengen van feestdansers gebonden. Gemaakt uit *gaba-gaba* omwikkeld met touw. Okaba.

13669. Haarversiering, in kwastvorm, *arie-nà-ngoon*, gehangen aan een haarstreng van feestdansers en danseressen. Gemaakt van sago-bladeren. 1 stuk. Okaba.

13670. Schaambedekking voor mannen, *lala-kie*, uit klapperdop, voor oude- en zieke mannen, zonder buikgordel gedragen met een touw om de lendenen. Okaba.

13671. Polsbanden, uit touw gevlochten, behoort tot het rouwcostuum, *kalam*. 1 paar. Gelieb.

13672. Kniebanden, van touw gevlochten, behoorende tot het rouwcostuum. 1 paar. Gelieb.

13673. Mutsje, met afhangende einden, gehaakt uit touw, behoort bij het rouwcostuum, gedragen door mannen en vrouwen. Gelieb.

13674. Platte stok, *ká-oo*, van wild pinanghout; door mannen en vrouwen gebezigd, om den bast die om den klapperschil zit te verwijderen. Okaba.

13675. Borstband, *so-já*, van bladscheede. Behoort tot het rouwcostuum. Gelieb.

13676. Prauwtje van hout, *papies javoen*, speelgoed voor jongens en meisjes. Okaba.

13677. Mand, met geraamte van *rotan*, *kie-pà-wà-dĕ*, van binnen met een netwerk van touw. Door vrouwen gebruikt, bij het heen en weêr gaan van en naar de tuinen, om klappers, sago, enz. in op te bergen. Okaba.

13678. Rond schepnet, van grof touw en *rotan*, *kie-pà*, gebruikt door kleine meisjes. Okaba.

13679. Mand van klapperbladeren, *kie-pà-wà-dĕ*, voor veldvruchten, gebruikt door vrouwen. Okaba.

13680. Band, van binnenbastvezel van den *noàh*-boom, *honja-hoe-ie*, gebruikt om iets vast te binden. Okaba.

13681. Mand, *oeloe-bĕ-wadĕ*, van klapperbladeren. Mannen, vrouwen en kinderen gebruiken deze manden, om verschillende voorwerpen op te bergen. Dit exemplaar is gevuld met 5 fraaie parelmoerschelpen, die op sneltochten, tegenwoordig ook wel door ruilers, worden verkregen. Okaba.

13682. Mand, *oedoeboe-wadĕ*, van klapperbladeren, gevuld met kookhaardsteenen, *sipkàtà-rĕ*, zij zijn slechts ter opberging in deze mand gedaan. Okaba.

13683. Vier steenen, *épra*, afkomstig van steenen bijlen. Donkergrijs van kleur en geslepen. Het mandje waarin zij verpakt zijn geweest, is niet meer aanwezig. Afkomstig van Okaba, Sangassé en Gelieb.

13684. Gele oker, *da-hie-gin*, gebruikt door mannen en vrouwen voor lichaamsversiering, hoofd, borst, armen en beenen. Okaba.

13685. Schepnet, van bamboe met touw, *kie-pà* cirkelvormig en met weinig zak. Gebruikt door vrouwen alleen. Okaba.

13686. Dito dito, maar grooter en grover, van een zak van geknoopt cocostouw. Alléén door vrouwen gebruikt. Okaba.

13687. Geslepen, steenen bijl, in zwaren bamboe steel, *épra.* Gebruikt om sagoboomen om te kappen en door mannen en vrouwen gebruikt. Okaba.

13688. Mand, *kie-pá-wà-dĕ*, van rotan met een netwerk van touw van klapperbast, en van klapperbladeren. Aan een kant afgeplat en voorzien van draagband. Gebruikt om van uit de tuinen, klappers, sago of andere zaken mee naar huis te nemen. Okaba.

13689. Dito dito, eenigszins anders, *kie-pá-wà-dĕ.* Okaba.

13690. Mand van sagobladeren, *oedoe-bĕ-wa-dĕ*, gebruikt om de geklopte sago in te doen en zoo in huizen of voorraadschuren op te bergen. Voorzien van een gevlochten hengsel. Okaba.

13691. Mand als N°. 13688, doch nog in bewerking, *kie-pá-wà-dĕ.* Gelieb.

13692. Twee rotan armbekleedsels.

13693. Zakvormige mand, van gevlochten biezen, aan een zijde gekleurd, *aliel-wà-dĕ.* Gebruikt door kinderen en ongetrouwde mannen en vrouwen, voor allerlei voorwerpen. Gelieb.

13694. Mand van sago-bladeren, *oedoe-bĕdawa-dĕ.* Gebruikt als N°. 13679. Zakvormig model met hengsel. Okaba.

13695. Mand, van biezen, geheel als N°. 13693 doch iets grooter, *Aliel-wà-dĕ.* Voorzien van twee aan een hengsel hangende klapperdoppen, voor kleurstof om het lichaam te versieren. Hengsel van vlechtwerk. Okaba.

13696. Dito mand, *wa-dĕ*, met ingevlochten figuren en hengsel. Voor getrouwde mannen en vrouwen, om allerlei zaken op te bergen en te vervoeren. Okaba en Jawimoe.

13697. Mand als N°. 13696, doch iets grooter, *wa-dĕ*, afkomstig van Okaba en Jawimoe.

13698. Spatel van varkensbeen, *poe-rĕ*, gebruikt door mannen, vrouwen en kinderen, om het vleesch uit de klappers te schrapen, Nowarie.

13699. Mand van biezen, *arier-wà-dĕ*, model als boven. Okaba.

13700. Dito dito, zelfde model. Okaba.

13701. Vuurtang, van een gespleten, omgebogen rotan gemaakt, *kahier*. Gebruikt om de gloeiende kookhaardsteenen te verplaatsen en het bereide voedsel weg te nemen. Okaba.

13702. Wieg, *kàboe*, in langen zakvorm van biezen gevlochten, met een rotan rand versterkt en van buiten met vruchtenpitjes versierd. Als werk geheel gelijk aan de hierboven beschreven manden. Wordt in huis opgehangen en bij vervoer op den rug gebonden. Dolok.

13703. Mand van biezen, *gàtò-kĕ-wàdĕ*, gebruikt om allerlei zaken op te bergen en te vervoeren. Onafgewerkt exemplaar. Jawimoe.

13704. Oorvlechten, *pèla-kĕ*, uit biezen vervaardigd. Behooren bij het rouwcostuun, *kalam*. Gelieb.

13705. Bovenarmbanden, zeer smal van biezen gevlochten en behoorende bij het rouwcostuum, *kalam*. 1 paar. Gelieb.

13706. Grof, zwaar vischnet, met groote mazen uit cocostouw vervaardigd. Onafgewerkt exemplaar. *Kiè-pà*. Okaba.

13707. Grondstoffen om N°. 13706, *kiè-pà* te maken, zijnde vezels van klapperbast om touw van te draaien, opgeborgen in bladscheede van den wilden pinangboom, als verpakking's materiaal. Okaba.

13708. Mand, *gàtò-kĕ-wàdĕ*, in zakvorm, met verschillend getinte biezen in figuren gevlochten, en van een hengsel voorzien. Gebruikt om in huis voorwerpen op te bergen en bij verhuizing tot vervoer. Okaba en Jawimoe.

13709. Dito mand als N°. 13708, doch kleiner en van franje voorzien. Okaba en Jawimoe.

13710. Zakvormige mand als N°. 13708 doch zonder hengsel

en voorzien van een lang, dun touw om vast te binden, *jàpó-wa-dĕ*. Gebruikt voor wieg en om kleine kinderen op den rug te dragen. Jawimoe.

13711. Rotan lus met handvat, *ie-wá*, gebruikt op de varkensjacht om over den kop van het dier te schuiven. Okaba en Sangassó.

13712. Dito dito, iets steviger afgewerkt. Herkomst als N°. 13711.

13713. " " " " "

13714. " " " " "

13715. " " " " "

13716. " " " " "

13717. " " " " "

13718. " " " " "

13719. Lange stok, van wild pinanghout, *káhá-vigĕ*, aan één uiteinde puntig en smal toeloopend, aan het andere einde breed en stomp. Met schelpen geslepen en gepolijst. Gebruikt om de sago in bladscheeden van den boom te kloppen. Okaba.

13720. Dito dito, doch langer en aan beide kanten puntig toeloopend. Okaba.

13720a. Stok, van wild pinanghout, *givĕ*, met het breede uiteinde wordt de sago uit den boom gestoken, door mannen of vrouwen. Okaba.

13721. Stok van pinanghout, *oemoen-alie-bĕ*, wordt bij feesten met het dikste gedeelte op den rug gebonden, het puntige uiteinde, dat daardoor hoog boven het hoofd uitsteekt, dient om een of ander versiersel op te steken. Okaba.

13722. Buikgordel, *wie-be*, van biezen gedraaid en van zeer lange franje voorzien. Dracht voor getrouwde mannen. Okaba.

13723. Groote mantel van biezen met franje, *ie-gá*. Wordt met het zakvormige gedeelte over het hoofd gedaan. Okaba.

13724. Haarversiering, *ba-ie-sam*, bestaande uit een zeer

groote kwast van jonge, nog wit-groene klapperbladeren. Aan de haarstrengen van getrouwde mannen bevestigd. Okaba.

13725. Grondstoffen, *pdtà-kdh*, voor haarvlechten van getrouwde en ongetrouwde vrouwen, bestaande uit vezels van kokosbast. Okaba.

13726. Mand van sagobladeren, *oedoeb-ddwàdě*, waarin strengen tot koord gedraaid hoofdhaar, dat op den puberteitsleeftijd bij jongens en meisjes kort wordt afgesneden, om bewaard te worden tot men het later aan oude menschen schenkt, die het dan dragen. Okaba.

13727. Speerwerper, *kan-dier*, van bamboe, op jacht en in den krijg gebruikt. Okaba en Sangassé.

13728. Dito dito, *kan-dier*. Herkomst als boven.

13729. Twee geslepen schelpjes, met blauwe kralen saamgebonden, waarschijnlijk een sieraad. Doel onbekend.

13730. Waarschijnlijk een knods, met houten steel en steenen kop en punt van een casuarisnagel. Gebruik bij de kustbewoners onbekend. Afkomstig van Jamboeike.

13731. Neusversiering, voor de gaten in de neusvleugels, *gómà-rě*, bestaande uit een varkenstand, gedragen door *éwà-tie* en getrouwde mannen. Okaba.

13732. Knods, met rotan steel, *gar-koepà* en balvormigen knop van hout. In den krijg gebruikelijk. Okaba.

13733. Rotan steel van een knods, *toebě*, versierd met eenige ingesneden figuren. Okaba.

13734. Knods, *koepà*, met rotan steel en balvormigen knop, evenals N°. 13732, doch van donkeren steen, draagband van *talidoek*. Gebruikt op sneltochten in het binnenland. Okaba.

13735. Vischpijl, *bá-tà*, met rotan-schacht en viervoudige punt van pinang-hout. Wordt afgeschoten met een boog. Okaba.

13736. Knods, met houten steel, *oo-gan-dee*, waaraan een donkerkleurige, steenen schijf is gestoken. Gebruikt bij sneltochten in het binnenland. Sangassé.

13737. Knods met rotan steel, *vàkĕroo gandee*, en schijfvormigen knop van ijzer. Gebruikt door mannen in den krijg. Sangassé.

13738. Houten stok, *sákir*, gebruikt als steun door bejaarde mannen en vrouwen. Okaba.

13739. Bovenste speerschacht, *deeg-dèm*, van hout met een punt van casuarisnagel. Gebruikt op jacht en in den krijg. Okaba.

13740. Bamboe-boog, *mie-se*, met bamboe-pees en een weinig versierd met zig-zag insnijdingen. Gebruikt op de jacht en in den krijg. Okaba en Sangassé.

13741. Dito dito, maar veel kleiner. Okaba en Sangassé.

13742. Werpspeer, met houten schacht en punt van casuarisnagel. Gebruikt op jacht en in den krijg. Okaba en Sangassé.

13743. Dito dito.

13744. Dito dito.

13745. Lans, *kájá-tie*, van pinanghout, voorzien van een punt met vier rijen uitstaande weërhaken en een klein kwastje van vruchtenpitjes. In den krijg in de hand gehouden, nooit geworpen. Okaba.

13746. Lans van donker hout, *kájá-poe-ie*, in het midden met een medaillon-vormig stuk snijwerk versierd, aan één punt van inkepingen voorzien, het andere uiteinde is met touw omwonden en versierd met eenige vederen. Okaba en Jamboeike.

13747. Dito dito, doch korter en zonder touw of vederen. Okaba.

13748. Dito dito, zonder inkepingen, touw of vederen. Okaba en Jamboeike.

13749. Pijl, *alie-bĕ*, met rieten schacht, die met rotan banden aan de gladde, pinanghouten-punt is gebonden. Op jacht en in den krijg gebruikt. 5 stuks. Okaba en Sangassé.

13750. Dito dito, *alie-bĕ*, geheel als N°. 13749, doch op de rieten schachten met verschillende ingekraste figuren versierd. 25 stuks, onderling verschillend. Okaba en Sangassé.

13751. Pijl, *toeli-bĕ*, met steel van geornamenteerde rotan, met een boven-verlengstuk van hout, waaraan een punt is bevestigd, bestaande uit een casuaris-nagel. Voor jacht en krijg. Okaba en Sangassé. 10 stuks, verschillend van ornament.

13752. Bovenste speerschacht van een werpspies, *deeg-dam*, bestaande uit een donkerbruine stok met punt van casuaris-nagel. Voor jacht en krijg. Okaba en Sangassé.

13753. Dito dito, met een licht gele stok. Herkomst en gebruik als bij N°. 13752.

13754. Donkerbruine dito, doch langer en dikker dan de vorige nummers. Casuaris-nagel ontbreekt. Herkomst en gebruik als boven.

13755. Dito dito. Herkomst en gebruik als boven.

13756. Dito dito. Herkomst en gebruik als boven.

13757. Pijl, *toeloe-bĕ*, met een schacht van riet, waarop zwartgekleurde figuurtjes ter versiering. Punt van casuarisbeen met lange weerhaak, aangebonden met smalle rotan bandjes. Alléén in den krijg gebruikt. Okaba en Sangassé; evenals de volgende nummers tot 13766.

13758. Dito dito, de schacht geschilderd met rood en zwart met eenige figuurtjes. Gebroken beenen punt met weêrhaken.

13759. Dito dito, met beenen, lancetvormige punt, waaraan een vastgebonden beenen weêrhaak.

13760. Dito dito, met een weinig versiering in zwart en rood en een beenen punt aan één zijde, met uiterst scherpe weêrhaken uitgesneden.

13761. Dito dito, met fijn ingekraste figuurtjes aan de schacht, die in het midden met rotan omwonden is. Lancetvormige punt van casuarisbeen.

13762. Dito dito, met rood en zwart geschilderde schacht en lancetvormige, beenen punt.

13763. Dunne pijl, met fijn geornamenteerde schacht en korte beenen punt.

13764. Dito dito, met korte beenen punt van casuarisbeen.

13765. Dito dito, met weinig versierde schacht en eenigszins gevlamde en gedraaide punt van casuaris-been.

13766. Dito dito, met zeer lange schacht en lancetvormige punt, met plantaardige vezels aan de schacht bevestigd.

13767. Onderste speerschacht van speerwerper, *soe-bàn-dàn*, van bamboe; gebruikt om de *deeg-dam*, N°. 13752 in te schuiven. Voor jacht en krijg, Okaba en Sangassé.

13768. Dito dito, van onderen met ingegrifte figuren versierd. Herkomst als boven.

13769. Dito dito, donkerkleurig en fraai versierd met ingekraste figuren. Herkomst en gebruik als boven.

13770. Dito dito, zeer donker van kleur, zonder figuren; aan het dikke einde, fijne rotanbanden. Gebruik en herkomst als boven.

13771. Dito dito, lichtgeel van kleur, met eigenaardige figuren ingekrast; van onderen rotan banden. Gebruik en herkomst als boven.

13772. Dito dito, donkerbruin met fraaie versiering aan beide uiteinden. Gebruik en herkomst als boven.

13773. Lichtbruine dito, alléén aan het dikke einde met inkrassingen versierd. Gebruik en herkomst als boven.

13774. Dito dito, eenigszins meer versierd. Gebruik en herkomst als boven.

13775. Dito dito, bij iedere geleding met ingekraste figuren versierd. Herkomst en gebruik als boven.

13776. Gele dito, versierd als N°. 13775 en ook aan het dikke uiteinde van fraaie inkrassingen voorzien. Herkomst en gebruik als boven.

13777. Pijl, *giertie-alie-bĕ*, met rieten schacht zonder versiering en pinanghouten punt. Gebruikt in den krijg. Okaba, Sangassé.

13778. Dito dito. Okaba, Sangassé.

13779. Dito dito. Gebruikt in den krijg. Okaba, Sangassé.

13780. Dito dito. Gebruik en herkomst als boven.

13781. Pijlen, *soo-kĕ*, met rieten schacht en punt van *bamboe melak*. Gebruikt op de jacht en in den krijg. Okaba en Sangassé.

13782. Pijlen, *alie-bĕ*, rieten schacht en pinanghouten punt. Okaba en Sangassé.

13783. Houten pagaai, *káfier*, met snijwerk. Okaba.

13784. Houten pagaai, *káfier*, met snijwerk. Okaba.

13785. Houten staf, met rood en wit ingewreven, door mannelijke dansers op den schouder gedragen, *pahoe-ie*. Wongsĕkélat.

13786. Dito dito, veel kleiner. Afkomstig van Wongsĕkélat.

13787. Dito dito, versierd met eenige afhangende grijze vederen. Wongsĕkélat.

13788. Dito dito, *pahoe-ie*, zoo groot als N°. 13785, maar geheel met wit ingewreven en aan den top versierd met zware pluim van casuarisvederen. Wongsĕkélat.

Zuid-Nieuw-Guinea.

In bruikleen afgestaan door de Nederlandsch-Indische Regeering, bij Gouv. Besl. van 14 Januari 1909, N°. 4.

Verzameld op de tochten van het Expeditie-Detachement op de Noord- en Noord West rivier. Zie Notulen September 1908, III 17°, pag. 104 en Februari 1909, II 1°.

13795. Voorhoofdversiering van bont met vruchtenpitten. Noord-rivier.

13796. Halssnoer van coixpitten. N. Rivier.

13797. Halsversiering van bamboe, schelp, coixpitten, enz. enz. N. West-rivier.

13798. Halsversiering van varkenstanden, *foos-së*, Noord-rivier.
13799. Neusversiering van been. N. West-rivier.
13800. Bovenarmsieraad van touw en vederen, voor mannen en vrouwen. 1 stel. Noord-rivier.
13801. Neusversiering van veërschachten en biezen. Noord-rivier.
13802. Oorversiersel van coixpitten, enz. Mannendracht. Noord-rivier.
13803. Halsversiering van schelp. Noord-rivier.
13804. Neusvleugelversiering van veerschachten en rotan. Noord-rivier.
13805. Halsversiering van coixpitten aan touw en afhangend stuk schelp. Voor jongens en meisjes. N. W. rivier, bovenstrooms.
13806. Oorversiering van kleine, zwarte vruchtjes. 1 stel. Noord-rivier.
13807. Neusversiering, bestaande uit een cylindrisch stuk hout. Noord-rivier.
13808. Halsversiering, *dier-rom*; Noord-rivier. Noordelijkste kampong.
13809. Haarversiering, van rotan met witte veërtjes; voor jonge mannen. Noord-W.-rivier.
13810. Houten neusversieringen. 3 stuks. Noord-rivier.
13811. Armsieraad uit touw met kwast, vervaardigd uit touw en coixpitten, in was gedrukt. Noord-rivier.
13812. Halsversiering van coixpitten, vederschachten en schelp. Noord-W. rivier, bovenstrooms.
13813. Witte pluim van kakatoeveeren op houten pen; als haarversiering gebruikt. Noord-rivier.
13814. Halsversiering van twee varkenstanden, vederschachten en coixpitten; door mannen gedragen. Noord-W.-rivier.
13815. Neusvleugelversieringen van hout en was. 4 stellen. Noord-rivier.

13816. Neusversiering van hout en vischgraat. 2 stuks. Noord-rivier, noordelijkste kampong.

13817. Neusversiering van hout. 1 stel, Noord-rivier.

13818. Neusversiering van bewerkt been. 4 stuks. Noord-rivier.

13819. Halsversiering, bestaande uit een touwtje met krabbenscharen en een stuk schelp. Noord-rivier, noordel. kampong.

13820. Hals- en borstversiering van bamboe-pennen en coixpitten. Waarschijnlijk op feesten door mannen gedragen. Noord-rivier, noordelijkste kampong.

13821. Halsversiering van gevlochten rotan, coixpitten, veêr-schachten en veêrtjes. Noord-West-rivier, bovenstrooms.

13822. Halsversiering van coixpitten. Noord-rivier.

13823. Halssnoer van coixpitten en vuurroode vruchtjes. Noord-West-rivier. 2 stuks.

13824. Oorversiering, bestaande uit een staart van een boschkat. Noord-rivier, noordelijkste kampong.

13825. Haarversiering, bestaande uit gedraaide, lange franje van de vezels van sagobladeren. Noord-rivier.

13826. Bovenarmversiering, zijnde een varkenstand met touwtjes om vast te binden. Noord-rivier.

13827. Heupgordel, gevlochten van biezen en touw, *á-zoemĕ-nĕm*, versierd met vederschachten en coixpitten; de schaambedekking (schelp) ontbreekt hier. Dracht voor mannen. Noord-rivier.

13828. Idem, *pé-dien-nióma-ră*, van biezen alléén en onversierd. Dracht voor mannen, Noord-rivier.

13829. Open heupgordel, vlechtwerk van pandanbladeren; dracht voor mannen. Noord-West-rivier.

13830. Heupgordels, van pandan-vlechtwerk en biezen met touw, 2 stuks. Noord-West-rivier, bovenstrooms.

13831. Heupgordel, uit touw van sagovezels en pandan. Noord-rivier.

13832. Onderarmband van gevlochten rotan, gedragen door mannen. 2 stuks. Noord-West-rivier, bovenstrooms.

13833. Hoofdversiering, bestaande uit een gebogen rotan, aan welks beide uiteinden twee groote kwasten van paradijs-vogelvederen. Noord-rivier.

13834. Smalle, boven-armband van rotan gevlochten. Noord-rivier.

13835. Haarversiersel van een pandanvrucht; wordt aan vlokjes haar bevestigd en gedragen. Noord-rivier.

13836. Oorversiering van hout en coixpitten, in de oorlellen gedragen. 1 stel. Noord-rivier.

13837. Oorversiering, door mannen aan de oorlellen gedragen; zijnde een snoer van zeer kleine rotan ringen. 1 stel. Noord-rivier.

13838. Halsversiering van rotan, touw en coixpitten. Noord-West-rivier, bovenstrooms.

13839. Onderarmbekleedsel in kokervorm, van gevlochten rotan; dracht voor mannen en vrouwen. Noord-rivier.

13840. Bovenarmband voor een kind, van dicht gevlochten rotan. Noord-rivier.

13841. Bovenarmversiering, bestaande uit een rotan ring met franje van menschenhaar en een rand van coixpitten. Gedragen in den krijg. 1 stel. Noord-rivier.

13842. Halsversiering, *omdĕsĕ*, uit bamboeplankjes, veêrschachten en coixpitten, voor mannen en vrouwen. 3 stuks. Noord-rivier.

13843. Heupgordel, van biezen en touw met schaambedekking uit een schelp bestaande. Dracht voor mannen. Zeer zeldzaam exemplaar. Noord-rivier.

13844. Voorhoofdversiering, bestaande uit een stuk huid van de *koes-koes*. Noord-West-rivier.

13845. Zeer groote schaambedekking van schelp, waarschijnlijk in den krijg gedragen. Noord-rivier.

13846. Hoofdversiering, van uitgeplozen plantaardige franje op een soort mutsje bevestigd. Bij feesten gedragen. Noord-West-rivier.

13847. Masker, van gebreide vezels van boombast vervaardigd en als een zak over het hoofd gedaan. Zeldzaam. Op feesten gedragen door mannen en vrouwen. Noord-rivier.

13848. Mutsje, *koes-koes*, van gebreide vezels van boombast gemaakt, met roode en witte kleurstof ingewreven. Op feesten door jonge mannen gedragen. Noord-W.-rivier.

13849. Haarversiering van witte en gele kakatoevederen op rotan pennen, *juul-pě*. Op feesten gedragen door mannen en vrouwen. Noord-West-rivier.

13850. Schedel met grove versiering van plantaardige tressen en kwasten. Onderkaak mankeert. West-rivier.

13851. Onderarmbekleedsel, *má-ná-hàm*, van gevlochten liaan (?). Gebruikt bij het schieten met den boog. Noord-rivier.

13852. Linker-onderarmbekleedsel van gevlochten liaan. Noord-West-rivier.

13853. Dolk, met greep uit één stuk been-(casuaris-tibia) Noord-West-rivier.

13854. Fraaie dolk uit één stuk been, als boven; aan de greep versierd met snoeren coixpitten en gekleurde veêrtjes. Noord-west-rivier, bovenstrooms.

13855. Dolk, uit een krokodillen onderkaak gemaakt, *pie*. Noord-rivier.

13856. Fraaie dolk van been (casuaris-tibia), *sie-à riù*, twee stuks, waarvan één aan den greep met een netwerk van touw is overtrokken; beiden zijn met kwastjes van menschenhaar, coixpitten en veêrtjes versierd. Noord-rivier.

13857. Niboengstok, puntig toeloopend, van boven breed en plat. Gebruikt bij het ontdoen van den bast van den gevelden sagostam en het uitsteken van de sago. Noord-rivier.

13858. Lange, smalle kalebas, gemaakt tot *sirih*-kalkhouder; rotan dekseltje met hoogen knop van *niboeng*-hout. Noord-West-rivier, bovenstrooms.

13859. Bamboemesje uit één stuk, om vleesch enz. te snijden. Noord-rivier.

13860. Modern snijwerktuigje; eerst de twee laatste jaren ingevoerd, vervaardigd uit een houten pen met klein ijzeren mesje in den vorm van een schroevendraaier. Noord-rivier.

13861. Vlechtpen van been, met weerhaak aan het uiteinde. 2 stuks. Noord-rivier.

13862. Bijltje, *wèm-nak*, bestaande uit een tusschen twee gespleten bamboe-latjes, vastgebonden schelpje met scherpen kant. Noord-West-rivier.

13863. Bundel lang, dun touw, uit de vezels van den sagopalm vervaardigd. Noord-rivier.

13864. Draagtasschen van biezen gevlochten, in een plat vierkant model met hengsel, *ir-rie-bàs*. 6 stuks, waarvan twee onversierd, één met roode en witte kleurstof ingewreven, twee met vederen benaaid, een met oplegsel van coixpitten en een met kwasten van plantaardige vezels behangen. Noord-rivier.

13865. Dito tasch, streepsgewijze gevlochten, met versche, aan franje gesneden bladen behangen, *ir-rie-bàs*. Noord-West-rivier.

13866. Dito tasch, *ir-rie-bàs*, met uitgeknipte vederen en coixpitten versierd. Noord-West-rivier.

13867. Slappe tasch, van vlechtwerk met draagbanden, *ĕ-ràs*, gebruikt om kinderen op den rug te vervoeren. Zeer zeldzaam. Noord-West-rivier.

13868. Pagaai-versiering, bestaande uit een van touw gevlochten overtrek, waarin de pagaai geschoven wordt, met geel-witte vederen en coixpitten versierd. Noord-rivier.

13869. Pagaai-versiering als N°. 13868, maar minder gebruikt en frisscher. Noord-West-rivier.

13870. Platte tasch, van biezen gevlochten, met hengsel *ir-rie-bàs*, met versiering van coixpitten, vederen en franje. Noord-West-rivier, bovenstrooms.

13870a. Dito dito, veel kleiner. Noord-West rivier, bovenstrooms.

13871. Etens- of mengbakken van donker hout; lang, smal model met snijwerk en rood kleursel versierd. 2 stuks. Noord-rivier.

13872. Dito etens- of mengbak, veel grooter en minder versierd. Noord-rivier.

13873. Kinderprauwtje van uitgesneden, en rood gemaakt donker hout, uit één stuk. Noord-rivier.

13874. Fluit van bamboe, met ingekraste figuren en zeer primitieve voorstelling van een mensch. Noord-West-rivier, bovenstrooms.

13875. Bamboe fluit, *pfie* (*pfia*). Noord-rivier.

13876. Bamboe fluit, *pfie* (*pfia*) zonder versiering, bij de opening in scherpe punten uitgesneden. Noord-rivier.

13877. Zeer dikke, bamboe fluit, uitgesneden met groote, fraaie figuren. Noord-rivier.

13878. Opschepbak voor oesterschelpen gemaakt van de scheede van het sagoblad, *zá-óó*. Noord-rivier.

13879. Bak als N°. 13878, niet om op te scheppen, doch om kalk en schelpen te bewaren en daarom aan alle zijden dicht. Noord-rivier.

13880. Steenen bijl met houten steel. Noord-rivier.

13881. Steenen bijl, met ruwen bamboe steel, omsnoerd met talidoek, om steen en bamboe bij elkander te houden.

13882. Steenen bijl met houten steel. Noord-West-rivier.

13883. Sagoklopper, *óó-mòh*, bestaande uit een zwaar gebogen, bijlvormig voorwerp met snijwerk versierd, aan de punt een gespleten, ronde bamboe, met rotan om het hout vastgebonden. Noord-rivier.

13884. Plat, peervormig schild, *dzjé-mies-(ĕ)*, met snijwerk aan de buitenzijde, dat met roode en witte kleurstof is ingewreven. Franje van plantaardige vezels. Van binnen houten handvat. Noord-rivier.

13885. Trom, van zwart hout *iem·bòh*, versierd met eenig snijwerk. Het trommelvel, dat *woe·dàh* heet, is van leguanenhuid. Noord-rivier.

13886. Schild van hout, *dzjé-mies(ĕ)*, bijna geheel als N°. 13884. Noord-rivier.

13887. Stokken van niboenghout, van boven puntig, van onderen breed en plat; met twee rotan ringen omvlochten. Gebruikt om den gevelden sagostam van den bast te ontdoen, en de sago uit te steken. Vergel: N°. 13857. Noord-rivier.

13888. Zeer lang, ovaal vischnet van rotan, met diep zakvormig net van touw. Noord-rivier.

13889. Dito dito, veel kleiner en nog niet afgewerkt. Noord-rivier.

13890. Net voor visch, geheel als N°. 13888, doch veel kleiner. Noord-rivier.

13891. Klein, rond net met zak, gemaakt als N°s. 13888, 13889 en 13890, maar zeer veel kleiner, voor garnalen en schelpdieren. Noord-rivier en Noord-West-rivier.

13892. Sero van lange bamboelatten, *fir-rĕ*, met rotan aan elkander gesnoerd. Gebruikt bij hoog water in kreekmonden; wordt op een staketsel geplaatst. Noord-rivier.

13893. Breistok van *niboeng*hout, in den vorm van een kleine lans; gebruikt om pagaaiversieringen op te maken. Noord-rivier.

13894. Niboeng-stok als N°s. 13857 en 13887. Doel alsvoren. Noord-rivier.

13895. Zeer groote pagaai, van onderen met snijwerk, *póh*, van boven met gebreid overtrek van touw, met coixpitten en geel-witte vederen versierd. Noord-rivier.

13896. Dito pagaai, *póh*, doch kleiner en zonder eenige andere versiering, als een uitgesneden uitsteeksel in den vorm van een menschengelaat, dat zich ongeveer middenin vertoont. Noord-rivier.

13897. Pagaai, *póh*, van onderen met snijwerk versierd en van licht, bros hout. Halverwege de stok een uitsteeksel in den vorm van een gestyliseerd viervoetig dier. Noord-rivier.

13898. Pagaai, *póh*, met casuarisvederen-versiering. Noord-rivier.

13899. Dito pagaai, met dikken knop aan het boveneinde. Noord-rivier.

13900. Eenvoudige pagaai, *póh*, van boven spits toeloopend en versierd met een kwast van plantaardige vezels. Noord rivier.

13901. Dito pagaai, *póh*, spits toeloopend, omwonden met lange casuarisvederen. Noord-rivier.

13902. Lange, spits toeloopende pagaai, met uitsteeksel van snijwerk halvewege de lengte van de stok. Noord-rivier.

13903. Dito dito, *póh*, eenigszins versierd bij het op de helft der lengte aanwezige uitsteeksel. Noord-rivier.

13904. Kinderpagaai, zonder versiering, *póh*, van *niboeng*-hout. Noord-rivier.

13904[a]. Twee kinderpagaaien van licht hout, *póh*. Noord-rivier.

13905. Vischpijlen, *à-bĕ-nĕ*, van bamboe. 3 stuks. Noord-rivier.

13906. Rieten pijlen met houten punten. 5 stuks. Noord-rivier.

13907. Pijlen van riet, met houten punten zonder weêrhaken. 5 st. Noord-West-rivier.

13908. Zeer lange, rieten pijlen, *fú-roèn*, met groote bamboe punten, met touw aangebonden; overblijfsels van vederversiering zijn aanwezig. 3 stuks. Noord-rivier.

13909. Rieten pijl, met houten punten waaraan weêrhaken, *sùn-nĕ*. Noord-rivier.

13910. Dito dito, *sùn-nĕ*. Noord-rivier.

13911. Dito dito, *sùn-nĕ*. Noord-rivier.

13912. Dito dito, *sùn-nĕ*. Noord-rivier.

13913. Dito dito, *sùn-nĕ*. Noord-rivier.

13914. Donkerhouten, zware speer, van onderen dun toe-

loopend, van boven puntig met plat, ovaal tusschenstuk. Noord-rivier.

13915. Dito dito, het ovale, platte stuk met ondiep snijwerk versierd. Noord-rivier.

13916. Pijlen van riet, met houten punten met weêrhaken. 7 stuks. Noord-West-rivier.

13917. Donker houten speer, *pie-óó*, model als N°. 13914, doch rijk versierd aan het ovale tusschenstuk en *à jour* uitgesneden. 1 stuk. Noord-rivier.

13918. Dito dito, *pie-óó*, gebroken geweest en gerepareerd met rotan bandjes. Noord-rivier.

13919. Dito dito, *pie-óó*, onbeschadigd. Noord-rivier.

13920. Dito dito, *pie-óó*, Noord-rivier.

13921. Pijlen, van bamboe en *niboeng*-hout, spitsen met weêrhaken. 4 stuks. Noord-West-rivier.

13922. Zeer lange, houten speer, met een spits met weêrhaken. In het midden een *à jour* gesneden tusschenstuk. Noord-West-rivier.

13923. Zeer lange pijlen van bamboe, met bamboe punten als van een lans, aangebonden met touw en overblijfselen van versiering van vederen en coixpitten. 3 stuks. Noord-West-rivier.

13924. Zeer lange, houten speer, geheel met figuren gesneden, het ovale tusschenstuk *à jour* bewerkt. Kwasten van plantaardige vezels. Noord-West-rivier.

13925. Zéér lange, bamboepijl met ingekraste ornamenten, pijlpunt met weêrhaken van Singapore-hout en rotan omwindsels. Noord-West-rivier.

13926. Dito dito, met onversierden steel en zware *niboeng*-houten punt met weêrhaken. Noord-West-rivier.

13927. Dito dito, van zeer donkere bamboe. Korte *niboeng*-houten punt met weêrhaken. Noord-West-rivier.

13928. Lange, *niboeng*-houten speren met weinig versiering, één der speren heeft een punt van casuaris-nagel, vastgemaakt aan den steel met was, waarin coixpitten zijn ingedrukt. 4 stuks. Noord-rivier.

13929. Lange speer van donker hout, met punt van casuaris-nagel, aangebracht als bij N°. 13928. Noord-West-rivier.

13930. Lange speer van donker hout, met gesneden, ovaal tusschenstuk, waarin kwasten van plantenvezels. Noord-West-rivier.

13931. Lange speer als N°. 13930, doch van *niboeng*-hout en zonder kwasten. Noord-West-rivier.

13932. Speer als N°. 13930, doch minder afgesleten en zonder kwasten. Noord-West-rivier.

13933. Niboenghouten speer, met punt van casuaris-nagel, zonder ovaal tusschenstuk en met eenige weêrhaken bij de punt. Noord-rivier.

13934. Niboenghouten speer, voor de helft met figuren besneden en van groote weêrhaken voorzien. Noord-rivier.

13935. Dito dito, zonder versiering, met schroefvormige weêrhaken aan het bovengedeelte. Noord-rivier.

13936. Dito dito, bij de punt uitgesneden in een gestyliseerd menschenfiguur; stompe weêrhaken. Noord-rivier.

13937. Niboenghouten speer, bijna geheel glad, met kleine weêrhaken bij de punt. Noord-rivier.

13938. Dunne speer van niboenghout. Onder de punt eenige ingesneden figuren. Noord-rivier.

13939. Zware speer als boven; bij de punt met eenige insnijdingen versierd. Noord-rivier.

13940. Vischlans, met steel van bamboe en 6 bezemsgewijs saamgebonden gladde, niboenghouten punten, door rotan banden vereenigd. Noord-rivier.

13941. Dito dito, maar kleiner, voorzien van 3 saamgebonden niboenghouten punten met weerhaken. Noord-rivier.

13942. Zeer dikke, bamboe-vischlans, met 7 gladde, bezemsgewijze saamgebonden niboenghouten punten, omgeven en vastgehouden door fijn rotan vlechtwerk. Noord-rivier.

13942[a]. Zeer dikke, bamboe-vischlans, met bezemsgewijs saamgebonden niboenghouten punten en kwastversiering van gedroogde bladeren. Noord-rivier.

13943. Vischlans, van bamboe met ingesneden punten, uit één stuk. Noord-rivier.

13944. Bamboe vischlans; de punt verkregen door schuins wegsnijden van het uiteinde. Noord-rivier.

13945. Houten schild, met wit en rood ingewreven waar snijwerk aanwezig is. Ovaal, eenigszins puntig aan den bovenkant. Kwasten van plantvezels. Noord-West-rivier, bovenstrooms.

13946. Dito dito, groote figuren met rood en wit ingewreven. Zonder kwasten. Noord-West-rivier.

13947. Zeer groot dito schild, met menschelijke gedaante in afwerende houding. Veel gebruikt. Noord-West-rivier.

13948. Dito dito, doch kleiner, bovenop gesneden met een menschenhoofd, waaronder één menschenfiguur; overigens bestaan al de ornamenten uit twee, op allerlei wijzen gerangschikte armen. Noord-West-rivier.

13949. Houten schild als voren; snijwerk zeer grof met veel enkele armen. Noord-West-rivier.

13950. Houten schild als voren; aan het spitse boven einde een vrij groot, lachend menschengezicht, uitgesneden met een rotanband om den hals. Het snijwerk grootendeels uit gebogen armen bestaande. Noord-West-rivier.

13951. Zeer puntig, veelgebruikt houten schild, met figuren uitgesneden. Noord-West-rivier.

13952. Dito dito, met afgesleten menschenhoofd bovenop, zooals N°. 13950 duidelijker vertoont. Het snijwerk vertoont voor het grootste gedeelte armen met handen en één menschelijke figuur. Noord-West-rivier.

13953. Schedel van een jong persoon, met plantaardige vezels versierd. Deze schedels worden vóór de huizen gehangen en zijn denkelijk van sneltochten afkomstig. Noord rivier.

13954. Dito dito, eveneens met franje. Donkerbruin van het in de rook hangen zonder onderkaak. Noord-rivier.

13955. Dito dito, donker gerookt; met los aanhangende onderkaak.

Bali en Lombok.

Van Oost- Lombok.

Geschenk van den Heer J. E. JASPER te Soerabaja. Not. Juli 1908, II *k*. p. 82.

13532. Veelkleurige, zijden *slendang*, met ingeweven ster- en puntrand met franje, *lèmpot;* de *toempal*-motieven worden verkregen door heen en weêr gaanden veldinslag en wordt gewerkt met 3 spoelen. Vergel. de Soembawaweefsels met *kakando* of *posok rebong* die op dezelfde wijze worden aangemaakt. Op Soembawa veel in katoen in gebruik.

Bali.

In bruikleen afgestaan door het Nederl.-Indisch Gouvernement (Gouvern. Besl. van 14 Jan. 1908 N°. 12. — Zie Not. April 1907, II *e*, pag. 40; Augs. 1907, VI *b*. 2°, pag. 82 en Nov. 1907, II *e*, pag. 105.

13535. Zeer lange lans met 5 *loeq;* met zilveren ringen om den steel en een kwast van gedroogd mos met gekleurde lapjes. *Loek lima.*

13536. Dito dito, doch van een lanspunt met 7 *loeq* voorzien. *Loek Djoedjoe.*

13537. Dito dito, met 7 *loeq*. *Loek Djoedjoe.* Defect.

13538. Korte lans, met zwart houten steel en glad zilver beslag. Rechte punt en kwast van mos en lapjes. *Boeboer Bang.*

13539. Dito dito, met korte, gevlamde punt met 3 *loeq*, met koperbeslag en kwast. *Djanko ilo.*

13540. Zeer lange lans, met rechte punt en veel gladde zilveren ringen. Bovenaan kwast als voren. *Daon tijing.*

13541. Lange lans, met kleine rechte punt, met breed, glad goudbeslag. *Biring alit.*

13542. Lange lans, met zéér breed, bladvormig en *à jour* bewerkt ijzer- en zilverbeslag. Defect en zonder kwast.

13543. Lange lans, met ijzer in den vorm van een omgekeerd wapenveld. Voorzien van zilverbeslag en een kwast.

13544. Korte lans, met breed, bladvormig ijzer met stompe punt; steel met zilverbeslag. *Daon dapdap.*

13545. Lange lans, met kort breed ijzer in bladvorm. De steel met zilverbeslag en kwast van mos en lapjes.

13546. Lange lans, met recht, smal ijzer. Steel met zilverbeslag en kwast.

13547. Lange lans, met lancetvormig ijzer; zilver-beslag en kwast aan den steel. *Blentjong.*

13548. Lange lans, met gladde onversierde punt; de steel met zilver beslagen en afhangende kwast. *Poesoek kĕtjitjing.*

13549. Lange piek. Het ijzer is komvormig en bestaat uit 5 uitstaande punten. Steel met zilveren band en kwast van mos versierd. *Tjanggah lima.*

13550. Lange piek, met een punt uit drie vorkvormig geplaatste, lancetvormige messen vervaardigd. Steel met zilveren band en afhangende kwast van mos. *Trisoela.*

13551. Lange piek, met zilveren ringen en een kwast van mos. De punt bestaat uit 3 lancetvormige, gebogen messen, komvormig bij elkander gebonden en bevestigd met zilveren beslag. *Tjanggak tiga.*

13552. Dito piek, met punt van 3 rechte lancetvormige messen, van onderen vereenigd en naar boven straalsgewijze uiteenloopend. De punt is met goudbeslag bevestigd dat echter defect is. *Tjangga tiga.*

13553. Vuurroode, lange piek met zilveren banden om-

geven. De punt bestaat uit 5 lancetvormige messen die straalsgewijze uitloopen. Kwast van mos ter versiering. *Tjangak lima*.

13554. Kris met gouden *togog*-greep, met roode en witte steentjes bezet. Het mes is recht, eenigszins versierd door uitsnijding in het dikke einde. De defecte scheede, van gevlamd hout is met goud- en zilverbeslag belegd. *Tjitra lalang*.

13555. Kris met *togok*-greep. Het mes is recht, met bladguirlandes van goud ingelegd. Van de gevlamd houten scheede is het bovenstuk verloren; aan ééne zijde met zilverbeslag belegd. *Tjitra lalang*.

13556. Kris met gouden *togog*-greep met steentjes bezet. De kop van het beeldje is defect. Het mes is met 5 *loeq* gevlamd en onversierd. De scheede is aan een zijde met zilverbeslag belegd. *Tjitra lalang rangge soenting*.

13557. Dito kris met steentjes bezet. Recht, onversierd mes. De defecte scheede, van gevlamd hout is aan één zijde met zilver beslagen. *Loek balebang*.

Historische Verzameling.

Voorwerpen uit den Compagnie's Tijd.

In bruikleen afgestaan door het Nederlandsch-Indische Gouvernement, bij Gouv. Besluit van 16 Januari 1908, N°. 33. — Not. Februari 1908, II 2°, pag. 17 en Dec. 1907 pag. 117.

13504. Twee verschillende zilveren knoppen voor wandelstokken met $\frac{\text{A}}{\text{VOC}}$; tot 's Lands voorraad behoorende en afgestaan door den Resident van Amboina. Afkomstig van Ambon, uit den tijd der O. I. Compagnie.

Geschenk van den Heer H. M. LA CHAPELLE, President van de Rekenkamer. Weltevreden.

13534. Ouderwetsche astraal-lamp met bijbehoorende onder- en bovenballon. De zwart geworden koperen mon-

tuur onderscheidt zich in niets, wat vorm betreft, van gewone moderne petroleumlampen. Alleen is het reservoir ringvormig en de wijze van gebruik afwijkend. Niet ouder dan hoogstens 100 jaren. — Not. Maart 1908, IX, pag. 43.

Gedeponeerd in het ethnografisch museum, door tusschenkomst van den Resident van Batavia, en zulks op verzoek van de Directie van het Genootschap. Vroeger aanwezig op een minderwaardige verblijfplaats te Batavia en onlangs door bemoeienis van Dr. F. DE HAAN overgebracht. — Not. Augs. 1907, II *v*, pag. 73 en Not. Augs. 1902, VIII pag. 80.

13960. Fragmenten van den grafsteen van Jan van Riebeeck, stichter der Kolonie aan de Kaap de Goede Hoop.

Aangekocht op Pasar Gambir. Aug.-Sept. 1908.

13558. Klein, antiek muurkastje, rood verlakt met gouden uitgesneden bloemmotieven. Fronton van zwaar lofwerk. Afkomstig uit den Compagnie's tijd en hier aangebracht van Palembang.

13559. Twee ovale, blauw porceleinen sauskommetjes met fraaie deksel, oortjes en ovale onderschoteltjes. Chineesch fabrikaat.

Verliezen.

Voorwerpen, die in onherstelbaar slechten toestand verkeerden, werden, met goedkeuring van het Bestuur, uit de verzameling verwijderd. Not. Augs. 1907, II *aa*, pag. 77.

Catalogus.

N°. 395. Model van een handelsvaartuig (*djaloer*) van Sumatra's Westkust.

„ 1052. 3 modellen van Palembangsche prauwen. Dit nummer bestaat uit 11 stuks.

N°. 2229. Platbooms vaartuig (*sampan palélé*) van Borneo's Wester-afdeeling.

„ 2230. Rivier-vaartuig voor handelsverkeer (*pendajak*). Wester-afdeeling van Borneo.

„ 2232. Zeil-vaartuig met 6 riemen (*bandoeng*) Wester-afdeeling van Borneo.

„ 2236. Sloep door de inlanders *schotji* (schuitje) genoemd. Wester-afdeeling van Borneo.

„ 2240. Prauw genaamd *gobang*. Karimata eil. Wester-afdeeling van Borneo.

„ 2426. Prauw van Pangeran Sjerif Hoesin; Staatsieprauw uit den laatsten tijd van het Bandjermasinsche Sultanaat.

„ 5743. Prauw genaamd *kolek*. Brebes, Tegal.

„ 6601. Prauw *kora-kora* (*saatama ora-ora*). Sangi- en Talaud eilanden.

„ 6603. Kotter (*saatama sopé*). Sangi- en Talaud eilanden.

„ 7303. Model van een vischting (*toea*) Karimon eil.

„ 8340. Vogelknip (*djèbak*). Krawang.

„ 8351. Model van een prauw, kinderspeelgoed. Mentaweh eilanden.

„ 10888. Klein model van een suikerpers. Centraal Borneo. Coll. Nieuwenhuis.

Ongenummerd. Egge op ware grootte.

Ongenummerd. Bamboe versperring voor visch.

Verder eenige ongenummerde borstversieringen, baadjes, enz. van Noord-Nieuw Guinea, rijkelijk vervangen door de laatste collectie, aan het Genootschap geschonken door de Maatschappij tot Bevordering v. h. Nat. Onderz. der Nederlandsche Koloniën.

BIJLAGE XI.

KORTE INHOUD.

VAN HET

BEHANDELDE IN DE NOTULEN VAN HET BATAVIAASCH GENOOTSCHAP VAN KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN OVER HET JAAR 1908.

Archaeologie.

Ethnographie.

Pĕteng van Tji-barangkok (Palaboehan-Ratoe), p. 9.
Kĕtoek van Tjitjoeroeg (Djampang-koelon) p. 9.
Kris afkomstig van wijlen den laatsten vorst van Tabanan (Bali), p.p. 15/16, 86.
Lansen en krissen van Zuid-Bali, p.p. 17, 18.
Jaarverslag omtrent de ethnographische verzameling, p.p. 28—33.
Hoedjes van gevlochten bamboe, p. 33.
Rijkssieraden van de vroegere sultnas van Palembang, p. 37.
Bronzen en koperen kanonnen van Badoeng (Zuid-Bali), p.p. 38, 90—92.
Model van een Tĕnggersch huis, p. 40.
Wichelplaatje van lood, hier ter plaatse uit de Tjiliwong opgevischt, p. 42.
Noord-Hollandsche spindel (klok) van den Heer Logeman te Bandoeng, p.p. 56/57.
Oude olifantstanden te Larantoeka, p.p. 62/64, 89.
Voorwerpen buitgemaakt in Kloengkoeng in 1908, p.p. 66/67, 80, 102, 122/123.
Slendang van Oost-Lombok, p. 82.
Ethnographica van West-Nieuw-Guinea, van den Heer Ch. L. J. Palmer van den Broek, p. 93.
Overbrenging van twee stempels van de Ethnographische naar de Numismatische verzameling, p. 94.
Tweede bezending ethnographica van Zuid-Nieuw-Guinea, verzameld door het Exploratie-detachement, p. 104.
Bronzen kanonnen van Singapore, p. 105.
Javaansch zadel en tuig van Patjitan, p. 106.
Werktuigje tot het beschrijven en snijden van palmbladen, p.p. 107/108.
Mededeelingen omtrent de landschappen Napoe en Besoa (Midden-Celebes), p.p. 117—119.
Vermenging van de preciosa van Tjoet-maligoi, met de voorwerpen, buitgemaakt bij de overvalling van T. Rajeu Nanta, p.p. 119/120.

Linguistiek.

Lontar-geschriften, verzameld gedurende de Bali-expeditie, voornamelijk uit de poeri van Dèn Pasar, p.p. 14/15, 61/62, 88, 123.

Siameesche handschriften, in bruikleen gevraagd door de Vajiranana National Library te Bangkok, p.p. 20, 39.

Kitab-taçawwoef van den oud-wedana Soeria Manggala te Tjidamar, p.p. 42/43.

Reproduceering van een bijzonder fraai Balineesch lontar-handschrift, p. 49.

Lontar-handschriften van Kloengkoeng, p.p. 67, 70, 103, 123, 130.

Arabisch handschrift van den Heer van Hinloopen Labberton, pag. 71.

Handschriften ten geschenke aangeboden door den Heer S. Cohen, Fzn, pag. 115.

Soendasche, Maleische en Hollandsche handschriften van de firma G. Kolff & Co., p. 117.

Verzoek aan de Leidsche Universiteit-bibliotheek om eenige handschriften in bruikleen te mogen ontvangen, p. 131.

Historie.

Zilveren stokknoppen met inscriptie, van Amboina, p. 17.

Astraal-lamp van den Heer H. M. la Chapelle, p. 43.

Oude ambts-stokken met gouden knop van Sonnabait, p. 81.

Penningkunde en Sphragistiek.

Ambtsstempel van Si Singamangaradja, p.p. 17/18.

Duiten van den resident van Benkoelen ontvangen, p. 18.

Vreemde Chineesche munt van den Heer Schaank, p.p. 19/20.

Jaarverslag omtrent de numismatische verzameling, p. 28.

Munten welke als stukken van overtuiging te Bandoeng publiek verkocht zullen worden, p. 38.

Stempels van Palembang, p.p. 67, 86, 104.

Chineesche zegel-afdrukken uit de archieven van de Wester-afdeeling van Borneo, p.p. 71, 81/82.

Zes lapjes (betaalmiddel) van Boeton, p. 92.
Gouden muntjes van Pasé (Atjèh), p. 94.
Overbrenging van twee stempels van de Ethnographische naar de Numismatische verzameling, p. 94.
Duiten te Meulabōh ingeleverd, p. 114.
Munten van den Heer van Rees, pag. 129.
Zegel-afdrukken van hindoe-ringen, p. 130.

Bibliotheek, Handschriften, Prenten, Kaarten en Photographische Collectie.

Statistiek van het vervoer op de Spoor- en Tramwegen in N. I. over 1906, p. 6.
Ruiling van edita, p.p. 6/7, 7, 16, 21, 28, 33, 39, 56, 110.
Javaansche vertaling van de Korän, p. 9.
Photo's van den Heer Meyll, p.p. 11/12.
J. J. M. de Groot, The religious system of China, Deel 5, p. 17.
Gedenkstukken der algemeene geschiedenis van Nederland, Derde deel, 1798—1801/2, p. 17.
Mouvement Général du Pélerinage du Hedjaz par les ports de la Mer Rouge, 1906/07, p. 18.
Portret van Mr. L. W. C. van den Berg, p. 21.
De Saksenspiegel, p. 21.
The Bombay Code, Vols. I, II en III p.p. 21, 93.
Jaarverslag omtrent de Handschriften-verzameling, p.p. 22/23.
Werken van de Konk. Academie van Wetenschappen te Lissabon, p. 28.
Jaarverslag omtrent de Bibliotheek, p.p. 33/34.
Les différents systèmes d'Irrigation, Tome III, p. 53.
M. Joustra. Karo-Bataksch Woordenboek, p. 53.
Bewaring in 's Genootschaps archief van het „Rapport der Boroboedoer-Commissie" en van de periodieke verslagen van den kapitein der Genie in Commissie T. van Erp, betreffende het werk „Herstellingen aan en photographische opname van den Boroboedoertempel", p.p. 53/54.
A Digest of Indian Law Cases, 1905, p. 56.
Acts 1907, p. 56.

Foto's van sultansgraven in de Pasé-streek, p. 57.
Vergrooting van de bergruimte in de bibliotheek, p.p. 33/34, 42, 58, 94.
Jaarverslag van den Topographischen Dienst, 1907, p. 69.
Oude Indische families, Deel 3, 4 en 5, p. 69.
Nova-Guinea, Vol. V, Livr. II, p. 79.
Aanbieding van werken van den Heer G. Ferrand, p. 80.
„Beknopt verslag" en „Verslag" der Staatsspoorwegen in Ned.-Indië over 1906, p. 82.
Resultaten der bij het Geneeskundig Laboratorium verrichte onderzoekingen, p. 89.
Mr. Dr. J. C. G. Jonker. Rottineesch-Hollandsch Woordenboek, p. 89.
Oude Kaart van Java, van den Heer R. A. Eekhout, p.p. 93, 127.
Journal of the Siam Society, van 1904—1907, p. 94.
Geologische beschrijving van de Molukken (Fransche uitgave), door Dr. R. D. M. Verbeek, p. 101.
Gedenkstukken der Algemeene Geschiedenis van Nederland, Vierde deel, 1801—1806, 1° en 2° stuk, p. 101.
Ontstaan der grondwet, eerste deel, p. 102.
Gedenkschrift of memorie van J. V. Stein van Gollenesse, Commandeur op de Malabaarsche kust, samengesteld in 1743, p. 102.
Verslag van de Wees- en Boedelkamers over 1907, p. 103.
Verslag van de B. O. W. in N. I. over 1906, p.p. 103/104.
The Coorg Code, 3rd ed., 1908, p. 105.
Catalogus der Koloniale Bibliotheek van het Konk. Inst. v. d. T. L. en V. van N. I. en van het Indisch-Genootschap te 's Gravenhage, p. 106.
Werktuigje tot het beschrijven en snijden van palmbladen, p.p. 107/108.
Archivalia in Italië, p. 114.
Acta der particuliere Sijnode in Zuid-Holland, p. 114.
Officieel afschrift van het oorspronkelijk Gedenkschrift, geschreven in 1781 door Adriaan Moens, p. 121.

H. E. Egerton. The claims of the Study of Colonial History upon the attention of the University of Oxford, p. 127.

Drie foto's naar kaarten en teekeningen, berustende op 's Rijks Archief te 's Gravenhage, p. 127.

Reisjournalen van den G. G. Abraham van Riebeeck, tusschen de jaren 1703 en 1709, p. 128.

Gedenkboek ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan der Nederl. Zendingsvereeniging, p. 128.

Jaarboek van het Mijnwezen in Nederl. Oost-Indië, 1908, p. 128.

Revue des deux mondes, 1907, p. 128.

Financiën.

Rekening en Verantwoording over 1907 en Concept-Begrooting voor 1908, p.p. 1, 23, 40.

Honorarium van *f* 25.— per vel voor in het Tijdschrift opgenomen artikelen, p. 12.

Aanbieding door Scheurleer en Zoonen van een wissel groot *f* 3894.50, p. 69.

Traktementsverhooging van Simeon, p. 83/84.

Traktementsverhooging van den letterzetter, p. 95.

Door de Regeering in bewaring gegeven voorwerpen, op den voet van het G. B. van 11 December 1858 No. 77 (B. B. 3121) en onder andere voorwaarden.

Lansen en *Krissen* van Bali (G. B. van 14 Januari 1908, N°. 12), p.p. 17, 18.

Zilveren *stokknoppen* met inscriptie, van Ambon (G. B. van 16 Januari 1908 N°. 33). p. 17.

Rijkssieraden van de vroegere Sultans van Palembang (G. B. van 5 Maart 1908, N°. 17), p. 37.

Kris, behoord hebbende tot de rijkswapens van wijlen den laatsten vorst van Tabanan (Bali), (G. B. van 18 Juli 1908 N°. 4), p. 86.

Diversen.

Twee gouden oorhangers, aangekocht voor het Ethnographisch Museum te Leiden, p. 53.

Bewaring in 's Genootschap archief van het „Rapport der Boroboedoer-Commissie", alsmede van de periodieke verslagen van den Kapitein der Genie in Commissie T. van Erp, betreffende het werk „Herstellingen aan en photographische opname van den Boroboedoer-tempel", p.p. 53/54.

Foto's van sultansgraven in de Pasé-streek, p. 57, 131.

Verstrekking aan den Heer E. S. de Klerck van eenige deelen van „de Java-Oorlog", p. 58.

Aanzichtteekening van den Boroboedoer, p. 58.

Commissie voor het Adatrecht, p.p. 60, 75-78.

Bewaking der oudheden in Soerakarta en Jogjakarta, p.p. 64, 68.

Afwerking van den Mendoet-tempel, p. 64.

De Heer Mr. Dr. M. S. Koster, treedt op als Directeur van O. E. en N. p. 66.

Catalogiseering en jaarlijksche inscriptie der van de Regeering in bruikleen ontvangen voorwerpen, p.p. 66, 87/88.

Fotografeering van „Schädelkorware", p. 69.

Bibliotheek van gnostieke handschriften van de Theosophische Vereeniging, p. 72.

Verfstoffen in gebruik in Nederl.-Indië, p.p. 78/79, 93.

Behoeding voor verval van Tj. Sewoe, p. 79.

Verzoek van den Directeur van 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden, om bedoeld Museum ook te doen deelen in den te Kloengkoeng gemaakten buit, p.p. 85/86.

Onderzoek omtrent het tijdstip der verschijning van de „Taalkaart van de Minahasa" (zie dezerz missive van 2 Sept. '08 N°. 273), pag. 93.

De Heer Fr. Kramer bedankt voor de verdere toezending van edita, p. 94.

De gamelan „Soeka-Rame-Banten" aan het Pasar-Gambir-Comité in bruikleen afgestaan, p. 94.

Aanschaffing van meubilair voor de werkkamer van Mej. Tonnet, pag. 95.

Beeltenis van het eerste schip dat onder Nederlandsche vlag Australië heeft bezocht, p.p. 99-101.

Verzoek van den Directeur van het Museum voor Land- en Volkenkunde en Maritiem Museum „Prins Hendrik" te Rotterdam om toebedeeling van ethnograpica, p. 102.

Jaarlijksche subsidie aan het Genootschap, p. 103.

Afstand in bruikleen door den Directeur der Landsdrukkerij aan de firma Albrecht & Co. van een letterkast met Arabische typen, p.p. 104/105.

Portret van wijlen Dr. J. L. A. Brandes, p. 105.

Afbeelding langs photographischen weg van in het Museum aanwezige voorwerpen, door den Heer J. W. Teillers, p.p. 106/107.

Foto's betrekking hebbende op de onderzoekingen door den Heer C. M. Pleyte in West-Java, p. 107.

Grondplan van de begraafplaats Astana-gedé in Cheribon, p. 107.

Gobok van Malang, p.p. 108-110.

Depot bij de firma M. Nijhoff te 's Gravenhage van „de Java-Oorlog", p. 110.

Toetreding van het Genootschap als Donateur tot het Bataksch Instituut te Leiden, p. 121.

Contract in 1902 door de Regeering met het zelfbestuur van Pasir gesloten, p. 126.

Reisjournalen van den G. G. Abraham van Riebeeck, tusschen de jaren 1703, en 1709, p. 128.

Toetreding als Donateur tot de „Linschoten-Vereeniging", p. 129.

Inrichting van eene werkkamer voor de Directieleden, p. 129/130.

Personalia.

Mej. M. Tonnet bij het Genootschap werkzaam gesteld, p.p. 21, 48, 65, 83, 87.

De Heer Prof. Mr. van Vollenhoven woont de Maart-vergadering bij, p. 35.

Ontslag van Mas Woekir, p. 41.

De Heer de Booy treedt af als Directielid, p.p. 56, 72/73.

De redactie van het Tijdschrift gevoerd gezamenlijk door de Heeren Dr. van Ronkel en van Hinloopen Labberton, p. 72.

De Heer G. Ferrand te Stuttgart benoemd tot Corresponddeerend Lid, p.p. 80, 106.

Het beheer van het Ethnographisch Museum door den Heer Moquette wederom overgegeven aan Mevrouw Serrurier, p. 83.

Traktementsverhooging van Simeon, p.p. 83/84.

Aanstelling van een bediende ten behoeve der werkzaamheden van Mevrouw Serrurier, p. 84.

Traktementsverhooging van den letterzetter, p. 95.

De Heer W. B. van Goor tot Directielid gekozen, p.p. 95, 97, 105.

De Heer Dr. N. Adriani woont de October-vergadering bij en doet eenige mededeelingen omtrent de landschappen Napoe en Besoa (Midden-Celebes), p.p. 113, 117/119.

Edita.

H. A. von Dewall. Maèn Goendoe, p. 4.

P. W. A. Munnich. Antiphonie contra de quadratuur van den cirkel, p. 4.

Dr. J. Winkler. Rapport over eene onderzoekingsreis op het eiland Enggano, p. 4.

Ruiling van edita, p.p. 6/7, 7, 16, 21, 28, 33, 39, 56, 110, 129.

Honorarium voor in het Tijdschrift geplaatste artikelen, p. 12.

J. Knebel. Een paar eigenaardige gebruiken in de desa Tjĕrmé, pag. 15.

P. A. F. Blom. Opstellen in het Minangkabau'sch, p.p. 27, 36, 69, 93.

Dr. R. Römer. Bijdrage tot de geneeskunde der Karo-Bataks, p. 39.

R. A. Kern. De Wajang-beber van Patjitan, p.p. 41, 48, 58, 71/72, 83, 106.

Dr. G. A. J. Hazeu. Kobongan's in verschillende Javaansche huizen, p. 41.
D. K. Wielenga. Woordenlijst en schets van een grammatica der Soembataal, p.p. 42, 71, 85. 107.
Museum-gids, p. 57.
Aanteekeningen van Dr. Brandes omtrent Siameesche handschriften, p. 57.
Rapporten der Commissie in N. I. voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera, p.p. 14, 58, 79, 88.
J. Th. E. Kiliaan en Alb. C. Kruyt. Rapporten omtrent de oudheden in het landschap Besoa (Midden Celebes), p. 61.
E. S. de Klerk. De Java-Oorlog van 1825—1830, 6e deel p.p. 65, 70.
Aanvulling van edita, p.p. 70, 129.
Supplement op de Pĕpakĕm Tjĕrbon, door Dr. J. G. H. Gunning, p. 82.
J. Knebel. Een en ander over Krishna en de Krishna-basreliefs op Java (Panataran), p. 86.
H. Sundermann. Ueber Activum und Passivum im Niassischen, p.p. 86, 122.
Dr. Ph. S. van Ronkel. Catalogus der Maleische handschriften p.p. 23, 95.
P. V. van Stein Callenfels. Nota omtrent eene tocht naar de oudheden te Gedong Sanga, en de voornaamste oudheden in het Ambarawasche, p. 98.
H. A. von Dewall. Bataviaasch- Maleische taalstudiën, p.p. 98, 128.
C. M. Pleyte. De ballade „Nji Soemoer Bandoeng" eene Soendasche pantoenvertelling, p.p. 107, 113/114.
Depôt bij de firma M. Nijhoff te 's Gravenhage van „de Java-oorlog", p. 110.
J. H. I. le Cocq d'Armandville. Bijdrage tot de kennis der To-Bada en To-Lampoe, p.p. 117, 122.

Bijlage XII.

LIJST
DER LEDEN VAN HET BATAVIAASCH GENOOTSCHAP
VAN
KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN
op 31 December 1908.

Beschermheer.

Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal van Nederl.-Indië

J. B. van Heutsz.

Directie.

F. A. Liefrinck, President.

Mr. J. G. Pott, Vice-President.

H. N. Stuart, Secretaris, Thesaurier, Redacteur der Notulen.

Dr. G. A. J. Hazeu, Redacteur der Verhandelingen, Conservator der Archeaologische verzameling en mede-Conservator der Handschriften-verzameling.

Dr. Ph. S. van Ronkel, Bibliothecaris, mede-Redacteur van het Tijdschrift, mede-Conservator der Handschriften-verzameling.

C. M. Pleyte, mede-Conservator der Archeaologische verzameling.

D. van Hinloopen Labberton, mede-Redacteur van het Tijdschrift.

J. P. Moquette, Conservator van het Numismatisch Kabinet.

P. de Roo de la Faille.

W. B. van Goor.

Tijdelijk belast met het beheer van het Ethnographisch Museum en van de Historische verzameling: Mevrouw M. Serrurier-ten Kate.

Eereleden.

Mr. J. H. Abendanon, 's Gravenhage.
Z. K. H. Alexis Alexandrovitch, Grootvorst van Rusland.
A. Barth, Parijs.
Mr. N. P. van den Berg, Amsterdam.
Prof. Mr. L. W. C. van den Berg, Delft.
H. D. H. Bosboom, 's Gravenhage.
M. J. van Bosse, 's Gravenhage.
G. C. E. van Daalen, tijdelijk Nederland.
W. P. Groeneveldt, 's Gravenhage.
H. Helb, Buitenzorg.
Prof. Dr. J. H. C. Kern, Utrecht.
Mr. J. C. Mulock Houwer, Bandoeng.
Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis, Leiden.
Dr. J. G. F. Riedel, Batavia.
Mevr. M. Serrurier-ten Kate, Batavia.
Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Leiden.
Z. M. Somdet Phra Paramendr Maha Chulalonkorn, Koning van Siam, Bangkok.
Dr. R. D. M. Verbeek, 's Gravenhage.
W. F. Versteeg, Amsterdam.
J. W. IJzerman, Amsterdam.

Correspondeerende Leden.

Prins Roland Bonaparte, Parijs.
Dr. R. Brandstetter, Luzern.
Dr. J. Burgess, Edinburgh.
J. Chailley-Bert, Parijs.
Dr. Clive Day, Newhaven (Connecticut).
Dr. A. Ehrenfels, Weenen.
A. G. Ellis, Amsterdam.

G. Ferrand, Stuttgart.
Prof. Dr. J. M. de Goeje, Leiden.
Prof. Dr. J. J. M. de Groot, Leiden.
Dr. B. Hagen, Domburg (Reinpfalz).
Dr. E. Hultzsch, Halle a. d. Saale.
Prof. Dr. C. M. Kan, Amsterdam.
Dr. H. ten Kate, tijdelijk Nederland.
Dr. J. Kohler, Berlijn.
Mr. O. J. W. Graaf van Limburg Stirum, 's Gravenhage.
Aristide Marre, Vaucresson, St Cloud.
A. Meulemans, Brussel.
Dr. A. B. Meijer, Berlijn.
Dr. E. Modigliani, Florence.
Prof. C. Poensen, Delft.
G. P. Rouffaer, 's Gravenhage.
Dr. Hugo Schuchardt, Graz.
Z. K. H. Kroma Mün Sommot Amorabandhu, Bangkok.
Rajah Sourindro Mohun Tagore, Calcutta.
Th. Speidel, Parijs.
Prof. Mr. S. R. Steinmetz, Amsterdam.
Alfred Russel Wallace, Londen.

Buitengewone Leden.

Dr. N. Adriani, Posso (Celebes).
K. Cephas, Jogjakarta.
Dr. I. Groneman, Jogjakarta.
Dr. F. de Haan, Batavia.
O. L. Helfrich, tijdelijk Nederland.
J. Knebel, Batavia.
A. Kruijt, Modjowarno.
Alb. C. Kruijt, Posso (Celebes).
H. L. Leydie Melville, Batavia.
J. A. T. Schwarz, Soerabaia.
W. H. Sundermann, Nias.
Sajjid Oethman bin Abdullah bin Akil bin Jahja Alawi, Batavia.

Gewone Leden.

J. van Aalst, Modjokerto.
R. T. Achmad Djajadiningrat, Serang.
M. Mohamad Achmad, Bandoeng.
C. J. Adamse, Makasser.
A. H. B. Agerbeek, Sintang.
H. Altmann, Djombang.
Handelsvereeniging „Amsterdam," Batavia.
P. H. van Andel, Jogjakarta.
Mr. A. J. Andrée Wiltens, Batavia.
O. Anton, Batavia.
P. C. Arends, Jr., Baros.
D. Bakker, Jogjakarta.
J. Ballot, Medan.
Mr. J. Barlagen Bussemaker, Batavia.
J. C. Bedding, Ambarawa.
J. C. J. van Bemmel, Bandoeng.
J. J. Benjamin, Soerabaia.
J. J. W. van Bennekom, Batavia.
Mr. J. H. L. Bergsma, Semarang.
L. Berkhout, Djambi.
H. J. Bernelot Moens, Mocara Tembesi (Djambi).
L. G. Bertsch, Jogjakarta.
Billiton Maatschappij (Vertegenwoordiger der—), Tandjoeng Pandan.
R. H. Bloemendal, Batavia.
C. P. J. Blok, Soerakarta.
S. Blok, Medan.
J. A. van Blommestein, Pekalongan.
B. M. Blijdenstein, Batavia.
Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam, Batavia.
W. C. Bonebakker, Soerabaia.
R. C. van den Bor, Bangko (Djambi).
J. Bosman, Bondowoso.
Mr. V. A. van den Bossche, Batavia.
J. A. Boulet, Cheribon.

H. Bousquet, Pasoeroean.
R. K. Bowles, Indramajoe.
D. F. van Braam Morris, Batavia.
M. C. Brandes, Semarang.
I. L. O'Brien, Bambel (Atjeh).
J. F. E. ten Brink, Toeban.
W. G. Broek, Singapore.
Th. Brouwer, Soemenap.
Mr. H. J. de Bruijn, Soerabaia.
G. F. de Bruijn Kops, Singaradja.
A. A. Burgdorffer, Muntok.
H. J. Bussemaker, Wlingi.
P. Buwalda, Semarang.
B. L. van Bijlevelt, Garoet.
J. E. Bijlo, Semarang.
J. W. Campagne, Batoeradja (Palembang).
E. H. Carpentier Alting, Batavia.
G. P. J. Caspersz, Padang.
F. L. F. la Chapelle, Batavia.
H. M. la Chapelle, Batavia.
I de Clerq Zubli, Pasirian.
S. Cohen, Fzn, Bekasi.
W. J. Coenen, Muntok.
Concordia (Secretaris Societeit —), Batavia.
V. C. Coster van Voorhout, Soerabaia.
L H. C. Coster van Vryenhoeven, Soerabaia.
F. C. H. Darlang, Batavia.
P. A. Daum, Batavia.
Mr. J. van Davelaar, Batavia.
Mr. C. Th. van Deventer, 's Gravenhage.
J. A. E. van Deventer, Blitar.
J. Dinger, Batavia.
A. J. M. A. Ridder van der Does de Bye, Batavia.
Th. J. H. van Driessche, Pontianak.
J. Dunnewold, Tangerang.
R. H. Ebbink, Batavia.

J. Einthoven, Soerabaia.
W. Elenbaas, Batavia.
P. S. J. Eman, Telok Betong.
F. H. D. von Ende, Bandjarnegara.
A. J. N. Engelenberg, Djambi.
Mr. J. J. C. Enschedé, Wonosobo.
Th. van Erp, Boroboedoer.
J. J. van Eupen, Makasser.
E. L. W. von Faber, Batavia.
Mr. P. Feenstra, Soerabaia.
D. A. N. Fischer, Tjilatjap.
F. Fokkens, Pamekasan.
P. H. Frölich, Sidhoardjo.
Mr. A. L. E. Gastmann, Batavia.
F. J. Gentis, Soerabaia.
Mr. J. Gerritzen, Batavia.
L. J. Ginjoolen, Batavia.
S. G. Ginsel, Karimondjawa.
G. L. Gonggrijp, Rembang.
K. E. C. Groen, Batavia.
H. J. Grijzen, Sidjoendjoeng.
Mr. W. F. Haase, Semarang.
Th. R. Haasmann, Batavia.
L. J. Harmsen, Batavia.
J. B. Hartelast, Ngrambé.
Mr. J. H. van Hasselt, Semarang.
F. A. Heckler, Padang.
Mr. C. W. Baron van Heeckeren, Semarang.
Mr. J. J. de Heer, Medan.
N. Heinzelman, Batavia.
R. L. A. Hellwig, Merauke (Zuid-Nieuw-Guinea).
C. C. M. Henny, Ngandjoek.
O. E. V. Hermens, Kediri.
H. F. Hesselaar, Bengkalis.
J. G. van Heyst, Magelang.
H. G. Heyting, Banjoemas.

C. J. A. L. T. Hiljé, Salaman (Kedoe).
J. W. van Hille, Amboina.
L. A. Hissink, Batavia.
L. F. Hoeke, Marabahan.
H. C. van den Honert, Medan.
J. P. W. Houtman, Japara.
Mr. J. C. Hubregtse, Batavia.
J. Hulshof Pol, Buitenzorg.
W. A. C. Ilgen, Poerwodadi.
A. H. G. Imbert, Bandoeng.
Mr. H. 's Jacob, Batavia.
Th. J. Jacometti, Batavia.
J. P. Jannette Walen, Batavia.
E. F. Janssen van Raaij, Timor.
E. F. Jochem, Batavia.
C. F. Julius, Batavia.
Dr. Z. Kamerling, Batavia.
Z. H. Kamerling, Padang.
D. M. Kan, Soerabaia.
J. S. C. Kastelcijn, Padang Boelan.
R. A. Kern, Bandoeng.
H. G. Klatt, Taroetoeng.
W. P. A. Kloprogge, Kadjeu (Pekalongan).
R. M. Ario Koesoemo Joedho Soemiodo, Madioen.
D. C. J. Kool, Semarang.
J. Kreemer, Penjaboengan.
Mr. Dr. M. S. Koster, Batavia.
L. Kreischer, Pasoeroean.
C. A. J. Kroesen, tijdelijk Europa.
C. C. Krom, Djambi.
W. F. J. Kroon, Tabanan.
B. ter Kuile, Soerabaia.
C. A. M. Laane, Soerabaia.
F. A. E. Laceulle, Manondjaja.
P. Landberg, Batavia.
C. Laseur, Karanggeneng.

Mr. N. M. Lebret, Kedawoeng (Pasoeroean).
A. van der Lee, Bawean.
F. A. Liefrinck, Batavia.
E. R. van Lier, Modjokerto.
Lim Liang Boe, Batavia.
K. Lorch, Siboga.
J. H. Loudon, Batavia.
E. S. Luypen, Batavia.
Mr. A. Maclaine Pont, Batavia.
E. G. Th. Maier, Medan.
H. K. Manupassa, Siboga.
Ph. J. van Marle, Tandjoeng Pandan.
A. F. Marmelstein, Batavia.
J. Uden Masman, Batavia.
J. M. Masset, Taroetoeng.
Mr. H. J. Matthes, Semarang.
E. Meertens, Batavia.
Mr. J. H. Meiss, Batavia.
E. F. O. Messchaert, Batavia.
C. A. de Meyier, Cheribon.
O. R. A. Michelsen, Batavia.
J. R. Mikkers, Batavia,
J. F. A. C. van Moll, Djombang.
P. E. Hocke Moolenburgh, Djambi.
A. Muhlenfeld, Japara.
Mr. I. A. Nederburgh, Batavia.
F. Neumann, Batavia.
Mr. C. H. Nieuwenhuijs, Batavia.
H. H. F. J. Nusselein, Bandjarmasin.
F. W. L. A. de Nijs, Singkarak.
H. D. A. Obertop, Meester-Cornelis.
R. M Toemenggoeng Oetoyo, Japara.
L. A. van Oosterzee, Manokwari (Noord-Nieuw-Guinea).
G. J. Oudemans, Cheribon.
F. K. Overduijn, Serang.
Mr. A. Paets tot Gansoyen, Soerabaia.

C. L. J. Palmer van den Broek, Seriboe Dolok.
K. Peereboom, Djember.
Mr. Th. B. Pleyte, Semarang.
W. H. P. du Pon, Balikpapan.
H. Th. Popkens Brouwer, Paseh, Soemedang.
L. R. Priester, Semarang.
F. J. H. Privé, Toeban.
A. J. Baron Quarles de Quarles, Makasser.
R. M. E. Raaff, Jogjakarta.
H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, Fort van der Capellen.
W. J. Rahder, Tandjoeng Pinang.
S. E. Ramondt, Soerabaia.
Th. C. Rappard, Loeboe Basoeng.
W. E. Rappard, Kertosono.
K. A. Baron van Reede van Oudtshoorn, Koeningan.
D. F. W. van Rees, Batavia.
J. F. P. Richter, Bandoeng.
K. F. H. Roos, Batavia.
M. B. Rost van Tonningen, Batavia.
Mr. Th. A. Ruijs, Batavia.
L. H. van 't Sant, Batavia.
H. van Santwijk, Batavia.
R. Adipati Sasra di Ningrat, Soerakarta.
R. Toemenggoeng Sasra Negara, Jogjakarta.
M. C. Schadeé, Ceram.
B. Schagen van Soelen, Banjoewangi.
Mr. S. L. J. M. van Schaik, Batavia.
J. Scheel, Kendal.
Mr. W. F. Schimmel, Soerabaia.
E. W. Scholten, Batavia.
G. Scholten, Ngimbang, Djombang.
J. S. Scholten, Djoewana.
E. E. W. G. Schröder, Goenoeng Sitoli.
Mr. Dr. W. M. G. Schumann, Batavia.
H. J. E. F. Schwartz, Dèn Pasar (Zuid-Bali).
J. Seyne Kok, Atapoepoe, (Timor).

G. Sieburgh, Amboina.
J. N. Smith, Ploembon.
G. J. Snethlage, Batavia.
P. A. Moehamad Djamaloeddin Aloeda, wakil Soeltan Sepoeh, Cheribon.
P. A. Arjo Prabon Soerja di Logo, Prins van Pakoe-Alam, Jogjakarta.
F. P. Sollewijn Gelpke, Batavia.
H. Somermeyer, Koelon Progo (Jogjakarta).
P. A. M. Spaan, Rangkas Betoeng.
H. E. Steinmetz, Batavia.
Th. W. L. Steinmetz, Semarang.
J. W. Stewart, Batavia.
O. Still, Batavia.
H. F. van Stipriaan Luiscius, Batavia.
J. A. Stoop, Dordrecht.
F. L. K. Storm van 's Gravesande, Palembang.
J. R. Stuurman, Telok Betong.
Ph. P. M. Sutorius, Batavia.
H. N. A. Swart, Koeta-Radja.
P. F. Sythoff, Batavia.
W. C. Thieme, Padangan.
L. Thomas, Cheribon.
Mr. Th. Thomas, Batavia.
E. F. Thijssen, Soerabaia.
S. E. Toens, Batavia.
D. Tollenaar, Buitenzorg.
A. Tom, Batavia.
Prof. Dr. M. Treub, Buitenzorg.
P. van Tubergen, Sindjai.
Dr. Th. Valeton, Buitenzorg.
N. H. Veenstra, Bojan.
C. van de Velde, Benkoelen.
A. F. Velders, Tjampaka-Tjibeber.
W. J. J. Veltman, Magelang.
Th. J. Veltman, Tapatoean.

J. R. F. Verschoor van Nisse, Menado.
N. M. C. Verwey Mejan, Batavia.
Mr. G. Vissering, Batavia.
H. A. Voet, Rembang.
H. C. A. G. de Vogel, Semarang.
J. van Vollenhoven, Medan.
Dr. E. C. de Vries, Batavia.
S. Wächter, Batavia.
A. H. J. G. Walbeehm, Semarang.
F. A. Th. Warnecke, Semarang.
J. M. Wassink, Kebajoran.
B. H. Wassmann, Batavia.
F. Th. J. Weiffenbach, Tjiamis.
C. J. I. M. Welter, Buitenzorg.
H. J. E. Wenckebach, Batavia.
C. J. Westenberg, Siboga.
B. A. J. van Wettum, Batavia.
G. L. Weynschenk, Jogjakarta.
S. K. Wieling, Dèn Pasar (Zuid-Bali).
G. F. Wiemans, Batavia.
Jhr. Mr. H. C. van der Wijck, Jogjakarta.
P. Wijers, Magelang.
E. A. Zeilinga, Batavia.
S. W. Zeverijn, Batavia.
V. Zimmermann, Batavia.
Mr. B. H. P. van der Zwaan, Batavia.